363

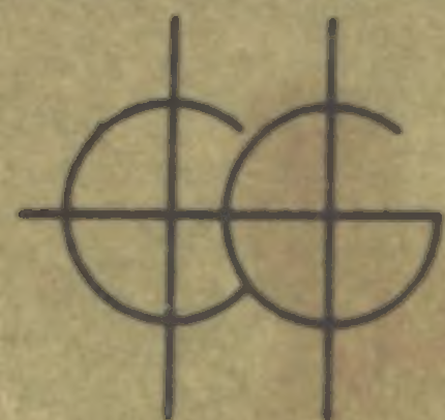
BRIAN GLANVILLE

Jelania greierilor captivi

Romanul unui scriitor eșuat, de la care cei din jur așteaptă o mare operă, și care încearcă zadarnic să fugă de el însuși și de vidul interior, acceptînd compromis după compromis și dezamăgire după dezamăgire, în mijlocul splendorilor Florenței în care s-a autoexilat.

GLOBUS

EDITURA UNIVERS

Lei 8

8

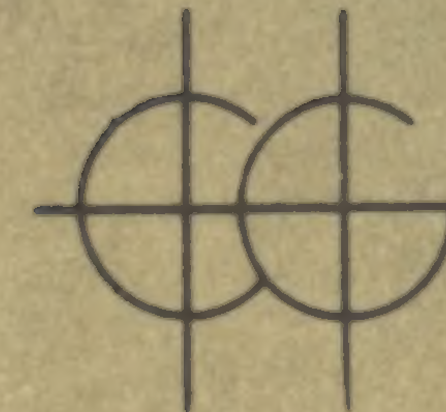
BRIAN GLANVILLE

Jelania greierilor captivi

1981

BRIAN GLANVILLE

JELANIA GREIERILOR CAPTIVI

Colecția GLOBUS / Editura Univers

GLOBUS

Brian Glanville

JELANIA GREIERILOR CAPTIVI

Traducere de DANA CRIVĂȚ

EDITURA UNIVERS

București

1981

1

I

ȘED PE TERASĂ și beau whisky, contemplînd priveliștea. Priveliștea pe care o detest. Priveliștea care odinioară mi-era atît de dragă. Ba nu, ca să fiu cinstit, dragă nu mi-a fost niciodată. I-am apreciat virtuțile estetice ; torentul de măslini revărsat spre poalele dealului, ca o cascadă de verde deschis. Un verde foarte deschis. Un verde care doar în clipa asta e foarte deschis, căci am ajuns să cunosc prea bine — ah cît de bine le cunosc ! — schimbările de lumină și nuanțe. L-am citit pe Huxley. Neavînd altceva mai bun de făcut, am petrecut ore în șir observînd metamorfozele acestei lumini blestemate, și pot vorbi cu competență despre ele. Opacitatea alburie a zorilor de vară. Precizia de stampă japoneză a contururilor, către amiază. Pîlpîirea de abur a aerului în razele fierbinți ale soarelui, în creștetul zilei. Umbrele albastre ale serii și — în sfîrșit, ca *pièce de résistence* — apusul, încununarea firească și inevitabilă a zilei, cu lumina lui trandafirie, mereu mai întunecată, milostivindu-se în cele din urmă

să acopere, ca o mantie, insuportabila perfecţiune a naturii, lăsînd pe coastă hidoşii chiparoşi, drepţi ca nişte lumînări uriaşe.

Doamne, cît îmi sînt de nesuferiţi aceşti copaci urîţi şi neînduplecaţi în muţenia lor de moarte şi cît de perfect se integrează peisajului !

Dincolo de deal se-ntinde oraşul, cupole grase şi clopotniţe în veşnică zbatere, înghesuindu-se în vale, domuri roşii şi turle galbene, biserici cu ţigle verzi şi albe şi palate vopsite în ocru, scăldate în rozul serii, rozul mult admirat de turişti. Un oraş pentru turişti. Un oraş muzeu. În care te simţi claustrat. Care te amorţeşte. Cel puţin aici, sus, poţi respira.

Lucy e-acolo jos ; nu ştiu exact unde. Cu maşina — de care este mai legată decît de mine. Cu Anna — veşnic cu Anna, de care este aproape tot atît de legată ca şi de maşină ; îşi iau probabil ceaiul — făcut cu ceai ambalat în punguţe de hîrtie — la cofetăria Doney, şi stau de vorbă. Sau poate joacă o partidă de canastă, cu Anna — bineînţeles — la familia Manfredini sau Contini. Se înapoiază curînd. Astă seară avem musafiri, din fericire.

Lîngă mine se află căruciorul cu băuturi ; pe el sticla de whisky, apa şi gheaţa. Simt în mînă răcoarea paharului sprijinit în scobitura anume făcută în braţul stîng al fotoliului de paie. E al treilea pahar pe ziua de azi. Sau o fi al doilea ? *Cred* că e al doilea. Am hotărît să mă opresc la al treilea. Pînă la venirea musafirilor. I-am promis lui Lucy. Are dreptate. Perfectă dreptate.

S-a băut prea mult în ultima vreme. Din nebăgare de seamă.

Sînt... Ovidiu. Victimă a unui exil autoimpus ; mai greu de îndurat decît cel impus prin lege, pentru că acesta din urmă are o cauză care vine din afară şi deci tot din afară trebuie să vină izbăvirea. Exilat ; nu într-o lume barbară, ci în chiar inima civilizaţiei, a unei civilizaţii mumificate ; ceea ce iarăşi e foarte greu de îndurat. Nu-i de mirare că toţi englezii din vremea reginei Victoria, venind aici, au înnebunit şi şi-au aruncat nevestele pe fereastră.

Nu, *Doamne fereşte,* niciodată n-am s-o arunc pe Lucy pe fereastră, nu-i aşa, iubito ?

Sper din toată inima !

Niciodată ! Dealtfel asta era maladia profesională a gentlemenilor englezi din secolul XIX, însuraţi cu femei edulcorate şi bolnave de plămîni, care meritau să fie aruncate pe fereastră. Dar Lucy nu-i englezoaică, nici bolnavă de plămîni...

Şi nici edulcorată, nu-i aşa Kewin-Wevin ?

În nici un caz edulcorată. Aş spune că e mai curînd acidă. Asemănătoare eroinelor din cărţile lui Henry James, nimerită în depravata bătrînă Europă.

Ceea ce înseamnă că sînt pe cale de a mă deprava ? Că voi englezii mă împingeţi spre pieire ?

Credeam că situaţia stă acum exact invers.

Vrei să spui că eu sînt cea care te-mpinge spre pieire ? Cu alte cuvinte, spre moarte ?

Scenă : noi patru pe terasă, Lucy, eu și cei doi musafiri sosiți de la Cambridge. Cromatica e perfectă ; pe cer, fîșiile de roșu palid se pierd în albastrul imens al orizontului. E încă destulă lumină pentru ca vila să apară în toată splendoarea ei ; viță verde, obloane verzi pe zidurile cu stucatură portocalie. Cînd au văzut-o, musafirii au fost entuziasmați de frumusețea ei ; și eu am fost entuziasmat, sincer entuziasmat. Ori de cîte ori mă aflu lîngă cineva care o vede pentru prima oară, o privesc și eu cu ochi proaspăt și mă emoționează frumusețea ei.

— Ce noroc nemaipomenit să trăiești aici ! au spus ei.

Lucy nu se întorsese încă. Iar eu am răspuns :

— Da, mare noroc. E superb, nu-i așa ? Ați citit ce scrie Huxley despre lumină ?

Și am arătat cu degetul spre Signoria și Ponte Vecchio, spre Baptisteriu și Santa Croce.

— Să vezi, zi de zi, minunile astea, s-au extaziat ei. Cred că niciodată nu te poți sătura de asemenea priveliște.

— Unde mai pui că mereu se schimbă — am adăugat eu. E fascinant să vezi cum se transformă de la o oră la alta, de la o clipă la alta.

— Ce minune !

— De neînchipuit.

Mi-am pus costumul alb de alpaca și o cravată colorată. Cînd a apărut, Lucy purta o rochie verde, simplă. Totdeauna se îmbracă simplu, fără pretenții, *jeune fille*. Fusese la coafor, de aceea întîrziase. Ca de obicei, cînd iese de la coafor are un aer sever. Severă, dar frumoasă. Băieții

poartă amîndoi haine deschise. Neil e foarte înalt, blond și grav ; un produs tipic al Etonului. Rupert are părul negru și ondulat ; e mai corpolent. Ce bucurie mi-a făcut să-i văd ! Ce delectare să stau de vorbă cu ei ! Am impresia că și Lucy îi agrează. Sînt amîndoi la King's College. Ronnie Ogle mi i-a trimis.

Ați citit memoriile lui Henry James ? Capitolul referitor la vizita lui la Cambridge ? A apărut într-o revistă literară. O am sus. Mă duc să v-o aduc. Ții minte, Lucy, meciul cu Backs-ii, cum a tras cu piciorul în minge și a înscris un gol, după care totul a mers anapoda, culminînd cu momentul cînd unul din jucători a nimerit cu prăjina în chelia lui !

Nemaipomenit !

Ah ! cum vă invidiez pentru Cambridge ! Deși noi n-am fost nici pe departe atît de studioși ca voi. Lucy și cu mine am fost acolo în urmă cu doi ani ; i-am povestit și lui Ronnie. Sper că nu s-au apucat să construiască ? N-ar trebui să fie îngăduit ca locul să-și piardă admirabila lui înfățișare rurală, acea compoziție subtilă de nuanțe de verde și albastru.

Kevin mereu îmi spune cît de dor îi e de Cambridge.

Sîntem gata să facem schimb cu voi, nu-i așa Neil ?

Grozavă idee ! Facem schimb ! Voi doi vă mutați în vilă și noi plecăm la Cambridge.

Oh ! Kevin, ar fi formidabil ! Noi doi studenţi la Cambridge ! Da' parcă ştiam că nu se primesc şi fete ?

Tu te înscrii la Girton sau Newnham. Şi facem drumul cu bicicleta.

Ca doctorul Leavis.

Eşti adept al lui Leavis ?

Oarecum.

Eu n-am avut niciodată admiraţie pentru el. Distruge totul cu prea multă ură, cu prea multă plăcere.

Ştiu eu ? Poţi adera la teoriile lui Lawrence.

Lawrence, da. A trăit pe aici, ştiai ? Vezi vila cea de colo, dinspre Fiesole ? Obişnuia să arunce cu farfurii după Frieda.

N-a aruncat-o pe Frieda pe fereastră ?

Nu. Era prea grasă.

Poate că ea l-a aruncat pe fereastră, Kevin.

A, asta ar explica multe.

Scrii ?

Aăă...

Kevin lucrează la un roman.

Care se petrece la Florenţa ?

Poate la Florenţa, poate în timpul războiului.

Atunci a venit Kevin prima oară la Florenţa, în timpul războiului.

Nu mai spune !

Eram grenadier. Ocupasem Florenţa. Odată cu trupele canadiene. Cîntau trompetele în piaţa Signoriei. Locuitorii Florenţei se holbau la noi cu ochii cît cepele.

Şi ţi-a plăcut atît de mult că te-ai întors ?

Mi-a plăcut şi... m-am întors.

Grozav.

Ca să trăieşti ca un expatriat.

Numai că viaţa expatriaţilor s-a schimbat ; nici nu vă închipuiţi cît s-a schimbat. Pînă la război, englezi şi americani erau cu miile pe aici.

Ce s-a întîmplat cu ei ?

Unii au murit ; pe alţii i-au gonit impozitele şi scumpetea. N-am mai rămas decît noi, nu-i aşa, Lucy ?

Am cuprins-o cu braţul, şi ea nu s-a ferit.

Noi şi cîteva babe de limbă engleză care se perindă la ora ceaiului prin cofetării.

Ah ! ce-mi place descrierea asta : babe care se perindă la ora ceaiului, prin cofetării.

Dacă realmente vrei să-ţi faci o idee despre cum era pe vremuri, du-te şi vizitează cimitirul englez din Piazzale Donatello.

Atît de verde, un verde atît de ne-englezesc ! Un verde închis, verde de moarte, verde de chiparoşi. Din nou lumînările astea hidoase. Cît cuprinzi cu ochiul, numai verde şi alb ; albul pietrelor de mormînt, ca nişte peceţi funebre printre ierburile înalte. Atît de străine acestui loc scăldat în dogoarea soarelui şi inundat de cîntecul greierilor. Toţi acei pro-consuli şi vice-consuli, toţi acei poeţi şi esteţi, comemoraţi şi uitaţi. Mă plimb în sus şi-n jos pe cărările înguste, plin de nostalgie după Anglia lor, după Anglia *mea*, pe care am venit aici s-o regăsesc — şi pe care ei au părăsit-o, ştiind că dacă li s-ar fi făcut dor, ea îi aştepta. Au părăsit-o ca să moară

aici. Dar cel puţin, pe cînd erau aici, se aveau unii pe ceilalţi. Eu nu voi muri aici. Şi chiar dacă mi-e dat să mor aici, nu aici voi fi înmormîntat.

Locul ăsta e minunat plasat. Aveţi o privelişte încîntătoare şi dacă vă plictisiţi de ea — eu unul nu m-aş plictisi niciodată — puteţi coborî în oraş unde sînt atîtea splendori de văzut.

Ar trebui să avem mai des musafiri... de prin alte părţi. Prea ne obişnuim cu frumuseţea şi n-o mai vedem. Uităm de avantajele pe care le avem.

Kevin nu coboară prea des în oraş.

Îl înţeleg. E o atmosferă atît de idilică aici, sus.

Atmosferă idilică. Auzi, Kevin. Da, cred că ai dreptate. E o atmosferă idilică.

Nu, nu cobor prea des în oraş.

În mormînt, pe pămînt. Printre vehicule motorizate, asurzitoare care te-mpresoară ca bărzăunii, năpustindu-se din faţă, din spate, din toate părţile. Unde iarna, frigul îţi pătrunde-n oase, iar vara, te sufocă zăpuşeala. Am văzut tot ce era de văzut. Toţi sfinţii. Toate madonele sfielnice şi eterice. Toţi pruncii durdulii care sug la sînul Fecioarei. Toţi onorabilii locuitori ai burgului deghizaţi în apostoli. Întreaga cohortă de statui din piatră rece. Am fost, am văzut, mi-am făcut plinul. Prefer să stau aici şi să privesc de sus oraşul. Am restabilit vechea noţiune

de distanţă pe care maşina a falsificat-o. Aici nu sîntem la Florenţa. În înţelesul medieval, nici măcar în apropiere de Florenţa. Cînd Boccaccio a fugit de ciumă, n-a ajuns mai departe de cetate decît locul unde se află vila noastră. Nu sîntem obligaţi să trăim în Florenţa. Să ne supunem constrîngerilor impuse de oraş, să acceptăm boala secolului XX.

Lucy e fericită. Cum îi mai place să fie admirată. Se schimbă şi înfloreşte. Merită să fie admirată. Rîde. Rîsul ei. N-am mai auzit atîta amărăciune într-un rîs. Mereu acelaşi ; aceeaşi notă repetată de şapte ori. Rîsul ei. Măsura falimentului meu. N-am izbutit să-i înveselesc rîsul.

Şi totuşi acestea sînt momentele noastre cele mai bune, cînd sîntem în lume. Cînd sîntem în lume, e mîndră de mine. Iar clipele cele mai grele sînt cele cînd musafirii se pregătesc de plecare, pauze penibile, lentă agonie a însufleţirii, priviri furişe spre ceas, ştiind că foarte curînd vom rămîne singuri. Ce se întîmplă oare cu noi, prin ce mister al alchimiei ne transformăm — se transformă Lucy ? Cînd sîntem adevăraţi ? În lume sau cînd rămînem singuri ? Care să fie explicaţia ? Eu sînt acelaşi. Rămîn cu siguranţă acelaşi. Cînd sîntem în lume, simt că mă iubeşte. Cînd sîntem singuri, uneori mi se pare că mă urăşte. Să fiu oare vrednic de admiraţie doar cînd sîntem în lume, şi dezgustător luat ca individ izolat ? Doamne, unul dintre musafiri se uită la ceas.

Hai, rămîneţi la masă.
Ne-ar face mare plăcere, dar am promis să mergem altundeva.
Atunci mai beţi ceva.
Nu, zău nu mai putem.
De dragul nostru, un pahar.
E greu să rezişti insistenţelor lui Kevin.
Şi mîine veniţi neapărat să luaţi masa cu noi.
Grozav.
La ora unu. Să vorbim despre Cambridge.
Nu se poate să vorbim despre Florenţa ?
Lui Kevin nu-i place să vorbească despre Florenţa. Nu ştiu de ce.

Mormîntul meu, închisoarea mea, exilul meu ce se-nscrie într-un exil.

Atunci noi doi vorbim despre Florenţa, în timp ce Rupert şi Kevin vorbesc despre Cambridge. Apoi Rupert şi cu mine schimbăm partenerii.
Auzi Kevin ? Conversăm cu rîndul ! Nu-i nemaipomenit ?

Rîsul ei.
Noi patru împreună. Coborîm cele trei trepte ale terasei. O luăm pe aleea cu pietriş. Îmi simt capul ca vîrful unui munte învăluit în ceaţă. Am ajuns în dreptul porţii — poarta aceea de fier care ne desparte de lume.

La revedere !
La revedere !
A fost o seară minunată !

Îmi place Neil. Aşa ţeapăn cum e, are o anumită detaşare.

Atunci ne vedem mîine.
Da, neapărat.
Bine. Deci, pe mîine.

Şi poarta se închide. Peste ce ?

Sînt simpatici.
Da, şi mie mi-au plăcut.

Ceva s-a întîmplat însă. Un alt sentiment a pus stăpînire pe ea. Brusc ; odată cu închiderea porţii.

Şi bineînţeles, că erau înnebuniţi după tine.
Crezi ? Crezi că le-am făcut o impresie bună ?
Iubito, n-ai văzut că nu-şi luau ochii de la tine ?
Asta nu înseamnă că le-am făcut o impresie bună. Putea fi o manifestare a politeţei englezeşti.

Păşeşte înaintea mea spre terasă. Prea departe ca s-o ating. Aş vrea să mă apropii de ea, s-o cuprind cu braţul, s-o simt lîngă mine. Aş vrea. S-a schimbat cu totul. Ce rece e ! Ce cumplită răceală s-a aşternut între noi.

Kevin, sper că nu mai bei în seara asta.
Îţi mărturisesc cinstit că nici nu mai am chef.
Îţi aminteşti ce mi-ai promis ?
Sigur că-mi amintesc.

Mi s-a făcut lehamite să dau atîția bani pe băutură.

Ți-am mai spus să-i scazi din alocația mea.

Alocația ta ! Asta-i bună !

Privesc în vale. Înspre Lungarno, luminile aprinse se înșiruie ca un regiment de globuri aurii.

E adevărat ce spune Anna despre genul ăsta de oameni.

Deci asta era ; Anna.

Zăbovesc cît pot în Italia dacă găsesc pe cineva destul de prost să le înlesnească șederea.

Anna nici nu-i cunoaște.

Dar cunoaște prea bine specia asta. Nu vreau să vină mîine la masă.

Lucy, pentru Dumnezeu !

Întoarce capul. A ajuns pe terasă, fața ei e în întuneric. Rece. Fără urmă de dragoste. Posedată. De ce ? De ce se poartă așa ?

M-ai înțeles Kevin ? Dacă vin, o pun pe Maria să le spună să plece.

Te-am înțeles.

Nu, nu te-am înțeles. Și n-am să te înțeleg niciodată. Trăim împreună de opt ani, dar cînd ești așa n-am să fiu niciodată în stare să te înțeleg.

Putem s-o invităm și pe Anna.

Anna n-o să vrea să vină. De ce s-o invit pe Anna ? De ce să fie Anna obligată să le asculte sporovăiala ?

Ne-am uzat. Ne-am uzat reciproc pînă la urzeală, pînă ce n-a mai rămas nimic, nici măcar tamponul uzanțelor de politețe care să amortizeze fricțiunea dintre noi. Roși pînă la oase, n-a mai rămas decît esența. O parodie : propria noastră parodie.

Ține bine minte ce am spus, nu glumesc.

Lucy, dar nici măcar nu știu unde locuiesc.

Îmi pare rău. În orice caz eu îi spun Mariei să nu-i primească.

Lucy, parcă n-ai fi tu.

Pe vremuri nu fusese așa. Sau Dumnezeu știe. Am băut prea mult.

Eu sînt, Kevin.

Nu era.

II

SÎNTEM DIN NOU pe terasă. Toți patru ; cu Anna. Însă acum, în lumina soarelui. Și Anna și-a cerut iertare. Instabilitate slavă caracteris-

tică ; povestiri sumbre, apoi elogii. „Annei i-au plăcut“ am fost informat în șoaptă. „Mi-a spus că nu se aștepta să fie așa“.

Era la noi cînd sosiseră. E atît de des la noi. Eu mă aflam încă sus. În pat ; m-am trezit tîrziu, uitasem de ei pînă la venirea Annei, pînă am auzit soneria. Atunci mi-am amintit și mi-am zis în gînd : „Doamne ! Ah Doamne !“ Și am închis ochii ; dar am auzit vocea Annei, nu a lor. Am rămas în pat, întrebîndu-mă dacă să mă scol și să ies. Să plec undeva. Întrebîndu-mă dacă n-o fi uitat. Pentru că se comportase de parcă n-ar fi fost ea. Ieșirea asta nu-i semăna. Fusese o toană, un impuls de moment, născocit din dorința de a lovi.

Vocea Annei. Atît de dură și precisă. Ca o lumină orbitoare, care înlătură orice posibilitate de îndoială. Orice umbră. Îi este devotată lui Lucy ; cel puțin așa pretinde. La rîndu-i, și Lucy îi e devotată. A și declarat : „N-aș sta aici dacă n-ar fi Anna. Anna e cea mai bună prietenă pe care am avut-o vreodată“. Mă îndoiesc. Dar tac. Sîntem politicoși unul cu altul. Ce-i spune oare lui Lucy despre mine ?

Să mă scol și să ies înainte ca ei să vină și să plece ? Dar n-am energie, cînd mă ridic, capul mi se-nvîrte și mă doare. Sau să zac pînă pleacă ? Mă simt ca Falstaff. Sau să încerc să dorm ? Dar soneria mă trezește iar.

Pașii Mariei. Opt ca să traverseze terasa. Cincisprezece pînă la poartă. La al paisprezecelea liniște. Pauză tăcută. Zgomotul ușii. Voci ; vocile *lor*.

— Bonjur !

— Bonjur.

Apoi...

— Ce plăcere să vă revedem !

— Nu știu unde e Kevin. Cred că mai doarme încă.

Jos din pat. Mutra mea în oglinda din baie. Ochi injectați. Păr zburlit. Eu sub formă de Gorgonă. Cu mult, mult mai înspăimîntător decît chipurile de piatră din loggia. Urmează tratamentul obișnuit : dizolvarea pastilei de Alka Selzer, împrospătarea cu apă rece și apă de colonie.

Costumul alb e pe jos făcut grămadă, de neîmbrăcat ; îl scot pe cel beige. Îmi fac intrarea : prin terasă, cu mîna întinsă.

— Ce plăcere să vă văd.

E-adevărat ; ei nici nu știu cît de adevărat. Ce senzație extraordinară de ușurare !

— Nu vă deranjăm ?

— Doamne ferește. Citeam Palinurus. Ați auzit de el ?

Chiar așa aș fi făcut. În alte împrejurări. Cartea se află lîngă patul meu ; lectură potrivită pentru starea mea prezentă. Eu sînt Palinurus. Sau Malcolm Lowry, șezînd sub vulcan, condamnat să piară scriind o capodoperă.

— L-ați cunoscut pe Malcolm Lowry ?

— Cum să nu. Pe vremuri mergeam împreună să vedem partidele de cricket, murea după cricket. Odată mi-a spus că singurul lucru care îi lipsește în Mexic sînt jocurile de cricket.

Apoi prezentările :

— Aţi cunoscut-o pe Anna ? Fascinant exemplar al rasei slave.

Ce ţepoasă şi artificială este. Mă împunge cu privirea.

— Vorbeşti de mine de parc-am fi la circ : Anna, fascinant exemplar al rasei slave.

Are ochi foarte vioi, de un albastru palid. Fără vîrstă ; sau mai bine zis, s-a fixat la şaizeci de ani şi se încăpăţînează să nu-i depăşească. Şi părul ei pare artificial şi ţepos ; alb, cu grijă aranjat, dar ţepos. E la fel de ţepoasă ca mama lui Lucy, care însă e americană, n-are nimic european, nimic bizantin ; iată ce gîndesc despre Anna, cînd îmi îngădui s-o judec. Uneori o cuprinde pe Lucy de talie.

— Eşti om de ştiinţă sau umanist, tinere ?

— Oare un om de ştiinţă nu poate fi umanist ?

— Oamenii de ştiinţă sînt cei care au transformat lumea, făcînd-o aşa cum este, imposibilă.

— Eu mă ocup de ştiinţe politice.

— Asta-i şi mai grav — Oamenii de ştiinţă obişnuiţi distrug doar oameni. Dumneata distrugi tradiţii.

— Mai exact, studiez istoria.

— Istoria modernă ?

— Pînă în 1914.

— Adică pînă la data cînd Europa a încetat să existe.

— Ce ai de spus de America, Anna ?

— Ţi-am mai spus, draga mea. America n-a existat niciodată. E doar o idee.

— Ce zici de asta, Lucy ? Eşti de acord ?

— Înţeleg ce vrea să spună Anna. America e prea mare pentru a avea o identitate.

— Eu credeam că are, şi încă una foarte consistentă.

— Putere nu înseamnă identitate.

Vechiul cîntec.

— Deci de aceea preferi Italia, Lucy ?

— Cred că da. Am venit aici să urmez un curs de vară şi am rămas.

— Mulţumesc cerului.

O cuprind cu braţul. Întoarce capul spre mine şi-mi zîmbeşte. Sînt conştient de prezenţa Annei.

III

URMA UN CURS de vară : şi a rămas. Zi toridă, căldură aproape indecentă, cu aerul parcă solidificat, nemişcat, blocuri de masă transparentă clădite unele peste altele. Coboram treptele din pietre albe şi negre ale palatului Antonioni, ieşind din sala de lectură a publicaţiilor în limbă engleză unde mă refugiam pentru că vara era răcoare şi iarna, cald ; răsfoind şi răscolind prin vrafurile de New Statesman, Spectator, Observer, Guardian, Times, în paginile cărora întîlneam nume cunoscute ce-mi evocau o galerie întreagă de personaje pe jumătate uitate. Palatul Antonioni, tărîm străin din care izbutisem să colonizăm un colţişor. Am zărit-o

coborînd în goană strada, venind spre mine speriată, cu părul răvășit, ochii dilatați, hăituită... Situație tipică pentru Florența, ocazie de poză galantă, de victorie sigură și necinstită ; te scap de ei și apoi rămîi cu mine. De cei doi golani care se luaseră după ea, rîzînd zgomotos și nedîndu-i pace.

— Fii așa de bun, te rog...

— S-au legat de dumneata ?

— Se țin după mine și nu pot scăpa de ei !

Poză : brațul întins, față severă : „*Vattene !*“ [1] Cei doi, consternați și uluiți, mă privesc, scîrbiți de parcă aș fi trădat tot neamul bărbătesc. Repet gestul ca să capete greutate, „*Vattene !*“. Golanii întorc spatele și pleacă furioși.

— Vai, nici nu știu cum să-ți mulțumesc.

— Îngăduie-mi să-ți ofer o cafea.

— Cu cea mai mare plăcere.

În Piazza della Republica, lăbărțată și lipsită de personalitate, sub o umbrelă colorată, la *cafetteria* Gilli. Dacă ar fi fost iarnă ne-am fi dus la Tabby Cat, vechiul Tabby Cat — somptuos și întunecat — de pe Via della Vigna Nuova. Ea are pielea foarte palidă și părul blond. Poartă o rochie albastră, scumpă ca și broșa cu diamante. Se uită la mine și în ochi i se citește așteptare și dorința de bucurie.

— Nu-i chip să-i faci să înțeleagă că insistențele-s inutile.

— Acum au înțeles și s-au resemnat ; așa-i regula jocului. Dealtfel, toate în țara asta sînt un joc. Nici nu și-au închipuit că vor cîștiga.

[1] Pleacă (it.)

— N-aș pune mîna în foc.

— Pune-o fără grijă. Nimeni n-a cîștigat vreodată inima unei femei, agățînd-o pe stradă.

— Ai un fel fascinant de a vedea lucrurile. Te-aș putea asculta la nesfîrșit, mai ales că-mi place accentul dumitale englezesc.

Accentul englezesc face totdeauna impresie bună.

— Ești scriitor ?

— Da. Cîtă perspicacitate din partea dumitale !

Trebuie să urmeze ceva.

— Mă rog, e meseria care ți se potrivește ; sau cea de actor.

Presupunerea mă întristează, amintindu-mi de Joan ; „Ți-ai irosit viața jucînd cu prea mult patos un rol într-o melodramă de calitate proastă.“

— Dar dumneata, ce faci ?

— Eu am venit la studii ; urmez un curs pentru ***stranieri*** [1].

Ea are douăzeci și trei de ani. Eu, patruzeci și unu. E din New York, „de fapt din Pittsburgh“. Părinții ei sînt, bineînțeles, divorțați ; tatăl ei locuia la Pittsburgh. Ea locuiește la Pensione Francia, care — ca și rochia ei — e scumpă. Îi vorbesc despre Auden, pe care îi mărturisesc că-l cunosc. Mai bine zis, l-am cunoscut.

— Dar pe Dylan Thomas ? L-ai cunoscut și pe el ?

— Cum să nu ! Beam împreună la Fitzroy Tavern și la French Pub.

[1] Străini (it.)

— Şi cum era ? Mor să ştiu.

— Ca un copil uriaş. Total neajutorat. Nu se putea să nu-l îndrăgeşti.

— A murit din pricina băuturii.

— Dylan era excesiv în toate : ăsta a şi fost marele lui secret. Toată lumea spune : „Bietul Dylan, ce păcat c-a murit aşa de tînăr". Dylan *dorea* să moară tînăr ! Ar fi vrut să moară şi mai tînăr ! Ce dumnezeu, avea treizeci şi opt de ani ! În comparaţie cu Shelley şi Keats, avea o vîrstă respectabilă.

— Continuă. Îmi place să te ascult !

Însă eu mi-am pierdut liniştea. Am băut, eu trei coniacuri, ea trei cafele şi s-a făcut vremea mesei. Dar n-am bani. Sînt dator la toate restaurantele, la Cancillo, la Sostanza, la Zì Rosa. Şi dacă nu luăm masa împreună, se destramă relaţia dintre noi, se opreşte cursul ei inexorabil şi superb de la salvare la cafea, de la cafea la masă, de la masă în pat. Cînd să plătesc, ea îmi spune :

— Ai fost atît de drăguţ. Acum dă-mi mie voie să te invit la masă.

La Sabatini, unde eu oricum nu mi-aş fi putut permite s-o invit. Unde luxul şi opulenţa mă sufocă. Ciudat, pentru că sînt învăţat cu această categorie sau am fost. Sau ar trebui să fiu.

Întrebîndu-mă, în timp ce beam şi mîncam, dacă vom sfîrşi seara prin a ne culca împreună şi nefiind deloc sigur. Americancele sînt foarte pragmatice. Dacă sînt în trecere prin oraş pentru o zi sau două, atunci, din simţ practic, cedează numaidecît sau opun o falsă rezistenţă.

Altminteri rişti să-ţi spună : „Vreau să mă respecţi". Replică la auzul căreia îmi vine să scot revolverul.

Iar Lucy e foarte derutantă ; feminitatea ei feciorelnică e încîntătoare, dar nu ştiu în ce măsură e mistificatoare. Inocenţa ei este oare desăvîrşită ? Dar pînă unde merge inocenţa unei tinere americance ? Vechiul mit al inocenţei americane ! Cînd mai toate par că s-au născut ştiind şi că nu mai au nimic de învăţat.

— Scrii poezii ?

— Da.

— Tare mi-ar plăcea să le cunosc. Ştii vreuna pe dinafară ?

— Am să ţi le dau să le citeşti.

Am să-i spun că am pierdut manuscrisul. Să fie total lipsită de experienţă ? Sau să aibă prea multă ? Greu de spus. Italiencele par senzuale cînd în realitate sînt frigide, englezoaicele par reci şi sînt senzuale, iar americancele par aseptice cînd sînt... ei da, uneori aseptice, alteori lubrice. Vor să conducă, dar să fie luate prin surprindere şi violenţă, să-şi piardă capul, dar să domine.

Iau mîna lui Lucy şi ea mi-o lasă, încrezătoare ca un copil. O mîngîi şi degetele i se răsucesc brusc, cuprinzîndu-mi palma. Nu-i un copil.

Ne plimbăm, ţinîndu-ne de braţ. Pe sub zidurile albe şi verzi ale bisericii Santa Maria Novella, pînă la podul de peste Arno, unde înserarea întunecă culoarea mîloasă a apei. Dincolo de fluviu, o cupolă luminată ; plenitudinea unei rotunjimi perfecte, de nuanţa pîinii rumenite.

Ah ! romatică seară florentină, special confecționată pentru turiști americani. O aud suspinînd lîngă mine. Are de ce suspina : orașul e uluitor și minunat. Deasupra mînăstirii San Miniato, luna încearcă să străpungă învelișul greu al norilor. Lumina zvîcnește, apoi se retrage, zvîcnește iar, și iar se retrage, de parcă s-ar căzni zadarnic să se nască. I-o arăt lui Lucy, care exclamă :

— Kevin, ești într-adevăr un poet. Și adaugă : E atît de frumos că aș rămîne la Florența toată viața.

„Eu nu", gîndesc în sinea mea, dar tac.

Traversăm firește Ponte Vecchio, ne sprijinim de parapet în apropierea statuii lui Cellini și privim în josul apei spre Ponte Santa Trinità care a rămas același pod de lemn construit la începutul secolului, în scopuri militare, de Sir Donald Bailey, amintind de lupte, dureri și moarte ; capetele lui de piatră zac în fundul apei.

O cuprind cu brațul. Vreau s-o sărut. Ea rîde și-mi spune :

— Ai început să te porți ca un italian.

Renunț și o conduc încet pe Lungarno pînă la pensiunea unde locuiește ; acum ea mă sărută pe mine și-i simt limba între buze ; e atît de gravă și de serioasă, mă privește cu atîta dureroasă intensitate încît trezește în mine sentimentul sfios al unei comemorări. Are o privire atît de tînără, atît de vulnerabilă care mă emoționează.

Îmi spune cu un glas ce se potrivește cu privirea, scăzut și cucernic : „Atunci mă chemi mîine, da ?" și eu făgăduiesc. M-a nedumerit. Îndepărtîndu-mă, simt că este prada mea, dar, în același timp, se naște în mine dorința de a o proteja. În străzile înguste, cu clădiri înghesuite, se aude jelania greierilor. Tocmai a avut loc la Cascino petrecerea de primăvară cînd, potrivit obiceiului, locuitorii scotocesc prin pămînt și unghere în căutarea cuiburilor de greieri și apoi atîrnă bietele făpturi în cuști minuscule, cît mai sus în afara caselor. Criiic — se jeluiesc greierii — criiic. E atîta patetică speranță în strigătul lor, speranță să fie auziți, să fie eliberați. Criiic — lungă pauză, așteptare tăcută, și iar criiic ! Și din altă parte, alt șir neîntrerupt, frenetic de criiic-criiic-criiic-criiic al unui greier care s-a obișnuit cu captivitatea sau care încă nu s-a resemnat. Criiic !

Traversez piața Signoriei, trec pe lîngă statuile împietrite în violența lor, pe sub bolta afundată a Loggiei unde implacabilul Perseu — turnat în metal înverzit de ani, ține în mînă capul Gorgonei și, pentru prima oară, mi-e milă de Gorgonă. Cînd să ies din piață, la celălalt colț, în dreapta, îl zăresc pe Clovis, îndesat ca un butoi. călcînd apăsat cu pasul său legănat. Ridic mîna în semn de salut, nu-mi răspunde. Poate nu era Clovis.

Știi pe cine am zărit azi dimineață ? Pe Peter Clovis. Pe Via Tornabuoni. A trecut pe lîngă mine ca și cînd nu m-ar cunoaște.

Peter Clovis trece totdeauna pe lîngă oamenii pe care-i cunoaște ca și cînd nu i-ar cunoaște.

Nu vrea să riște ca ei să treacă pe lîngă el de parcă nu l-ar cunoaște.

Auzi ce spune Anna ! Mi-a plăcut grozav, Adică îi e teamă că nu e destul de cunoscut.

Toți rîd. Cel puțin aici sus nimeni nu-l vede pe Clovis. El e parte integrantă a elementului florentin, exil în contextul unui exil. Conștiință în veșnică mișcare. Cînd eram acolo, exilat în exil, ne învîrteam unul după celălalt ca doi cîini, tăindu-ne uneori calea, ferindu-ne prudent unul de celălalt.

Clovis ? E american și stă aici de ani și ani de zile. E istoric de artă, pare-mi-se.

Istoric de artă, așa pretinde el. Dar a văzut cineva istoria scrisă de el ?

Dar a văzut cineva vreodată poeziile scrise de mine ? Clovis și cu mine, amîndoi roși de aceeași ambiție, amîndoi vrînd să producem o capodoperă finală de indiscutabilă valoare care să ne scuze, să ne justifice existența. Palinurus: „Unicul rost al unui scriitor este de a scrie o capodoperă". Excelentă scuză pentru a nu scrie. Justificare pentru a nu scrie.

Nu știu ce are cu noi.

Ba știe ea prea bine.

Am fost totdeauna amabilă cu el. L-am invitat la noi dar n-a venit.

Peter Clovis. Îl admir și-l suspectez de a nu fi chiar întru totul robit unui unic scop.

Anna stă la pîndă. Cu cîtă dexteritate pîndește ; cum pîndește pisica o pasăre, sau șopîrla o muscă. Cît rafinament în modul în care percepe temperatura morală. Ce inepuizabilă forță de supraviețuire. Gata, n-am voie să mă gîndesc la Anna. E mult prea primejdios.

Anna, încă un pahar înainte de a ne așeza la masă.

Mîncăm în sufragerie. Ca toate odăile vilei, e mică, are pardoseala din plăci de ceramică și e foarte răcoroasă. Maria, în uniformă, șorț scrobit, ne servește ; tăcută, pricepută, aproape reverențioasă. Avem Chianti, avocado, supă, pui fript, salată. Mănînc cît pot. În ultima vreme n-am prea avut poftă de mîncare. Anna declară :

— Florența e un sat. În care viața personală e proprietate publică.

Și-n care tu ai funcția de șef al portăreilor — comentez eu în gînd. Cîtă căldură e în ochii lui Lucy cînd o privește pe Anna ; de parcă i-ar fi mamă. Anna însă nu se uită la Lucy ca la un copil. Bănuiesc că știu de ce nu mă înghite... Destul, trebuie să mă opresc.

Maria, ci può portare ancora pane ? Questo qui mi sembra un po'secco" [1].

[1] Maria, vrei să ne mai aduci niște pîine ? Asta mi se pare cam uscată (it.)

Ce bine vorbeşte Lucy italieneşte !
Nu-i aşa ? Eu nu-s în stare să vorbesc ca ea.
Kevin, tu nu ştii italieneşte.
Vai, Anna, ba vorbeşte puţin.
Bineînţeles că vorbeşte puţin. După zece ani, cum ar putea să nu vorbească deloc ?

Chiar nu ştii italieneşte, Kevin ?

Înţeleg limba foarte bine, dar prefer franceza.

Kevin spune că nu vorbeşte italieneşte pentru că nu-i place limba.

Şi, mă rog, de ce nu-i place ? E atît de melodioasă.

Melodioasă ? E pompoasă ! exagerată ! bombastică !

Vai, Kevin !

Ştiu ce vrea să spună Kevin : e o limbă în care de multe ori sonoritatea cuvintelor depăşeşte conţinutul : nu-i aşa ?

Întocmai, Anna ! Este limba ovaţiunilor funebre şi a demagogiei politice ! Nici măcar italienii n-o folosesc : ei între ei vorbesc în dialect.

Uneori, privind în vale mi se pare că văd ridicîndu-se ca dintr-un crater şi plutind în văzduh, baloane mici de aer fierbinte. Toate acele voci declamatorii, declanşate fără noimă, umflîndu-se, înflăcărîndu-se. Pentru preţul unei rochii sau rezultatul unei curse de biciclete. Însoţite de gesticulaţia mîinilor, frenetice ca nişte tentacule.

Atunci ce te ţine aici ?

Lucy mă ţine aici ; nu-i aşa iubito că tu mă ţii ?

M-am săturat să te ţin, Kevin, care-i avantajul meu ? Ce-mi dai tu în schimb ?

Ce-i dau eu în schimb ? Iubire, deşi nu mă crede. Nu poate crede că e iubită. Ce-aş fi putut să-i dau ? Aş vrea să-i fi dăruit un fiu. Un fiu, al meu. Eu însumi aş fi fost alt om dacă aş fi avut un fiu.
— Nu pot avea copii, Kevin.
Nu poate sau nu vrea ?
— E primejdios să fac copii.
Din punct de vedere fizic sau psihic ? Copiii ar fi schimbat-o sau ar fi distrus-o?

Dormim separat. Dormim împreună... în răstimpuri de împăcare. Atunci, în primele zile, mi-am notat — notiţă printre nenumăratele notiţe pe care le tot fac, pentru a fi folosite cîndva, într-un viitor nedefinit, într-un scop nedefinit : „Nu e fată, dar n-a cunoscut plăcerea de a fi femeie".

Singuri, într-o cameră, n-am fost pînă în cea de a treia noapte. În camera ei, de la pensiune. Nu voiam s-o vadă pe a mea. Spunea, cuprinsă de panică : „Nu, Kevin, nu, Kevin" ; ca un animal speriat. „Dacă te porţi aşa, Kevin, nu te las să vii lîngă mine". Apoi : „Ne sărutăm, nimic mai mult. Doar ne sărutăm".

Şi cînd, o săptămînă mai tîrziu, am făcut dragoste, în patul ei din încăperea cu catifele roşii şi mobile grele, avea capul răsturnat pe spate

şi chipul inundat de extaz, ca un copil fermecat de un mister. „Ah, a-ah !". Cu unghiile încleştate în braţul meu. „Ah, Kevin, *Kevin !*"

Mai tîrziu, în patul *meu :*

— Kevin, de la tine am învăţat atît de mult !

Kevin, nu mi-ai dat nimic.

— Kevin, te iubesc atît de mult.

Tu nu m-ai iubit niciodată, Kevin. Ştiu eu prea bine de ce te-ai însurat cu mine.

Ca şi Joan :

— Dragul meu Kevin, ştim cu toţii de ce te însori cu ea.

Ceea ce-i o minciună. Ceea ce n-a fost decît o minciună.

IV

OARE M-AM ÎNSURAT cu ea de dragul banilor ?

De cîte ori nu mi-am pus întrebarea, n-am meditat asupra acestei posibilităţi, ca apoi s-o înlătur cu convingere ? Mi-am pus-o şi în scris, ca acum, de pildă, cînd au plecat cu toţii ; Lucy şi Anna să vadă o expoziţie la palatul Strozzi, Neil şi Rupert să viziteze San Miniato. În răcoarea terasei noastre din grădina de un verde

italian, la umbra unui brad, stau şi scriu întorcîndu-mi faţa de la măslinii ăştia afurisiţi.

N-am ştiut că era bogată cînd am acostat-o pe stradă. N-am ştiut cît era de bogată cînd am început să-i fac curte. N-am început să-i fac curte pentru că era bogată. Ea — nu eu — a fost cea care a vorbit pentru prima oară de căsătorie.

Mi-a spus :

— Kevin ?

Eram la Siena ; venisem cu maşina ei. Şedeam pe bordura care mărgineşte superba piaţă rotită în pantă — Campo — atît de deosebită de Signoria şi de învălmăşeala acesteia, cu plăcuţa aceea stupidă aşezată în locul unde a fost ars pe rug Savonarola.

— Kevin ? Nu mai putem continua aşa.

Iar eu aveam nevoie de precizare :

— Aşa, cum ?

— Aşa ca acuma.

Băusem Chianti, apoi coniac. Fumam o ţigară de foi. Eram euforic şi puţin ameţit.

— De ce nu ?

— Tu eşti bărbat, tu poate te complaci în situaţia asta, dar cum îţi închipui că mă simt eu, ca femeie ? O femeie are nevoie de stabilitate.

— Desigur, draga mea, desigur, înţeleg ce vrei să spui.

Mîna mea peste mîna ei. Ochii mei spre magnifica înălţare a turnului. Gîndurile mele la nimicnicia noastră.

— Desigur, înţeleg ce vrei să spui.

— Nu poţi înţelege, Kevin. Tu nu eşti femeie.
Săptămîna trecută mi-a spus :
— Kevin, tu nu eşti bărbat.

— Dacă-ţi faci griji că n-ai bani ca să mă întreţii, să ştii că nu e cazul, Kevin. Am destui pentru amîndoi.
— Poate că tocmai *de asta* mă complac în situaţia în care sîntem.

Oare de asta ?

— Ce vrei să spui ?

— Că te iubesc, dar că *nu* doresc să mă întreţii tu.

La vremea aceea, oare era adevărat ce spuneam ? Analiză. Răspunsul meu constă în două declaraţii distincte. Prima : te iubesc. Cea de a doua : nu doresc să mă întreţii tu. S-o examinăm pe prima : „Te iubesc." Chiar o iubeam ? Cum să-ţi aminteşti o emoţie după ce ţi-ai recăpătat liniştea. Sau cînd eşti agitat. De la distanţă nu-ţi pot aminti emoţiile. În asta constă frauda poeţilor. Falsifică emoţiile. Rescriu istoria. „Te iubesc." Închid ochii şi încerc să-mi amintesc, să văd cu ochii minţii Campo şi Palazzo din Siena şi pe ea, mai blîndă, mai tînără. Frămîntată. Da, în acel moment o iubeam. Pentru frămîntarea ei, pentru totala ei lipsă de apărare. Pentru dependenţa ei emoţională faţă de mine. Şi, probabil, pentru imaginea pe care şi-o făcuse despre

mine. Sau, cum spunea Joan, fără menajamente : „Sigur că o iubeşti ; pînă ce te va descoperi, sub poza byroniană, pe tine cel adevărat".
Poza mea byroniană. Un atlet schilod, puternic la trup. Un poet schilod, cu suflet bolnav. De preferat totuşi Byron lui Hemingway ; de preferat un aristocrat cu panaş, unui dur cu pretenţii. Dar măcar de asta sînt sigur. Că în momentul acela o iubeam, că mă vedeam aşa cum mă vedea ea, că aveam nevoie de ea aşa cum avea ea de mine ; era o nevoie reciprocă, nu de ordin economic. Trăisem sărac atîţia ani ; eram dispus să trăiesc tot aşa şi mai departe.
M-a ispitit în clipa aceea gîndul la confort, la bună stare şi siguranţă ? Da, gîndul exista ; îndărătul ochilor mei închişi îl regăsesc, firav şi fără importanţă. E o crimă să iubeşti o femeie bogată ? Ne place atît de mult să descoperim motivele faptelor trecute. În vremea noastră se poartă dezgustul de noi înşine.

— Lucy. Trebuie să ne gîndim bine.
— Aşa înţelegi tu să te gîndeşti ? Rîde. Mi se pare de-a dreptul amuzant. Am avut destul timp să ne gîndim. În toate eşti aşa de înţelept ?
— Vreau să spun că trebuie să ne gîndim bine înainte de a ne angaja definitiv.

După cum azi trebuie să mă gîndesc bine înainte de fiecare gest.

— Încă nu ne cunoaştem destul unul pe altul.
— Nu să fiu cunoscută am nevoie. De siguranţă are o femeie nevoie.

Ah, Doamne ! Numai de asta are nevoie. Respect și siguranță. Respectă-mă și dă-mi sentimentul de siguranță. Respectă-mă, și-ți dau siguranță. Îi strîng încetișor mîna, spunîndu-i :

— Știu.

La întoarcere, conduce furioasă, fără să scoată o vorbă, pînă la Florența, trecînd în goana mașinii printre colinele cu măslini și pe lîngă coaste de care stau orășelele aninate ca acrobații de funie. Peisajul e frumos și înstrăinat ; ca și ea. În timpul acelui drum, o iubeam oare ? Nu. Eram supărați unul pe altul. Ceea ce, la urma urmei, putea fi o altă față a iubirii.

Cîteva zile mai tîrziu, a dispărut. Fără să mă anunțe, lăsîndu-mi un bilet.

„Am hotărît să mă întorc acasă unde voi rămîne toată vara. Sper să mă întorc în septembrie. Să nu mă înșeli."

O iubeam atunci ? Nu, atunci o uram ; atunci m-am îmbătat și m-am afundat într-o neagră disperare ; desigur alt revers al iubirii ?

Să nu mă înșeli.

Aceste patru cuvinte m-au rănit profund. Cruzimea lor, aroganța lor lipsită de sensibilitate. Hotărîsem s-o trădez : cu prima ocazie. M-am chinuit încercînd s-o trădez, m-am înjosit, m-am umilit, m-am apropiat de alte femei care m-au scîrbit după prima îmbrățișare. Apoi i-am telegrafiat lui Joan : TE IUBESC. VINO IMEDIAT.

Și a venit. Vai, Doamne, a venit. Nu-mi venea să cred ochilor cînd am văzut-o în gara aceea liniștită, cu boltă de piatră, coborînd din tren, căutînd cu privirea în jurul ei, îmbătrînită, dar atît de neschimbată.

— Joan !

— Kevin !

Am strîns-o în brațe.

— Doamne, ce minunat !

Englezoaică pînă în măduva oaselor, și atît de destoinică. Totul la ea poartă amprenta destoiniciei și a rasei anglo-saxone. Ah ! cum speram ca legătura dintre noi să fie iar posibilă.

— Ar fi trebuit să ne revedem mai de mult !

— Da, nu-i așa ?

Mama vine în șaptesprezece, Kevin

Am luat notă.

Mă resemnez.

N-are nici un rost s-o iei în felul ăsta, Kevin.

În care fel ?

Știi prea bine ce vreau să spun. Ți-amintești ce s-a întîmplat ultima dată cînd a venit. Cum ai insultat-o.

N-am insultat-o. Există însă o limită, dincolo de care provocările devin insuportabile.

Dacă situația îți pare insuportabilă ai face bine să te muți în altă parte, pînă pleacă.

Să mă mut din propria mea casă ?

E casa *mea*, Kevin.

Adevărat : e casa ta. Drăguț din partea ta că-mi amintești.

Nu-i cazul să fii sarcastic, Kevin. Pot să te dau iar afară, și am s-o fac. Și de rîndul ăsta, nici în genunchi să te tîrăști, nu te primesc înapoi.

Nu în genunchi. Nu m-am întors tîrîndu-mă în genunchi.

Ba în genunchi te-ai întors, Kevin.

Plec. Departe de ea și de vocea ei. Cruzimea ei, de fapt cruzimea maică-si. Plec de pe terasă, cobor în grădină ; urechile îmi vîjîie, nu mai aud nimic. Mă pierd printre copacii care mă ascund. Ea nu vine niciodată după mine.

Blestemata de maică-sa. Blestemată, înțepată, lipsită de umor și dezumanizată. Maică-sa, care i-a stricat viața : și viața noastră. De care, ca să scape, a venit în Italia. Ne-am urît de la prima confruntare, căci toate întîlnirile noastre au fost confruntări. Prima confruntare a avut loc la Barul American, în colț pe Via Tornabuoni, unde poposesc vulturii din zbor.

Ne-am urît cum se urăsc cîinele și pisica. Reacție reciprocă : ne-am zburlit amîndoi în tăcere, zîmbind unul celuilalt. „Scorpie !“, am spus în sinea mea. „Aventurier“, mi-a răspuns, tot fără vorbe. Căpătasem fiecare suficiente informații despre celălalt și pîndeam cuvintele nerostite, ascunse îndărătul celor rostite.

— O să-ți placă, Kevin. Are o vitalitate extraordinară.

Ceea ce voia să însemne că era autoritară.

— Pare atît de tînără, nu-ți vine să-i dai vîrsta pe care o are. Adică urmărește competiția.

Cît despre mine, fără îndoială că se întrebase ce căutam eu acolo, fără vilă, un bărbat de vîrsta mea, cu aparentele mele calități, și-mi atribuise numaidecît o etichetă : „Ratat“. Iar eu, de cum

am dat cu ochii de ea, am avut impresia că în fața mea se afla Scorpia Scorpiilor în persoană. Măruntă, otrăvită și îngrijită. Extrem de elegantă. Obscen de bine conservată pentru vîrsta ei. Perfect stăpînă pe ea. Pac, pac, pac ! nici un cuvînt, nici un efort de prisos. Nici un gram în plus de carne, nici un fir de păr nelalocul lui, nici un zîmbet gratuit.

— Îmi pare bine să te cunosc, Kevin. Toată vara n-am auzit vorbindu-se decît de tine.

Toată numai voință. Cu cît o înțelegeam acum mai bine pe Lucy și cîtă milă îmi stîrnea tatăl ei — cu doi soți în urmă — care, din povestirile lui Lucy, îmi făcuse impresia unui bou sentimental, ținut sub papuc, o caricatură a prototipului de soț american, un parvenit ajuns prin propriile puteri avocatul unei corporații, apoi bărbatul acestei femei, avînd totuși destulă minte ca să și scape de ea.

Mă făcea să simt că aveam farmec („farmecul tău blestemat, Kevin“ — spunea Joan), să simt că era sensibilă la acest farmec, să simt că era ceva total lipsit de importanță. Se așteptase măcar farmec să am : orice aventurier are.

Încercase — bineînțeles — să împiedice căsătoria ; la a cărei celebrare venise.

— Mama e de părere că ar fi bine să mai așteptăm puțin.

— De ce ?

— Așa. Știi tu. Ca să fim mai siguri.

— Noi să fim mai siguri, sau ea ?

— E bine intenționată, Kevin. Nu uita că sînt singurul ei copil.

— Am hotărît ca nunta să aibă loc în 21 mai. În 21 mai mă însor cu tine. Dacă mama ta dorește să fie de față, voi fi bucuros s-o văd. Dacă nu dorește să fie de față, eu oricum mă însor cu tine.

— Nu-i purta pică, Kevin. Mă iubește, de aceea e așa.

Femeia asta nu știe ce e iubirea. Femeia asta n-a iubit în viața ei pe nimeni. Cînd va veni, mă voi face nevăzut, voi fi aici fără să fiu, voi dormi pînă tîrziu, voi citi în grădină — o cartea e o pavăză ideală împotriva ei. Am s-o las singură cu Lucy și Anna. Dacă noi doi ne avem cum se au cîinele cu pisica, relația dintre ea și Anna e cea dintre două pisici. Pisici siameze. Bine ar fi ca una s-o înghită pe cealaltă.

Între timp mi-a revenit durerea. Durerea din partea stîngă. Acolo unde, dacă apendicele ar fi în stînga, s-ar afla apendicele. Mă gîndesc la mama lui Lucy și simt vechea durere. N-am să mă plîng lui Lucy ; ca să nu mă acuze de prefăcătorie, să creadă că încerc în felul ăsta să-i cîștig bunăvoința.

— Dacă te doare, du-te la doctor, Kevin.

Nu mă doare chiar atît de tare. Nu-i o durere pentru care să te duci la doctor. S-ar putea să fie din pricina rănii, care-i tot în stînga, dar în spate. Rana poetului ! Rana care mi-a dat-o pe Joan. Ce dureros de simplă era viața pe vremea aceea. Vreau să spun, simplă și dureroasă în același timp.

Ce simplu pare însuși războiul, privit în retrospectivă. Simplu, cu condiția să supraviețuiești. Cît de ușor era să alegi între curaj și lașitate, sacrificiu și egoism. Nici măcar nu trebuia să alegi. Eram prea tineri ca să alegem ; fusesem condiționați. Eram Wilfred Owen, eram Siegfried Sassoon. Poeții — ca și generalii — cînd pornesc un nou război, încep prin a lupta împotriva celui care a trecut. Citeam pe Keith Douglas și Alun Lewis dar ne străduiam să fim... ca Byron.

Cîtă nostalgie pentru pierduta-ți inocență. Pentru dușmanii tangibili. Pentru hotărîrile luate cu ușurință. Îmi duc mîna în partea stîngă și mă tem de moarte. Pe atunci nu mă temeam de moarte. Chiar și la Lazio cînd am fost încercuiți și abandonați. Era prea romantic pentru a fi adevărat ; o moarte de soldat, o moarte de bărbat tînăr ; frumos ! poetic ! Totul era atît de limpede : perspectiva execuției concentrează facultățile cerebrale în chip uimitor. De jur împrejur, întinderea verde a pămîntului, deasupra tăcere înșelătoare, ici ogoare cultivate și lanuri, dincolo valuri de copaci țîșnind din clocotul solului. Fiecare peisaj înzestrat cu dublă valoare, una estetică și una practică ; plăcere pentru ochi și adăpost în caz de primejdie.

Eram opt, atîția rămăsesem din pluton. Doi fuseseră răniți. Nimic de mîncare, afară de ceea ce puteam culege de pe cîmp sau fura de prin ferme. Din cînd în cînd, o trombă de fum ridicîndu-se către cer, un avion hîrîind zgomotos spre a ne aduce aminte de ceea ce ni se întîmplase. Timpul se oprise în loc. Teama contenise. Era minunat.

Am trăit așa patru zile. Ascunzîndu-ne și căutînd hrană. Stranii și neprevăzute momente de acțiune, cînd deveneam un mănunchi de mișcări reflexe, nesimțind nimic, gonind, urlînd, apăsînd pe trăgaci, pînă ce totul se liniștea și o porneam mai departe.

Ușurarea pe care mi-a adus-o rana. Mai mare chiar decît durerea. Dincolo de Cassino, un fragment de perete. Prea zguduit la început și prea amorțit ca să simt altceva decît senzația aceea de amețeală și satisfacția de a fi găsit o soluție onorabilă. Nu dădusem greș.

Restul... literatură. Adică, s-a mai scris ; sau era în curs de a fi scris. De către Douglas și Keyes și Lewis. Paturi de campanie, mîini răcoroase, agonie, căldură, miros de eter, Joan. Mîna *ei* răcoroasă. Dragoste. Durerea mea și chipul ei blînd. Surîsul ei blînd. Vocea ei proaspătă, plăcută.

Și ne-am căsătorit. În Anglia, în Shropshire, în satul nostru, cu o gardă de onoare. Patru ani și jumătate am încercat să-mi găsesc un rost la fermă, apoi la o bancă comercială, apoi în Kenia, apoi ne-a murit un copil, apoi am părăsit-o. Am plecat cu Rosemary ; la Paris. Peste noapte, căci n-am avut curajul să-i mărturisesc, să văd cum suferă. I-am lăsat o scrisoare în care-i spuneam că n-o meritam și că va trebui să mă ierte. Era adevărat ; era prea bună pentru mine ; temeinicia ei, puterea ei, însăși credința ei în mine făceau ca ratarea mea să fie si mai greu de suportat. Mă simțeam nevolnic ca un pacient față de infirmiera care-l îngrijește ; eterna infirmieră și pacientul incurabil ; iar eu voiam să fiu sănătos.

V

ȘI KEVIN ?

Exact același, mamă.

Ei, nici nu era de așteptat să se schimbe. Și cu băutura cum stă ? tot așa ?

Mult mai rău.

Teamă mi-e că nimeni nu se lasă de asta. Am avut și eu de-a face cu destui alcoolici la viața mea.

Nici chiar așa de rău n-a ajuns, mamă. Eu n-aș folosi termenul ăsta. Alcoolic.

Dă-i puțin răgaz.

Totuși asta nu-i viață pentru mine, mamă. Uneori am impresia că trăiesc în mașină. Mașina e adevărata mea casă.

Și ai de gînd să continui așa ?

Ce pot face ? Dacă-l dau afară, se întoarce tîrîndu-se în genunchi.

Nu ești obligată să-l primești.

Tu nu știi cum e, mamă.

Ba știu, draga mea. Știu prea bine cum poate un asemenea om profita de sentimentele tale.

Amenințînd că se omoară.

Nu trebuie să-l iei în serios.

Nu cred că se preface, mamă.

Nimeni, cînd amenință, nu trebuie luat în serios. Dacă are de gînd să-și ia viața, și-o ia și gata, nu anunță în prealabil.

Și-mi spune că mă iubește.

Tu-l crezi.

Nu-l mai cred. I-am spus, ce faci să-mi dovedești că mă iubești ? Renunți la băutură ? Te apuci de scris ? Încerci să mă faci fericită ? Mamă, tu ți-ai dat de la început seama că o să ajung aici.

Nici n-a fost prea greu. Erai mult prea tînără. N-apucaseși să știi cum se comportă un asemenea exemplar anglo-saxon, căci era primul pe care-l cunoșteai.

Ce să mă fac, mamă ?

Eu ți-am spus, Lucy, trebuie să pleci. Vinde vila și întoarce-te acasă. Numai așa scapi de el.

Da-mi place aici.

Parcă spuneai că ești nenorocită.

Îmi place la Florența. Aici în Toscana. Privește pe fereastră, mamă. Privește dealurile, de jur împrejur. Privește muntele din stînga. Nu înțelegi ?

Ei bine draga mea, trebuie să te hotărăști. Atîta timp cît stai aici, n-ai să reușești să scapi de el.

Mașina. A sosit. Doar dacă o fi căzut avionul. Doar dacă o fi intervenit vreo providență binefăcătoare. Dar indivizii de felul ei sînt de obicei invulnerabili.

Răsucirea cheii în broască. Două voci. Vocea ei. Nu-i vocea lui Lucy.

— Kevin !

Să mă ascund sau să-mi fac curaj și s-o înfrunt ? Aici printre pini sînt nevăzut ; n-au să mă caute aici. Nu ; încă un whisky și o înfrunt.

— Kevin !

— Sînt aici !

O dușcă, mă ridic, îmi iau blocul de hîrtie și creionul, dovezi ale vredniciei mele, ustensile menite să impresioneze sufletul ei puritan, sensibil la însemnele muncii. Cum dracu-o cheamă ? Barbara.

— Barbara !

— Kevin-ce-bine-îmi-pare-că-te-văd.

— Ce minunat ! Cum a fost călătoria cu avionul ?

— De-a dreptul agreabilă. Tot mai lucrezi la romanul acela ?

— Eu ? A, da. Tot la roman. Cît ești aici, trebuie neapărat să dăm o petrecere în cinstea ta, nu-i așa Lucy ?

— Sigur că da. Poate duminică.

— Mi-ar face plăcere. Da' acu trebuie să mă duc să-mi desfac bagajele.

Cum îl găsești, mamă ?

Se vede mai mult ca ultima oară. Petele acelea roșii în obraji.

Am avut impresia că i-a făcut plăcere să te vadă.

Știu eu cîtă plăcere i-a făcut să mă vadă !

Romanul meu. Doamne, scorpia nu se schimbă deloc. Nu romanul meu, scorpie, nu : investigaţiile mele. Care te-ar interesa, deşi îţi cunosc părerile. Care sînt pe măsura concepţiilor tale de viaţă, meschine şi înguste.

Am ajuns la al doilea stadiu al investigaţiilor. Nu la motivul care m-a făcut la început să mă încurc cu fata dumitale, ci la cel care m-a determinat să mă întorc la ea. Întîmplător, Joan are aceeaşi părere ca dumneata, deşi concepţia ei despre viaţă este cu mult mai largă. Tot mărginită, dar mai largă. Însă ea e subiectivă, deci opinia ei nu contează.

În orice caz dă-mi voie să-ţi amintesc un singur lucru. Că fata dumitale m-a vrut înapoi. Că fata dumitale m-a urmărit. Că fata dumitale n-a avut linişte, nu mi-a dat pace pînă ce nu m-a luat înapoi. Iată un lucru pe care ai fi încîntată să nu-l ştii. Şi pe care te prefaci că nu-l ştii. N-am nici o dovadă scrisă. N-am păstrat scrisorile pe care fata dumitale mi le strecura sub uşa odăii de la *pensione* unde locuiam. Zeci de scrisori. „Kevin nu ştiu ce ţi-am făcut ca să te porţi aşa cu mine. Ştii că te iubesc, iar vara trecută şi tu spuneai că mă iubeai, ce s-a schimbat ?". Ştia. Ştia prea bine. Voinţa ei se lovise de voinţa mea şi se destrămase. Joan avea dreptate. „Este autoritară. Dacă îi rezişti, cedează". Întocmai ca dumneata. Întocmai aşa s-ar întîmpla şi cu dumneata. Întocmai aşa s-ar întîmpla şi azi cu ea, numai că azi nu mi se mai pare că merită să lupt. Prea sînt multe lupte posibile în perspectivă, războiul apare ca fără de sfîrşit. Iar eu am

avut parte de un război, de un război adevărat ; nu mă mai interesează un surogat.

Trebuie să refac trecutul. Cu multă grijă. Cinstit. Să fiu gata să mă condamn dacă e necesar, pentru că, recunosc, nevinovat n-am fost ; îmi dau seama că dintr-un anumit punct de vedere se poate spune că am înşelat-o pe Joan sau că m-am folosit de ea. Aici intervine însă diferenţa dintre aparenţa lucrurilor şi esenţa lor ; dintre adevărata cauză şi cea pentru care eşti condamnat. N-am înşelat-o pe Joan. M-am întors la Lucy pentru că ea avea mai multă nevoie de mine. Şi pentru că mă convinsesem încă o dată că Joan şi cu mine nu ne potriveam. Nu părăsind-o a doua oară am greşit, ci rechemînd-o. Am fost egoist, recunosc. Dar greşeala ar fi fost mai mare dacă perseveram. Am fost primul care şi-a dat seama ; cu vremea, însă, şi-ar fi dat şi ea. Nu era nevoie să-mi înapoieze volumul lui Wilfred Owen cu dedicaţia aceea blestemată.

Întreagă, întreagă şi intactă, a ta viaţă...

Nu pornisem să vînez un animal sălbatic ; cel mult unul domestic. Războaiele mele n-au fost cu totul zadarnice. Toate au fost marcate de faptul că *noi* ne-am aflat aici, la Florenţa, nu Gestapo-ul. Şi iubitele mele nu mi-au fost toate necredincioase. Dimpotrivă. Din păcate mai degrabă eu le-am fost lor necredincios.

Ne-am petrecut vara pe o plajă. În Calabria. Călătorind într-una către Sud, pînă ce am dat de ea. Locuind într-o cămăruţă mică, sufocantă, în căsuţa unui fermier, cu Sfînta Treime şi foto-

grafii de familie pe toţi pereţii şi cu privată în curte : şi rîzînd. Doamne, cît am rîs în vara aceea. Mai mult decît orice altceva, din vara aceea îmi amintesc rîsul nostru. Rîdeam cu fermierul şi cu nevasta lui, grasă şi simpatică, ori de cîte ori nu ne puteam înţelege, ceea ce, dealtfel, n-avea nici o importanţă. Rîdeam cu Joan. Care din nou m-a oblojit, dar nu m-a tămăduit.

Iată un lucru pe care Lucy şi cu mine nu l-am făcut niciodată ; n-am rîs împreună. Deosebirea dintre ele : două moduri de a rîde, două civilizaţii diferite. Rîul lui Lucy, durere ; rîsul lui Joan, bucurie. Unul căznit şi ponderat, celălalt atît de spontan. O văd şi acum pe Joan pe plaja aceea superbă şi sălbatică. Viguroasă şi arsă de soare. Părul ei creţ şi mai deschis din pricina soarelui, ochii ei cenuşii, minunat de luminoşi, pielea arămie şi dinţii laţi şi foarte albi. Rîzînd de mine : „Eşti un prost, Kevin !".

Toată ziua făceam dragoste şi înotam ; deşi înotam, — uneori mile întregi, privind spre fundul mării prin masca de scafandru — nu mă gîndeam defel la Byron. Mentorul meu în acea perioadă era Norman Douglas ; la el mă gîndeam urcînd cărările din munţi, hoinărind prin desişul pădurilor calabreze, la el şi la mintea lui sarcastică şi atoateştiutoare, căreia nu îi scăpa nimic şi iscodea neîncetat.

O iubeam eu atunci pe Joan ? Da. Foarte mult. A fost una din cele mai fericite perioade din viaţa mea ; azi, cînd mă uit înapoi, îmi apare ca o paranteză. O perioadă frumoasă, dar ireală şi trecătoare. Ireală, pentru că îmi ascundea realitatea. Născută, precum curcubeul sau vîrtejurile de vînt, dintr-o înlănţuire de împrejurări. Soarele, marea, izolarea. Timpul pe care-l petreceam departe unul de celălalt. Rana pe care mi-o lăsase Lucy. Dar nu putea dura. De fapt, atunci ar fi trebuit să se isprăvească, odată cu vacanţa. Care dealtfel era o vacanţă pe care ne-o luasem de la noi înşine.

Am scris chiar şi versuri ; primele mele versuri de după sfîrşitul războiului, cînd fusesem publicat în Penguin New Writing. Am scris despre culorile mării :

„Transformat de mare, incoruptibilă ca vinurile negre,

„Metamorfoză cînd verde, cînd albastră..."

Atît îmi amintesc. Nu mi le-a publicat nimeni. Atunci voiam s-ajung poet ; amîndoi voiam şi speram, aşa cum mai sperasem odată.

— Sînt grozave, Kevin.

Eram de acord cu ea. În lumina soarelui, totul pare grozav şi minunat.

Şi ea picta ; peisaje marine. Care şi ele erau „grozave" ; foarte vii, aproape stridente, cu pete groase, încărcate de pastă. Era ceva cu totul nou ; începuse să picteze în Anglia, iar la Florenţa — luasem hotărîrea — ea avea să picteze şi să studieze la Academie, iar eu să scriu versuri. De trăit puteam trăi din ce aveam, pînă deveneam celebri. Pînă atunci, la nevoie, puteam da lecţii de engleză.

Dar a sosit şi momentul adevărului. Via della Vigna Nuova, mai puţin de o săptămînă după ce ne întorsesem. Lucy ieşind de la Tabby Cat,

unde fără îndoială că intrase căutîndu-mă pe mine. Privirile noastre s-au întîlnit : „Kevin !" Am fugit, luînd-o pe o stradă lăturalnică și ocolind spre Lungarno. Ce rost ar fi avut imputările ?

Zgomotul tocurilor ei pe caldarîm, în urma mea. Apoi discuția cu Joan.

— Într-o bună zi tot va trebui să dai ochii cu ea, Kevin.

— Ar fi de prisos și penibil.

— Dacă te eschivezi, va crede că ți-e frică de ea.

— Nu mi-e frică de ea.

Dar șarpele se strecurase în paradis. Așa mi se părea pe atunci, acum știu că era altceva. Acum i-aș spune : realitatea.

— Kevin, e o americană bogată, o fată răsfățată care are să se țină după tine pînă va obține ceea ce dorește sau pînă o vei convinge tu personal că nu se poate.

I-am răspuns :

— N-are absolut nici un rost să stau de vorbă cu ea. Nu realizez nimic prin asta. Nu se va lăsa convinsă.

— Da, dar pînă nu veți avea o explicație, Kevin, va crede că fugi de ea.

O iubeam atunci pe Lucy ? Nu. Sau, ca să fiu mai precis : dragostea mea fusese întreruptă temporar. I-am spus lui Joan :

— Am o idee. Ce-ar fi să stai tu de vorbă cu ea ?

M-a privit. Nu mi-a răspuns dar m-a privit. Cu un surîs pe care i-l cunoșteam dar pe care-l

uitasem. Dacă îl analizez — ceea ce n-am făcut atunci, n-am vrut să fac atunci — aș spune că era un surîs de milă amuzată. Surîsul acela — deabia acum îmi dau seama — a însemnat sfîrșitul. Sfîrșitul idilei noastre. Trimițîndu-ne înapoi la vechile noastre roluri pe care nu mai voiam să le jucăm : acelea de pacient și infirmieră.

Totuși, ceea ce-i ceream nu era lipsit de logică. Ea ar fi putut să-i explice lui Lucy, să-i vorbească deschis despre mine, despre ceea ce se petrecuse, avînd mai multe șanse s-o convingă.

Vorbesc de parcă așa aș fi dorit să se întîmple. De parcă aș fi preferat-o pe Joan lui Lucy. Nu pot spune decît atît : că atunci, așa aș fi vrut. Cu sau fără dreptate. Sau poate că îmi închipuiam. Poate că un adept al lui Freud, deprins să despice firul în patru, ar putea pretinde că mă înșelam cu bună știință ; tocmai de aceea n-am vrut să stau de vorbă cu Lucy. Poate că adevărul era următorul : le iubeam pe amîndouă și aveam nevoie de amîndouă. Că nici una dintre ele, singură, nu-mi era de ajuns, dar că amîndouă laolaltă ar fi fost ideal. Menajul în trei — iată situația firească pentru bărbat, dacă femeile ar fi mai înțelegătoare.

Cocteilul nostru. Sau mai bine zis, cocteilul ei. Pentru care s-a înveșmîntat în armura ei mondenă ; diamante, păr proaspăt șamponat, rochie elegantă, de la Dior, probabil. Inviolabilă. Zgomot de cocteil, voci de cocteil. Venind dinspre terasă, risipindu-se în amurgul înroșit. Sînt

gazdă. Îmi face plăcere să fiu gazdă. Îmi fac plăcere oamenii de aici. Sau majoritatea dintre ei. A venit și Anna ; ea și Barbara își zîmbesc, ținîndu-se reciproc la distanță. Zîmbete și iar zîmbete. Prietenii noștri. O'Kelly care e atît de drăguț și care pe vremuri a fost pianist ; Robert Clyde, care s-a retras din diplomație și care se pricepe la mobilele din secolul al XVIII-lea ; Giordano Marinari care are o butică de antichități pe Lungarno Serristori ; Titti Scarambone, cărîndu-și pretutindeni pudelul după ea.

Surprind privirea lui Lucy — e mîndră de mine. Și eu sînt mîndru de ea. Atît de elegantă și atît de vie. Atît de tînără. Tinerețea ei e veșnică și mă păstrează și pe mine tînăr. Ochii noștri se întîlnesc, îmi zîmbește, apoi se întoarce către maică-sa și-i spune ceva. Aceasta dă din cap fără să-i dea importanță și se îndepărtează, lua-o-ar dracu'. Acum vorbește cu Anna.

Cred că fiica dumneavoastră se bucură grozav să vă aibă aici. Astă-seară pare cu mult mai fericită ca de obicei.

Lucy cu mine ne-am înțeles întotdeauna foarte bine, Anna.

Și eu m-am înțeles întotdeauna bine cu ea.

E o fată tare bună.

Care are nevoie de prieteni.

Da, mi-a spus ce bună prietenă a găsit în dumneata.

N-are altă prietenă mai bună.

Grozav. Dealtfel ea n-a dus niciodată lipsă de prieteni.

Are nevoie de prieteni care s-o ajute în împrejurări dificile.

Cred că de aceea și există prieteni.

Ați remarcat cum s-a schimbat, cît a slăbit ?

Sînt mama ei, Anna. Nu-mi scapă nimic din ceea ce o privește pe Lucy.

Și știți de ce este așa cum este, de ce este atît de neliniștită ?

Cred că-mi înțeleg propriul copil.

Robert ! Cum mai merg cercetările tale ?

Înaintează, înaintează. Am ajuns la ceea ce numesc eu perioada irascibilă a lui Chippendale. Cînd și-a dat seama că poate fi mojic cu clientela lui aristocratică. Cum îți merge cu romanul !

E pe calea cea bună. Merge.

Știai că soții Vicini au închiriat palazzo-ul din Arezzo cu două milioane pe lună ?

Unor americani, Anna ?

Unor americani. *Va senza dire* [1]. Unui milionar din Dallas.

Figurati [2].

Așa încît Gianni își va putea petrece iarna la New York, împreună cu prietenul lui, iar Lucia va putea vizita colecțiile de modă de la Paris.

---

[1] Nu încape îndoială. (it.)
[2] Imaginează-ți. (it.)

Godono una fortuna da morire [1].

Kevin : nu bea prea mult.

Trebuie neapărat să scoatem o revistă literară. În engleză şi italiană. Tu cu mine şi cu Giordano.

Neapărat.

Am găsit şi titlul : Bellosguardo !

Indovinato [2].

Despre ce vorbiţi ? Pot să ştiu şi eu sau puneţi la cale vreo conspiraţie ?

Una congiura senza di te, non sarebbe congiura [3].

Ce zici ce drăgut e ? Numai de-ar crede ceea ce spune !

Rîsete.

Vorbeam despre revista noastră literară, iubita mea.

A, tot despre asta ?

Aşteaptă şi-ai să vezi, Lucy. Ai să te miri de ce sîntem în stare.

Sper din toată inima.

Rîsete.

Anna, vorbesc despre revista aceea literară.

---

[1] Am o avere formidabilă. (it.)
[2] Ai ghicit. (it.)
[3] O conspiraţie fără tine, n-ar fi conspiraţie.

Pe care — desigur — se aşteaptă s-o finanţezi tu.

Ai dreptate. La asta nu m-am gîndit.

Allora, pensa. [1]

N-au să scoată un ban de la mine, Anna.

Speriamo di no. [2]

Cum ţi se pare petrecerea, Barbara ? Îţi face plăcere ?

Mă bucur de fiecare clipă. Kevin, mi-a venit o idee.

Da ? Ce idee ?

Nu ştiu cum ţi se va părea. E doar o idee. Te aud mereu spunînd cît ţi-e de dor de Anglia.

De o *anumită* Anglie. Mi-e dor de Anglia mea.

Şi cît îţi este de urît oraşul ăsta !

Cu oarecari rezerve.

Ei bine, uite ce mi-a trecut prin minte, Kevin. Ce-ai zice dacă ţi s-ar propune să te stabileşti în Anglia ?

Dar Lucy n-ar renunţa la Florenţa.

Ştiu.

Nu înţeleg ce vrei să spui ?

Să te stabileşti în Anglia. Dispunînd de un venit substanţial. E doar o idee.

Pe care i-ai împărtăşit-o lui Lucy ?

Lucy nu ştie nimic.

Îmi închipuiam.

Dacă nu te tentează, s-o dăm uitării.

---

[1] Atunci gîndeşte-te. (it.)
[2] Să sperăm că nu. (it.)

Deşi te-ar putea surprinde, există pe lume oameni care nu pot fi cumpăraţi. Şi poate să te surprindă şi mai tare faptul că eu mă număr printre aceştia.

N-a fost decît o idee ; atîta tot.

Le aud vorbind pe terasa unde-şi iau cafeaua toate trei, Lucy şi cele două spirite malefice ale ei. Otrăvind-o împotriva mea, fiecare spre folosul propriu. Calomnii. Insinuări. Deşi se urăsc una pe alta, complotează împreună împotriva mea. Am să-i spun lui Lucy de propunerea pe care mi-a făcut-o maică-sa seara trecută. Am să insist ca maică-sa să părăsească vila. Vrăjitoarea de maică-sa, ticăloasă şi arghirofilă, pe care chiar şi ea, fiica ei, o va vedea de astă dată în lumina cea adevărată.

Iar îmi aud numele ; pronunţat de Anna. Care-l rosteşte totdeauna plescăind din gură a dispreţ, cu o scîrbă de parcă i-ar veni să mă îndepărteze cu penseta. În timp ce Barbara, scorpia, îi conferă, pronunţîndu-l, o notă de ridicol. În ochii ei sînt o cantitate neglijabilă pentru că n-am izbutit să fiu un om bogat.

Dacă mă apropii de jaluzelele verzi, le pot vedea pe toate trei fără ca ele să mă vadă. Lucy, între două capete albe, cu minţi înguste şi guri clevetitoare. Sticla mea de whisky se află în dulap ; dulapul meu rustic, sculptat în stil toscan. Am să beau un pahar. Poate două. Pentru a suporta faptul că am fost insultat în chipul cel mai ordinar şi că *deocamdată* trebuie să înghit. Căci este pentru ultima oară cînd mai calcă în

casa asta. De rîndul acesta a depăşit măsura şi Lucy va afla.

E oare primul sau al doilea ? Voi face un compromis. Încă o jumătate de pahar.

Le aud.

— Dar Kevin nu se simte deloc ataşat de Florenţa.

Anna.

— Asta înţeleg. Însă ceea ce nu pot înţelege este pentru ce stă aici. Sau poate că înţeleg — vocea *ei.*

— Nu cred că Kevin gîndeşte chiar tot ce spune, mamă.

— Sper, draga mea.

Scorpia ! N-am de gînd să mai suport insulte în propria mea casă. Am să le înec vorbele, să le înăbuş calomniile murdare. Pe scări în jos, desculţ, în vîrful picioarelor, pînă în salon. Unde pun trei discuri la gramofon : Concertul pentru clarinet al lui Mozart, simfonia a V-a de Beethoven şi simfonia din *lumea nouă.* Binele înlătură răul. Deschid volumul la maximum, încui uşa şi fug înapoi, sus. Îneacă-le şi alungă-le.

Le pîndesc printre jaluzele. Îşi răsucesc capetele. Au tăcut din gură. Protestul a fost înregistrat. Muzica dispune de farmece care înmoaie limbile cele mai nărăvaşe. Lucy strigă, întoarsă spre salon unde crede că mă aflu, dar nu poate vedea prin jaluzele. Buzele i se mişcă : „Kevin". N-aud nimic. Doar muzica, în faţa căreia pălăvrăgeala amuţeşte. Anna şi Barbara au rămas cu gurile căscate, precum peştii. Lucy strigă iar. S-a sculat. Mai tîrziu am să-i explic

și am să-i cer iertare. Cînd rămînem singuri. Acum intră în casă. Bum—bum—bum în ușa salonului. Unde eu nu mă aflu. Acum o aud.

— Kevin, încetează. Kevin te previn pentru ultima oară ; încetează ! Kevin !

Mă previne, de ce ? O Lucy, am făcut asta pentru tine, nu numai pentru mine. Ca să-ți feresc urechile de otravă.

A ieșit iar pe terasă. E foarte agitată și supărată, explicînd ceva celor două spirite malefice, așezate în stînga și în dreapta ei, care încearcă s-o consoleze. Brațul Annei în jurul umerilor ei. Barbara aruncînd o privire cătrănită Annei. Care-și retrage brațul. „Eu sînt mama ei !"

Ce majestuos e sunetul viorilor !

Lucy intră din nou în casă. Trebuie să pun capăt scenei. Încă un whisky ; restul pentru ele.

Deschid fereastra. Ridic sticla de whisky ; deasupra capetelor lor albe, dușmănoase. Vă botez în numele lui Johnny Walker. Doamne Dumnezeule ce priveliște minunată, face toți banii ! Acum se uită în sus. Uitați-vă în sus, uitați-vă în sus !

— Scorpii... bătrîne... ce... sînteți !

2

I

O CĂMĂRUȚĂ la etajul de sus al pensiunii Oltrarno.

Podea din cărămizi roșii, pereți văruiți și mobilă extrem de simplă. De-a lungul peretelui din fața ușii, un pat, cu căpătîiul în colțul din dreapta al încăperii. În unghi drept cu patul, un șifonier mare, urît, pătrat, cu o singură ușă cu oglindă. În fața șifonierului, un scrin înalt de lemn, lîngă care, în colțul din stînga, la capătul patului, un lavoar de lemn cu tăblie de marmură cenușie, deasupra căruia se află un lighean și o cană albă. În mijlocul odăii, o măsuță de lemn și un scaun. Lîngă pat, o altă masă, joasă, mai îngustă, lustruită pe care e o lampă, o sticlă goală de whisky, un pahar gol și un vraf de cărți ; *Mormîntul neliniștit* al lui Palinurus, un volum de poezii ale lui Dylan Thomas, o biografie a lui Wilfrid Owen și cîteva romane de Huxley, Waugh și Durrell.

Sînt două ferestre. Una, pe peretele din stînga, lîngă ușă, mare și pătrată, dă spre acoperișul plat și balconul cu balustradă al unui

palazzo alăturat. Cealaltă, lîngă piciorul patului, privește peste acoperișurile de ţiglă cafenie pînă sus la Bellosguardo, spre dealul împădurit, intens verde în lumina roșiatică a asfințitului, spre turnurile și vilele străjuite de pîlcuri încremenite de brazi și de inevitabilii chiparoși. Departe, în stînga, minunata cupolă durdulie, colorată cafeniu, a bisericii Santo Spirito, alături de care se înalță un *campanile* de piatră al austerei mînăstiri.

În pat zace un bărbat, cu spatele lat, dezgolit și pistruiat spre odaie, cu capul acoperit de păr creț și blond, ascuns în pernă. Trupul e acoperit de un cearșaf. Din cînd în cînd trupul zvîcnește sub cearșaf ca o balenă prinsă în harpon. Deși perna înăbușă hohotul, bărbatul pare că plînge ; la un moment dat înalță capul, clipind din ochi și-atunci se vede limpede că plînge ; suspinul care îi scapă înlătură orice îndoială. Apoi, ca și cum i s-ar părea zadarnic să se ascundă, se răstoarnă cu fața în sus și continuă să plîngă, cu întreruperi sporadice.

E trecut de patruzeci de ani, are chip de actor, față plină, dickensiană, marcată de acea expresie labilă și șireată de vagabond, caracteristică vremurilor cînd scena nu era socotită o meserie respectabilă. Are pielea aspră și roșie, pete aprinse pe pomeții obrajilor, ochi mari și cenușii, iar nasul drept, solid și bont, dă feței un aer puțin stupid și blînd. Lacrimile lui ar putea prea bine fi lacrimi de actor ; e conștient chiar în timp ce plînge, de felul în care plînge.

Bărbatul e Kevin.

De afară se aude cum e manevrat mînerul mic, țeapăn, de metal al unei uși, apoi ușa scîrțîind, pași ușori pe coridor, și în cele din urmă un ciocănit nesigur. Kevin nu răspunde. Parcă nici n-ar fi auzit.

Ciocănitul se repetă, insistă; Kevin se oprește din plîns, rămîne nemișcat privind spre ușă. Tot nu răspunde. Închide ochii obosit și plin de dispreț ca și cînd ar căuta prin somn să scape de intrus.

Încă o ciocănitură. De rîndul acesta, Kevin deschide ochii, întoarce capul și strigă enervat.

Kevin: Ah ! Intră, intră !

Mînerul se răsucește, ușa se deschide încet și în prag apare, prudentă, o *FATĂ*. E înaltă, voinică, brațele puternice sînt goale, are păr lung și blond, ochi vii, cenușii, un nas scurt și acvilin — care o face să semene cu o pasăre. Atît chipul cît și formele trupului exprimă generozitate.

Fata: (are accent american). S-a... întîmplat ceva ? Locuiesc în camera de alături. Mi s-a părut că aud un zgomot ciudat.

Kevin se ridică în șezut, înfășurat în cearșaf, privind drept înainte.

Kevin: (fără nici o expresie) Nu s-a întîmplat nimic.

Fata: În cazul ăsta, îmi pare rău că te-am deranjat. Cu mîna pe mînerul ușii, dă să plece. Kevin, întorcînd capul spre ea, o

privește și brusc se înviorează, speriat parcă de plecarea ei.

Kevin: Nu, nu pleca ! Sînt foarte nepoliticos, iar dumneata foarte binevoitoare. Ne-am dezvățat să întîlnim bunăvoință.

Fata se oprește și se uită la el, surprinsă și cu milă. Ca și cum ar fi primit de undeva brusc un influx de energie, Kevin se deșteaptă și devine volubil și curtenitor.

Kevin: Te rog, ia loc. Aruncă volumele alea de pe scaun. Ce fel neobișnuit de a face cunoștință. Numele meu e Kevin Darnley.

Fata: (ușor năucită). Pe mine mă cheamă Ruth Chevalier.

Kevin: Îmi pare bine.

Îndreptîndu-se spre mijlocul odăii, fata ia teancul de cărți de pe scaun, îl pune pe masă și se așază.

Kevin: Ce plăcere să întîlnești o americană drăguță.

Ruth: Există și așa ceva.

Kevin: Bineînțeles ! Numai că eu mă gîndeam la... o experiență recentă.

Ruth: Cu americani ?

Kevin: Da.

Ruth: Îmi pare rău.

Kevin (cu exagerată volubilitate) : N-are de ce. Tocmai asta-i frumusețea vieții.. Echilibrul se reglează de la sine. După o experiență tristă, una agreabilă.

Ruth: Mulțumesc. Sper ca cea tristă să nu fi fost din cele afară de tristă.

Kevin: A fost îngrozitoare ! Catastrofală ! Putea fi fatală !

Ruth: Pari atît de vesel vorbind de ea !

Kevin: Pentru că a trecut. Din clipa în care ai călcat pragul acestei uși, a intrat în domeniul istoriei.

Ruth zîmbește flatată și, în același timp, uluită.

Ruth: Poate că te înșeli în privința mea.

Kevin: Nu pot să mă înșel. Este evident că ești frumoasă și că ești bună.

Ruth (zîmbește ; este evident că îi face plăcere). De unde știi că nu sînt doar curioasă ?

Kevin: Toate femeile sînt curioase. (Rîde, vrînd să se scuze de ceea ce a spus) Dar nu, nu curiozitatea te-a adus, ci bunătatea.

Ruth: S-ar fi putut să fie și una și alta.

Kevin: (izbucnind într-un hohot forțat de rîs) Bineînțeles că s-ar fi putut ! Dar n-a fost așa. Fără a-mi fi rudă, ești cu mult mai bună decît o rudă bună.

Ruth: Rudele dumitale nu se poartă bine cu dumneata ?

Kevin: Vai, Doamne, nu ! Ele m-au alungat din Paradis ! Am fost izgonit.

Ruth: De ce ?

Kevin: Pentru că am turnat whisky în capul soacrei mele.

Ruth: E un lucru cam necugetat.

Kevin: Singurul care-mi rămăsese de făcut. Într-un mod foarte teatral. I-am spus : „Scorpie ! Scorpie malefică, autoritară și

meschină ! Nu mai ai nici o şansă de salvare în această încarnare. Te botez în numele lui Johnny Walker". Am botezat-o şi am plecat.

Ruth: Bănuiesc că era singura soluţie. Din punct de vedere poetic.

Kevin: (bucuros) Exact ! Nu numai că eşti o americană cu suflet bun, dar eşti o americană care ştie să aprecieze justeţea unui gest.

Ruth: Ţi se pare neobişnuit ?

Kevin: (rîzînd vinovat) Iartă-mă şi înţelege : nevastă-mea e americană. Soacră-mea e americană.

Ruth : Şi ele... au rămas în paradis ?

Kevin: (gest larg cu mîna dreaptă) Acolo sus ! Priveşte pe fereastră şi poţi să-l vezi. Vila noastră. Mai bine zis, vila ei. După cum mi s-a atras destul de des atenţia.

Ruth: (uitîndu-se la cărţile de pe masă) Citeşti versuri. Nu mă surprinde.

Kevin: De ce ?

Ruth: După felul de a vorbi.

Kevin: Şi dumneata ? Cu ce te ocupi ? Nu-mi răspunde. Îţi spun eu. Eşti studentă la Bryn Mawr.

Ruth: La Vassar.

Kevin: Fie şi Vassar. Nevastă-mea era la Bryn Mawr. Şi ai venit să urmezi cursurile de vară pentru străini ale universităţii.

Ruth: Întocmai.

Kevin: Şi ai vrea să rămîi la Florenţa toată viaţa.

Ruth: Da. Dumneata n-ai vrea ?

Kevin: Ferească Domnul ! Mîine, dac-aş putea, aş vrea să mă întorc în Anglia !

Ruth: În ciuda frumuseţilor de aici ?

Kevin: Frumuseţea trecutului ; deşertăciunea prezentului.

Ruth: Tot frumuseţe este.

Kevin: O frumuseţe înăbuşitoare. Care otrăveşte şi ameţeşte. O frumuseţe de muzeu.

Ruth: Nu-ţi place să umbli prin muzee ?

Kevin: Îmi place să le vizitez, nu să trăiesc în ele.

Ruth: (cu ochii la el, mirată şi gînditoare) Atunci de ce nu pleci ?

Kevin: (pentru prima oară, pierde din volubilitate). Există anumite motive. Ca *retrăirea.* Dar ia seama ! Păzeşte-te de Florenţa ! De vraja Florenţei ! De primejdiile Florenţei. Pleacă pînă nu e prea tîrziu. Fugi, rupe vraja şi fugi ! Întoarce-te la zgîrie norii tăi !

Ruth: Trebuie ?

Kevin: Ei măcar sînt vii. Există.

Ruth: Asta ţi s-a întîmplat ? Ai fost vrăjit ?

Kevin : Da şi nu. Asta i s-a întîmplat nevestii-mi. A venit aici cînd avea vîrsta dumitale. Adică... douăzeci şi unu de ani, aşa-i ?

Ruth: Exact.

Kevin: Aici nu-i pămînt din care să-ţi tragi seva. Cel puţin pentru noi, anglo-saxonii. Ne veştejim în umbra trecutului.

Ruth: Ce exprimare poetică !

Kevin: Chiar și acum o sută de ani. Browning și alții ca el. Întreaga colonie anglo-americană. Au găsit doar o pojghiță de țărînă. N-au avut pămînt deajuns în care să-și prindă rădăcinile.

Ruth: Mă deprimi, zău așa.

Kevin: (din nou cu isterică voie bună) Vai de mine ! Sînt de neiertat ! Mi-ai arătat atîta simpatie, atîta căldură, iar eu poftim ! te-am răsplătit ținîndu-ți teorii sumbre. Ah, Doamne !

Ruth: Nu-i nimic. Teoretizezi atît de frumos.

Kevin: E cazul să-mi cer iertare pentru goliciunea mea. (rîde jenat) Ești bună, te rog, să-mi dai pantalonii de catifea ? Trebuie să fie pe undeva, lîngă sobă.

Ruth: (se ridică și se întoarce spre soba de metal pe patru picioare din dreapta mesei. O pereche de pantaloni din catifea reiată kaki atîrnă de ea, aruncați la întîmplare. Fata îi culege) Aceștia ?

Kevin: (izbutind să fie îndrăzneț) Da. Aruncă-mi-i, te rog.

Ruth: Arată de parcă ar fi obișnuiți să fie aruncați. (Întoarce cu grijă unul din craci, care a rămas întors pe dos)

Kevin: (cu un hohot de rîs) Nu-i nemaipomenit ? Bărbatul european rugînd o americană să-i dea pantalonii !

Ruth: (întinzîndu-i pantalonii) Știu că nu-ți lipsește simțul metaforei.

Kevin : Dumnezeule !

Își trage pantalonii pe sub cearșaf cu eforturi acrobatice. După ce și-i trage, aruncă cearșaful în lături și, cu un gest dramatic, încearcă să se ridice din pat. Dar cînd pune picioarele pe podea, îl doboară slăbiciunea. Se așază amețit pe marginea patului și-și ia capul în mîini ; Ruth vine către el îngrijorată.

Ruth: Poate că n-ar fi trebuit să te scoli.

Kevin: (slăbit) Îmi revin imediat. Pot parcurge cinci mile înot.

Ruth: Ai nevoie de ceva ?

Kevin: Caută în scrin. În sertarul al doilea de jos. Sub cămăși. Acolo ar trebui să fie o sticlă de whisky pe jumătate plină.
Ruth se duce la scrin, trage sertarul masiv de lemn, cotrobăiește prin el, apoi îl împinge la loc, clătinînd din cap.

Ruth: N-ai noroc. Nu-s decît două sticle goale.

Kevin: (disperat) Eram sigur că mai este !

Ruth: Să cobor să-ți iau ?

Kevin: Nu, nu.

Ruth: Cred că au jos, la bar.

Kevin: (o privește cu umilă recunoștință) Chiar îmi aduci ? Zău ? Ce dulce și bună ești! Uite, să-ți dau... Bagă mîna dreaptă în buzunarul pantalonilor și rămîne cu ea acolo, consternat.

Ruth: E-n regulă. Am eu. (Se îndreaptă spre ușă)

Kevin: (îngrijorat) Ți-i dau de cum te-ntorci.

Ruth: Nu-ţi face probleme. (Iese iute din odaie, închizînd uşa în urma ei. Kevin, pe pat, începe din nou să plîngă.)

II

AŞADAR BIETUL nevolnic a revenit. Probabil că Hiyah l-a dat afară. L-am zărit pe Lungarno, tocmai cînd ieşeam de pe Ponte Santa Trinita ; purta o cămaşă albă, cu guler răsfrînt şi manşete încheiate cu nasturi, *all'inglese*. M-a văzut şi el, căci a luat-o pe o alee lăturalnică şi s-a ascuns pînă ce a crezut că am trecut. Dar nu trecusem ; *Tanto maligno !*[1] Am dat colţul spre Borgo San Frediano, apoi m-am întors, ca să văd dacă a revenit.

Revenise. A privit în jur, temîndu-se probabil că-l urmăresc, apoi a dispărut prin poarta pensiunii Oltrarno, unde se înghesuie studenţii ca iepurii. Îmi dau seama cum trebuie să se simtă şi înţeleg că n-a vrut să dea ochii tocmai cu mine. Martorul mut.

Cred că era de aşteptat să păţească aşa. Asta era şi părerea lui Joan, rîndul trecut. În ceea ce mă priveşte, toată povestea mi se pare atît de îndepărtată, cu mult mai îndepărtată decît toate cele cîte s-au petrecut aici sub domnia Medicis-ilor, şi cu mult mai puţin importantă decît picturile lui Massaccio, pe care tocmai mergeam

[1] Atît de viclean. (it.)

să le văd la Carmine, cînd l-am zărit. Cred că înţeleg de ce a părăsit-o pe Joan, deşi nu sînt de acord cu felul în care a procedat, dar de ce s-a întors la Hiyah, mă depăşeşte. O mică scorpie, meschină cum alta nu-i ; şi goală pe dinăuntru ca o tobă. Joan susţinea că unica explicaţie ar fi fost banii — ceea ce dealtfel îi şi convenea să creadă — dar nici eu, cinstit să fiu, nu pot găsi alta mai bună. Erau atîtea fete ca ea pe-aici. Numai voinţă, nici un pic de simţire. Acu' probabil c-o să-şi petreacă iarna la Oltrarno aşteptînd, ca ultima oară, ca ea să se înduplece şi să-l primească înapoi. Are ce-a vrut, dar plăteşte cu vîrf şi îndesat.

La Carmine am uitat de el. Ori de cîte ori mă duc acolo, sînt parcă în pelerinaj ; după gălăgia şi freamătul de *vita popolana* [1] din San Frediano, liniştea şi semeţia uriaşei *piazza*, cu biserica ridicîndu-se în capătul îndepărtat ca un monstru din ape. Colţuroasă şi aspră — ca întreg cartierul — fără răbdare pentru asemenea utilităţi ca faţadele, de pildă ; tocmai de aceea îmi place. Şi înăuntru, bolta colosală, tăcută ca un mormînt şi neagră ca o pisică neagră într-un beci cu cărbuni. Cu excepţia acelui ungher care adăposteşte o comoară. Din cînd în cînd, un călugăr, trecînd cu fîlfîiri de liliac. Iar în ungher, frescele, care... sînt acolo. Un miracol, dacă crezi în miracole. Neavînd nici o legătură cu nimic pe lume, ci doar cu ele însele ; şi schimbînd totul. Acele feţe triste, minunat modelate. Berenson nu s-a în-

[1] Viaţă de vulg. (it.)

șelat în privința lor ; realizarea lor nu se datorează unei tehnici. Ele țîșnesc din minte, căreia pensula i se supune ascultătoare, făcînd ceea ce i se comandă. Le privesc căutînd în ele ceva nou și problema este că de fiecare dată descopăr ceva nou, o nouă perspectivă, o nouă posibilitate. Dar modul în care sînt făcute — nu mă refer la detalii de ordin tehnic cum ar fi substanțele ce intră în alcătuirea culorii de pildă — e parte integrantă din motivația lor.

Două tinere turiste americane urcă în vîrfuri treptele spre capelă, citind din ghid și vorbind în șoaptă respectuoasă. Mă trezesc din nou cu gîndul la Lucy „Urmînd cursuri". Doamne, deșertăciunea existenței noastre ! Vidul pe care l-am creat în jurul nostru și în care trăim, încercînd să sugem Cultură, o cultură aparținînd altei specii de oameni, născută din alt soi de conștiință și nicidecum hărăzită nouă. Studenților și profesorilor, care se revarsă din universități, neavînd pe lume alte arme în afară de aroganța, bursele și gradele lor universitare.

Dar la urma urmei, noi nu reprezentăm decît Apusul, cu tot ce are el mai rău, noi nu sîntem decît o oglindă care deformează imaginea pe care Europa singură și-a făurit-o. Cu energia noastră frenetică, cu mișcarea noastră necontenită și dementă, nu facem decît să grăbim procesul spre sfîrșitul lui logic ; pe care Europa îl preia de îndată. Singura speranță — dacă o mai fi existînd vreo speranță — este întoarcerea la izvoarele originale de creație, ce le poți descoperi aici. Dacă ai noroc. Dacă sapi cu destulă perseverență. Așa cum izvoarele faptelor petrecute aici au fost cîndva descoperite în Atena. Ceea ce pentru marea majoritate a oamenilor pare o excentricitate, căci istoria artelor a luat și ea calea tuturor celorlalte lucruri. Calea spre piețele de desfacere. A luat această cale în ziua în care Berenson a început să declare drept autentice falsurile după picturile lui Duveen ; și și-a instalat o tarabă permanentă în piață, în ziua în care același Berenson l-a oferit pe Amico di Sandro. Deși, și fără el, rezultatul ar fi fost același. Așa că istoricului de artă nu-i rămîne altceva decît să devină un fel de arheolog spiritual.

Cînd am început acest studiu, am vrut să-l intitulez „Către o nouă estetică", dar astăzi căutările se îndreaptă spre redescoperirea vechii estetici pe care noi am pierdut-o și pe care *ei*, bineînțeles, n-au binevoit s-o formuleze ; vrem ceva concret și „la obiect", care să ne faciliteze munca în condițiile prezente. Am ajuns astfel la titlul : „Dincolo de valorile tactile", care însă mă face să mă gîndesc la Berenson mîngîind fundul porcului de bronz aflat la capătul de jos al balustradei scării din casa lui. „Valori tactile" sau „potențial de viață" nu sînt decît niște cuvinte prin care spui „îmi place" : constatare care nu te duce nicăieri. Numai acceptînd că locul acesta și acei 2000 de ani conțineau un potențial de viață, numai atunci poți merge mai departe. Urmează apoi întrebarea „de ce ?" ; la care nu poți răspunde decît după ce privești și iar privești, și te întorci să mai privești odată,

pînă cînd în cele din urmă te simți pătruns de cele văzute.

Nenorocirea este că ceea ce îți dă vechea Florență, îți ia Florența cea nouă. Te pomenești azvîrlit într-o luptă fără preget împotriva toropelii care scaldă orașul și împotriva singurătății lui ; a felului în care te regăsești mereu agățat de tine însuți ; a felului în care orice inițiativă serioasă se năruie înainte de a fi realizată. Iată cum, după cincisprezece ani... nu m-am ales cu nimic. Un maldăr de note și cîteva eseuri : opera vieții mele. Culmea e că am ajuns să accept că probabil nu voi realiza mai mult. Aceasta este răzbunarea Florenței asupra celui care sapă în trecutul ei.

Părăsind răcoarea bisericii, la ieșirea în Carmine, căldura te lovește în față ; piața e ca un deșert fără oaze.

Singurătate. Sper, pentru el, să-l ierte înainte de venirea iernii și să-l primească înapoi acasă, altminteri Kevin va avea de înfruntat povara unei duble singurătăți, a lui și cea a Florenței ; și s-ar putea să-l doboare.

III

PETER CLOVIS. Uitasem că viețuiește pe meleagurile astea. În apartamentul lui ca un mausoleu, cu draperii și busturi și picturi sumbre. Ce ciudat de tînăr arată încă. Ce ciudat de netedă îi este fața și nedefinită vîrsta. De parcă ar fi îmbălsămat. Ceea ce de fapt cred că se și întîmplă cînd trăiești într-un mormînt, cum e Florența. În clipa de față nu pot să dau ochii cu el. Nu pot da ochii cu nimeni în afara scumpei, dulcei mele Ruth. Cu atît mai puțin cu cineva aparținînd acelei perioade, de care mă căznesc să uit ; de cineva atît de amestecat în viața mea și totodată atît de străin de ea ; atît de distanțat și atît de critic, cum este Clovis. Care mă privește, sînt sigur — ca pe un lest aruncat peste bord, ca pe un pescar care scurmă în gunoaiele aduse de valuri la țărm, ca în cărțile lui Conrad. În ciuda afinităților noastre și a asemănării noastre.

Hypocrite Peter, mon semblable, mon frère. [1]

Nu te deosebești tu prea mult de mine, așa cum îți place să crezi, chiar dacă venitul tău este mai mare decît al meu ; sau îl cheltuiești cu mai multă chibzuință.

În iarna aceea o învăța pe Joan să picteze, sau mai exact, o ajuta să-și găsească un profesor după ce încercase să intre la Academie și fusese respinsă. Nu mă pricep deloc la pictură, dar eram convins că Joan nu prea avea chemare. Tablourile ei erau pline de entuziasm — care dealtfel nu i-a lipsit niciodată — cu culori puternice, strălucitoare, iar desenul aducea cu al lui Cézanne, singurul dintre pictorii moderni pe care-l accepta Clovis. Pentru el, pictura încetase de mult să mai existe, murise cam odată cu Tintoretto. Nu cred să fi fost convins de talentul ei, dar o încurajase pentru că îi plăcea Joan și

[1] Ipocrit Peter, semenul meu, fratele meu (fr.)

pentru că intuia nevoia ei de a picta ; aceeaşi nevoie care, în vremea căsniciei noastre, o făcuse să colecţioneze porţelanuri, să patineze şi să brodeze, o îndemnase de rîndul acesta să se apuce de pictură.

Întîlnindu-l pe Clovis, mi-am reamintit atît de limpede toate cele petrecute atunci. Ne aflam la el la masă cu o seară înainte ca Joan să plece în Anglia. Ceea ce n-ar fi trebuit să facă. Ceea ce — sînt sigur — a făcut ca să mă pună la încercare. Cinam la lumina luminărilor. Noi trei, şi un prieten de-al lui, proprietar al unei galerii, un florentin şiret, care nu ştia o vorbă englezească, drept care conversaţia s-a desfăşurat mai mult în italieneşte, iar eu n-am putut lua parte la ea. Şi-mi era ciudă pe Joan, care vorbea şi care era totdeauna încîntată cînd avea prilejul să sporovăiască în limba asta bombastică.

Mi-amintesc că ne-a dat o masă nemaipomenită pregătită de el, nişte imense *bistecche fiorentine,* fripte la grătar, pe cărbuni, şi băutură din plin, un Chianti grozav adus de el de undeva de la ţară. Chipurile din jurul mesei, scoase din întuneric de lumina luminărilor, ca feţele portretelor renascentiste. Chipul lui Joan, pătrat, exuberant, cu pometii subliniaţi de jocul de umbre. Chipul lui Clovis, tot pătrat, cu un surîs viguros, teutonic ; cum nu zîmbea niciodată, surîsul lui părea nefiresc. Era o gazdă extraordinară. Iar prietenul, rotindu-şi ochii de cîte ori vorbeam englezeşte, de parcă ne-ar fi suspectat că vorbeam de el. Ultima noastră cină...

Am discutat cu Clovis despre Florenţa. Ne-am certat în legătură cu unele aspecte şi am fost de acord asupra altora. Ca de pildă asupra florentinilor. Am comentat totala lor lipsă de consistenţă. Dincolo de farmecul şi elanul manifestărilor de prietenie din cafenea şi de pe stradă. Materialismul lor. Pe care-l regăsesc — ca şi atunci — în timp ce mă plimb prin Florenţa şi dau tîrcoale Barului American, locul de întîlnire al vulturilor. Cînd mă văd pe stradă, se prefac că nu mă văd. La Bellosguardo beau cu plăcere din băuturile mele, aici în oraş însă, devin invizibil, n-au nimic de cîştigat de la mine, ba s-ar putea chiar să piardă. Vorbindu-mi. Jignind-o pe Lucy. Nu sînt nepoliticoşi, nu, Doamne fereşte, căci se gîndesc că va veni poate ziua cînd mă voi reîntoarce acasă şi-i voi invita la un pahar. Cît despre Anna, trece pe lîngă mine, rece şi înţepată, de parc-aş fi Anticrist. M-ar arde de viu în piaţa Signoriei, dacă ar putea ; iar ceilalţi ar sta şi ar privi. Ce bine îi cunosc !

Ruth nu-i cunoaşte, încă se lasă înşelată ; face deosebire între vulturi şi *pappagali* care o agaţă pe stradă, şi eu îi explic că, de fapt, sînt la fel. După cum spunea şi Clovis în seara aceea ; „toţi, fără excepţie, vor ceva ; mai ales de la străini". Chiar şi prietenul său, localnic, era de acord. Arborînd expresia tristă pe care o iau italienii ori de cîte ori sînt criticaţi. Da, i-adevărat — recunosc ei, fără să se îndrepte. Ca la spovedanie.

Clovis spunea :

— Zadarnic încerci să-i judeci potrivit normelor anglo-saxone ; nu sînt construiţi să le re-

ziste. Ceea ce au ei, e un soi de intuiţie care nouă ne lipseşte ; este ceea ce le-a rămas din ceva care, pe vremuri, a fost cu mult mai important. Ceva ce noi în Anglia şi în America n-am avut niciodată.

I-am răspuns :

— Nu văd ce avantaj au. Îi copleşeşte, nu le foloseşte la nimic. Nu-i face să se comporte mai bine, dimpotrivă, se comportă mai prost. Nu creează nimic pentru propriul lor uz.

— Şi, mă rog, care din noi creează pentru sine ? — m-a întrebat. I-am replicat :

— Ceea ce vreau să spun este că Florenţa nu-i un oraş, este un mormînt, un muzeu, orice, numai oraş nu. Dacă Forster şi-ar scrie cartea azi, ar intitula-o *Mormîntul cu privelişte frumoasă.*

— Trebuie să recunoşti că peisajul e minunat, a spus Clovis şi ne-am certat pe chestia asta zece minute. Dar cum poţi face pe cineva, care n-a văzut Anglia, să înţeleagă ce înseamnă un peisaj?

Joan îl găsea atrăgător. Cred că este, într-un fel foarte abstract, cum sînt sculpturile pe care le admiră ; făcute să fie admirate, nu întrebuinţate. Femeile nu-l interesează. Norocul lui.

Ruth a mea. Cum îmi mai aminteşte de Lucy ; Lucy din vremea aceea. Sau poate că îmi aminteşte de mine, de cum eram eu atunci, poate că îmi înapoiază anii pierduţi ? E la fel de vie şi sensibilă ca Lucy, dar e mai matură şi are o prezenţă fizică mai agresivă. Nu vrea să se culce cu mine, deocamdată. Îi mîngîi sînii superbi, mari şi plini şi-mi place să le simt forma în palme. Ea

închide ochii, apoi îşi scutură capul şoptind „nu — nu — nu" cu un început de zîmbet pe faţa ei frumoasă, iar eu îi sărut gîtul prelung, voinic.

Ea m-a salvat.

În seara aceea, cînd s-a întors, mi-a adus nu numai o sticlă de whisky ci şi două enorme sandvişuri cu friptură, o pungă cu prune şi una cu portocale.

— Dumnezeule ! Ce de provizii pentru Britania ! — am exclamat eu :

Ea mi-a spus :

— M-am gîndit că poate ţi-e foame.

Ceea ce era adevărat, mi-era foarte foame, nu mîncasem de două zile. În parte pentru că eram atît de nenorocit încît n-aveam vlagă, nu doream nimic altceva decît să zac în pat şi să beau ; iar pe de altă parte, pentru că am atît de puţini bani încît şi masa de la pensiunea Olttrarno e prea scumpă pentru mine.

Eram foarte mişcat de gestul ei, îmi venea greu să primesc ; am băut mult whisky, a băut şi ea puţin, şi am vorbit, Dumnezeu ştie cît. Bineînţeles că avusese o decepţie în dragoste — acesta şi fusese unul din motivele care o determinaseră să vină la Florenţa — şi, bineînţeles, Florenţa o impresionase, mult prea tare, după părerea mea ; tot ce era italian i se părea scăldat într-o lumină roză, romantică şi tot ce e american i se părea dezgustător şi de proastă calitate. Am înţeles-o şi m-a înţeles.

— Trebuie să fie greu să te trezeşti deodată de unul singur, fără nici un sprijin, — mi-a spus.

Î-am răspuns :

— Un poet poate trăi ani în şir singur, după care am vorbit despre Auden şi felul în care îngenuncheau toţi la picioarele lui, înainte de război. Are ceva şi din Joan şi din Lucy ; felul lui Joan de a fi cu picioarele pe pămînt şi de a-mi atrage interesul, manifestînd şi ea în acelaşi timp interes faţă de mine ; şi prospeţimea minunată a lui Lucy din vremea cînd ne-am întîlnit pentru prima oară. Mi-a uşurat oarecum investigaţiile, obligîndu-mă să-mi reamintesc anumite lucruri, dar pe de altă parte a sporit confuzia din mintea mea ; prea sînt multe asemănări, prea se impun multe comparaţii. Ce se întîmplă azi şi cum a fost pe vremuri ?

I-am telefonat de două ori. Am aşteptat trei zile înainte de primul telefon, trei zile fusese termenul minim pe care mi-l impusesem. M-am luptat să-l respect, rugîndu-mă în sinea mea să-mi telefoneze ea mie, sperînd ori de cîte ori auzeam soneria telefonului zbîrnîind în holul pensiunii, să fiu chemat.

Prima oară cînd am sunat, mi-a răspuns ea. Mă gîndisem mult să găsesc tonul exact pe care să-i vorbesc şi hotărîsem să fiu vesel şi dezinvolt, să iau totul în glumă, nu dramatic. Am spus : „Lucy !“ cu toată veselia de care am fost în stare; iar ea a pus receptorul în furcă. A doua oară, am telefonat două zile mai tîrziu ; în ziua în care am întîlnit-o pe Ruth, şi de rîndul acesta n-a mai răspuns ea, a răspuns Maria.

Am spus : *„Maria. Sono il signor. C'è la signora ?“* [1]. După o pauză, foarte semnificativă pentru mine, a răspuns : *„No, signore, mi dispiace“* [2]. Iar cînd am întrebat-o cînd se întoarce, mi-a spus încurcată, cu aceeaşi voce nesigură, că nu ştia. Era evident că primise instrucţiuni. Aşa că trebuie să aştept plecarea maică-si pînă atunci nu-i nimic de făcut, şi ea va pleca la sfîrşitul săptămînii. Deşi, după plecarea *ei*, îi va lua locul Anna, umplînd-o pe Lucy cu venin împotriva mea, ca să-şi chivernisească cuibuşorul, scîrbos şi neaerisit ; cuibul ei, cu ferestre ferecate şi ticsit de mobile, relicve din vremea ţarilor şi icoane de sfinţi cu feţe bolnave. Căci este, fireşte, foarte credincioasă şi toată lumea o apreciază pentru asta şi o găseşte deosebită.

Dacă aş putea avea tăria să nu-i mai dau nici un semn de viaţă ; ştiu că acesta ar fi mijlocul cel mai iute de înapoiere. Îi scriu aproape zilnic, dar n-am expediat nici o scrisoare. Cel puţin un lucru mi-e limpede, un lucru care ridică investigaţiile mele la rang de cercetare academică. Durerea mea, durerea pe care o simt, este dragoste. (Ciudat, durerea fizică parcă m-a părăsit). Ce altceva ar putea fi ? E spontană, născută în rărunchii mei, creşte în mine şi mă schilodeşte. Atîta vreme cît e în mine, nu pot părăsi Florenţa. Poate am să-mi schimb camera, am să mă mut într-una de unde să nu pot vedea vila. Vila ei. Stau şi mă uit la ea în fiecare ceas, exact cum am făcut şi rîndul trecut. Dacă aş avea bani,

[1] Maria. Aci e conaşul. Doamna e acolo ? (it.)
[2] Nu, conaşule, îmi pare rău. (it.)

mi-aş cumpăra un binoclu. Ruth nu m-a surprins niciodată privind spre Bellosguardo. E atentă şi discretă, şi încă ceva ce-mi place la ea, nu intră niciodată fără să bată la uşă. Dîndu-mi astfel timp să mă îndepărtez de fereastră, să mă prefac că-mi perii părul, că am ceva de căutat într-un sertar, sau că citesc.

Azi, în scrisoarea pe care n-am pus-o la cutie, am scris : „Avem nevoie unul de altul, Lucy. Eu recunosc nevoia mea de tine, de ce nu vrei să recunoşti şi tu nevoia ta de mine ? Care este mai importantă decît cine pe cine întreţine, sau alte meschine consideraţii.

„Sîntem victimele educaţiei noastre. Tu ai fost crescută să respecţi averea, eu s-o dispreţuiesc. Dacă n-ai avea bani, eu tot te-aş iubi. Dacă am trăi aici amîndoi, în această pensiune extraordinară, primitivă şi lipsită de confort, în loc să locuim într-o vilă elegantă, eu tot pe deplin fericit aş fi. În momentul de faţă, nici unul dintre noi nu este fericit ; cum n-aş putea fi fericit dacă eu aş trăi singur în vilă şi tu aici ; sau oriunde altundeva.

„Ştiu că te-am dezamăgit. Dar nu-ţi dai seama că şi pe mine însumi m-am dezamăgit ? N-am scris versurile pe care ai fi vrut să le scriu ; pe care şi eu aş fi vrut să le scriu. Care ar fi justificat dependenţa mea financiară şi, din parazit, m-ar fi transformat într-un premiu cu care să te mîndreşti. N-am scris nici măcar romanul la care mă gîndesc de atîta vreme şi care ar fi fost soluţia *„faute de mieux“*[1]. Sau mai exact, am făcut

[1] În lipsă de ceva mai bun (fr.)

sute de încercări ratate, mîzgălind sute de pagini şi aruncîndu-le la gunoi. Crezi oare că eu nu vreau să scriu versuri ? Crezi oare că eu nu vreau să isprăvesc romanul ? «Incapacitatea scriitorului de a face tocmai ceea ce doreşte mai mult, este simptomul unui grav conflict interior». Acestea sînt cuvintele înscrise pe catargul bietei mele corăbii.

„Tu crezi prea mult în eficienţa operei, în efectul ei salvator. Aţi fost cu toţii prelucraţi, îndoctrinaţi cu puritanismul importat de la noi, dar într-o formă mai virulentă. În fond eu am fost cel păcălit, deşi nu m-aştept de la tine să înţelegi. Exista, mai cu seamă aici, la Florenţa, în fiecare vilă elegantă, un loc anume pentru scriitori rataţi. Ne consumam arta şi talentul în felul nostru de a trăi, eram gazde, public. Funcţia noastră era de a crea un climat în care să înflorească talentele altora. Am fost distruşi, discreditaţi de două războaie şi de pragmatismul rigid al epocii noastre neînduplecate. *Ora pro nobis.*[1]

„Şi totuşi, din cînd în cînd, eşti mîndră de mine, cînd mă ridic şi-mi fac auzită vocea în public, eşti mîndră de mine, cum sînt şi eu de tine, *în fiecare clipă.*

„Joan mi-a spus odată — în ziua cînd a aflat că mă însor cu tine şi-o părăsesc pe ea — că eu mă ascund de viaţă. Într-un sens, prin faptul că trăim departe de ţările noastre, amîndoi ne ascundem ; dar mai este ceva care ne leagă, ceva care ne face să avem nevoie unul de altul.

[1] Roagă-te pentru noi (lat.)

„Totuşi, tu respingi teoria *ascunzişului* ; o socoteşti facilă şi găunoasă. La urma urmei, ce înseamnă «viaţă», ce înseamnă «ascunziş» ? Este viaţa la Bellosguardo mai puţin reală — folosesc cuvîntul *real* ca opus al cuvîntului *frenetic* — decît la Londra sau la New York ? M-ai dus o dată la New York şi mi s-a părut ireal. Suprarealist. Zgîrie norii, simboluri, nu clădiri ; ţîşnesc dintr-un vis al futuriştilor, oraşul colcăie, mişună în ritmul ciudat, hipnotic al unui bîzîit continuu, ai impresia că trăieşti între pereţii de sticlă ai unui acvariu. N-ai ce atinge, n-ai de ce te feri. Ce este *real* în asta ? Şi, fiindcă veni vorba, ce înseamnă realitate ? De două mii de ani, după cîte ştiu, nimeni n-a găsit răspuns la această întrebare. Sînt convins că, orice ar fi realitatea, ai mai multe şanse s-o izolezi în contemplare silenţioasă decît în mijlocul acestei activităţi febrile, fără de rost, jucînd după cum îţi cîntă alţii.

„Eram oare mai *real* în vremea războiului, cînd fără doar şi poate viaţa *părea* mai reală — mai dură, mai imediată — definindu-se prin iminenţa morţii ? Eram oare ?"

Ştiai probabil — îmi continui eu investigaţia care a devenit singurul meu refugiu, singura mea consolare — ştiai probabil că Joan plecase. Pentru că în chiar seara aceea ai venit la mine. În camera mea, la pensiunea în care locuiam. În locul foşnetului scrisorii strecurate pe sub uşă, ciocănitul tău, pe care l-am recunoscut de îndată — o bătaie uşoară, repetată de trei ori. Stăteam întins pe pat, cu respiraţia tăiată şi inima

spărgîndu-mi pieptul, întrebîndu-mă dacă să-ţi răspund sau nu.

Acea clipă care-a durat o veşnicie a fost hotărîtoare, aşa cum ştiam că avea să fie. Ce s-ar fi întîmplat dacă n-aş fi răspuns ? Uşa nu era încuiată. Ai fi intrat să vezi dacă nu cumva eram în odaie ? Nu cred. Ar fi fost o lipsă de delicateţe de care, după părerea mea, n-ai fi fost în stare. Ai fi presupus că ieşisem ori că nu voiam să te văd.

Dacă s-ar întoarce clipa aceea, oare ţi-aş mai răspunde ?

Întrebarea este necinstită, ca toate întrebările de acest fel. Clipele care au trecut sînt ireversibile, unice, condiţionate de trecutul şi de prezentul lor, nu de viitorul lor. Şi-apoi nu-i momentul să mă întreb tocmai acum, cînd mă aflu iar în fundul prăpastiei, „ferecat în lanţuri şi pedepsit prin foc". Chestiile astea sînt totdeauna relative. Acum o lună răspunsul ar fi fost altul decît azi. Şi va fi diferit peste o lună. O clipă trecută nu se mai întoarce. Atunci am ales pentru a doua oară între tine şi Joan ; te-am ales pe tine.

Ai apăsat încet clanţa în timp ce eu o priveam hipnotizat, ca într-o poveste cu stafii. În prag păreai atît de fragilă şi lipsită de apărare Ai şoptit : „Kevin ?" şi eu am strigat : „Iubito !". şi am sărit din pat spre tine, să te iau în braţe ; şi am făcut dragoste.

Ai spus : „Înseamnă că te-ai întors la mine, Kevin ?" şi eu am spus : „Da, iubito, da !" Răspunsul a năvălit spontan, izbucnind din simţirea mea, din dorinţa mea, *cîntînd* în mine, ne-

îngăduindu-mi să gîndesc sau să socotesc. Ce putea fi mai adevărat ? Oare nu în asemenea clipe iese adevărul la iveală ? Pe neprevăzute ?

Culcat lîngă tine, bineînţeles că te iubeam. Cînd te-am cuprins şi am revăzut, după atîta vreme, privirea aceea a ta, intensă, fericită, dezarmată, cum puteam să nu te iubesc ? Spun „atîta vreme", dar vai ! cît timp a trecut de cînd n-am mai revăzut-o ? Luni ? Ani ? Atît de multă vreme, încît nu-mi amintesc.

Am părăsit pensiunea înainte ca Joan să se întoarcă ; închiriasem, discret, două camere alăturate. M-am mutat la *pensiunea* ta. A fost — îmi dau acum seama — prima înfrîngere, pentru că amîndoi ştiam că nu-mi puteam permite luxul.

Am greşit ? Mutîndu-mă ca şi cînd aş fi fugit de Joan ? Lăsîndu-i o scrisoare în loc de explicaţie ? Care ar fi fost rostul unei explicaţii ? Care ar fi fost rostul unei explicaţii faţă de tine, înainte de plecarea la mare ? N-ar fi fost o explicaţie. Certurile sînt atît de inutile, de penibile.

Întreaga-ţi viaţă, atît cît este, e croită dintr-o singură bucată.

Cînd, de fapt, numai dintr-o *singură* bucată nu-i. A fost şi încă este un mozaic ameţitor, în care fiecare fragment pare să fi fost orînduit după voia unui artist capricios. Acum ştiu — şi ştiam şi atunci, în clipa aceea — că viaţa cu Joan n-ar fi fost posibilă. Mai încercasem odată, în tinereţe; ce alt motiv aveam decît nevoia — a mea şi a ei — de a avea o confirmare că ne schimbasem ? I-am explicat şi în scrisoare ; i-am spus că o adoram şi o admiram, dar că îmi dădeam seama,

cum dealtfel şi ea ar fi trebuit să-şi dea seama, că nu eram făcuţi unul pentru altul. O admir şi azi ; aş vrea ca şi ea să mă admire. Admiraţia însă nu-i suficientă.

IV

AŞ FI VRUT să nu pleci, mamă.

Aş fi vrut să vii cu mine, draga mea.

Nu mă pot despărţi de Florenţa, mamă.

Ştie şi el, draga mea. Pe asta se bizuie.

Mamă, ţi-am mai spus, s-a terminat. E ca şi cînd ar fi la mii de kilometri distanţă.

N-ai spus la fel şi rîndul trecut ?

Rîndul trecut m-am lăsat şantajată. N-o să-i mai meargă. De ce aş dori să se întoarcă ? Cînd e acasă, e ca şi cînd n-ar fi. Citeşte şi bea. Dacă am nevoie de o prezenţă, mă duc la bucătărie. Ar fi putut face ceva pentru mine, mamă. Ar fi putut face atîtea pentru mine.

Nu-i Kevin omul, draga mea. Te-a făcut să crezi în el. Asta-i tactica lui. Promisiuni neonorate.

Ai dreptate mamă. Îmi dau seama, dar mi-a trebuit multă vreme. Am tot sperat. Au existat momente cînd am avut impresia că lucrurile se vor îndrepta. Că vor redeveni ceea ce au fost la început.

Sau ceea ce ai crezut tu că au fost.

La început a fost foarte frumos, mamă. A fost foarte frumos pînă ne-am mutat aici.

Ceea ce l-am rugat a fost : „Vino, salvează-mă, descoperă-mă, ajută-mă să mă descopăr eu însămi !“ M-a auzit, a înțeles ce voiam și a spus da, toate actele și gesturile lui spuneau da, și cînd s-a despărțit atunci de mine, prima oară, l-am respectat, l-am urît dar l-am respectat, și nu mi-am găsit liniștea pînă cînd nu l-am adus înapoi ; pînă cînd nu l-am adus înapoi, îmi părea că viața nu merita trăită. Și atunci a început totul. Adică s-a sfîrșit. Cînd am descoperit minciunile, cînd am văzut dincolo de mască. Pe măsură ce pătrundeam mai adînc, găseam mai puțin, în cele din urmă, n-am mai găsit nimic, un gol imens învelit în atitudini de împrumut, cultură de împrumut, citate de împrumut. Nimic nu era al lui. Afară de trupul și chipul pe care le iubisem atît de mult, dar pe care acum nu le mai iubeam, pentru că descoperisem slăbiciunea lor ; felul în care ochii lui îmi ocoleau privirea pentru că știa că *văzusem*. Așa s-a reîntors aici, prin slăbiciune. Căzuse atît de jos, încît nu-mi rămînea de ales decît între a-l lăsa să se ducă la fund sau să încerc să-l salvez. L-am salvat. De rîndul ăsta însă, știu că dacă îi întind mîna, mă trage după el la fund.

V

AZI DIMINEAȚĂ am primit alocația. O sumă nici destul de mare, nici destul de mică. Nu destul de mare pentru a trăi în largul tău, nici destul de mică pentru a fi obligat să începi o viață nouă.

Trecînd pe lîngă micuța, măruntica Signora Cetti — toate femeile de aici sînt măruntele — în holul întunecat, centrul acestui labirint ciudat cu dale roșii și podele de piatră și lumini cețoase și closete zgomotoase și scări neașteptate și mirosuri grele, de tot felul, și ligheane de porțelan, i-am spus : *„Oggi pago Signora !“* [1], ea a făcut o plecăciune și mi-a răspuns : *„va bene, Signor Kevin“* [2], în felul ei cuceritor ca și cînd realmente n-ar avea importanță, ca și cînd s-ar bucura mai mult pentru mine decît pentru ea. Cît sînt de binevoitori cu toții, cît de bine înțeleg, fără să fie nevoie de cuvinte. Le pare bine de legătura mea cu Ruth, la fel cum rîndul trecut se bucuraseră de legătura mea cu Dagmar. Le pare bine pentru că există un suflet care să-mi poarte de grijă. Se întristează cînd văd un om singur ; ca toți italienii, consideră singurătatea și izolarea ca un fel de boală.

Era una din acele dimineți pe care nu le pot suferi, mohorîtă și apăsătoare, cu aerul greu și opac ca un fum suspendat deasupra rîului, acoperind munții dinspre sud, văduvind peisajul de una din atracțiile sale. De cealaltă parte a Lungarno-ului l-am întîlnit pe consul, pe care-l admir din toată inima. Și el a fost rănit în Italia și a rămas, sărmanul, cu brațul stîng atîrnînd de-a lungul trupului. E foarte timid și știu că ori de cîte ori mă vede se simte stingherit.

---

[1] Astăzi vă plătesc, doamnă (it.)
[2] Bine, domnule Kevin (it.)

— Eşti bine, mă întreabă privindu-mă pe sub sprîncenele stufoase. E totul în regulă ?

Ceea ce este un fel de a-şi exprima simpatia, de a mărturisi că ştie că situaţia mea nu e tocmai bună.

Îi răspund :

— Da, domnule consul, totu-i în regulă.

Iar el dă din cap, uşurat că nu mă plîng şi că-l înţeleg. Apreciază faptul că nu-l plictisesc cu problemele mele.

— Vremea nu-i prea frumoasă, adaugă el, dă încă o dată din cap şi ne despărţim.

Pentru mine, el reprezintă Anglia şi eu reprezint Anglia pentru el. Ne înţelegem unul pe celălalt. Sîntem doi supravieţuitori.

La bancă, toţi au fost amabili, ca de obicei, *buon giorno* şi risipă de *prego,* ascunzînd sub vorbe acea ură de ironie de care ei cred că nu-mi dau seama. Cînd m-am văzut cu banii în buzunar, am avut din nou sentimentul acela ciudat de plăcere amestecată cu dezgust, un soi de satisfacţie vinovată, fericit că-i aveam, umilit de semnificaţia lor ; sentimentul că mă las cumpărat. O clipă m-am gîndit să mă duc să-i arunc în Arno, bancnotă cu bancnotă, în apa murdară, mîloasă ce se prelinge ca un sirop dintr-o sticlă răsturnată ; şi chiar m-am îndreptat spre Arno, cu pas vioi şi grăbit.

Dar drumul trece prin Piazza della Reppublica, şi m-am aşezat la o masă la *Giubbe Rosse,* comandînd un coniac şi un pachet de ţigări de foi, şi tentaţia a trecut. La urma urmei, îmi sînt

datoare ; îmi datorează cu mult mai mult decît atît.

După primul coniac am cerut încă unul, şi încă unul şi în cele din urmă am hotărît să-i telefonez lui Lucy, iubitei mele Lucy, pentru că situaţia în care ne aflam era ridicolă ; dacă am putea să ne întîlnim, măcar pentru cinci minute...

Am intrat în cafenea, am cumpărat un *gettone* [1], iar vocea care a răspuns „*Pronto*" era a Mariei. A spus din nou „*La Signora non c'è*" [2] dar eu nu m-am dat bătut, am insistat „*Si, c'è, sono sicuro che c'è ; c'è la Signora*" [3] pînă cînd a aşezat receptorul şi am auzit cum s-a depărtat apoi a strigat „*Signora*". Pe urmă iar am auzit paşi, paşii Mariei ; i-am recunoscut. Şi mi-a spus : „*Non c'è, la Signora, mi dispiace Signore*". Şi asta a fost tot. Şi nu mai ţin minte ce s-a întîmplat.

Încă un coniac. Apoi un restaurant unde am comandat ceva, dar n-am mîncat nimic. Cafenele. Într-una am adormit. Şi, în cele din urmă, un bar de noapte, în via Tornabuoni, într-un subsol, un local infect şi pretenţios în care am jurat că nu mai pun piciorul. O orchestră de groază, cu muzicanţi îmbrăcaţi în fracuri albastre, chelneriţe grase, sticle care se îngrămădeau pe masa mea şi pe care ştiam că nu le comandasem. Şi, în final, colac peste pupăză, nota de plată, exagerată, neruşinată, cearta cu chelnerul şef, pînă la venirea administratorului, cearta cu administra-

[1] Fisă de telefon (it.)
[2] Doamna nu e acasă (it.)
[3] Ba e acasă, sînt sigur că e ; doamna e acasă (it.)

torul ; apoi, scos din sărite, l-am pocnit pe administrator, care s-a clătinat și m-a privit atît de uluit, încît îmi vine și acum să rîd cînd îmi amintesc. După care s-au năpustit chelnerii asupra mea, bîzîind ca albinele, lovindu-mă și plesnindu-mă cu șervetele lor. Cred că le am tras și eu cîțiva pumni, răsturnînd unul sau doi dintre ei, dar erau mulți, veneau cu zecile și m-am pomenit în stradă. Cu toți banii luați ; dispăruseră pînă la ultimul cent.

VI

AZI DIMINEAȚA iarăși m-a căutat, Anna. Sigur n-ai vorbit cu el ?

Sigur. I-am spus Mariei să-i spună că nu sînt acasă. Aș vrea să nu mă mai caute. Mă întoarce pe dos. Nu-mi vine să mai ridic receptorul.

Te poți adresa poliției să-l lămurească.

Aș putea. Dar poate se potolește singur văzînd că nu răspund. Rîndul trecut s-a potolit. Acum însă e atît de insistent.

Bineînțeles, aici sus avea mai mult confort. În vale, n-are. *Cosa vuoi ?* [1]

Numai el e de vină.

Certo [2]. Jucăm o canastă ?

O.K. Și poate azi, nu mai cîștigi tot tu.

---

[1] Ce vrei ? (it.)
[2] Desigur (it.)

VII

CAMERA LUI KEVIN la pensiunea Oltrarno. Dimineața devreme.

În picioare lîngă lavoar, Kevin se privește în oglinda ovală cu ramă de lemn. Își vede fața trasă și palidă, cu ochiul drept acoperit de pleoapa tumefiată. Și-o tamponează cu șervetul.

Se aude o ușoară bătaie în ușă. Kevin întoarce capul, dar nu răspunde.

Vocea lui Ruth : Eu sînt. Pot intra ?

Kevin: (ezită, oftează, apoi răspunde obosit) Mă rog, intră.

Ruth: (intră în odaie ; părul ei lung, auriu, e tras spre spate și legat cu o panglică roșie. Poartă un halat roz cu alb, îmbrăcat peste o cămășuță de noapte fără mîneci. E pe jumătate adormită, cască ; fața ei, trezită din somn, fără fard, e netedă și proaspătă ca a unui copil).

S-a întîmplat ceva ? Ai făcut atîta gălăgie (văzînd fața maltratată a lui Kevin, devine subit îngrijorată)

Ce s-a întîmplat ?

Kevin: O ceartă. Într-un bar. M-am bătut cu niște chelneri.

Ruth : Doamne, dumnezeule ! Să-ți aduc ceva.

Iese repede din odaie. Kevin dintr-odată ușurat și eliberat, aruncă șervetul și se prăbușește pe pat. Ruth revine cu o cutie cu pansamente, un tub de unguent și o sticluță cu dezinfectant.

Kevin: (slăbit) Ești mult prea drăguță cu mine.
Ruth se așază pe pat și-i îngrijește cu competență pleoapa.

Kevin: (cu un rîs strîmb) Ah, Doamne ! M-ai făcut să-mi amintesc de Joan. Parc-ai fi ea.

Ruth: Prima ta nevastă ?

Kevin: Da.

Ruth: Explicabil. Ai probabil darul de a transforma femeile în infirmiere.

Kevin: Joan era infirmieră.

Ruth: Înseamnă că așa ți-a fost scris, să gravitezi în jurul unor femei născute să fie infirmiere.

Kevin: Ești născută să fii infirmieră ?

Ruth: (ocupîndu-se în continuare de pleoapă) Nu, dar sînt pe cale de a deveni.

Kevin: (mîngîindu-i sînul) Atunci n-am să le dau voie să mă alunge din spital.

Ruth: (dîndu-i mîna la o parte). Asta nu-i comportare de pacient.

Kevin: Am greșit. Iartă-mă, soră.

Ruth: Te iert, dar să nu se repete.
Răstimp de tăcere. Tratamentul pare să-i fi alinat lui Kevin — care stă cu ochii închiși — și durerea trupului și pe cea a sufletului. În cele din urmă Ruth încetează de a-i mai tampona ochiul și pune la loc capacul sticlei.

Ruth: Să sperăm c-ai să trăiești. Ai încasat mulți pumni ?

Kevin: (cu vocea slabă și ochii închiși) Nu.

Ruth: Îmi pare bine.

Kevin: Sînt momente cînd pur și simplu nu mai pot suporta orașul ăsta. Meschinăria oamenilor și materialismul lor cinic.

Ruth: (zîmbind îngăduitoare ca o mamă unui copil).
Ei, lasă, nu exagera și tu !

Kevin: (amărît) Și mi-au luat toți banii.

Ruth: (nu-i vine să creadă) Chiar toți ?

Kevin: (voce mormîntală). Toți. În timpul luptei. I-au furat.

Ruth: Și nu poți face nimic ?

Kevin: Nimic. Eram beat. Și eu am început scandalul, eu am fost primul care l-am lovit pe nemernicul ăla de administrator. Aparențele sînt împotriva mea. S-ar putea să-mi pierd *il permesso di soggiorno*[1].

Ruth: E îngrozitor !

Kevin: (descurajat) Da. E îngrozitor !
Își acoperă fața cu mîinile. Ruth se apleacă peste el, privindu-l cuprinsă de milă.

Ruth: Nu te amărî. Te ajut eu s-o scoți la capăt.

Kevin : Dă deznădăjduit din cap. Se pare că plînge. Ruth pune mîna pe mîna lui continuînd să-l privească pînă ce el se ridică și, cu un gest de disperare îi trage capul spre el și o sărută. Cînd capul lui Kevin coboară spre sînii lui Ruth, pe care, cu aceeași disperare începe să-i sărute, ea se lasă în voia lui.

---

[1] Permisul de rezident (it.)

VIII

ŞI-A GĂSIT o iubită. Înaltă, trupeşă şi frumoasă. Şi blondă ; *figurati*. Tot americană, dar mai arătoasă decît Hiyah.

Mă bucur pentru el ; poate rămîne să-i ţină de cald la iarnă. Pentru moment i s-a ridicat într-atît moralul, încît binevoieşte să mă salute. Ultima oară cînd i-am întîlnit împreună, în Piazza della Signoria, m-a invitat din nou la o cafea. E din California, stat al valurilor şi brizei oceanice, şi cred că n-a mai întîlnit asemenea animal ciudat ca Kevin ; englez arătos, cam peşte şi încă în stare, cînd e cazul, să debiteze o tiradă grandilocventă. Ceea ce m-a mirat întotdeauna, a fost cum de a reuşit el să-şi păstreze iubitele, după ce acestea au pătruns dincolo de masca lui ; şi nu cred că le-a trebuit prea multă vreme.

Joan pretindea că tocmai ăsta-i secretul lui ; odată mi-a spus, „nu-l părăsesc *pentru că* este atît de slab". Toate speră să scoată ceva din el, şi el profită de credulitatea lor, nu le împiedică să încerce, dar încercarea e zadarnică. Ştiu din experienţă. M-am păcălit de două ori.

Îmi pare oarecum rău de fată. E drăguţă şi isteaţă, mai de soi decît obişnuitele *scolarini*, toate turnate parcă pe acelaşi calapod, trimise în ultimii ani aici să-şi desăvîrşească educaţia ; e destul de robustă ca să reziste şi fără îndoială că, întoarsă la ea acasă, va şti să tragă învăţămintele de rigoare din povestea asta, care va deveni parte din folositoarea experienţă acumulată în Europa.

Am impresia că i-a venit şi lui Kevin, în sfîrşit, rîndul să ofere un profit şi că fata asta inimoasă va fi beneficiară.

Ne-am avîntat iarăşi într-o controversă pătimaşă şi inutilă asupra Florenţei, ca pe vremea cînd era cu Joan ; e atît de pornit împotriva oraşului încît îţi vine să-l bagi în primul tren ca să plece. Şi e de-a dreptul plicticos să trebuiască să-ţi justifici propriul tău ataşament în faţa unui om atît de superficial, pentru că asta este ; nu poate fi luat în serios. Are această caracteristică a englezului, se încăpăţînează să rămînă un diletant care nu vrea să se angajeze. Joan era la fel — de aceea s-ar fi ratat în pictură, chiar dacă ar fi avut talent — dar nu în aceeaşi măsură ca el.

Kevin nu vede decît păcatele Florenţei, care, vai Doamne ! există ; ne lovim de ele în fiecare zi. Dar pînă şi păcatele le priveşte cu superficialitate, *da turista.* [1] În timp ce ea, fata, Ruth, este pe poziţii diametral opuse ; se află în faza în care ţine ochii mereu deschişi ca să vadă, şi gura mereu deschisă ca să admire ; aşa cel puţin poţi intui măcar ceea ce are de oferit Florenţa. Pentru început. Apoi, rămas în singurătatea ta, ai răgazul să te dumireşti şi să alegi cît te ţin curelele.

Am stat destul de mult de vorbă, ea şi cu mine ; despre Fra Angelico şi Donatello şi Siena şi Mormintele Medicis-ilor şi cred că a fost şocată cînd i-am spus părerea mea despre Berenson.

---

[1] Cu ochi de turist (it.)

Am întrebat-o, „Aşadar eşti în pelerinaj ?" ; chipul i s-a luminat ca al credincioşilor cucernici şi a răspuns că încă nu, dar că are de gînd să pornească, şi m-a întrebat dacă eu am fost ? I-am răspuns că da, adică că am fost pe vremuri, şi ea s-a emoţionat şi mai tare ; ce cred despre I Tatti şi dacă nu mi se pare extraordinar ? Am răspuns :

— Casa e într-adevăr extraordinară.

— Dar el ? a insistat ea.

I-am spus că mi s-a părut foarte bătrîn, un moşneguţ mărunt — în haină albă, cu barbă albă, *tutto bianco*, ca şi îngerul său păzitor, tot alb — aşa cum trebuie să fie îngerii — şi cu păr foarte alb. Mirîndu-se în gura mare de ce-l urăsc oamenii atît, de ce urăsc un om bătrîn — ca şi cum logic ar fi ca senectutea să constituie un scut împotriva urii — de ce-l urăsc atîta criticii europeni ?

I-am spus că-l apreciez pentru opera lui considerabilă, originală şi preţioasă, dar nu totdeauna corectă, şi Kevin s-a băgat şi el în vorbă şi, cu un gest teatral de cabotin — cred că se simţise prea multă vreme ţinut de o parte — a declarat :

— Bineînţeles că nu era corectă ; căci a fost un om incorect.

Ea s-a supărat — şi era fermecătoare — şi a spus :

— „*Nu* a fost incorect, Kevin, apoi către mine : Crezi că a fost incorect ?

Şi eu am dat din umeri şi am zîmbit, căci nu era să accept o discuţie de la egal la egal cu

Kevin. Care s-a lansat într-o naraţiune tehnicoloră, precum că s-ar fi întîlnit cu Berenson şi că s-au certat asupra autenticităţii unei pînze de Tizian care, pretindea Kevin, ar fi aparţinut familiei sale de mai multe generaţii. Nefericitul, cred că a ajuns să nu mai ştie singur să deosebească faptele adevărate de cele inventate.

Are o atitudine ciudată, în ceea ce mă priveşte, parcă îmi caută aprobarea, Dumnezeu ştie de ce, şi asta îl face să fie puţin patetic. Poate din pricina poveştii cu Joan, deşi tot aşa era şi atunci. Cît despre fată, ea se uită la mine ca şi cînd aş face parte din peisaj, din *gita turistica*[1], ca la o curiozitate interesantă ; priviţi, vă rog, a stat cincisprezece ani departe de America şi încă mai ştie să umble pe picioare ! Mi-a spus :

— Şi n-ai de gînd să te întorci *niciodată ?* Vezi, Kevin ? Îţi dau dreptate. Ce n-aş da să nu trebuiască să mă întorc !

Astfel a început controversa noastră idioată despre viaţa la Florenţa. Kevin mi-a spus : „Tu ai un motiv bine întemeiat de-a sta aici", vrînd parcă să-mi acorde circumstanţe atenuante.

Dar eu ştiu că aş sta oricum. În ciuda enervărilor de fiecare zi. A plictiselilor mărunte. Mă simt acasă ; mult mai acasă decît în New Canaan. Şi, în mod paradoxal, mai aproape de centrul actualităţii. Nu în sensul în care vrea caraghiosul ăsta de sicilian, primarul oraşului, organizînd cu mare pompă congrese internaţionale

---

[1] Plimbarea turistică (it.)

la Palazzo Vecchio. N-ai voie să foloseşti trecutul cu atîta impudoare ; se răzbună, umplîndu-te de ridicol. Ci prin ceea ce s-a păstrat încă viabil în miezul totalei noastre anarhii, a conştiinţei noastre iremediabil peticite. Potrivit căreia, arta cică se hrăneşte din ea însăşi, drept care azi avem o pictură „despre pictură", *porco Dio !* şi — ultima şi cea mai absurdă dintre erezii, o teorie conform căreia nu pictura în sine contează, ci actul de a picta.

Am ajuns la chestiile astea cînd Kevin i-a i-a spus cu ce mă ocup ; sau, mai bine zis, cu ce crede el că mă ocup.

Ea m-a întrebat :

— Dar nu vezi că arta are mereu nevoie de forme noi ?

I-am răspuns :

— Bineînţeles că are, dar trebuie să se îndrepte spre ele în mod firesc. Azi forma a fost ridicată la rang de scop în sine. Dar forma n-are dreptul să-şi impună dictatura asupra conţinutului. Ori, de multe ori, forma a ajuns să fie conţinut. Artistul îşi dilată cît poate ego-ul apoi strigă : „Veniţi să mă admiraţi".

Deci, nu-ţi place pictura pop ?

Nu, nu-mi place !

Şi negi primordialitatea actului asupra picturii ?

Da, neg ; îmi sugerează un copil mic jucîndu-se cu excrementele sale.

Ai absolută dreptate — a încuviinţat Kevin care, în sfîrşit, a apucat momentul să-şi plaseze faimoasele citate, moştenire ale tradiţiei literare

engleze şi constituite într-un apendice al culturii, ce-ţi dă posibilitatea de a jongla cu referinţele, dar nu duce nicăieri. Totuşi, nu există momeală mai eficace pentru a prinde în undiţă o femeie, ca un citat bine plasat. Chiar dacă femeia te înghite şi pe tine cu undiţă cu tot, ca Lucy, bunăoară.

IX

NU-I ALTCEVA decît un armistiţiu. O idilă, un capitol, o paranteză. Ştiu prea bine şi mă doare cînd mă gîndesc ; pentru moment însă, m-a salvat. *Ea* m-a salvat. Cu încrederea ei în mine. Nu încrederea abstractă în părerile şi posibilităţile mele. E o încredere pe care aş putea-o numi fizică ; o simt cînd Ruth se întinde fericită lîngă mine, fericită şi goală, pe patul meu ridicol de strîmt, cu ochii închişi şi surîsul pe buze.

Ce minunat e trupul ei. Ce bine o exprimă ; e plin, şi voinic şi darnic. Îi sărut sînii şi coapsele, îmi plimb buzele pe părul auriu al braţelor, mă opresc deasupra pîntecelui în care mă cufund ca albina într-o floare. Simt cum mă regenerează. Acum, cînd privesc spre culmea dealului, sînt anesteziat, durerea s-a întrerupt, stă cuibărită în trecut şi în viitor. Sînt conştient de existenţa ei şi aştept să se năpustească iar asupra mea. După cum sînt conştient că realitatea

mea — ca să folosesc cuvîntul ăsta care mă înnebuneşte — este Lucy, iar eu, realitatea ei.

Va afla, fireşte, de noi. Anna, piaza rea, ne-a întîlnit de cîteva ori pe străzi, şi-apoi, în Florenţa, nimic nu e secret. Cum spune şi Clovis, „Nu numai că ştiu toţi cînd, unde şi cu cine, ci şi de cîte ori". Frumuseţea şi tristeţea legăturii noastre vine tocmai din faptul că *ştim* că e trecătoare. Este limita fără de care perfecţiunea nu e posibilă.

Mereu şi mereu, fără întrerupere, este cîte ceva de văzut. Sau, mai bine-zis, ea are tot timpul ceva de văzut iar eu o întovărăşesc şi mă uit la ea, admirînd admiraţia ei. Ieri am vizitat mănăstirea San Marco, unde n-am mai fost de ani de zile ; ce bolţi minunate, cîtă pace şi cîtă eleganţă în ritmul lor. Dacă aş fi călugăr, cred că m-aş împăca pînă şi cu chiliile de piatră, fără lumină şi friguroase ca un beci. Iar sus, dînd cu ochii de Cina cea de taină a lui Fra Angelico, mi-am adus aminte de data cînd fusesem cu Joan. Ne oprisem — ca şi acum, Ruth şi cu mine — în faţa tabloului şi ea spusese, „Cîtă blîndeţe pe chipurile astea". Revăzîndu-le, am auzit-o parcă vorbind ; mai cu seamă doi dintre apostoli au pe faţă întipărită inocenţa omului bătrîn, nu neliniştea lui, o bunătate de ţăran, primitivă şi nealterată, şi forţa, pe care noi am pierdut-o, de a accepta orice revelaţie.

Împărtăşesc gîndurile mele lui Ruth şi ea îmi ia mîna, mi-o strînge şi îmi zîmbeşte cu, ah !, cîtă dragoste şi, în priviri, cu aceeaşi expresie ca a sfinţilor din tablou... La urma urmei, poate

n-am pierdut cu totul puterea de a accepta miracolele. N-o merit pe Ruth.

Mi-e încontinuu frică ; frică de clipa cînd, întorcînd un colţ de stradă ne vom întîlni cu Lucy. Pînă acum n-am dat cu ochii de ea. Dar Florenţa e mică, şi-ntr-o bună zi nu se poate să nu ne întîlnim. E ca şi cum am avea fiecare un radar prin care ne percepem reciproc prezenţa şi pînă acum am recepţionat semnalele la vreme.

Şi aşa, în timp ce Ruth descoperă Florenţa, eu o redescopăr. Ironia soartei ei mă întristează şi mă deprimă. Masiva povară moartă (moartă în toate sensurile) a trecutului ei somptuos, apăsînd fără cruţare prezentul trivial. Cum mă mai scot din sărite florentinii cînd se erijează în păstrătorii unei tradiţii cu care n-au nimic comun: nişte maimuţe ţopăind în jurul unui leu mort.

Din cînd în cînd ne iese în cale Peter Clovis. Cotim colţul unei galerii, urcăm scările unei mănăstiri, intrăm în întunecimea unei biserici, şi numai ce apare în faţa noastră. Totdeauna bine îmbrăcat. Totdeauna în costum de mătase de bună calitate. Privind. Documentîndu-se în vederea faimosului său tratat pe care niciodată nu-l va desăvîrşi, pentru că la Florenţa nimic nu mai poate fi desăvîrşit. Ca şi pateticele picturi ale lui Joan ; ea era convinsă că „e ceva în aer". *În inima mea, un aer ce ucide.* Căci asta face. E un aer mort, rece, ucigător, ce vine din mormînt.

L-am simţit mai cu seamă în sacristia capelei Medicis, printre acele întruchipări inumane de marmură, albe făpturi implacabile, nici bărbaţi,

nici femei. În timp ce lîngă mine, Ruth se extaziază. „Nu te impresionează maiestatea lor ? Nu-ți place ? „Îi cuprind brațul, brațul ei cald și gol și-i spun, „Nu, îmi placi *tu*". Rîde cu rîsul ei dulce, de plăcere, dar e subjugată de statuile pe care le vede, probabil, pentru a zecea oară.

Și atunci a apărut Clovis cu zîmbetul lui prin care te face să înțelegi că știe mai mult decît tine și că existența ta îl amuză. Ruth îl adoră. Spune despre el : „vine direct dintr-o carte de Henry James — aparține unei Americi care nu mai există. Aș vrea să fie mai mulți ca el în țară". Și are dreptate. E un personaj din Henry James. Nu este american, este un american florentin, cu o austeră înclinație, de cea mai pură factură jamesiană, spre perfecțiune ; și învăluit într-o răsuflare de mormînt.

Ruth spune, „Cît curaj i-a trebuit să renunțe la tot, să părăsească totul ca să vină aici să studieze cu profesorul Borghi". Am lămurit-o : „Nu curajul a învins, ci inerția. Vii aici din fel și fel de motive, dar rămîi din mereu același unic motiv".

Bineînțeles că nu e de acord. *Si jeunesse savait !* [1] Puterea tinereței vine din neștiință. Și așa, în peisajul acela lunar, printre morminte, am început amîndoi să discutăm despre calitățile de desenator ale lui Michelangelo și despre cum sculptura lui nu se deosebea, din punct de vedere geografic, de pictura lui. Îl ascultă cu atîta încordare, ochii îi surîd, buzele i se întredeschid, vrînd parcă să-i absoarbă vorbele prin

[1] Dacă tinerețea ar ști (fr.)

porii pielii. Ochii ei sînt cenușii și gura mare, dar n-are buzele pline.

În ea se petrece o reacție. Cum s-a petrecut și se petrece încă în Lucy. Iar eu sînt implicat în această reacție. Împotriva modului de viață american. Calitatea Florenței fiind de a fi atît de radical diferită de America. Iar calitatea mea, de-a nu fi american. America produce asemenea fete, darnice, pline de căldură și de idealuri, și după ce le-a produs, n-are din ce să le hrănească. Dar nici noi n-avem. Ele cer foarte mult, mult prea mult de la noi. Cum ar putea oare Florența da lui Lucy — sau lui Ruth — ceea ce le lipsește, ceea ce încă n-au găsit ? Sau cum le-aș putea eu da ? Imensitatea cerințelor lor ne copleșește. Cînd Lucy spune, „Nu mi-ai dat nimic" ! vrea de fapt să spună „Nu mi-ai dat totul !". Acum că m-am liniștit, am să-i scriu, să-i explic. S-o fac să înțeleagă că sarcina mă depășește, depășește pe oricine. Cînd mă acuză pe mine, acuză în fond întreaga Europă.

Tîrgul existent între europeni și americani, înțelegere tacită, fără vorbe. Ei procură banii, noi hrana. Tîrgul pe care Lucy simte că nu l-am respectat. Pe care nimeni niciodată nu-l poate respecta.

Din nou îmi vine să mă mir cum poate fi socotită viața de aici neadevărată cînd ea este aproape insuportabil de reală, de intensă. Sîntem personajele unei drame intime fără de sfîrșit, lipsiți de protecția „intensității" vieții adevărate, care nu reprezintă altceva decît evadarea din noi într-o mișcare fără de sens. Cum eva-

dează soldații din ei înșiși în timp de război, aruncîndu-se în luptă, cum am evadat eu din mine în timpul războiului — cu siguranță că de aceea cînd privim înapoi ne amintim de el cu nostalgie.

Mi-e teamă de plecarea lui Ruth. Cînd va pleca o să-mi fie cu mult mai greu decît înainte. Spune că va sta, că are să încerce să-și găsească o slujbă, dar știm amîndoi că nu va rămîne. E prea sănătoasă și vitală pentru Florența. Florența își alege prada dintre schilozi. Și după ce pleacă va fi iarnă. Pe străzi va sufla vîntul dinspre munte, iar ploaia deasă, pătrunzătoare, exasperantă ne va lovi în obraz. Pe cînd acum e plină vară, orașul e ca un cuptor, florentinii sînt plecați la mare, turiștii cei urîți cu aparatele de fotografiat în bandulieră se revarsă din autocarele cele urîte parcate în spatele Signoriei. Doamne ! cît mi-ar plăcea să fiu pe malul mării!

Ne-am îngăduit și noi luxul să plecăm pentru o singură zi. Cu autobuzul pînă la Viareggio, unde plaja e ca un mușuroi de furnici, o cacofonie de mame obscen de grase, chemîndu-și întruna copiii care le suportă cu indulgență ; de vînzători de *panini*, purtînd șepci de marinar și strigîndu-și marfa ; șezlonguri înghesuite unul într-altul, pretutindeni umbrele colorate ca niște uriașe ciuperci otrăvitoare.

Ne-am refugiat în mare. Ruth e cu mine, adoră să înoate ; și înoată superb. Îmi place s-o privesc înotînd, cu părul prelins spre spate și întunecat din pricina apei, mișcîndu-se detașat ca o amazoană, stîrnind spumă cu picioarele și

tăind apa cu brațele voinice. Înoată mai repede ca mine ; m-am simțit umilit. Privind-o din urmă, văzînd-o cum înaintează neînduplecată, mi s-a făcut dureros de dor de ea.

În cele din urmă s-a întors pe spate plutind. Cînd am ajuns-o ținea ochii închiși, oferindu-și voluptoasă, fața soarelui. Cum știe ea să se odihnească !

I-am spus, „Formidabil înoți !". Ea a răspuns, „Nici tu nu înoți rău, pentru vîrsta ta", și am băgat-o cu capul la fund, iar ea s-a smuls din strînsoarea mea și ne-am luptat în apă, simțind tot timpul trupul ei magnific zvîcnind în palmele mele. Pînă ce i-am cuprins sînii și ea a rămas nemișcată ; amîndoi rîdeam încă, gîfîind. Am spus : „Ruth, ești minunată !" Și ea s-a răsucit în brațele mele și m-a sărutat.

Este o ființă făcută pentru vară, nu mi-o pot închipui iarna.

X

AM ÎNTÎLNIT-O pe Ruth — *l'amorina di Kevin* [1] — urcînd spre Fortezze să vadă frescele. M-a întrebat dacă nu merg cu ea ; Kevin n-o însoțise — ceea ce n-aș zice că m-a mirat. Spusese că era prea cald.

— Cred că are dreptate — am spus eu — este din cale afară de cald. Uite ce-ți propun, hai

[1] Iubita lui Kevin (it.)

să-ţi fac o cafea la mine, şi plecăm pe urmă, după ce se mai răcoreşte. E mult de mers pînă acolo.

Ea a replicat că ideea e grozavă şi că se bucură să vin cu ea ca să-i explic şi să aibă cu cine comenta.

Nu mai fusese la mine şi i-a plăcut locuinţa ; s-a plimbat prin *salotto,* uitîndu-se la obiecte ; la candelabru şi la tapiţeria florentină din secolul al XVI-lea, care pare gobelin dar nu e, la Beccafumi şi la pînza lui Garofalo, despre care Longhi crede că e autentică iar Borghi nu, la scaunele veneţiene din secolul al XVIII-lea, cărora tocmai le-am schimbat tapiţeria cu un material nou găsit aici la Florenţa. Deodată a exclamat :

— Ştiu acum de ce ai rămas, fiindcă aici ţi-ai construit cuibul.

Am spus :

— „Crezi ? Nu m-am gîndit la aspectul ăsta. După tine mi-am petrecut toţi anii ăştia construindu-mi cuibul !"

— Ah, a suspinat, ce n-aş da să fiu ca dumneata ! Să-mi găsesc o justificare reală ca să nu mă mai întorc niciodată în America !

I-am spus :

— Bănuiesc că e o justificare. Mulţi pretind că ar fi o cale închisă, un impas, iar pe mine mă consideră un fel de crustaceu care şi-a găsit adăpost într-o cochilie străină.

— Se-nşală, nu eşti ! s-a revoltat ea. Se pare că gîndul întoarcerii acasă o chinuie, cît însă din

pricina Florenţei şi cît din pricina lui Kevin, zău nu ştiu. Pune întrebări, ca de pildă :

— La început nu ţi-a venit greu să te rupi ? Nu te trage nimic înapoi ? Kevin susţine că în mine s-a declanşat o reacţie împotriva Americii, după care va urma reacţia împotriva Florenţei.

— Probabil că va urma, am spus. Dacă-ţi vei muta centrul atenţiei asupra Florenţei.

Ştiu eu la ce se referă cînd întreabă dacă nu mă trage nimic înapoi. La acea senzaţie pe care o au oamenii că o forţă centrifugă îi tîrăşte îndărăt spre nucleul lor sau spre ceea ce cred ei că reprezintă nucleul lor. E ca un soi de vinovăţie, un sentiment asemănător celui pe care-l are căpitanul care în toiul furtunii părăseşte vaporul. Eu personal nu m-am temut de furtună ; doar că n-am ţinut la vas.

După ce am adus cafeaua, a început să vorbească despre Kevin. A spus :

— Te enervează uneori, nu-i aşa ?.

Zîmbind stingherită, jenată parcă de a nu simţi la fel. I-am răspuns :

— Nu-l cunosc prea bine :

Ceea ce pe ea a amuzat-o.

— În anumite privinţe, eşti mult mai englez decît el, a continuat ea. Lui i se pare că dezaprobi felul în care a părăsit-o pe Joan.

— Nu cred că s-a purtat prea delicat. Dar istoria asta nu mă priveşte cîtuşi de puţin, i-am răspuns.

M-a întrebat apoi de Joan, cum era, ce părere aveam despre ea. Privind-o şi văzînd cît era de

plină de viață mi-am adus deodată aminte de ceea ce spusese cîndva Joan despre Kevin :

„Kevin e ca o jucărie stricată. Oricît te-ai căzni s-o repari, se strică la loc".

Probabil c-am rîs, căci Ruth m-a întrebat :

— Te amuză, nu-i așa ?

Nu, i-am răspuns că nu mă amuză de fel, dar ea mi-a spus că înțelegea că cei care nu-l cunoșteau prea bine se puteau amuza pe socotela lui — că din anumite puncte de vedere putea fi considerat puțin absurd, dar că era în stare de atîta bunătate, atîta compasiune, atîta înțelegere. Eu unul nu remarcasem, dar n-am contrazis-o.

Apoi mi-a adăugat că avea impresia că lui îi era rușine de felul în care se purtase cu Joan, dar se temuse să n-o rănească și nu știuse cum să procedeze. Își dăduse seama că nu se potriveau și nu-l tăiase capul să găsească altă soluție. Nu mi-am exprimat părerea, dar i-am spus că eu ținusem la Joan, care avea multe calități, era deșteaptă, plină de bun simț, caldă, dar cam lipsită de imaginație.

A sărit imediat asupra argumentului. „Asta este explicația ! Kevin a simțit că între ei nu era posibilă o comunicare desăvîrșită. Am întrebat-o dacă Kevin considera că între el și Lucy comunicarea era desăvîrșită ; și ea a căzut pe gînduri.

— Vorbește-mi, te rog, de Lucy — m-a rugat. Poate reușesc să înțeleg de ce-i atît de nefericit.

— Ai văzut-o vreodată ? am întrebat.

— Nu ! a răspuns. Te rog, spune-mi cum e ! Te rog ! Jur că n-am să suflu nimănui un cuvînt.

— Ca să fiu sincer, am spus, mie nu mi-a plăcut niciodată. Probabil că nu e vina ei, dar mi s-a părut insignifiantă și meschină. Searbădă și răsfățată.

— Așa mi-am închipuit-o și eu. Din păcate, nu m-am înșelat. Kevin are prea mult caracter ca să recunoască. Iar dacă plec, n-o are decît pe ea.

— Poate n-am dreptate, am încercat s-o liniștesc. Am întîlnit-o doar de cîteva ori. Poate are calități de care eu n-am avut cum să-mi dau seama.

— Ba sînt convinsă că ai dreptate, a ripostat ea. (Biata fată era de-a dreptul disperată). N-a avut nici un pic de milă pentru el și dacă cumva Kevin se întoarce la ea, povestea se va repeta întocmai.

Nu încape îndoială. Aș fi ținut să găsesc ceva ca s-o consolez, dar n-am găsit ; nu pot să mi-l închipui pe Kevin altfel decît ca o limuzină paradită în drum spre depozitul de fiare vechi. Englezul e ca americanul : cînd se dă la fund, acolo rămîne, în timp ce italianul zvîcnește din picioare și revine la suprafață.

Cînd s-a mai răcorit, am pornit spre *fortezze*, urcînd Costa San Giorgio, care e chiar în spatele casei mele, apoi în sus pe via San Leonardo, care e al dracului de abruptă. Dar cu cît urci, cu atît perspectiva asupra orașului e mai frumoasă. La ceasul acela lumina se îndulcește, dar își păstrează limpezimea, și atunci Florența devine ca un miraj și parcă plutește peste vale, cu copacii, cupolele și zecile ei de campanile, o

splendidă halucinaţie gata să dispară în orice clipă.

Deasupra, spre Bellosguardo, lumina are acelaşi efect, organizînd verdele într-o minunată gradaţie de la nuanţa blîndă a măslinilor de la poalele pantelor, pînă la cea adîncă, densă, de o consistenţă aproape solidă a brazilor, pinilor şi chiparoşilor de pe creastă.

Ruth arătă într-acolo spunînd :

— Acela-i locul unde locuia Kevin. Am răspuns :

— Ştiu, am fost la ei o dată.

Îmi amintesc perfect, cu toată neplăcerea. Dăduseră un cocktail adunînd toată pleava protipendadei de pe Tornabuoni ; toată drojdia dezgustătoare a elitei în descompunere, stînd la pîndă să agaţe în undiţă orice străin de cum pune piciorul în oraş şi să vadă ce profit poate stoarce. În cazul meu, a descoperit că nu prea aveau ce ; oricum, eu am scăpat din undiţă cît am putut de repede. Lucy în schimb, biata de ea, a căzut în ghearele unui specimen dintre cele mai abjecte, un parazit de sex feminin pe care l-am botezat Crucişătorul Potemkin.

În ziua aceea se strînseseră acolo mai toţi ; doamna cu căţelul, cu potaia ei nesuferită şi cîte o jumătate de tub de roşu de buze pe fiecare obraz ; pederastul care ţine o prăvălie de antichităţi pe Lungarno ; unul sau doi nobili scăpătaţi care se-nvîrt în jurul turiştilor bogaţi în speranţa să culeagă firmituri de la masa acestora. Aveam impresia că Lucy era cea care *tirava le mosche* [1], că în jurul ei roiau, nu în jurul lui, dar el era conştient că n-avea cum scăpa de ei şi se împăcase cu situaţia, făcîndu-i faţă şi ocupîndu-se de invitaţi ca un chelner de înaltă clasă.

Cît despre Hiyah părea cît se poate de mulţumită în mijlocul musafirilor ei ; nu era greu de dedus că-i judeca după aparenţe. Nu cred să aibă un criteriu propriu de apreciere, ci doar impulsuri cărora le dă frîu liber. Îmi aminteşte de acea specie de şarpe care e tot numai stomac ; ea pare toată numai voinţă. Şarpelui nu-i pasă ce înghite ; nici pentru ea n-are nici o importanţă ce doreşte, totu-i să obţină.

— Vila aia-i ca un fel de sanctuar pentru el, a spus Ruth. Sau un fel de refugiu. Uneori îl surprind uitîndu-se cu jind la ea. O mai iubeşte încă.

Am întrebat :

— Pe ea sau casa ?

Mi-a răspuns :

— Nu-i chiar atît de simplu precum pare. E greu să le desparţi. Şi una şi alta au pentru el aceeaşi semnificaţie.

În via San Leonardo nu înceta să se mire, „Nu-i aşa că-i frumos ? Nu-i aşa că-i nemaipomenit ?“ Şi era ; zidurile acelea mari, solide, înăbuşind străduţa, abia lăsîndu-i dimensiunile unui tunel, numai tonuri de cenuşiu palid şi verde palid, revărsarea de frunze de un verde decolorat peste zidurile cenuşii albite de lumină.

[1] Atrăgea muştele (it.)

— Lui Kevin nu-i place pentru că-i dă senzaţia de închis.

— Aşa ţi-a spus ?, am răspuns. Mie unul nu mi se pare.

— Spune că i se face dor de cîmpii, de vaci şi pomi şi tufişuri.

— Adică de Anglia ? am spus şi ea a rîs :

— Bănuiesc că da.

E o fată încîntătoare şi este o încîntare să umbli cu ea prin Florenţa. E o bucurie cu totul specială să ai alături pe cineva care abia o descoperă şi ştie să-i vadă frumuseţea ; poate şi pentru că îmi confirmă justeţea reacţiilor mele.

I-am mărturisit că mie clădirea nu-mi place. Fără îndoială că a fost necesară construirea acelor *fortezze ;* fără îndoială că frescele s-ar fi distrus dacă în loc să fi fost puse la adăpost — cu atîta grijă şi efort — ar fi fost lăsate pe pereţii vechiului altar. E totuşi ceva care-mi displace. O notă de violentare. O intruziune prea directă şi de-a dreptul sinistră a prezentului în trecut. În încăperile reci, pe acei pereţi deprimanţi, frescele parcă şi-au pierdut viaţa, şi-au pierdut existenţa lor adevărată, organică ; ca fiarele junglei în captivitate.

Am devenit oare sentimental ? La urma urmei pot fi văzute mai bine ca înainte, nuanţele de auriu şi albastru sînt cu atît mai bine expuse la lumină, feţele madonelor sînt parcă şi mai inuman eterice. E foarte greu să te împaci cu teoria lui Berenson, anume că meşteşugul primează, credinţa religioasă avînd prea puţină importanţă, pentru că artistul nu făcea altceva

decît să picteze ceea ce i se spunea să picteze. Aşa s-or fi petrecut lucrurile în prima perioadă a creştinismului, cînd angajau pe cine puteau, dar nu cred că e posibil să rupi un pictor al Renaşterii de spiritualitatea epocii sale.

Pe cînd treceam dintr-o încăpere într-alta, dintr-o chilie într-alta, *misericordia !* am dat peste soţii Nunberg. Dospiţi ca o cocă, greoi ca plumbul. Ea a fost prima care ne-a văzut, i-a şoptit ceva la ureche şi ne-a arătat cu degetul, cu graţia ei elefantină care urîţeşte totul în jur ca igrasia. Îşi petrec deobicei vara la Florenţa, dar pînă atunci nu-i întîlnisem.

— Hello, Peter !, ne-a salutat el destul de prietenos.

Arată ca un dulău mare, vesel, flenduros, care-ţi sare înainte, ud leoarcă, şi se gudură pe lîngă tine. Ea îi veghează talentul, ca o mamă virginitatea fiicei ei, şi dacă nu-i accepţi mitul, să te ferească Dumnezeu ! Mai bine zis, pe el să-l ferească Dumnezeu de ziua în care ea n-o să mai creadă în harul lui, ceea ce cu fiecare an devine aproape inevitabil, căci a trecut de 50 de ani şi lumea încă nu-l aclamă.

Nici unul dintre ei nu-i tocmai frumos. El seamănă cu o oaie uriaşă, iar ea are un trup masiv şi părul zburlit şi strîns spre spate, ceea ce, cu bunăvoinţă, ar putea fi numit un coc patrician.

A întrebat-o pe Ruth : „Şi ce faci aici ?, cu tonul ei insinuant care mă face să scrîşnesc din dinţi. Ruth i-a răspuns, „Descopăr Florenţa“, la care ea s-a interesat „Şi-ţi place ?“ de parcă Florenţa ar fi fost proprietatea lor. Iar cînd Ruth

a spus că-i place, a dat din cap cu același surîs superior care mă scoate din sărite.

A ținut să ne informeze :

— Noi trăim aici de mai bine de cincisprezece ani". Ruth s-a arătat impresionată — e foarte bine crescută, iar doamna Nunberg i-a servit în continuare informațiile de rigoare, cum că soțul ei este compozitor și profesor la nu știu ce universitate — asupra căreia m-a amuzat să observ că era plină de reticență — unde a primit să predea numai pentru că i-au oferit o totală libertate în organizarea cursurilor. După care a urmat inevitabila invitație, de ce nu vii să asculți niște lucrări compuse de el, oricînd vrei, la care Ruth a spus că i-ar face foarte multă plăcere ; apoi, slavă Domnului, ne-am despărțit.

Ruth mi-a spus că el i s-a părut un om drăguț dar că nevastă-sa era cam afectată, și avea dreptate. E un om simpatic, cumsecade și în general fără pretenții, singurul lui cusur fiind că se dă drept artist. Ruth m-a întrebat ce părere aveam despre muzica lui, și i-am împărtășit-o. Am adăugat :

— Kevin nu e singurul de aici care se ascunde.

M-a întrebat :

— Îi găsești vinovați pe cei care se ascund, Peter ?.

— Nu, am răspuns. Sînt convins că mulți cred că și eu mă ascund, și probabil că, într-un fel, asta și fac.

M-a privit și a spus.

— Dar nu cum se ascunde Kevin.

— *Nu*, am răspuns, nu ca el.

XI

CREZI CĂ ASTA E, Anna ? Că s-a încurcat cu fata aia ?

Mereu sînt văzuți împreună.

Ar trebui să-i deschidă cineva ochii.

Dacă nu vede singură, *peccato*.

Încă știe să fie foarte convingător.

Dar nu pentru multă vreme. *Ad ogni modo* [1], ție îți prinde bine.

Un lucru e clar, de asta sînt convinsă. Acum, pentru nimic în lume, nu-l mai primesc înapoi. Cum poate să susțină că mă iubește, cînd e în stare de așa ceva ?

— L-ai crezut vreodată ?

Nu, nu l-am crezut. Iar acum am dovada că bine am făcut. Că aveam dreptate. Nu m-a iubit niciodată.

Kevin îl iubește numai pe Kevin.

Așa-i, m-am convins.

Poate vrea să te facă geloasă.

Crezi ? Da, s-ar putea. Unicul inconvenient e că am rămas singură. Mai întîi a plecat Kevin, și imediat după el, mama. N-am pe nimeni.

Mă ai pe mine, *carissima*.

Știu că te am, dar nu stai cu mine, Anna.

Aș putea ; dacă vrei tu.

Ai putea ? Chiar ai putea ? Ar fi minunat, Anna.

Nu-mi lipsește el, cel de acum. Cum ar putea să-mi lipsească cînd a devenit ce-a devenit ?

---

[1] În orice caz (it.)

Îmi lipsește Kevin așa cum era altădată. Sau cum credeam eu că putea fi. De aceea l-am și ținut lîngă mine atîta vreme. Și l-am primit înapoi, rîndul trecut. Căci deși e o nebunie, nu poți renunța la speranță. Păstrezi sentimentul că poate într-o bună zi lucrurile se schimbă și redevin ceea ce au fost. Sau ceea ce credeai că sînt. Cînd am aflat de fata aceea, m-a cuprins furia. Am fost uluită de violența reacției mele. A trebuit să-mi repet că e ridicol, că el nu mai înseamnă nimic pentru mine, acum.

Nenorocirea e, că atunci cînd nu e lîngă mine și nu-l văd, nu mi-l amintesc așa cum este, mi-l amintesc așa cum era. De ce nu pleacă din Florența ? De ce nu se duce dracului de aici ?

XII

S-A FĂCUT TOAMNĂ. Mi-o spune calendarul, nu transformarea copacilor, nici metamorfoza frunzelor din verde în gama de bleu, de roșu, de auriu. Acasă m-aș plimba și m-aș tot plimba privind fără să mă satur copacii, castanii, stejarii, ulmii, mestecenii. Călcînd sub picioare pămîntul jilav și rodnic, croindu-mi drum printre mormanele înnegrite, dense, de frunze moarte. Vremea jocului de rugby. Doamne, ce-l mai iubeam ! Ploaia îmi cădea în față, mingea mă izbea în burtă și alergam, alergam pînă ce

mă înecam trăgînd în piept aerul acela proaspăt, minunat.

Dacă aș fi știut atunci ! Dacă aș fi știut destul ca să prețuiesc clipele acelea care aveau să fie unice, pierdute, irepetabile. Ce rost are să mă întorc în timp ? Doar ca să redeschid vechi răni, să ațîț dorul după ce a fost, să-mi fac viața de acum și mai greu de trăit. Și totuși, ce n-aș da să mă pot întoarce împreună cu Ruth, să-i arăt cîmpiile și dealurile trecutului ; copacii aceia stufoși, înghesuiți unii într-alții, alcătuind movile neverosimile. Copaci plini de sevă și viață, copaci ce se schimbă odată cu anotimpurile.

Iar Ruth mi-a spus că trebuie să plece. Plînge cînd spune, dar mi-o spune mereu. Trebuia să plece săptămîna trecută dar am înduplecat-o să mai stea. Va pleca săptămîna viitoare — în afară de cazul în care o voi putea convinge să mai stea — și va continua așa pînă cînd va pleca cu adevărat. Lăsîndu-mă să-nfrunt iarna, cînd e cu atît mai greu să fii singur. Și n-am nici un drept s-o rețin, căci ce-i pot eu oferi ?

Azi ne-am plimbat o mulțime prin grădina Boboli, discutînd și hotărînd, eu rugînd-o să rămînă, știind că ar trebui să plece, ea spunînd că ar trebui să plece dar dorind să rămînă.

Venim adesea la Boboli, mai mult la îndemnul ei decît al meu, deși este unul din puținele locuri în oraș unde sîntem și singuri și în largul nostru ; în afară de parcul acela mizer numit Cascine, cu alei prăfuite și pline de muște ; la care ca să ajungi mergi cîteva mile bune, pe

rîu în jos, și în care găsești toată vulgaritatea unui loc public de recreere, fără a-ți da senzația de spațiu. Boboli are o eleganță maiestuoasă care te cucerește chiar dacă nu-ți plac grădinile italiene, și mie unul nu-mi plac ; căci în ele găsesc tendința malefică de a îmblînzi, închide, domestici totul. Doamne, cum îi mai speria natura ! Ori de cîte ori le apare în fața ochilor ceva măreț sau sălbatic, instinctul îi îndeamnă să-l îngrădească, să-i reducă dimensiunile.

Aici însă, ai ce admira. Înclinarea vertiginoasă a dealului, pînă jos la marginea amfiteatrului, amintește de povîrnișurile verzi și abrupte din Devon. Chiar și amfiteatrul, pe ale cărui trepte albe ne-am odihnit de atîtea ori Ruth și cu mine, ca doi spectatori ai unui spectacol de nimeni văzut ; drama desfășurîndu-se de astă dată nu pe scenă, ci în stal.

Cînd am mai vorbit noi doi ! Cîte ne-am povestit unul altuia. De-ajuns material pentru o sută de drame ! Iată personajele defilînd pe pajiștea de la poalele dealului ; părinți, frați, neveste, iubiți, iubite. Și iar mi-aduc aminte de Joan : „Kevin, tu nu ești un scriitor ratat, ești un actor ratat. În fiecare moment din viața ta ai interpretat cîte un rol. Iar acum, nici tu n-ai habar care dintre personaje ești tu cu adevărat".

În tot ceea ce spune Ruth regăsesc eterna temă intimă a femeii americane : dezamăgirea. Sînt oare într-adevăr chiar atît de egoist dorind s-o rețin ? La întrebarea „ce-i ofer eu ei ?" răspund întrebînd la rîndul meu, „Dar ce-i oferă America ?" Biata fată, a plecat ca să scape de un bărbat însurat și a venit în Europa ca să dea peste alt bărbat însurat.

— De ce am parte numai de bărbați însurați ? Întrebare țîșnită din inimă. Răspund :

— Fiindcă încă mai vrei să crești.

— Și nu există altă cale decît punîndu-mă mereu în situația de a suferi ?

Nedumerirea îndurerată din ochii ei mă copleșește. Are nevoie de un răspuns, dar ce răspuns îi pot da eu ?

— Așa o să mi se întîmple mereu, Kevin ?

— Viața e grea pentru cei ce nu acceptă compromisuri.

— Și dacă mă întorc acasă, știu că va trebui să le accept. Știu și simt. Acolo nu poți crește, Kevin, acolo nu există nici un fel de *bogăție*.

Pe cînd aici, în Europa, abundă. Opulența unui trecut bogat și putred, îngrășămînt fetid și rodnic provenit din degradarea uriașilor copaci seculari ai codrului.

Nu pot sta locului, simt nevoia să mă mișc. Mă ridic, o iau de mînă și pornim amîndoi, lăsînd în urma noastră amfiteatrul, urcînd dealul pieptiș pînă ce ne pierdem în labirintul umbros al copacilor, pășind pe aleile strîmte și întortocheate, continuînd să ne ținem de mînă. Ea îmi spune :

— E mult mai simplu pentru o femeie să accepte compromisuri decît pentru un bărbat. Ea n-are decît să închidă ochii și să se lase în voia soartei. Măritișul, copiii și gata, garnitura completă și nou-nouță de probleme, anume

confecţionate pentru tine. Ca să dureze toată viaţa şi să nu mai poţi gîndi.

Brusc mi-am amintit de Lucy care în felul ei foarte personal a refuzat compromisurile şi care încă mai caută.

Ruth adaugă :

— Vreau să am copii, doresc să-i am, dar nu ca să-mi fie refugiu. Nu ca să reprezinte o justificare pentru laşitatea de a înceta să caut.

M-a cuprins un val de dragoste pentru ea, am simţit nevoia s-o sărut, s-o strîng lîngă mine ; am întins-o pe o bancă de lemn şi am sărutat-o, i-am mîngîiat sînii ei minunaţi şi plini ; doream să-i dau atît de mult, primeam de la ea atît de mult, era atît de plină de speranţă, de tinereţe, de curaj, încît mă umplea şi pe mine.

Cînd s-a rupt de mine mi-a spus :

— Nu-i asta soluţia.

Am rugat-o :

— Ruth, pentru Dumnezeu, nu pleca. Te implor, rămîi cu mine. Rămîi iarna asta.

Ea însă a scuturat din cap şi s-a întors de la mine.

— Cu cît amînăm despărţirea, cu atît ne va fi mai greu, şi ţie şi mie.

— Dar dragostea noastră nu s-a terminat, am încercat s-o conving. Mai avem încă atîta să ne dăm unul altuia.

Ea însă a clătinat iar din cap şi s-a ridicat în picioare :

— Nu dăm, ci luăm unul de la altul.

XIII

POARTA DE LA Villa dei Pini de pe Bellosguardo. După-amiază. Poarta este de metal vopsit în verde deschis, cu o uşiţă în mijloc. Deasupra porţii se zăresc vîrfurile copacilor care au dat numele vilei. De la poartă porneşte un drum cotind spre vale. Dincolo de parapetul ce mărgineşte drumul se întind coline de măslini şi Florenţa legănată în aerul încărcat de ploaie care îndulceşte conturul copacilor şi estompează siluetele domurilor.

De după cotitură apare Ruth, călcînd cu pas vioi şi hotărît. Poartă o haină de ploaie de plastic în culori vesele, galbenă cu patrate mari albastre. Ajunsă în faţa porţii se întoarce spre parapet şi rămîne locului cîteva minute, admirînd priveliştea, vrînd parcă să şi-o întipărească în minte. Apoi cu o mişcare a capului în semn de părere de rău se îndreaptă spre poartă şi, după o ezitare, apasă pe butonul soneriei. De partea cealaltă se aud paşi. Pe măsură ce se apropie, expresia şi privirea lui Ruth se înăspresc.

Apoi poarta este deschisă, de către Maria, îmbrăcată în rochie neagră şi şorţ alb ; e o femeie brunetă, cu faţa gravă, trecută de patruzeci de ani.

Maria: Buona sera. Desidera ? [1]
Ruth: (nesigură) : Signora Darnley ?

[1] Bună seara. Ce doriţi ! (it.)

Maria : *Lei chi è ?*[1]
Ruth: Ruth Chevalier.
Maria: (invitînd-o să intre) : *S'accomodi. Ora vado a vedere.*[2]

Ruth intră în grădină, urmată de Maria, care trece pe lîngă ea îndreptîndu-se grăbită spre terasă şi de acolo intrînd în casă. Ruth zăboveşte între poartă şi treptele terasei, aruncînd spre uşa de sticlă, pe jumătate deschisă, priviri pline de aprehensiune. În cele din urmă, apare în prag Lucy. Are, ca şi Ruth, părul lung şi drept lăsat pe spate, dar în cazul ei pieptănătura tinerească contrastează cu paloarea obosită a unei feţe ce nu exprimă nici juvenilă exuberanţă, nici înţelepciune matură. Pare în urmă şi cu somnul şi cu mîncarea. Se opreşte în prag şi o priveşte bănuitoare pe Ruth, jignită parcă de prezenţa sănătoasă a fetei. Tăcerea dintre ele e plină de tensiune.

Lucy : (într-un tîrziu, cu glas scăzut, ostil) Cine eşti dumneata ?
Ruth: Sînt Ruth Chevalier.
Lucy: Cine te-a trimis aici ?

Se hotărăşte să treacă pragul, iese pe terasă dar se opreşte la cîţiva metri distanţă de Ruth.

Ruth: Nimeni.

---

[1] Cine sînteţi ? (it.)
[2] Poftiţi înăuntru. Mă duc să văd (it.)

Lucy: (bruscă izbucnire isterică) : Ai venit să-mi vorbeşti de Kevin ?
Ruth: (înfruntînd-o) Da, exact.
Lucy: (incapabilă să se stăpînească, ridică vocea strigînd furioasă) : Te-ai încurcat cu el şi acum ai neobrăzarea să vii în casa mea ! Nu vreau să te văd în faţa ochilor (Înaintează spre Ruth). Pleacă ! Du-te dracului de aici !

Ruth păleşte dar nu-şi pierde cumpătul.

Ruth: Te rog, te rog, ascultă ce vreau să-ţi spun !
Lucy: Nu vreau să te ascult ! Şi, mă rog, de ce te-aş asculta ? Crezi oare că nu ştiu ce vrei să-mi spui ? Crezi oare că n-am auzit de sute de ori fiecare vorbă pe care ţi-a îndrugat-o ? Află că am hotărît să divorţez şi ai să fii şi dumneata implicată în proces.

Cu mare efort, străduindu-se parcă să stăvilească un torent de sentimente, Ruth îşi păstrează calmul şi răspunde :

Ruth: Prea bine. Dacă aşa ai hotărît, nu-mi rămîne decît să accept. Nu te pot împiedica. Dar te rog ascultă-mă.

Disperarea ei, patima cu care pledează, o înduplecă pe Lucy atenuînd violenţa manifestării de antipatie.

Lucy: Hai, spune şi pleacă.
Ruth: (cu mare emoţie) : Kevin te iubeşte.

Lucy: (amară neîncredere). Ai venit pînă aici ca să-mi spui asta ? Doar atît și nimic altceva ?

Ruth: Asta am venit să-ți spun.

Lucy: (rîs isteric) Nemaipomenit ! Dumnealui mă iubește ! Și-și trimite metresa la mine să mă informeze !

Ruth: Nu el m-a trimis.

Lucy: Nu cred. Firește că te-a trimis. Se folosește de dumneata, cum se folosește de toată lumea. Își imaginează c-o să mă înduplece și-am să-l primesc înapoi ; ei bine, n-o să-i meargă.

Ruth: Jur pe ce vrei ; Kevin nu știe. N-ar face una ca asta.

Lucy: Ei, nu spune ? Vrei să-ți povestesc cîte a făcut ca să rămînă aici în casă ? Cum se plîngea că-l durea rana ? Că un doctor din Roma i-a spus că nu mai avea decît un an de trăit și, cînd am întrebat doctorul, am descoperit că mințise. Cum m-a amenințat că se sinucide ?

Ruth: (gravă) Se va sinucide.

Lucy: Așa ți-a spus ?

Ruth: Nu, nu mi-a spus nimic. Dar știu. Dacă eu plec și nu-l primești înapoi, se va sinucide.

Lucy: Deci asta era. A amenințat că se sinucide dacă-l părăsești.

Ruth: De cîte ori să repet că nu mi-a spus nimic.

Lucy: Te-a lăsat să înțelegi. Kevin e foarte subtil. Kevin e foarte deștept. Îl cunosc de mult mai multă vreme decît dumneata. Nu uita asta.

Ruth: Doamnă Darnley, eu plec sîmbătă și Kevin știe.

Lucy: Aha ! Și vrei să mi-l înapoiezi. Ei bine, nu-l primesc. Te rog să-i comunici.

Ruth: Și asta știe.

Lucy: Atunci e-n ordine. Dacă știe, n-o să mă mai plictisească cu insistențele lui. Dacă știe, n-o să înceapă iar să mă caute la telefon. Dacă știe, poate se îndură și părăsește Florența.

Ruth: De plecat n-o să plece, atîta vreme cît o să fii dumneata aici.

Lucy: Și, mă rog, dacă-ți pasă atît de mult de el de ce pleci ? Dacă ești atît de îngrijorată, de ce nu rămîi ?

Ruth: (cu adîncă părere de rău) Nu pot să rămîn.

Lucy: Firește că nu poți rămîne. De ce ai rămîne ? Cît timp îți trebuie ca să-l consumi pe Kevin ? O lună ? Cînd era mai tînăr, dura mai mult.

Ruth: Te rog, isprăvește !

Lucy: Așa că dumneaei vine la mine ca să mi-l dea în grijă. Apoi pleacă în Statele Unite cu conștiința împăcată. A făcut tot ce era de făcut. Chiar și supremul sacrificiu. A renunțat la el.

Ruth: (cu capul plecat, abia auzit) Nu, n-ai dreptate.

Lucy: Ba am perfectă dreptate. Și să nu-ți faci iluzii că ai fost singura aventură de fe-

lul ăsta din viaţa lui. Să-l pui să-ţi povestească de daneza cu care s-a încurcat cînd l-am dat prima oară afară din casă. Kevin exploatează fetele, totdeauna a profitat de tinereţea lor. Are nevoie de ea pentru a se amăgi că este încă viu. Ţi-a spus cît eşti de proaspătă ? cîtă vitalitate ai ? De ani de zile Kevin nu şi-a schimbat repertoriul cu o iotă. Cînd te-ai culcat prima oară cu el nu ţi-a îndrugat textul cu : „America mea, ţara mea nou descoperită ?".

Ruth: (plîngînd) Pentru Dumnezeu, nu mai continua.

Lucy: Nici nu vreau să continui. Kevin mă plictiseşte. Mă dezgustă.

Ruth: (ridică acum capul s-o privească pe Lucy). Chiar nu mai simţi nimic pentru el ?

Lucy: De ce-mi pui întrebarea asta mie ? Întreabă-l pe el. Dacă mai simte ceva pentru mine. Eu una ţi-am spus ce simt : dezgust.

Ruth: (cu umilinţă) Nu cred că am dreptul să insist.

Lucy: Nici să vii aici n-aveai dreptul. Nu ştii ce noroc ai că părăseşti Florenţa, păstrîndu-ţi iluziile în privinţa lui.

Ruth: N-am avut niciodată. Dacă mi-aş fi făcut iluzii, n-aş fi plecat. Atîta ştiu că te iubeşte şi, dacă mai are zile de trăit, numai aici va putea să trăiască.

Lucy: Aici am de gînd să trăiesc eu. Să-mi trăiesc restul de viaţă pe care mi l-a lăsat.

XIV

ASEARĂ A TRECUT Ruth să mă vadă. Era foarte frumoasă şi foarte nenorocită ; şi udă de ploaie. Pleacă, ceea ce am fost încîntat să aflu, deşi nu mi-a spus. I-a făcut o vizită lui Lucy la Bellosguardo, ceea ce e de natură să deprime pe oricine.

Am întrebat-o :

— Pentru ce Dumnezeu te-ai dus la ea ?

A dat din cap şi a suspinat, incapabilă să-mi explice. I-am scos haina de ploaie, am aşezat-o într-un fotoliu şi i-am dat un coniac. Era foarte palidă şi zdruncinată. Am aşteptat să-şi revină şi după un timp a spus :

— Nu ştiu ce-o să se întîmple cu el.

Apoi a povestit tot.

I-am spus că n-o să i se întîmple nimic. Peste cîtva timp, cînd va socoti Lucy că el şi-a ispăşit pedeapsa şi cînd o să simtă iar nevoia de a avea pe cineva la dispoziţie — ca să-şi ascută ghearele, atunci Hiyah va trage funia de care-l ţine în laţ şi-l va aduce înapoi în casa din deal.

Ruth era dezolată.

— Acum, după ce-am cunoscut-o, mi-e groază să mă gîndesc la soarta lui. Îl urăşte şi-i

atît de meschină, de lipsită de inimă, de distrugătoare.

— E întocmai cum o descrii, am confirmat eu, iar Ruth a izbucnit :

— De ce s-a însurat cu ea ? Știu ce-mi vei răspunde, dar nu poate fi numai ăsta motivul. Era probabil altfel pe atunci.

— Era desigur mai tînără, i-am răspuns. Iar vîrsta nu aduce nici o schimbare în bine animalelor din a căror specie face ea parte.

— Era frumoasă ? m-a întrebat.

— Mie nu mi s-a părut, am răspuns. Alții însă, poate o găseau frumoasă.

— Ar trebui să rămîn, se tînguia ea. Ar trebui să rămîn cu el.

— Nu te înșela singură, draga mea, am sfătuit-o, nici tu nici nimeni altcineva nu poate face nimic pentru Kevin. Te-ar trage și pe tine la fund.

— Deci să fie lăsat să se scufunde ? mi-a răspuns. Asta-i părerea ta ?

— Nu, i-am replicat, am vrut să spun că ajutorul meu sau al tău nu i-ar folosi la nimic ; iar oamenii de felul lui sînt periculoși.

Abia atunci mi-a mărturisit teama ei cea mare ; îi e frică să nu se sinucidă ; i-a spus și lui Hiyah căreia nici nu i-a păsat, de fapt Hiyah crede că el vrea s-o șantajeze : ceea ce presupune că nu-i pentru prima oară cînd i se vorbește de eventualitatea sinuciderii lui.

Am făcut ce mi-a stat în putință ca să liniștesc biata fată. Am asigurat-o. „Convingerea mea este că nu se va sinucide“, și chiar sînt convins, pe bunul motiv că morții nu se sinucid.

Sau, dacă privim problema din alt punct de vedere, întreaga lui viață, de cînd îl cunosc, Kevin n-a făcut altceva decît să se autociopîrțească, bucățică cu bucățică, diminuîndu-și persoana treptat și nu văd de ce ar lua acum, dintr-odată, măsuri drastice.

— Te rog, vrei să-mi făgăduiești ceva ? m-a rugat Ruth. Te rog, te rog din tot sufletul să veghezi asupra lui. Mai ales în primele săptămîni după plecarea mea, mai ales pînă trece iarna. Se teme de iarnă. Și pentru tine are foarte mult respect.

I-am spus că, bineînțeles, voi face tot ceea ce îmi va sta în putință, iar ea a fost atît de recunoscătoare încît m-am simțit prost, căci ce-mi stă mie în putință ?

Cu începere din toamnă, va urma un curs post-universitar la Berkeley, ocupația o va salva de Kevin chiar dacă va încăpea pe mîna unor *professorini* care-i vor satura mintea cu opiniile lor standardizate ; care analizează totul și nu înțeleg nimic. Într-una din după amiezile trecute a venit unul pe la mine și s-a străduit să-mi explice cum că pictura adevărată a apărut abia după invenția aparatului fotografic și că tehnica lui Donatello e simplistă. Cînd i-am spus ce gîndesc despre ceea ce se întîmplă acum în pictura americană și în domeniul cercetărilor artistice, a holbat ochii, mai, mai să-i cadă din orbite. Am impresia că mă consideră un *dilettante*, dar dacă asta este ceea ce profesionalismul te face să pari, sînt încîntat. Azi totul trebuie să iasă direct din cap ; rece ca piatra, pre-

ambalat şi împachetat în pungi de plastic ; sub egida şi cu sprijinul Fundaţiei Ford.

Mă înfioară gîndul că o fată plină de sensibilitate şi spontanietate ca Ruth să fie supusă unui asemenea tratament de deshidratare a percepţiilor. Dar dacă o va ţine departe de Florenţa, răul nu-i chiar atît de mare. I-am spus şi ei şi m-a străfulgerat cu privirea, declarîndu-mi că va face orice ca să se întoarcă la vară, ca să se întoarcă în fiecare vară.

— Prea bine, am aprobat eu. Dar bagă de seamă, e o doctorie puternică. În doze mari, poate fi nocivă.

— Da, dar în schimb mă pot bucura de frumuseţe, mi-a răspuns.

— O ! da, i-am spus. E multă frumuseţe la Florenţa.

XV

CEL MAI IMPORTANT lucru e să-ţi planifici ziua. Cu extrem de minuţioasă grijă. Pentru că ziua este extraordinar de lungă. În parte, din pricina distanţei : sau a lipsei de distanţă. Locurile sînt foarte aproape unele de altele. Aşa încît orele se condensează, se transformă în minute, timpul care altfel s-ar pierde, rămîne intact. Concepţia medievală asupra distanţei se întoarce împotriva mea.

Aştept. Este un război de uzură, pe care în cele din urmă îl voi cîştiga, fiindcă ea are tot

atîta nevoie de mine, cît am eu de ea. E prelungit de Anna, şarpele pe nume Anna care i s-a strecurat în sîn ; sau mă rog, în vilă. A găsit cale liberă în pustiul pe care l-am lăsat, plecînd. Am aflat de la Robert Clyde ; ne-am întîlnit în Piazza Strozi, lîngă taraba cu cărţi unde cotrobăia printre volumele vechi ale editurii Tauchnitz, îndeletnicire care şi mie îmi place foarte mult. Era prietenos, dar încurcat. I-am propus să luăm o cafea la „Republica“ şi acolo mi-a spus tot.

Bietul Robert ; îmi dau seama că pun oamenii în încurcătură. Cum să se poarte cu mine, cît din cele întîmplate are dreptul să ştie ?

Planificarea zilei.

Poeţii pot trăi singuri cu anii.

Eu însă nu pot trăi singur ; probabil că asta m-a împiedicat să devin poet. Emoţii uitate în linişte, amintite în agonia suferinţei ; în asemenea condiţii, poezia devine imposibilă.

Cînd a plecat, Ruth a plîns ; am plîns amîndoi. Stătea întinsă, goală, pe pat, cu capul pe pieptul meu, plîngînd în hohote şi cerîndu-şi iertare. „Nu vreau să mă despart de tine, ştiu că n-ar trebui să te părăsesc“.

Şi eu o consolam mîngîindu-i părul bogat şi blond, spunîndu-i : „Ba da, iubito, n-am nici un drept să te păstrez lîngă mine“. Ştiam amîndoi că vorbele noastre nu erau decît *obiter dicta,* doliu la o îngropăciune ; hotărîrile fuseseră luate.

Toţi cei de aici, de la *pensione,* păreau afectaţi de despărţirea noastră ; era înduioşător.

S-au purtat aşa cum le stă în fire italienilor care nu pot trece nepăsători pe lîngă suferinţa altuia. Este de fapt una din trăsăturile care ni-i face simpatici.

Familia proprietarului. Umblînd în vîrful picioarelor pe lîngă masa noastră, plini de înţelegere şi compătimire. Aruncîndu-ne priviri pline de milă. Servindu-ne cu imensă şi vădită solicitudine. Sufrageria aceea rece, urîtă mai tristă ca oricînd în ziua plecării ei ; vedeam ploaia plîngînd şi i-am arătat-o zicînd „Acum vezi şi tu de ce scapi“ şi ea a scuturat din cap, fără să poată vorbi.

Fiecare a sărit să ne ajute să coborîm valizele pe scările acelea întortocheate de piatră şi care nu se mai termină. Eram ca un cortegiu, iar taxiul, un car mortuar, deşi tot drumul pînă la gară am fost plin de vervă şi bine dispus, făcînd pentru amîndoi efortul de a ne menţine moralul.

Trebuia să ia vaporul de la Neapole ; am glumit pe socoteala cucoanelor cu păr alb-albăstrui pe care le va întîlni pe vas şi care se vor lăuda că au „făcut“ Europa, dar care confundă Florenţa cu Veneţia şi care de bună seamă că în timpul călătoriei au comandat gondole ca să se plimbe pe Arno ; de astă dată, n-a făcut haz de glumele mele. Cînd s-a uitat în ochii mei, deabia am putut suporta, expresia de vinovăţie şi durerea de pe faţa ei ; se simţea vinovată că pleca. Pe peron m-a privit şi mi-a spus :

— Iartă-mă, Kevin.

— Să te iert !, i-am replicat. Dumnezeule ! Pentru ce să te iert ? M-ai salvat ! Mi-ai redat viaţa !

Îmi făcea rău blîndeţea melancolică a chipului ei. Cînd s-a urcat în tren şi a apărut la fereastră, am vrut să întorc spatele şi să fug, dar m-am stăpînit şi am rămas, jucînd mai departe comedia bunei dispoziţii şi spunînd fraze fără sens, ca de pildă „Să scrii de cum ajungi în America !“ ; la care ea a răspuns dînd din cap, neavînd putere nici să zîmbească ; s-ar fi părut că eu eram cel care o trimitea în exil.

I-am strigat :

— *Zîmbeşte*, pentru numele lui Dumnezeu ; lasă-mă să-ţi văd zîmbetul, ca să-l păstrez în amintire !

Şi atunci a zîmbit, o parodie a zîmbetului ei, de obicei atît de reconfortant, o schimonoseală.

Apoi trenul s-a pus în mişcare, şi la fel cum zîmbetul ei nu fusese zîmbet, tot aşa cînd a spus „La revedere“ vorbele n-au fost sunet ci doar o intenţie ; şi eu am fugit ca nebunul alături de tren, apoi i-am făcut semne disperate cu mîna pînă cînd, slavă Domnului, trenul a cotit şi n-am mai văzut-o.

Am păstrat amintirea unui lucru perfect, perfect pentru că era întreg. Curată neghiobie teoria potrivit căreia „Nu-i dragoste aceea de se schimbă, odată cu schimbările la care toţi sîntem supuşi“. Dragostea cea mai intactă, cea mai frumoasă e posibilă tocmai atunci cînd n-a avut vreme să întîlnească schimbări, cînd cei

doi îndrăgostiți păstrează fiecare vie imaginea dintîi a celuilalt.

A dispărut odată cu trenul și am știut că n-o să ne revedem niciodată, tocmai pentru că ceea ce a fost între noi a fost perfect.

În drum spre pensiune am băut un coniac. De care aveam mare nevoie. Cît fusese lîngă mine, băusem foarte puțin, pentru că nu simțisem nevoia și îi promisesem să nu m-apuc iar de băutură, după plecarea ei.

Oare așa ar fi trebuit să se încheie și dragostea mea cu Lucy ? Sau chiar cu Joan ? Dar Lucy a vrut să mă însor cu ea. Asta ne-a fost pierzania. Modul în care Lucy fusese condiționată. Nu putea concepe dragoste fără cununie. Iar cînd ne-am despărțit, acea primă dată, pentru mine a fost cumplit. Pentru ea, doar un provizorat.

Apoi Joan. Dacă nu ne-am fi reîntîlnit, după Neapole ! Ce amintire minunată ! Bunătatea ei, frumoasă și tămăduitoare. Vaporașul pînă la Capri ; ziua aceea, toată în culori albastre și aurii. Spontaneitatea cu care a venit spre mine. Trupul ei pe care-l vedeam pentru prima oară, întins pe malul stîncos, bronzat de soare, puternic și vînjos. Și urcușul nostru nebunesc, cățărîndu-ne și străbătînd mile peste mile pînă am ajuns la vila lui Hadrian, poticnindu-ne printre ruine, rîzînd ca niște copii, căzînd ca niște copii, și în cele din urmă, făcînd dragoste.

Pe vremea aceea eram prea romantic, și prea tînăr să-mi imaginez dragostea altfel decît fără

de sfîrșit. O dragoste pentru care eu nu sînt făcut. Pentru care prea puțini sînt făcuți.

Și așa, îmi planific ziua pînă în cel mai mic amănunt. Camera mea este insuportabil de tristă. Încerc să-mi petrec cît mai puțin timp aici, pentru că aici sînt prea vulnerabil. Dacă ar fi mai mare, s-ar putea trăi în ea, prea seamănă cu celula unei închisori, dar nu-mi pot permite una mai mare, abia de-o pot plăti pe asta. Poate c-ar trebui s-o schimb cu una de unde să nu pot privi spre Bellosguardo. Dar eu tot aici aș fi, nu acolo și, într-un fel, îmi face bine să privesc într-acolo, să știu că vila-i acolo, că ea e acolo.

Din nou mi-am făgăduit să nu-i telefonez încă, nici să-i scriu, ca nu cumva să creadă că mă întorc la ea pentru că a plecat Ruth, cînd de fapt — oricît de minunată ar fi fost Ruth, — de ea m-am legat numai pentru că mă alungase Lucy.

Cu zilele mă mai împac, cît de cît ; serile însă cînd mă asaltează gîndurile negre îmi sînt nesuferite ; serile cînd n-am unde mă duce, iar odaia, în lumina slabă a lămpii, mă închide ca o temniță, cînd vîntul vîjîie în sobă amintind, ca o parodie răutăcioasă, de focul din căminul caselor de țară, cînd urîciunea sertarelor, a scaunelor și a dulapului mă sufocă.

Ziua beneficiez de confortul și catifeaua albastră a sălii Britanice de lectură. Surîd femeii cu dinți prelungi, din anticameră, apoi pășesc în sală, preocupat și sigur pe mine, caut ultimele ziare și reviste, mă așez în colțul meu pe

canapea, apoi, în timp ce citesc, îmi țin sub observație adversarii, mai cu seamă femeia cu cărnuri decolorate ca ale unui vițel de lapte și privire antipatică ascunsă după ochelarii cu lentile groase, care dacă vine înaintea mea, îmi ocupă canapeaua.

Cum ne mai măsurăm din ochi ! Ea de pe canapea, eu de la masa cu ziarele pe care ea le-a vămuit, întinzîndu-le pe cele care le rîvnesc, în jurul ei. Nu te mai zgîi la mine, scorpie ! îi spun fără să scot o vorbă.

În colțul meu, pe canapea, timpul e oprit în loc, spațiul anihilat. Sau mai bine zis, capătă alte dimensiuni. Pe orice îmi arunc ochii, dau peste nume cunoscute, reminiscențe ale trecutului ; camarazi de școală, de facultate, de militărie. Foști prieteni, sau foști dușmani ; și, spre tristețea mea, foste iubite. Doamne, Dumnezeule ! nimic nu mă face să fiu mai conștient de „schimbarea la care toți sîntem supuși !“ Deschizînd „The Times“ sau Tatler, să dai peste un chip pe care ți-l amintești tînăr, pe care l-ai văzut în extaz, răsturnat pe pernă, și care acum e secat și dezabuzat. La fel ar gîndi și ele văzîndu-mi chipul ? Se prea poate. Aici nu mă privesc în oglindă, pe cînd la Bellosguardo m-aș fi examinat ca un actor, luînd la rînd dinții, pungile de sub ochi, părul, ridurile ; veghea mea la hotarul vîrstei, împotriva luptelor de gherilă ale bătrîneții.

Mă uit la poze și-mi amintesc balurile de altă dată ale fetelor de casă bună, ieșite prima oară în lume și sărutările lor caste, și serbările tradiționale în aer liber și cursele nebunești în atașele mașinilor decapotabile stîrnind praful drumurilor de țară și orgiile din timpul permisiilor, în toiul războiului. Bînd la o masă la Café Anglais — căci asta ne era ocupația de predilecție, să bem sau să ne îmbătăm — trezindu-mă apoi într-un pat pe Jermyn Street sau King's Road sau Dumnezeu știe unde, cu o necunoscută alături.

Sau balurile de vînătoare la noi acasă, zumzetul vocilor animate, rostind nimicuri și politețuri, orchestra cîntînd „Sir Roger de Coverley“ și tata privind din capul scărilor, cu o cupă de șampanie într-o mînă, și un trabuc în cealaltă, ca o zeitate meditativă. Bacchus sau Jehova ? Oare cîte din pornirile pe care a încercat să mi le înfrîneze erau de fapt cele pe care izbutise el să și le înfrîneze ? Și mama, dansînd pe rînd cu fiecare dintre noi, cu Roger, cu Tom, cu mine, atît de neverosimil de tînără și atît de înfricoșător de austeră.

Parcurg rubricile cu anunțuri mortuare cu un sentiment de spaimă și bucurie, mi-e teamă să nu dau peste nume cunoscute, iar atunci cînd întîlnesc, cînd văd unul, mă înfior : Eu trăiesc. Frați de arme uciși pe undeva în Cipru sau Malaezia. Ar fi fost mai bine dacă rămîneam în armată ? De cîte ori nu mi-am pus întrebarea asta. Cu cît mai simplă ar fi fost viața, chiar pe timp de pace ; în contextul unei instituții, activitatea fiecărei zile dinainte hotărîtă, luxul de a nu fi nevoit să gîndești, îngăduința de a cultiva mici grădini de versuri ; pentru a sfîrși

eventual ca Generalul Wavell, publicînd o antologie amabilă de versuri scrise de alţii.

Fusesem gata să rămîn, fusesem gata să mă întorc, dar voisem să fiu liber, ca să fac... ceva. Ceva ce încă aş mai putea face. Ceva ce armata m-ar fi împiedicat să realizez. Şi-apoi dăruisem armatei destul din viaţa mea.

În săptămînale de literatură văd alte nume acolo unde ar fi trebuit să fie numele meu, citesc articole care ar fi trebuit să fie scrise de mine. Numele unor oameni cu care în acea perioadă a anilor patruzeci, cînd toată lumea purta trenci şi bea bere, am băut cot la cot la French Pub şi sus la Colony Room. Sînt schimbat, total schimbat ; şi cumplit de împăcat cu mine.

Citindu-i, păstrez contactul cu ei. Mă simt vexat, amuzat, plăcut impresionat, şi dat la o parte. De la Bellosguardo voi relua poate cîndva corespondenţa cu ei, de aici, de jos, în nici un caz. Aici compun în minte textele scrisorilor. Şi mă gîndesc la teme de articole. Florenţa azi. Demitizarea definitivă a mitului romantic. Poezie : necesitatea unei sinteze. Între intelectualismul lui Eliot şi Auden şi lirismul lui Dylan. Am început să fac însemnări.

XVI

ESTE EVIDENT că el a trimis-o la tine.

Aşa i-am spus şi eu, ea însă n-a vrut să recunoască.

Normal. Avea ordin să nege.

Probabil că ai dreptate. Numai că pe moment mi s-a părut sinceră.

In modo suo [1]

Dar să nu crezi că am cedat. I-am spus răspicat că dacă s-a săturat de Kevin şi vrea să mi-l lepede în poală, la mine n-are ce căuta.

Hai detto bene [2]

Nu primesc la mine în casă studente care să vină să-mi ţină mie cursuri despre Kevin. Ele petrec o lună cu el, mie mi-a mîncat zece ani din viaţă. Să-mi spună ea mie că-i e teamă că dumnealui se sinucide.

Ceea ce, fără doar şi poate, el a învăţat-o să spună *Che vigliacco !* [3]

Ei bine, Anna, n-o să-i meargă. N-am de gînd să mă las şantajată.

Meno male [4]

Şi acum că te am aici, lîngă mine, nu mă mai simt atît de singură. Nu mă mai simt vulnerabilă. N-are decît să ameninţe cît pofteşte că se omoară.

E de datoria mea să-ţi port de grijă.

Ştiu, Anna, şi-mi face bine. Eşti ca o mamă pentru mine. Vreau să spun, o mamă cu care mă înţeleg.

Nu o mamă, *carissima ;* o prietenă. Ai nevoie să fii protejată — împotriva oamenilor şi împotriva generozităţii tale.

---

[1] În felul ei (it.)
[2] Bine spus (it.)
[3] Ce laş ! (it.)
[4] Măcar de-ar fi aşa (it.)

Oricum e inutil să-ţi risipeşti generozitatea faţă de Kevin.

Inutilissimo [1]

Unde mergem diseară, Anna ? La familia Rimbaldi ?

Nu, la soţii Azzini. Simonetta Rimbaldi a plecat la Roma, de fapt a luat trenul spre Veneţia unde se întîlneşte cu Luigi Maroso, care e de presupus că se află la Paris.

Vai Anna ! eşti nemaipomenită ! E de presupus că se află la Paris ! Să mori de rîs !

XVII

CONTINUĂ SĂ FIE foarte atenţi cu mine ; se poartă de parcă aş fi convalescent ; poate chiar sînt.

Sînt foarte puţini clienţi în sala de mese. Studenţii de astă vară s-au împrăştiat pe la universităţile lor ; au rămas doar vreo doi pictori şi cîteva fete bătrîne. Pîndim sosirea noilor veniţi, a pasagerilor de scurtă durată ; ţinem ochii mereu aţintiţi asupra uşii. Mă aştept probabil să văd apărînd o altă Ruth, deşi ştiu că-i absurd. Fulgerul nu nimereşte de două ori în acelaşi loc. Înaintea fiecărui dejun ne adunăm în jurul sobei şi schimbăm cîteva vorbe. Adică Miss Roach şi cu mine discutăm despre bolile ei şi starea vremii. Miss Roach, care este unul dintre ultimele bastioane fragile de la periferia citadelei engleze din Florenţa, care trăieşte din lecţii şi care se plînge întruna de sănătatea ei şubredă, este însă atît de englezoaică încît în mintea mea se identifică cu Anglia ; prototipul fetei bătrîne engleze.

[1] Mai mult decît inutil (it.)

— Cum vă mai simţiţi, Miss Roach ?

— O, mulţumesc, nu prea rău. Vocea ei urcă şi coboară în volute. Mă supără genunchiul, iarăşi.

Ţine capul ţeapăn puţin aplecat spre o parte şi gura pregătită să rînjească delicat.

Mai e şi John, pictorul din Texas, care-mi place dar a cărui tăcere fotogenică face conversaţia imposibilă. Este bine crescut aşa cum sînt unii americani, folosindu-se în mod reflex de politeţe pentru a scăpa de orice încurcătură sau participare.

Ce linişte e acum cînd am rămas aşa puţini. Se aude fiecare cuvînt, se aude cleştele aţîţînd focul în sobă, se aude cînd se toarnă vinul sau apa în pahar. Nu mi-am plătit chiria şi masa, dar sînt plini de bunăvoinţă şi mă păsuiesc. Am să le plătesc de cum primesc banii. De la bancă am să mă întorc direct la *pensione*, fără să mă abat din drum, nici măcar ca să-mi cumpăr ziarul sau să beau o cafea.

Beau mai mult dar cu grijă. Nimic, sub nici un motiv, înainte de ora zece, şi atunci numai un pahar : unul mic. Conştiincios măsurat : am zgîriat paharul, făcînd semn pînă unde să torn. Apoi nimic pînă la prînz, în afară de cazuri excepţionale. Adică de cazul în care merit o

răsplată să mă stimuleze şi, calculînd-o în funcţie de productivitatea muncii, fie după numărul de pagini, fie după numărul de ore.

Şi-apoi trebuie să fac în aşa fel încît să dureze : mai am o singură sticlă neîncepută şi bani doar pentru alte două. E un exerciţiu de disciplină, extraordinar, singurul inconvenient este că nu poţi prevedea momentele de forţă majoră. Ca de pildă acum cîteva zile — să fi fost luni ? Să fi fost marţi ? Cine mai ştie ? — cînd n-am rezistat ispitei de a-i telefona lui Lucy, — degetul îmi tremura atît de tare, încît nu nimeream să formez numărul şi a trebuit să închid şi să-l formez din nou, şi să mai închid odată şi să-l fac iar. Şi mi-a răspuns Anna. Anna ! Am pus receptorul în furcă fără să vorbesc, ca şi cînd efortul de a face numărul n-ar fi fost de-ajuns, ca şi cînd nu mi-ar fi trebuit zile întregi ca să-mi iau inima în dinţi şi să îndrăznesc. Şi de acum încolo numai ea va răspunde, ştiu eu. S-a autodeclarat cîine de pază. O scorpie, cîine de pază.

După încercarea asta mi-am acordat trei pahare.

A doua zi am scris o scrisoare. Fiind conştient la fiecare cuvînt pe care-l scriam că va fi citit de Anna. Aşa că mi-au trebuit trei ore ca să isprăvesc, răstimp în care am băut jumătate de sticlă. Nu i-am cerut nici o favoare. Nu i-am cerut să mă primească înapoi acasă. Doar s-o văd. Să ne întîlnim şi să stăm de vorbă. Am propus să ne întîlnim la Tabby Cat, pe care amîndoi l-am frecventat. Am indicat o oră cînd

voi fi acolo. Şi am ajuns cu un sfert de oră mai devreme, am aşteptat mai bine de două ore, deşi la jumătate de ceas după ora stabilită am ştiut că n-o să vină.

La înapoiere l-am zărit pe Peter Clovis. Am trecut pe lîngă el făcîndu-mă că nu-l văd. Cum aş fi putut oare să-i vorbesc ?

XVIII

NU-MI EXPLIC DE CE, dar Kevin iar se face că nu mă vede. Ceea ce nu mă deranjează, dar mă intrigă. Am făcut ceva ce nu trebuia ? Sau n-am făcut ce trebuia ? Trebuia să-l invit pe la mine ? Sau e deprimat din pricina plecării lui Ruth ? Habar n-am. Aveam de gînd să-i telefonez după promisiunea făcută ei, dar n-am apucat. Acum comportarea lui mă absolvă şi nu-mi pare rău.

Ne-am întîlnit în capul străzii Tornabuoni ; mă îndreptam spre galeria lui Armando şi, cînd am ajuns, i-am povestit şi lui ; Armando l-a cunoscut la mine, într-o seară cînd îi invitasem pe amîndoi. A dat din umeri şi a spus, *„Un bambino“* [1] ; are dreptate. Are dispreţul florentinilor pentru ciudăţeniile străinilor. I-am povestit cum a plecat Ruth, şi a comentat : *„Precisa-*

[1] Un copil (it.)

mente. Un bambino che ha perso la bambinaia". Un copil care a rămas fără dădacă.

În după amiaza aceea era acru şi prost dispus, cum i se întîmplă uneori, pornit împotriva omenirii, începînd cu străinii care invadează Florenţa şi isprăvind cu localnicii, din a căror vină nu se poate face nimic în acest oraş.

Am fost de acord cu el. Are perfectă dreptate. Aici, c-a s-ajungi la liman, trebuie să-ţi conduci barca pe căi ocolite ; şi dacă eşti deştept, să nu-ţi iei ochii de la cîrmaci. Armando nu se deosebeşte de ceilalţi, dar e cinstit : şi are inteligenţa sclipitoare a florentinilor. În toţi anii ăştia, el este unul dintre cei cinci şase oameni pe care i-am întîlnit aici şi cu care am reuşit să comunic şi să stabilesc o relaţie ; cea mai apropiată din cîte am sau voi avea vreodată.

A spus : „După cîte ştiu, prietenul tău e însurat cu americana aia imbecilă din Bellosguardo ?" Am confirmat, informîndu-l că l-a alungat, la care el a dat din cap şi a adăugat : „E clar. A plecat el din casă, a venit Krutkova în schimb".

Se pare că Crucişătorul Potemkin a dat o raită pe la el şi i-a spus că locuia la o americană, care are o villă pe Bellosguardo şi care o să treacă pe la el să-i cumpere eventual nişte tablouri. Armando a priceput unde bătea şi i-a replicat că e dispus să vîndă tablouri americanilor de pe Bellosguardo, cum e dealtfel dispus să vîndă oricui, şi că socoteşte că galeria lui e destul de cunoscută pentru ca aceştia să nimerească singuri.

— Cu indivizi de felul ăsteia, a spus el, nu-mi place să mă combin.

Însă dacă Anna s-a mutat în casă, cred că o să aibă de tras Kevin pînă s-o vedea înapoi.

XIX

ÎMI PARE BINE că stă cu mine, totuşi sînt anumite lucruri care-mi dau de gîndit. Poate fiindcă încă nu m-am obişnuit cu ea ; ca de pildă felul în care pune uneori mîna pe mine, în care mă sărută. Am observat asta mai de mult, dar pe atunci nu locuiam împreună şi nu mă deranja. Nu cred să aibă gînduri ascunse, probabil că nici nu-şi dă seama, dar cîteodată situaţia mi se pare echivocă.

Apoi sînt momente cînd e prea posesivă ; vrea să fie cea care hotărăşte ce să facem, cu ce să mă îmbrac. Mai ales în privinţa felului în care mă îmbrac. Azi, cînd mi-am pus bluza pe care am cumpărat-o la Roma, cea din mătase roşie, plisată, a venit la mine şi mi-a spus : „Iubita mea, aşa vreau să te văd" apoi m-a luat în braţe şi m-a sărutat pe gură, ceea ce m-a făcut să mă simt prost. Şi totuşi îmi place că-i place cum mă îmbrac, că o interesează persoana mea, fără să fie critică cum e mama ; care nu e niciodată de acord şi veşnic are altă părere.

Presupunerile mele sînt desigur neîntemeiate. Probabil că ceea ce îmi trebuie mie sînt Kevin

și Anna. Completîndu-se unul pe celalt, în momentul cînd doar unul din ei nu-mi ajunge. Numai că s-ar certa tot timpul ; Anna nu-l suportă. Știe cît am tras din cauza lui. Acum că l-a părăsit fata aceea, iar îmi dă tîrcoale ca să se întoarcă.

Joia trecută mi-a trimis o scrisoare. Cînd mi-a adus-o Maria și i-am recunoscut scrisul, mi-a tremurat mîna și am scăpat-o pe jos. Anna a ridicat-o. Am spus : „Anna, deschide-o tu, te rog, e de la Kevin. Eu n-am putere".

Ea a luat-o și a spus : „Trebuie să fii cruțată de asemenea emoții" apoi a deschis ușa de la sobă și a aruncat scrisoarea în foc. I-am fost recunoscătoare în clipa aceea, dar mai tîrziu am început să mă întreb ce-o fi scris, deși eram convinsă că îndruga aceleași minciuni, pe care le cunosc prea bine, că mă iubește și nu poate trăi fără mine. I-am spus Annei în seara aceea, după masă, cînd jucam canastă — jucăm în fiecare seară și de fiecare dată cîștigă, iar cînd se întîmplă să cîștig eu, îmi dă impresia că *ea mă lasă* — așadar i-am spus, „Sînt neliniștită, Anna".

Ea m-a sfătuit să-l uit, zicînd că o să-mi fie poate puțin mai greu la început, ca atunci cînd renunți la o obișnuință veche, dar că orice tărăgănare e în detrimentul amîndorura ; nu numai al meu, ci și al lui. Are dreptate în ceea ce spune ; a văzut și făcut atîtea în viața ei. Dar același lucru mi s-a întîmplat și data trecută. Cînd te-ai învățat să trăiești cu un bărbat în

casă, îi simți lipsa ; chiar dacă bărbatul e Kevin, care nu e foarte bărbat.

Altceva care-mi displace sînt bîrfelile Florenței. Încă puțin timp și vor începe vorbele pe socoteala mea și a Annei.

În orice caz, sîntem tot timpul ocupate. Nu e seară să nu fie un cocteil, după mesele luăm ceaiul sau jucăm cîte o partidă de cărți, în oraș sînt o mulțime de expoziții de vizitat, mi-am comandat două rochii noi. Pe lîngă asta, cumpărăturile și obligațiile gospodărești. Anna mă ajută foarte mult în privința asta ; serile trecute chiar a gătit, o mîncare rusească, grozavă. Și are fel de fel de relații ; acum cumpărăm vin și ulei de la o *fattoria* descoperită de ea. Costă puțin mai scump, dar merită.

E de părere că sînt prea îngăduitoare cu servitorii și că aceștia profită. Ieri a mustrat-o pe Maria că n-a făcut cum trebuia curățenie în casă. Mi-a spus, „Sînt leneși, ca toți servitorii italieni. Fac curat doar în camerele în care știu că stai, restul casei îl lasă murdar".

Nu încape îndoială că i se simte prezența.

XX

I-AM SCRIS din nou. Două scrisori. Și tot n-am primit răspuns. În fiecare zi aștept venirea poștașului. De obicei mă aflu în hol cînd trece *padrona* cu scrisorile spre scară.

„Lettere per me ?“ [1] o întreb, rîzînd ca în *Pagliacci* și ea răspunde, *„Niente per Lei, signor Kevin, niente per Lei !“* [2] rîzînd și făcîndu-mi semn cu degetul. A devenit o glumă între noi, deși numai Dumnezeu știe că pentru mine nu-i deloc o glumă.

Ieri am primit o scrisoare de la Ruth ; *padrona* era fericită, crezînd că asta era scrisoarea pe care o așteptam. O scrisoare de la șapte mii de mile distanță. În care îmi spunea că-i este dor de mine și în care își cere iertare. N-are să uite niciodată timpul petrecut împreună ; care a însemnat foarte mult pentru ea și în care a avut atîtea de învățat. Se gîndește la mine și speră să nu mă simt singur, speră că mă voi întoarce curînd la Bellosguardo pentru că știe că acela-i locul unde doresc să fiu.

Vorbe fără importanță, zadarnice. Zadarnice, fără importanță. Ce să-i răspund ? Nimic. Povestea noastră s-a încheiat. Dar Doamne, cît îmi lipsește *ea ;* colacul meu de salvare.

Am revenit la vechea soluție : telefonul. Ruleta rusească ; Din șase împușcături — cinci cu gloanțe, una albă — de cinci ori Anna. Cea de a șasea — dacă am noroc Lucy, dacă nu, cel puțin Maria. De rîndul ăsta a fost iarăși Anna, și acum trebuie să aștept o săptămînă, încercînd pînă atunci să supraviețuiesc cum oi putea.

Cel puțin acum am pastile de dormit, prescrise de un doctor care m-a găsit *molto nervoso.*

---

[1] Scrisori pentru mine ? (it.)

[2] Nimic pentru dumneavoastră, domnule Kevin, nimic pentru dumneavoastră.

Perspicace individ ! Datorită lor dorm noaptea, scurtez ziua și cheltuiesc mai puțin pe alcool. Galbene, într-un flaconaș de sticlă cafenie, stau cuminți pe noptieră. Lethe.

Am primit banii. I-am socotit dinainte cu chibzuință. M-am ținut în parte de făgăduiala pe care mi-am făcut-o, întorcîndu-mă de la bancă direct la *pensione,* oprindu-mă o singură dată să cumpăr o sticlă de whisky. Am întîlnit-o pe *padrona* de cum am intrat și i-am achitat zece mii de lire. Peste cîteva zile, după ce îmi fac socotelile, am de gînd să-i dau restul.

Între timp am și făcut o cheltuială neprevăzută. Această primă sticlă s-a golit prea repede ; într-o zi. Pe viitor fiecare va trebui să țină cel puțin patru zile ; o săptămînă chiar, acesta este recordul — încă nedeclarat — spre care tind.

Am de gînd să-i fac o vizită lui Lucy. Problema însă este Anna ; dacă n-ar veni acolo, cu siguranță că m-aș duce. Dar prezența ei malefică schimbă situația ; înseamnă că nu pot ajunge de-a dreptul la Lucy. Iar dacă Anna va fi prezentă atunci cînd vom da cu ochii unul cu altul, efectul va fi pur și simplu anihilat. Ne-ar apăsa prezența ei, ca o ceață.

Să se întîmple ca rîndul trecut cînd ne-am pomenit față în față, n-o mai văzusem de cînd mă dăduse afară din casă și ne-am întîlnit în Piazza del Duomo. Am strigat-o *„Lucy !“*. Eram în culmea fericirii. Ea a răspuns, „Hello, Kevin“ în felul ei reținut pe care-l ia cînd e emoționată, și eu am dus-o la o cafenea pe Via Repubblica, am obligat-o să accepte, apoi am insistat să luăm masa împreună. Am spus, „Nu urmăresc

nimic. Situaţia dintre noi rămîne neschimbată. Ne-am întîlnit din întîmplare şi ne face plăcere să stăm puţin împreună".

A fost cea mai plăcută masă pe care am luat-o amîndoi, şi m-am întors acasă chiar în aceeaşi seară. Dacă ne-am întîlni, singuri, fără Anna, sînt convins că s-ar întîmpla la fel. Avem — după cum i-am spus atunci — nevoie să ne despărţim din cînd în cînd. Ca să ne preţuim mai mult. În toate căsniciile e din cînd în cînd necesară cîte o scurtă despărţire.

Oricum mă gîndesc să mă duc la Lucy, fie de-o fi Anna, fie de n-o fi, şi să insist să stăm de vorbă între patru ochi. S-ar putea ca la îndemnul Annei să refuze şi, în orice caz, intervenţia acestui factor strică echilibrul ecuaţiei.

Chiar şi pornisem spre ea într-una din zilele trecute, cînd mă prefăceam că mă duceam acasă. În sus pe strada aceea lungă, îngustă şi zgomotoasă pînă la Porta Romana, unde, pe sub măreţul arc, trec încoace şi încolo maşinile ca nişte anacronisme mărunte şi stridente ; am continuat urcuşul pe Via Ugo Foscolo, pînă am dat de drumul care duce la Bellosguardo, contemplînd cunoscuta privelişte, în toată frumuseţea ei aridă ; pini, brazi, măslini, chiparoşi. Pe la jumătate am hotărît să fac cale întoarsă, căci pe măsură ce mă apropiam mă copleşea melancolia, ca şi cum o forţă necruţătoare m-ar fi împins cînd înainte, cînd înapoi. În asemenea stare de spirit, era inutil să continui ; ar fi trebuit să fiu vesel şi exuberant. Aşa că m-am întors. Şi i-am mai scris o scrisoare.

XXI

DE DATA ASTA, cînd am primit scrisoarea lui Kevin, Anna lipsea şi am deschis-o. La început n-am avut intenţia şi am lăsat-o acolo pe masă, am privit doar adresa de pe plic, scrisă de mîna lui, un scris foarte frumos, foarte personal, care nu-i seamănă deloc. Cînd l-am cunoscut pe Kevin, mi se părea că scrisul lui i se potrivea perfect acum însă parcă nu îi aparţine.

Am vrut să fac ceea ce făcuse Anna, s-o arunc pe foc şi am luat-o, îndreptîndu-mă spre sobă, dar nu ştiu de ce m-am răzgîndit. Am rămas o bună bucată de vreme cu scrisoarea în mînă şi dacă n-ar fi fost pe masă un cuţit uitat de Maria cînd a strîns micul dejun, poate că n-aş fi deschis-o. Dar am văzut cuţitul şi am tăiat plicul, apoi am scos scrisoarea, am despăturit-o şi m-am emoţionat atît de tare, încît mi s-a strîns stomacul, parcă eram pe vapor în timp de furtună şi am văzut : „Iubita mea Lucy" apoi literele au început să-mi joace în faţa ochilor şi n-am desluşit decît cîteva vorbe şi ici, colo cîte o frază, „te iubesc" şi „nu putem unul fără celălalt" şi „am nevoie de tine", mi-era imposibil să mă adun şi să citesc de la început la sfîrşit. De fapt nici pînă acum n-am reuşit s-o citesc de la cap la coadă, am fost prea întoarsă pe dos şi enervată, am citit-o pe sărite — o frază din mijloc, una de la început, alta de la sfîrşit pînă ce n-a mai rămas nici una necitită — pentru că în felul ăsta mă tulbura mai puţin.

Bineînţeles, aceleaşi vorbe răsuflate, dar are un fel de a le potrivi, totdeauna a avut talentul ăsta, fie că le rosteşte, fie că le pune pe hîrtie, de fapt e chiar mai convingător cînd le pune pe hîrtie, pentru că dacă nu-l ai pe el în faţa ochilor ci numai argumentele lui, aşa cum ştie el să le răsucească, şi e foarte priceput la treaba asta, dacă nu-l ai în faţa ochilor atunci nu vezi cum îţi ocoleşte privirea şi cum l-a transformat băutura.

Pe hîrtie, totdeauna găseşte răspuns la toate, ca de pildă referitor la fata asta, Ruth, cu care s-a încurcat. E de necrezut cum reuşeşte să demonstreze că legătura lor e dovada iubirii ce-mi poartă mie ; că nu s-ar fi încurcat cu ea dacă n-ar fi fost atît de distrus din cauza mea ; că a trebuit să se agaţe de ceva ca să nu înnebunească. Şi că tot timpul stă la fereastra lui privind spre Bellosguardo, încercînd să-şi închipuie ce fac.

Cînd s-a întors Anna, m-a găsit în lacrimi, cu scrisoarea încă în mînă. S-a uitat peste ea şi a spus, „Tot nu te lasă Kevin în pace" apoi a luat-o şi a făcut-o ghem. M-a cuprins cu braţul pe după umeri şi mi-a spus, „Rău ai făcut că ai deschis-o. Dar acum ai să-i scrii *tu* o scrisoare care să-l facă să înceteze de a te mai plictisi". Şi am compus împreună scrisoarea, ne-a luat foarte multă vreme, cu unele din lucrurile pe care ea voia să i le scriu n-am fost la început de acord, ca de pildă că de mult nu-mi mai făcea plăcere să se apropie de mine, dar cred că ea avea dreptate, şi problema asta trebuia lămurită odată pentru totdeauna, n-avea rost să nu limpezim totul. Pînă la urmă a ieşit de vreo opt pagini.

Am lipit plicul, Anna l-a înşfăcat şi a spus „mă duc să-l pun la cutie" şi a şi ieşit pe uşă ; cred că-i era teamă să nu mă răzgîndesc. Acum că am isprăvit, am un sentiment ciudat. Nu că m-aş fi gîndit o clipă măcar, atunci cînd l-am dat afară — ca şi rîndul trecut — că am să-l primesc înapoi. Dar e ca şi cum ai încuia o uşă după ce ai trîntit-o în urma cuiva care tocmai a ieşit. Nu vrei să se întoarcă, dar există totuşi posibilitatea ca acesta să încerce să se întoarcă. Acum, nici măcar nu va mai încerca.

Peste o zi, două, am să mă simt eliberată cum n-am fost de ani întregi. Cel puţin aşa crede Anna.

Odaia lui Kevin la *Pensione* Oltrarno. E noapte. Încăperea e goală şi în întuneric.

Deodată uşa este dată în lături cu brutalitate şi izbită de perete. Apare Kevin. Pipăie peretele în căutarea întrerupătorului ca să aprindă lumina ; rămîne clătinîndu-se în prag, cu părul vîlvoi. Gulerul hainei de tweed stă răsucit pe dos, şi ridicat pe gît, nodul cravatei atîrnă lărgit, gulerul cămăşii e descheiat, iar cămaşa albă e pătată cu sînge sau vin. În ochi are o expresie de animal disperat, gata să distrugă totul în jurul lui. Trînteşte cu furie uşa şi cînd aceasta se deschide iar, o mai trînteşte odată, şi o încuie cu o pornire exasperată. Priveşte fioros prin cameră ca şi cînd ar căuta o victimă sau un obiect pe care să se răzbune, în cele din urmă

ochii îi cad pe lavoar, traversează odaia, ridică în sus cana cu apă şi o aruncă pe jos, unde se sfărîmă inundînd podeaua. Apoi ia şi sparge ligheanul de porţelan. Întorcîndu-se în călcîie trage din priză lampa de la căpătîiul patului şi o aruncă în uşă. Îi urmează o sticlă goală de whisky, şi ea aflată pe noptieră. Ca un foc care se înteţeşte, furia lui creşte pe măsură ce îi dă frîu liber. Ia scaunul de lemn de lîngă masă şi dă cu el de pămînt pînă cînd îi rupe un picior, apoi al doilea, apoi al treilea. După care înhaţă masa, împrăştiind pe jos mormanul de cărţi şi hîrtii, şi o ridică sus, mai sus, cu gesturi de halterofil, apoi o izbeşte de dalele podelei.

Acum se îndreaptă spre dulap, trage cu piciorul în uşa cu oglindă, o apucă în braţe, se opinteşte s-o smulgă din ţîţîni, se luptă cu înverşunare, faţa i s-a înroşit, ochii s-au dilatat, gîfîie din ce în ce mai iute, pînă ce uşa cedează, se prăvăleşte, iar el se dă deoparte lăsînd-o să cadă şi să i se spargă oglinda. Mai gîfîie încă, dar în sfîrşit i s-a potolit furia. A dispărut privirea sălbatică din ochii rămaşi aţintiţi în gol, fără expresie. După cîteva clipe porneşte ca un somnambul spre măsuţa de noapte, ia de pe ea un flaconaş cafeniu, îi desface dopul, varsă nişte tablete galbene în palmă, le duce la gură şi le înghite. Se îndreaptă apoi spre scrin, trage sertarul din mijloc, scoate dinăuntru o sticlă plină de whisky, o desface, o duce la gură şi bea aproape un sfert din conţinutul ei înainte de a-i da drumul să cadă pe scrin. Ajunge, împleticindu-se, la pat, se întinde, închide ochii şi adoarme numaidecît.

Trec cîteva minute, după care se aud paşi pe coridor şi şuşoteli prudente ; în sfîrşit, o bătaie timidă în uşă. Şi pentru că nu răspunde nimeni, mai urmează o bătaie, vocile prind curaj, li se adaugă altele, alţi paşi pînă cînd cineva încearcă clanţa.

Vocile : E închisă... Încuiată... *Ma deve essere pazzo... matto... Hai sentito che chiasso ?*[1].. Să spargem uşa...

Poverino, deve essere la moglie.[2]

XXII

A ÎNCERCAT să se sinucidă, Anna ! M-au anunţat de la *pensione.*

Figurati[3]

Te lasă rece ? Nu te impresionează ?

Îmi pare rău pentru tine, *carissima.* Eu una, mă aşteptam.

Te aşteptai ?

Qualcosa del genere.[4] După ce a trimis-o pe fata aia să vină să-ţi spună, mi-am dat seama că va *încerca* să se sinucidă.

A înghiţit jumătate de flacon de somnifere şi a băut nu ştiu cît whisky după ele. Noroc că

---

[1] Dar trebuie să-şi fi pierdut minţile... e nebun... ai auzit ce zarvă ? (it.)
[2] Sărmanul, probabil că din pricina soţiei (it.).
[3] Imaginează-ţi. (it.)
[4] Ceva în genul ăsta (it.).

l-au descoperit la vreme. A lăsat şi o scrisoare pentru mine.

Bineînţeles că a lăsat o scrisoare pentru tine. *Era da prevedere.* [1]

Nu înţeleg ce vrei să spui. Dacă nu avea de gînd să moară, de ce mi-ar fi scris ?

Cred că a vrut să se sinucidă, dar nu de tot.

Dar dacă nu forţau uşa ? Dacă nu-l auzeau spărgînd totul în cameră ?

Aha, a spart obiectele din cameră ? *Allora tutto spiegato.* [2]

Nu te înţeleg, Anna. Ce explică asta ? S-a întors de la spital. Vrea să mă vadă.

Nu trebuie să te duci.

XXIII

CAMERA LUI KEVIN la *Pensione* Oltrarno. Ora patru după masă. E iarăşi ordine. Pe lavoar e o altă cană şi un alt lighean, pe noptieră o lampă nouă, fotoliul a fost înlocuit, doar uşa dulapului a rămas fără oglindă.

Kevin zace în pat, citind *The Observer*. Poartă o cămaşă de lînă în carouri maron. Are faţa foarte palidă şi o expresie de resemnare neliniştită. După un timp, aruncă ziarul, ia pachetul de ţigări *Nazzionali* de pe noptieră şi-şi aprinde o ţigară cu o brichetă de argint ; fumează întins pe pat, scuturînd din cînd în cînd scrumul pe jos.

[1] Era de prevăzut (it.)
[2] Atunci totul se explică (it.)

Pe coridor se aud paşii unei femei cu tocuri înalte, apropiindu-se de uşă. Auzindu-i, chipul lui Kevin se însufleţeşte brusc, plin de speranţă ; muşchii trupului înţepenesc încordîndu-se într-un efort de voinţă.

Bătaie în uşă, atît de slabă încît e abia perceptibilă.

Kevin (aproape în şoaptă) : Intră.

Uşa se deschide încet şi apare Lucy.

Kevin: Lucy ! Doamne, Dumnezeule ! (izbucneşte în plîns).

Lucy rămîne în picioare şi-l priveşte intimidată. Stă nemişcată. Pare mai puţin interesată de reacţia lui decît de prezenţa ei în încăpere, întrebîndu-se parcă dacă să rămînă sau să plece.

Kevin se ridică întinzînd braţele spre ea.

Kevin: Iubita mea ! *Nu ştii* ce *minunat* e c-ai venit, *nu ştii* cît am dorit minunea asta !

Lucy pare că nici nu-l aude. După o lungă tăcere în timpul căreia el continuă să întindă braţele spre ea, zîmbetul de pe buzele ei dispare şi Lucy face cîţiva paşi. Ezită, mai face un pas, apoi se opreşte ca hipnotizată şi, în cele din urmă, vorbeşte.

Lucy: Anna nu m-a lăsat să vin.

Kevin: (După o clipă de ezitare uimită). Dar *ai venit.*

Lucy: Am venit. Dar nu ştiu dacă am făcut bine.

Kevin: (cu disperată insistenţă). Fireşte c-ai făcut bine. E minunat să te pot vedea.

Sare din pat, în cămaşă şi chiloţi, saltă prin odaie, de parcă ar vrea s-o distreze pe Lucy temîndu-se că altfel va pleca. Apucînd fotoliul de spetează îl ridică şi i-l pune în faţă.

Kevin: Iubito, te rog aşază-te ! Doamne, ce prost mă simt ! N-am cu ce să te tratez.

Lucy ezită o clipă, apoi se aşază.

Lucy: Nu vreau nimic, mulţumesc.

Kevin: (plecîndu-se deasupra ei, aproape implorînd-o). Pot să te sărut ? *Dă-mi voie* să te sărut. Doamne ! Ce minunat e să te privesc !

Lucy: (pe acelaşi ton, mort, monoton). Nu vreau să mă săruţi. Mi-au spus că erai gata să mori. M-au căutat ca să-mi spună.

(Kevin trage perechea de pantaloni aflată pe fotoliul în care stă Lucy şi-i îmbracă).

Kevin: Niciodată nu m-am simţit mai bine. Revăzîndu-te am *înviat.* (Rîs isteric). Revăzîndu-te mi-a revenit *inspiraţia !*

Lucy: Ce fel de inspiraţie ? La Bellosguardo, cînd mă vedeai întruna, nu făceai decît să bei.

Kevin, în spatele ei, îi pune mîinile pe umeri.

Kevin: Lîngă tine am fost *întotdeauna* inspirat.

Lucy se ridică din fotoliu, ferindu-se de mîinile lui.

Lucy: Poate, la început. Înainte de a ne cunoaşte unul pe altul. Anna crede că e o înscenare.

Kevin: (subit perspicace). *Ce* e o înscenare ?

Lucy: (mergînd spre fereastra dintre pat şi lavoar). Toată povestea asta cu sinuciderea ratată.

Kevin: (stăpînindu-şi furia). Anna — iartă-mă, iubito — dar Anna este femeia cea mai rea pe care am întîlnit-o vreodată.

Lucy: (reţinîndu-se). Să n-o vorbeşti de rău pe Anna, Kevin. Mi-a dat mai mult decît ai fost tu în stare să-mi dai.

Kevin: (ţeapăn). Ţi-a dat ; sau a luat ?

Lucy: (întorcînd spatele către fereastră). Tu eşti cel care a luat, Kevin ; nu Anna. Anna îmi spune adevărul. Ea mi-a deschis ochii asupra multor lucruri pe care singură nu le-aş fi aflat.

Kevin: (cu imens efort). Înţeleg.

Lucy: Mi-au spus la telefon că voiai să mă vezi. De asta am venit.

Kevin: (din nou euforic). Ştiu că de asta (se duce la ea şi-i apucă amîndouă mîinile într-ale sale). Îţi sînt atît de recunoscător !

Lucy: (trăgîndu-şi mîinile). Ce ai să-mi spui, Kevin ? Că vrei să te primesc înapoi ?

Kevin: *Ştii* cît doresc să mă întorc !

Lucy: (privind odaia). Bineînțeles că știu. E mult mai confortabil la mine decît aici.
Kevin: Nu din cauza asta ! Știi că nu asta-i cauza !
Lucy: Atunci care-i ?
Kevin: (fortissimo). Întîmplător te iubesc.
Lucy: Nu văd de ce țipi la mine, Kevin.
Kevin: (închizînd o clipă ochii). Iartă-mă. Am vrut doar să te fac să înțelegi că dacă aș avea de ales între a trăi cu tine aici și a trăi fără tine la Bellosguardo, aș prefera de o mie de ori să trăiesc aici.
Lucy: Vorbe ! Spuse ca să mă îndupleci.
Kevin: (deodată mînios). Lucy, nu-i adevărat ! (Lucy trece pe lîngă el, și începe să se plimbe prin cameră).
Lucy: Ba este, Kevin. Cîte nu mi-ai promis rîndul trecut. Că ai să te lași de băutură și ai să te apuci de lucru. Că ai să te străduiești să avem o viață normală.
Kevin: Lucy, de cînd ai plecat am stat și m-am gîndit mult.
Lucy: N-ai făcut tu numai asta.
Kevin: Ți-am scris. Am încercat să-ți explic.
Lucy: Explicația nu ține.
Kevin: Dar e adevărată. Jur.
Lucy: Că mă iubești așa de mult încît te-ai încurcat cu prima fată care ți-a ieșit în cale.
Kevin: *Nu* s-a întîmplat așa.
Lucy: Ce avea atît de deosebit ? O studentă, mare și trupeșă, nimic altceva.
Kevin: (nesigur). Ai văzut-o ?

Lucy: Pentru Dumnezeu, Kevin, doar tu mi-ai trimis-o.
Kevin: (înmărmurit). Eu s-o trimit la tine ?
Lucy: Știi bine că ai trimis-o.
Kevin: (disperat, nu găsește cuvinte). N-am trimis-o. Habar n-am avut. Chiar a fost la tine ?
Lucy: (privindu-l). Serios că n-ai știut ?
Kevin: Lucy, pe cuvînt de onoare.
Lucy: Mi-ai spus atîtea minciuni, cum să te mai cred ?
Kevin: Nu-i minciună.
Lucy: Vrei să spui că a venit din proprie inițiativă și că n-ai trimis-o tu ?
Kevin: (respirînd adînc). Da.
Lucy: Atunci de ce mi-a spus că ai să te sinucizi ?
Kevin: (uluit). Ți-a spus ea asta ?
Lucy: Sigur. Că-i frică să nu te sinucizi.
Kevin: (clătinînd capul ; neputînd înțelege). Nu pot să înțeleg.
Lucy: Tu trebuie să-i fi spus.
Kevin: Niciodată nu i-am spus așa ceva.
Lucy: Atunci de unde știa ?
Kevin clătină capul a mirare.
Lucy: Mie mi-ai spus destul de des.
Kevin: Ei nu i-am spus niciodată.
Lucy: Ai iubit-o ?
Kevin: I-am fost recunoscător.
Lucy: De ce ? Te inspira ?
Kevin: Lucy, nu-i nevoie să fii crudă.
Lucy: Nu vreau decît să știu. Te inspira ?

Kevin: (distrat). Mi-a dat putere.

Lucy: Atunci de ce n-ai rămas cu ea ? Dacă te-a iubit așa de mult ? Dacă te-a înțeles așa de bine ?

Kevin: (cu emoție). Știi de ce.

Lucy: Fiindcă n-ai fost în stare s-o păstrezi. Fiindcă a văzut, ca și celelalte, ce se ascunde sub masca ta. Ca și mine.
Kevin tace, scuturîndu-și capul.

Lucy: Te întreb un singur lucru, Kevin. Care-i diferența între rîndul trecut și rîndul ăsta ?

Kevin: (privind în gol, pe de-asupra capului ei). Că aproape am murit.

Lucy: Din vina ta, nu a altcuiva.

Kevin: Din vina mea. Totuși, aproape am murit. Și mi s-a îngăduit să mai trăiesc. Nu mai poți fi același după asemenea experiență.

Lucy: Pentru tine, e prea tîrziu să te schimbi, Kevin.

Kevin: (calmă înțelepciune). Nu e prea tîrziu să mă schimb. M-am schimbat. Un singur lucru din mine a rămas neschimbat : dragostea mea pentru tine.
(Lucy continuă să se plimbe nervoasă prin cameră, ca și cînd l-ar evita pe Kevin).

Lucy: Vorbești și iar vorbești pînă mă faci să-mi pierd capul. Avea dreptate Anna ; nu trebuia să vin și atunci n-aș fi fost obligată să te ascult.

Kevin: Mulțumesc lui Dumnezeu că ai venit.

Lucy: (întorcîndu-se brusc spre el). Și cum rămîne cu Anna, dacă te întorci ? S-a mutat la mine. Știai ?

Kevin: (alb). Știam.

Lucy : După felul în care te-ai purtat cu ea și cu mama ; după felul în care ai insultat-o, nu cred că o să vrea să mai stea.

Kevin: (o privește cercetînd-o atent și cu teamă ; colțul din dreapta al gurii i s-a strîmbat abia perceptibil. Are expresia încrîncenată a unui jucător de cărți).

Lucy: Și ea mi-e mai necesară, Kevin, decît mi-ești tu.
(Kevin tot nu răspunde, dar continuă s-o privească cu aceeași intensitate). Nu știu. Trebuie să mă mai gîndesc. Nu pot să-ți dau un răspuns pe loc. Nu încerca să mă săruți. Ajunsă la ușă, o deschide și dispare, închizînd-o mai înainte ca Kevin să ajungă la ea. Cu degetele pe clanță, e gata să deschidă ușa, dar se răzgîndește, se întoarce și se trîntește pe pat, acoperindu-și fața cu mîinile.

3

I

NIGEL! Dumnezeule, îmi pare un secol de cînd nu ne-am văzut.

Se împlinește aproape anul.

Și nu te-ai schimbat deloc! Nici unul din voi.

Nu? Mie mi se pare că m-am schimbat. Tu nu te-ai schimbat deloc.

Ce se mai petrece pe la Cambridge?

L-am părăsit; asta-i nenorocirea! Îmi pare rău că trebuie să te informez, dar m-am angajat la o bancă comercială. Rupert a avut mai mult noroc. A intrat în barou.

O bancă comercială? Trebuie să fie îngrozitor.

Ei, putea fi și mai rău. Totu-i să rezişti cinci ani ca simplu funcţionar. Uneori îmi aduc aminte de tine, îmi imaginez cum stai aici sus admirînd priveliştea asta senzaţională şi mă înverzesc de invidie.

Sînt momente cînd bucuros aş schimba cu tine.

Vorbeşti serios?

Foarte serios.

Chiar ai prefera scările unui bloc plin de birouri, din inima oraşului, unui loc minunat ca ăsta?

Aş prefera Londra Florenţei. Aş prefera posibilitatea de a vedea verdele adevărat al pămîntului englez în loc să văd verdele ăsta artificial al peisajului toscan.

Mă rog, oricînd la dispoziţia ta să facem schimbul. Ce mai face Lucy?

Înflorește. Nu-i acasă, a ieşit după cumpărături, cu Anna, îţi aminteşti de Anna? Trebuie să se întoarcă din clipă în clipă.

Grozav. Ai terminat romanul?

Aproape. I-am arătat cîteva fragmente lui Evelyn cînd a fost la Florenţa.

Evelyn Waugh?

Da.

Şi ce-a spus?

A spus că i-a plăcut enorm dar că dacă apare în viitorii cinci ani toată lumea o să-l compare cu romanul lui în trei volume, aşa că va trebui să mă apere în faţa opiniei publice, drept care îmi va scrie o prefaţă.

E absolut minunat.

Şi în curînd va veni Roland Wilkinson care va sta la noi.

Extraordinar.

Am corespondat cu el cîteva luni, în urma unui articol al lui referitor la Dylan. I-am scris ca să-l felicit şi am făcut cîteva obiecţii care i-au modificat oarecum punctul de vedere.

I-a făcut plăcere.

Mi-a fost grozav de recunoscător. În orice caz am fost amîndoi de acord în privința testamentului lui Dylan. A, dar uite că au sosit băuturile. *Grazie, Maria !*

Mulțumesc. Tu nu mai bei ?

Nu acum. De fapt, nu mai beau de un timp, pe care aș vrea să-l prelungesc cît mai mult.

Abstinență totală ?

Doar vin, la masă. Aud mașina ! *Io vado, Maria !* Lucy ! An-na ! Ghici cine-a venit ?

Din nou, noi.

Bun venit ! Istoria se repetă !

În prima versiune, tragedie, în cea de a doua, comedie.

Acum în care versiune jucăm : în cea tragică sau în cea comică ?

Rîsul ei.

Kevin spunea că îl așteptați pe Roland Wilkinson.

Întocmai ! Ne bucurăm foarte. Vine de joi într-o săptămînă. Sperăm să-i placă romanul lui Kevin și poate îl recomandă vreunei edituri.

Îmi amintesc că a fost odată la Cambridge și ne-a vorbit despre Thomas Hardy. Ne-a făcut o impresie nemaipomenită.

Lucy, Anna : ce să vă dau de băut ?

Tu tot nu bei, Kevin ?

Mereu de veghe, mereu la pîndă, gata în orice clipă să se năpustească.

Nimic, în afară de vin.

Ce zici de asta, Anna ?

Che bravo [1]

Scorpie. Mă privește cu bănuiala ei malefică. Și bineînțeles că va turna otravă în urechea lui Lucy. De veghe, la pîndă, așteptînd încrezătoare clipa. N-are să mă ierte niciodată. Nici eu pe ea.

Tocmai îi spuneam lui Kevin că nu s-a schimbat deloc : nici tu.

Nu știu dacă e bine sau rău. Ei, ce zici, Kevin ? E bine sau e rău ?

E minunat. An de an, ne vom întoarce aici, din ce în ce mai bătrîni, în timp ce voi veți rămîne neschimbați : ca Dorian Gray.

Repetîndu-ne la nesfîrșit. Prima oară, în versiune tragică, celelalte versiuni, toate, comice.

II

N-AM BĂUT de o lună întreagă. N-am băut pentru că mi-e teamă. Din pricina celor spuse de doctor la spital, în legătură cu durerea ; sau a celor nespuse. Că nu vine de la rană. Că am băut prea mult și trebuie numaidecît să renunț la băutură.

Lucy nu știe ; oricum ea nu crede că mă doare cu adevărat. Sau, chiar dacă mă crede, bănuiește

[1] Ce cuminte ! (it.)

că este o armă pe care o pot folosi cînd îmi convine.

Roland Wilkinson este ca un *deus ex machina* pentru noi, ne va schimba existența ; sau pe noi. La atingerea sa, aceste oase vor prinde viață, aceste mîzgăleli împrăștiate care s-au adunat și pe care i le prezint lui Lucy drept romanul meu, se vor preface în aur ; sau într-un manuscris. La auzul vocii sale melodioase — pe care am auzit-o la radio, pe programul trei — ca la un imbold, mă voi pune pe treabă. Deocamdată m-am împotmolit — iarăși mă simt incapabil să fac ceea ce-mi doresc mai mult — dar voi ieși din impas.

Fiecare nouă idee i-o supun pe loc lui Lucy — drept tribut, drept chezășie — și ea le aprobă pe toate. Și a doua zi, sau chiar mai repede, mi se par banale, nedemne de luat în seamă. O scenă de spital, împrumutată din Alun Lewis sau Wilfred Owen. O atitudine de combătut furată din Siegfried Sassoon. Ah, Lucy, iubita mea, ce ușor trebuie să-mi fi fost să te impresionez. Ce ușor îmi este încă : în scurte perioade între paranteze. Înainte ca Anna să-și înfigă iarăși ghearele în tine sau ca maică-ta să-ți scrie de la New York, deplîngînd faptul că m-am întors, compătimindu-te pentru slăbiciunea ta. Sau pentru bunătatea ta. Maică-ta care ne va vizita curînd ; împotriva căreia am atîta nevoie să-mi asigur apărarea.

Din cînd în cînd, atunci cînd le uită Lucy prin casă, dau peste scrisorile ei. Pline de antipatie la adresa mea și de îndoială în privința împăcării noastre. Ca și Anna, nu va ceda niciodată

și nu va înțelege niciodată ce îi dau eu lui Lucy sau ce-mi dă ea mie ; ceea ce în nici un caz nu este ce crede ea.

Ce ciudată a fost de data asta întoarcerea mea. O lună de încercare ; ca un servitor. Descoperind că Anna plecase, atît de sigură fusese că avea situația în mînă, că într-o lună avea să se întoarcă.

— Anna e de părere că nu e bine să fiți amîndoi în casă. S-a mutat ca să ne lase singuri să vedem dacă merge.

Știam eu prea bine de ce a plecat. Precum un farmec descîntat. Precum o vrăjitoare, călare pe coada măturii, alungată la ivirea dragostei adevărate. Chiar dacă își dădea sau nu-și dădea seama.

În noaptea aceea m-am dus în camera lui Lucy. Era în pat.

— Kevin, tu ești ?.

— Da, iubita mea, eu.

În șoaptă, rugîndu-mă să nu mă alunge.

— Ce cauți aici, Kevin ?

Era pe jumătate adormită, dar avea în glas acea notă de protest pe care am recunoscut-o numaidecît și m-am strecurat lîngă ea în pat, cu o mînă pe sînii ei, atît de mici pe lîngă ai lui Ruth, cu o mînă între pulpele ei.

— Ce faci, *Kevin ?*

Pe jumătate adormită, apoi dorința trezită punînd stăpînire pe ea, în timp ce stătea nemișcată, cu o expresie de copil fericit și, în cele din urmă, strigînd „Kevin !“ Kevin !“, un strigăt pe care

nu-l mai auzisem, vai ! de foarte mult. Şi cînd ne-am trezit împreună, Lucy era în braţele mele, şi-a deschis ochii, m-a privit, apoi i-a închis strîngîndu-se lîngă mine.

Cît a durat ? Trei săptămîni ? Două ? De ce s-a terminat ? Greu de ghicit. Greu dar semnificativ. Mă străduiesc să-mi amintesc, luptîndu-mă cu o senzaţie de umilinţă, de durere incertă. Anna, desigur ? Oarecum. O ceartă provocată de Anna. Vai, Doamne ! Îmi amintesc. Într-o noapte am adormit şi am dat foc patului. Trezindu-mă în plină noapte dintr-un vis despre război, explozie de grenadă, miros de fum, sergentul urlînd rănit. Trezindu-mă să descopăr că Lucy era cea care urla ; cearceafurile luaseră foc. Gonit pe loc ; în camera mea.

— Şi încă ai noroc că nu te dau iar afară din casă.

Anna la post să toarne gaz peste foc.

Furişîndu-mă în noaptea următoare ; ca să descopăr că încuiase uşa odăii. De atunci de cîte ori ne-am mai culcat împreună... o dată, de două ori ? Trimis imediat înapoi în patul meu. „Nu mai vreau să risc, Kevin".

J'ai vécu [1]. De rîndul acesta, pe marginea prăpastiei şi fără să vreau. Trezirea la spital, mai întîi un sentiment de derută, de totală năuceală şi o durere neobişnuită în stomac ; apoi ruşinea care mă rodea fără cruţare. Şi cîte n-au încercat să-mi facă. Ca să repare ceea ce eu nu izbutisem să duc la bun sfîrşit aşa încît eram demn de dispreţ pentru însuşi faptul de a trăi.

[1] Am trăit (fr.).

Şi-apoi vai, Doamne, camera. Eram sigur că distrusesem totul ; un coşmar de violenţă, pe jumătate uitat. Cioburi de sticlă, de porţelan, bucăţi de lemn sburînd în jurul meu. Perspectiva de a da iarăşi ochii cu ei, cu familia proprietarului ; după toate aparenţele, ei mă salvaseră. Apoi, dedesubt, alt strat de durere, mai adînc ; scrisoarea lui Lucy şi cruzimea ei. Care mirosea a Anna, cum dealtfel avea să recunoască. Am închis ochii şi i-am redeschis ca să văd ce ? un foşnet vioi, o mişcare scrobită ? O fantomă ? Un pescăruş uriaş ? O, Doamne, nu : o maică cu o glugă imensă, înaripată. Am închis din nou ochii. Era singura nevoie pe care o simţeam. Pentru că zăceam acolo într-o stare de păcat de moarte.

Oricît ar părea de curios, nimic nu fusese premeditat. Mă copleşise neputinţa, un soi de nihilism total născut din disperare, căci scrisoarea ridicase în faţa mea un zid înalt de nepătruns. Mi-amintesc ca prin ceaţă că am băut pînă ce n-am mai avut ce bea, de la *pensione* am pornit spre un bar, apoi spre altul, am vrut să intru într-un local de noapte din care am fost dat afară, în faţa altui bar am găsit o femeie, m-am dus cu ea într-o odaie mizerabilă, Dumnezeu ştie în ce cartier, n-am fost în stare să fac dragoste cu ea ; m-am întors la *pensione,* am urcat în camera mea, în camera mea ca o puşcărie, insuportabilă şi am început să distrug, să distrug pînă ce n-a mai rămas nimic de distrus în afară de mine. Dar pe mine n-am izbutit. Să mă distrug.

întorcîndu-mă către călugăriță. *Mi scusi*“ [1]. „*Sta buono*“ [2].

Ca un copil. Cum dealtfel mă și simt. Slab și cu desăvîrșire dependent. Și indiferent. Încercasem să mor, voisem să mor, așa că într-un sens eram mort, trăiam doar din pură întîmplare ; o stafie. Intenția mea fusese sinceră, în ciuda celor ce încerca Anna s-o facă pe Lucy să creadă. Voisem să mor pentru că nu mai aveam de ce să trăiesc, chiar dacă actul meu fusese urmarea unui impuls de bețiv. *Fusesem* beat, *fusese* un impuls. Dacă n-aș fi fost beat, aș fi fost în stare să-l stăpînesc ; și tocmai de aceea băusem.

Cît au fost de drăguți cu mine cei de la Oltrarno. Mi-au dat altă cameră pînă ce au orînduit-o pe asta. Au chemat-o pe Lucy la telefon ; la sugestia lor, pe care am acceptat-o cum acceptam totul în momentele acelea. Nici o vorbă, nici o privire mustrătoare, numai milă și bunăvoință.

Apoi a venit ea. Și cînd a venit, am știut că totul va fi bine, orice ar fi spus — nici n-am luat în seamă vorbele rostite, dealtfel, prin gura ei, de către prea priceputul ventrilog Anna. Nu mă interesa nimic în afară de prezența ei, de faptul că venise. Și venind, știam că mă va lua înapoi.

Investigația mea continuă ; deși nu sub imperiul aceleiași necesități acute. Sper că am dovedit ce trebuia ; înseși evenimentele s-au con-

[1] Scuzați-mă (it.)
[2] Stați liniștit (it.)

stituit dovezi. Dragostea mea, nevoia mea. Nevoia născută din dragostea mea. Căutarea mea s-a transformat într-o operație de asanare, într-o serie de incursiuni sporadice în diverse teritorii ; cîteva în Anglia, majoritatea în Italia, una la New York.

Am văzut viitorul cu ochii mei, și nu mi-a priit.

Poate cea mai ciudată lună din existența mea. După șase de la căsătorie.

Cînd — metaforic vorbind — am fost cocoțat în vîrful lui Empire State Building și mi s-a oferit împărăția acestei lumi. Pe care am refuzat-o.

Cu mintea mea de acum înțeleg că aceea a fost proba mea de foc, încercarea maică-si de a ne strica menajul, demonstrîndu-i lui Lucy cît de nevolnic și putred eram.

O furtună de zăpadă s-a dezlănțuit în prima zi a sosirii noastre. Strălucire pogorîndu-se din cer. Și lovindu-ne în obraz, făcînd orașul să pară și mai fantasmagoric, oamenii privindu-se între ei ca printr-o dalbă perdea, vîrfurile zgîrie norilor apărînd și dispărînd în văzduh ca săgețile de trăsnet. Și Lucy dintr-o dată alta, foarte veselă, volubilă și dornică de aventură. „Special pentru noi au invitat, special pentru noi au organizat, mergem acolo, mergem dincolo“. Teatre și localuri de noapte și cocteiluri fără de sfîrșit. Cu Lucy vrînd să mă arate la toată lumea iar maică-sa vrînd să-i arate ei. Cîte parale făceam. Măsura valorii mele ca exemplar ciudat. Accentul meu „britanic“. Deși pațachina de maică-sa

ar fi trebuit să-şi dea seama că acesta reprezenta mai curînd un avantaj decît un dezavantaj pentru mine.

O perioadă minunată, în multe privinţe ; Lucy atît de mîndră de mine.

— Nu-i aşa că are farmec ?

— E cuceritor

— Ador accentul lui.

— Kevin, toţi sînt de-a dreptul îndrăgostiţi de tine.

Ceea ce nu era cîtuşi de puţin adevărat. Nici nu mă iubeau, nici nu mă urau, neavînd capacitatea să iubească nici curajul să urască, deşi ura este sentimentul ce-i animă cel mai adesea, oricît de rar i-ar îngădui să li se citească pe feţe, oricît ar ascunde-o sub focurile de artificiu ale spectaculoasei lor cordialităţi şi ale generozităţii lor fără de margini, din dărătul cărora sufletul arareori transpare, pentru a dispărea numaidecît, precum imaginile acelea în furtuna de zăpadă.

Tatăl vitreg al lui Lucy, bunăoară, mare om de afaceri. Păr alb ca de lînă şi ochelari ; un ursuleţ cu expresie de păpuşă nedumerită. Foarte drăguţ şi cam năuc. Mereu dorind să ne întîlnim şi să stăm de vorbă, ceea ce n-am apucat pentru că nu dorea. Tăindu-ţi fraza în mijlocul unei conversaţii — aşa cum obişnuiesc mulţi dintre ei, pentru că atît a durat raţia de bunăvoinţă din rezervor. Cînd se descarcă, trebuie să-i dea răgaz să se reîncarce.

Gesturi peste spaţiu ; mîini întinse peste stratosferă. Într-un bar de noapte, de pildă. O orchestră de jazz formidabilă, alcătuită din negri. Se pleacă spre mine, peste masă. „Kevin vreau să-mi povesteşti *tot* ce ţi s-a întîmplat în timpul războiului". Nu ce mi s-a întîmplat, ci tot ce mi s-a întîmplat. „Lucy mi-a spus că ai făcut fapte mari. Şi eu am făcut războiul, la Guadalcanal. În viaţa mea n-am simţit ca atunci, că trăiesc din plin. Răspunde-mi, te rog, la o întrebare : ţi-a fost vreodată frică ?".

„Da, i-am răspuns, tot timpul", apoi inevitabil a apărut Mrs. Harrison care s-a ţinut ca scaiul de noi ; şi cu asta discuţia s-a încheiat. Cînd am adus vorba, cu altă ocazie, mi-a spus : „Da, da, Kevin, trebuie neapărat să-mi povesteşti cum a fost", tăindu-mi macaroana. Gesturi, acţiuni reflexe. Într-un context de mişcare perpetuă, de goană veşnică, de realitate ireală.

Bieţii cerşetori cu mîna întinsă, pe străzile cele mai prospere : „N-aveţi un bănuţ ?". Absoluta degradare a celor nevoiaşi, care, datorită unei deformări optice puritane sînt convinşi că ei sînt vinovaţi de soarta lor, că a nu reuşi este un păcat de neiertat, pentru care trebuie să plătească. Negrii constituie un rezervor de speranţă şi umanitate. Cîtă înţelepciune în zîmbetele lor, amare şi amuzate de spectacol, şi atît de subtil ironice.

Lucy strecurîndu-se în braţele mele, în patul meu — nu existau paturi duble în casa aceea — după zece zile petrecute acolo şi şoptindu-mi „Mi-e frică, Kevin" şi eu explicîndu-i, „Tuturor le e frică, iubito".

În afară de Mrs. Harrison ; ce-i al ei, e-al ei. Sîngele invariabil rece, un zîmbet ușor și frigid pe buze, imună față de dragoste, manevrînd fără contenire.

Toată lumea beată, pe jumătate beată sau bînd ; nici la asta nu se gîndise oare ? Că oricît aș fi băut eu ca să alung frigul din oase — toate felurile de frig — vor fi alții care să bea cel puțin tot atît ; sau mai mult ?

Arthur, bărbatul ei de acum, apropiindu-se împleticit de mine într-o seară. Pe jumătate beat, ca și mine, dealtfel.

— Vreau să stăm de vorbă, Kevin.

— Despre Guadalcanal ?

— Am să-ți fac o propunere. Mă întrebam dacă n-ai dori să rămîi aici. Ar fi bine și pentru Lucy.

Sus, tocmai în vîrful înaltului Empire State Building, cu ascensor express, cosciug insonorizat. (Sîrme încărcate de curent de înaltă tensiune, sîrme pentru împrejmuit lagărele de exterminare, să-ți taie curajul de a te sinucide ; jos, curbele fluviului larg și tenebros). Iar eu, neispitit.

— Foarte drăguț din partea ta, Arthur. Așa și era, dealtfel. Un gest drăguț din partea unui om drăguț.

— Nu trebuie să-mi mulțumești, Kevin. Vreau să zic... ești un om care știe să se facă plăcut. Ar putea fi în folosul firmei.

— Sincer să fiu, nu mă tentează.

— De ce nu ? Parcă spuneai că nu-ți place Italia ?

Dar și mai puțin îmi place aici. Unde nici măcar păcatele nu sînt omenești. Unde nu există priveliști, nici măcar priveliști împotriva cărora să te revolți, ci doar un conglomerat claustrat de zgîrie nori, ridicați și dărîmați la nesfîrșit în valuri de praf, bubuit de turbine și uruit de generatoare de electricitate. Unde nu găsești liniște nici măcar la cîrciumi — mirosind a murdărie și păcat — intimitatea obscenă a băutului desfășurîndu-se în public.

— Dacă te răzgîndești, să știi că oricînd găsești un loc aici.

— Mulțumesc Arthur. Îți rămîn realmente îndatorat.

Zîmbetul ei a doua zi ; și ochii ; bucăți de gheață.

Lucy în avion, cu capul pe umărul meu. „Nu vreau să mă mai întorc *niciodată,* Kevin". Și propria-mi senzație de nemărginită ușurare. Iată, am trecut și prin asta. Am supraviețuit, am scăpat. Și nu va mai fi niciodată nevoie — eram sigur — să ne întoarcem.

Ce mult ne-am iubit cînd am revenit la Bellosguardo ; refugiu și adăpost. Și cîtă minunată ironie în falimentul planurilor ticluite de maică-sa, care în loc să ne despartă ne-a unit și mai tare. Oare totdeauna vom avea nevoie de asemenea crize pentru a putea fi fericiți împreună ? De o furtună violentă înaintea perioadelor cu vreme frumoasă ? Oare ar trebui — la soluția asta m-am gîndit și înainte — să plecăm în fiecare an la New York, așa cum ne-a îndemnat deseori maică-sa — ca să putem apre-

cia la justa valoare ceea ce avem ? în noi, în Bellosguardo ? Ca Lucy să se descotorosească de prejudecata că adevărații bărbați muncesc toată ziua în interiorul unor zgîrie nori ? Sau, poate că numai ea ar trebui să se ducă din cînd în cînd la New York — deși acolo maică-sa ar fi lîngă ea și zi și noapte, — ca să se convingă că-i de preferat cealaltă alternativă.

Oare asta este ceea ce ne așteaptă pe toți, o lume de beton, o lume de zgîrie nori ?

Spirit și materie își pierd coeziunea, se sfarmă bucăți, forța din centru nu le mai poate ține laolaltă.

Fără de centru ; vid zgomotos în loc. Înțeleg perfect de ce Lucy, de ce Ruth nu pot extrage nimic din el și încearcă să găsească în Europa hrana de care au nevoie, dar Dumnezeule, de ce la Florența ? Întrebarea îmi amintește brusc de Clovis, scriind apologia orașului ; sau o fi propria lui apologie ? Continuăm să ne evităm reciproc.

III

SĂ VEZI și să nu crezi : s-a întors înapoi pe deal. Cu Hiyah. Presupun că și-a regăsit liniștea și fericirea, *poverino ;* ca un leu degenerat, fugit din grădina zoologică, întors cu coada între picioare, îndărăt în cușcă. Mai că nu mi-a întors spatele azi, pe Via Cavour, cînd a trecut

pe lîngă mine alături de Hiyah, care nici ea, chipurile, nu m-a văzut. Îl înțeleg mai bine ca niciodată ; prea știu multe, prea am fost de față în toate etapele jocului. Ce expresie meschină are fețișoara ei cît pumnul. Și ce aer patetic de cîine în lanț capătă el cînd e cu ea. Mi se pare că arăta mai prost decît cînd l-am văzut ultima oară, ca și cînd i s-ar fi întîmplat ceva, dar n-am aflat nimic. Nu că aș crede în chestiile astea cabotine cu sinuciderea lui, dar pînă acum puteam măcar presupune că ar avea energia s-o facă. Acum s-a dezumflat cu totul : parcă a împuns cineva balonul și a ieșit tot aerul. Povestea cu Ruth a fost cea de pe urmă bătălie a lui Custer, pînă a nu-i veni indienii de hac.

Florența era minunată astăzi, cerul de un albastru mătăsos, pe care el probabil nu l-a remarcat. Venind în jos pe Borgho Pinti, la o intersecție, a țîșnit pe neașteptate dintre clădiri *cupola* lui Bruneleschi, atît de rotundă și delicată în lumina aceea blîndă, atît de mîndră totodată — ca o femeie însărcinată. Apoi bang ! la următoarea intersecție, minunatul *campanile*, împerechindu-se cu cupola, element masculin lîngă element feminin. Ce-ți puteai dori mai mult ?

Vederea lui Kevin și a lui Hiyah m-a readus pe pămînt și, ca trezirea să fie completă, tocmai cînd traversam piazza Repubblica, care nu-mi place de fel, o motocicletă, răsărită dracu' știe de unde, era să dea peste mine. Dacă stai și te gîndești, locuitorii de aici n-au mai multe afinități cu Florența Renașterii decît romanii

cu Roma antică. Apoi acasă, unde mi-am gătit friptura de oaie pe care o cumpărasem, şi înapoi la capitolul despre desenele lui Leonardo.

Scurgerea timpului îmi este potrivnică. De ce înaintez, de ce îmi dau seama că proporţiile construcţiei mă depăşesc ; eu nu voi fi în stare s-o isprăvesc. Mă socotesc fericit dacă voi reuşi să-i zidesc temeliile şi să definitivez planurile. Ciudat, m-am împăcat cu ideea. Căci în epoca asta a noastră care întreprinderi, chiar de secundară importanţă, nu sînt menite ratării ? Ceea ce contează este calitatea ratării. Eu voi continua să privesc, voi continua să scriu şi să rup foile de hîrtie, iar cifrul ultim, motivul misterios aflat în desenul covorului, va continua să-şi exercite forţa magică, dar eu nu voi izbuti să ajung niciodată pînă la el. E oare ratarea lui Kevin mai gravă decît a mea ? Sau a lui Nunberg, pe care l-am întîlnit din nou, fericit că s-a întors, impresionat de totul, deci de nimic ?

In fondo siamo tutti forestieri [1].

IV

UN OMULEŢ ; mult mai mic decît te-ai fi aşteptat, probabil din cauza vocii, care şi ea e diferită, mai puţin sepulcrală. Făcînd parte, fără putinţă de îndoială, din specia rozătoarelor ; o veveriţă vioaie şi prietenoasă sau un şoricel simpatic. În jur de şaizeci, atît de politicos şi reţinut, mereu în mişcare, ochi de veveriţă strălucind de după ochelari. Vorbeşte foarte puţin, mai mult zîmbeşte. Ce bucurie să ai un sol din Group Street, să asculţi veştile şi bîrfelile şi anecdotele de acolo, să-ţi reînvie imaginea unei lumi pe care ai cunoscut-o şi pe care a cunoscut-o şi el..

În prima seară, Lucy s-a dus să se culce pe la douăsprezece, iar noi am rămas pe terasă pînă aproape de trei stînd de vorbă, aducînd lîngă noi în noapte chipuri altă dată familiare. Îi cunoscuse pe Lewis şi Sidney Keyes, îşi amintea chiar şi de poeziile pe care le publicasem în „Penguin New Writing“ şi care, mi-a spus, că îi plăcuseră. În timpul războiului lucrase la Ministerul Informaţiilor „pompînd ură în toată ţara“. Dacă ar fi fost mai tînăr era convins că ar fi fost un partizan înfocat împotriva războiului.

— Ţi-ar fi trebuit mult curaj, i-am spus.

— Nu, nu, realmente sînt încredinţat. Era destul de uşor să faci ceea ce făcea toată lumea, chiar dacă era vorba de moarte. Mai ales dacă erai tînăr şi nu căpătaseşi deprinderea de a acţiona din proprie iniţiativă. Dar acţionăm noi oare vreodată din iniţiativă proprie ?, m-a întrebat, privindu-mă clipind în felul domnului Pickwick.

Clipirea asta îi diminuează agerimea ochilor şi atenuează senzaţia de a fi iscodit şi categorisit înainte de a apărea în viitorul lui roman de călătorie.

[1] În fond sîntem cu toţii străini (it.).

El a băut whisky, eu i-am ţinut tovărăşie cu Chianti îndoit cu apă. Faptul l-a mirat :

— Nu bei ? m-a întrebat.

— Am renunţat, i-am explicat eu vesel.

— De ce ? Cercetîndu-mi faţa de parcă ar fi găsit în ea beţivul reformat.

— Din pricina sănătăţii, i-am răspuns şi cu asta am epuizat subiectul.

Următoarea lui întrebare insidioasă :

— Îţi place aici ?

Ce-i puteam spune ? Nu mai are importanţă dacă îmi place sau nu, este — din multe motive, primul fiind Lucy — singurul loc ce mi-a rămas, ultimul pătrat de pe tabla de şah. Ezitarea mea prelungindu-se, adăugă tot el :

— Îmi pare un loc aproape *prea* ideal, oferindu-mi astfel o idee de care să mă agăţ.

— *Este* prea ideal ! Sufocant de ideal. Uneori mi se face dor de ceaţă, de bere, de cîrciumi împuţite, de metrou şi de înghesuiala de pe străzi.

— Saturaţie de frumuseţe ?

— De un anumit *fel* de frumuseţe.

— Da, ceea ce agoniseşti în timpul vieţii nu poate niciodată egala ceea ce primeşti prin naştere.

— *Eu* m-am născut în Shropshire, îi spun, şi pentru mine nu există loc sub soare mai frumos; cu atît mai puţin întinderea asta de pămînt fără viaţă, ciopîrţită şi suprastilizată.

— Şi totuşi, aici, trăieşti ? mă iscodi, privindu-mă cu ochii lui ageri de veveriţă.

— Dar n-am de gînd, i-am răspuns, să mor aici.

După care am vorbit nu ştiu cîtă vreme de Dylan, de Norman Douglas — pe care-l cunoscuse şi care prefera peisajul italian celui englez.

— Spunea despre ţara noastră, că-i o ţară de salată.

— Nu uita însă, i-am atras atenţia, că era pe jumătate neamţ.

Şi, în sfîrşit : „Vorbeşte-mi de romanul dumitale“ despre care Lucy pomenise în timpul mesei dar despre care eu nu-i spusesem nimic în scrisoare.

— Nu ştiu ce să spun, am răspuns, realmente nu ştiu ce reprezintă romanul ca formă artistică.

Şi am început o lungă discuţie despre *nouveau roman,* despre Beckett şi Burroughs, despre declinul neutralismului. Este un vorbitor strălucit şi şi-a dat numaidecît seama că n-aveam chef să discutăm despre romanul meu.

L-am pus la curent cu planul nostru de a scoate o revistă de literatură şi de a o intitula *„Bellosguardo ;* s-a arătat interesat şi a promis să scrie un articol pentru primul număr. Apoi am vorbit despre reviste literare în general, despre vechiul *Criterio* de pe vremea lui Eliot, Jack Squire, Frank Harris, despre *New Writing* din timpul războiului, despre *Botteghe Oscure* care se degradase pînă la urmă, ceea ce îl făcuse să-şi pună întrebarea dacă o revistă putea fi scoasă la Roma sau Florenţa, adică departe de miezul conflictelor. Eu am fost de părere că da,

mai ales la Florenţa, dată fiind tradiţia ei engleză în materie de literatură.

Pe măsură ce vorbeam, îmi dădeam seama că de fapt *asta* era vocaţia mea ; nu să fiu poet, nu să fiu scriitor, ci să editez o revistă, ceea ce era o variantă contemporană de a patrona, de a fi elementul catalizator care condiţionează împlinirea altor talente. Odată născută, ideea a prins viaţă şi a pus stăpînire pe mine. Revista trebuia să apară în condiţii tipografice optime, să fie foarte frumoasă, am susţinut eu, la care el a ripostat.

— Dar vrei să se adreseze tinerilor. Crezi că o să le fie accesibilă ?

Am rezolvat imediat problema :

— Facem reducere pentru studenţi ! după exemplul lui *Times*, care la Oxford şi Cambridge se vinde cu reducere pentru studenţi.

Politica revistei va fi ortodoxă dar discriminatorie, nu va primi sau exclude nimic *per se*, nici chiar pornografia. Vom putea dedica un număr întreg unei singure teme, unei singure ţări, chiar unui singur scriitor.

Şedea şi asculta, şedea şi aproba din cap, punînd din cînd în cînd cîte o întrebare ; „Cum o vom distribui ? Cîte articole de critică vom publica ?" În cele din urmă i-am pus şi eu o întrebare directă :

— Crezi că vom izbuti ?

La care a răspuns după matură chibzuinţă :

— S-ar putea. Sînt multe argumente împotrivă. În fond, depinde de cît timp o poţi subvenţiona. Numai Dumnezeu ştie cîtă nevoie este de o asemenea revistă care să publice scriitori neafirmaţi.

Cînd m-am dus să mă culc, eram plin de entuziasm. Abia aşteptam să-i povestesc lui Lucy, simţeam o nevoie acută să-i împărtăşesc planul meu. M-am oprit chiar o clipă în dreptul uşii ei, dar m-am răzgîndit şi m-am băgat în patul meu, neputînd să dorm, căci gîndul editării unei reviste nu-mi dădea pace, fiecare idee dădea naştere alteia, toate adunîndu-se şi strălucind ca licuricii în mintea mea.

M-am trezit la nouă. Lucy îşi ia de obicei micul dejun în pat, dar cînd am bătut la uşa ei, n-am primit nici un răspuns, iar cînd am încercat clanţa, era încuiată, semn dintre cele mai rele ; şi totuşi cu ce-i greşisem ? *Nu* acum, *nu* azi, *nu* cît timp este Roland Wilkinson la noi. Am bătut din nou sperînd că adormise, dar am auzit în cameră zgomotul ceştii puse pe farfurioară. Era trează.

S-au pornit pe discuţie şi m-au ignorat, Anna. Ca şi cum n-aş fi fost de faţă.

Dar la ce te aşteptai, *cara* ?

Îmi aduce un om ca ăsta în casă şi pe urmă nici nu vrea să ştie de mine. Iar acum, îi dă tot timpul cu revista aceea pe care vrea s-o scoată, ca un copil care vrea o jucărie nouă.

Pe care bineînţeles că i-o vei cumpăra.

Dacă aşa crede, se înşală. Ştiu eu ce s-ar întîmpla dacă i-aş da bani.

Questo senz'altro [1]. Şi celălalt îl încurajează.

[1] Asta fără doar şi poate. (it.)

Nu-mi place individul. Cu aerele lui de superioritate britanică pe care și le dă. Ești sigură că este ceea ce pretinde că este ?

Adică critic literar ?

Certo [1]. Mi se pare ciudat ca un critic literar să vină să stea la niște oameni pe care nu-i cunoaște ; chiar dacă ar fi vorba de un scriitor cunoscut.

Ai dreptate, la asta nu m-am gîndit. Dar Kevin i-a scris. Așa s-au petrecut lucrurile, Kevin i-a trimis o scrisoare la redacția ziarului unde lucrează.

Poate fi un prieten de-al lui, cine știe. Sau poate că scrisorile s-au rătăcit și altcineva de la ziar a pus mîna pe ele.

Kevin pare convins că e el.

Îl cunoștea dinainte ? L-a mai văzut vreodată ?

Cred că nu.

E allora ? [2]

Kevin, ești convins că individul ăsta este cine pretinde că este ?

Cine, Roland ? Bineînțeles că sînt.

Ei bine, eu nu sînt. Am vorbit și cu Anna : nici ea nu este.

Ce dracu' știe Anna despre el, de-și dă cu părerea ?

Te rog nu vorbi așa de Anna, Kevin. Ei trebuie să-i mulțumești că te-am primit înapoi.

Să-i mulțumesc ?

---

[1] Sigur. (it.)
[2] Așadar ? (it.)

Ai de ce. Și nu uita că oricînd pot s-o rog să vină să stea la mine.

Ce-i cu tine, Lucy ?

Nimic, vreau doar să știu cine-i individul ăsta, atîta tot. De unde am siguranța că nu-i un excroc. Se folosește de ideia scoaterii unei reviste ca să stoarcă bani de la mine, după care nu-l mai vedem la față.

E absurd.

Nu mai absurd decît felul în care mă ignorați cînd sînteți împreună. Asta este vila mea și el locuiește la mine, Kevin.

Tu te-ai retras aseară. Spuneai că ești obosită.

Ce altceva îmi rămînea de făcut decît să mă culc ? Cînd voi m-ați exclus complet din conversație, vorbind despre oameni pe care nu-i cunosc ?

Lucy ! nici nu-ți închipui ce mult doream să iei și tu parte ! Așa de mult doream să stau de vorbă cu tine că, zău, azi noapte m-am oprit în fața ușii tale și eram gata să te trezesc.

A, bineînțeles, voiai să scoți bani de la mine.

Lucy : ce vrei ?

Vreau să-i spui să-și facă bagajele și să plece pînă mîine.

Doamne Dumnezeule ! dar am anunțat că dăm sîmbătă o petrecere în cinstea lui.

Nu-mi pasă. N-am de gînd să dau nici o petrecere în cinstea cuiva care mă ignoră în propria mea casă, un individ care poate nici nu este cel drept care se dă.

Dar l-am văzut în *fotografii*.

Fotografiile nu-s o dovadă. Să-i spui să părăsească pînă mîine casa. Dacă nu pleacă pînă în

prînz, îi spun eu. Ce ţi s-a întîmplat ? Ce-ai luat mutra asta ? Sau poate iar vrei să mă şantajezi cu durerea ta ?

N-am nimic. O să-mi treacă.

Fiindcă, să ştii, Kevin, n-o să-ţi meargă. N-am de gînd să mă las şantajat de tine.

Biata, biata Lucy. Victimă a acestui păianjen veninos. Iar eu, rămas singur pe terasă, cu durerea care stăruie şi mă chinuie, mă chinuie atît de tare că mă sperie. Simt nevoia să beau, dar mi-e frică să beau, însă cum altfel să dau ochii cu Roland Wilkinson şi ce dracu' să-i spun cînd o fi să dau ochii cu el ?

Roland, nu ştiu cum să-ţi spun.

Îşi înalţă capul şi mă priveşte, nu alarmat, mult mai rău, cu atenţie, ca un colecţionar de insecte care se pregăteşte să înfigă acul în fluturele capturat.

Absolut pe neaşteptate am primit o scrisoare de la părinţii lui Lucy. Nu trebuiau să vină decît peste cîteva săptămîni şi acum ne încunoştiinţează că sosesc azi.

Nu crede o vorbă din cele ce-i spun ; şi de ce ar crede ? Mă priveşte şi zîmbeşte. Aş vrea să mor. Aş vrea să mă fac nevăzut. Mă priveşte cu *milă*. Doamne, îi e *milă* de mine.

Dacă am mai avea o cameră în plus...

E-n regulă.

Zîmbeşte iar, un zîmbet scurt, uşor tremurat, dă din cap şi se îndepărtează. Îmi vine să fug după el, să-i explic, să-mi cer iertare, să-i mărturisesc, dar ce-i pot spune ? Totul era cum nu se putea mai bine, era minunat pînă cînd scorpia de Anna ne-a otrăvit. Mă sfîrşeşte durerea ; de-abia pot să mă ridic. Mai bine îi spuneam că sînt bolnav şi că trebuie să mă internez în spital ; ceea ce s-ar putea să fie adevărat : nu văd decît o *singură* posibilitate.

Roland : stai să bei o cafea. Mă duc să-i spun Mariei să ţi-o aducă aici, pe terasă.

Mă priveşte de parcă aş fi nebun, dar n-are importanţă. Mă reped sus la el în odaie. Slavă Domnului, l-am găsit pe noptieră. Fuga la Lucy.

Iubito, uită-te. Paşaportul lui.

Ce să fac cu paşaportul lui ?

Uite ce scrie. Roland Wilkinson. Vezi poza. E a lui.

Tot nu vreau să-l mai văd în casă. I-ai spus să plece ?

Tocmai eram pe cale de a-i spune. Dar gîndeşte-te la oamenii pe care i-am invitat. Ce ai să le spui *lor* ?

Am să le spun că a trebuit să plece, asta am să le spun.

Dar îţi făcea atîta plăcere petrecerea.

Înainte de venirea lui şi înainte ca amîndoi să vă purtaţi cu mine de parcă n-aş exista.

Iubito, n-am vrut să te supărăm. Mai bine i-ai telefona Annei să-i spui că ştim cine este.

Asta tot nu scuză comportarea voastră. Felul în care ați vrut să stoarceți bani de la mine pentru revista aceea idioată.

A fost doar o idee, iubito. Dacă nu-ți place, renunț la ea. Jumătate din plăcere era gîndul că te va interesa.

O chem pe Anna și pe urmă mai vorbim.

Roland, s-a aranjat !

A, da ?

Am reușit să dăm de ei și nu vin pînă săptămîna viitoare.

Grozav !

Nici urmă de mirare. Exact același zîmbet.

Rămîi, nu ?

Da, mă duc să-mi desfac valizele.

Petrecerea, Lucy arătînd foarte bine și *foarte* tînără. Purtînd o rochie de mătase albastră fără mîneci, care-i vine nemaipomenit, făcînd-o să pară fragilă și evanescentă. Grozav de bine dispusă ; și înțelegîndu-se de minune cu Roland, cum am presupus dealtfel că o să se întîmple, odată gheața spartă. Stau de vorbă, ea și Roland și consulul. I-aud rîsul : ha-ha-ha-ha-ha-ha. Îl văd cum o privește, cu curiozitate — trecînd în catastif încă un specimen. În ce carte ne va băga și cum oare vom arăta ? Mă îndrept spre ei.

Și au publicat tocmai articolul respins ! Ah ce-mi place !

Din nou, rîsul ei.

I l-am prezentat pe Robert Clyde și le-a făcut amîndorura plăcere ; au atîtea cunoștințe comune. Am discutat despre revistă — Robert încă mai ține la ideea de a publica parte din ea în italienește, Roland se teme însă să nu se transforme într-o altă *Botteghe Oscure*, nici carne, nici brînză. Visuri irealizabile ; Lucy nu vrea să audă de revistă, cel puțin pentru moment. Poate peste șase luni, un an, cînd se vor liniști lucrurile...

Mai încolo, Anna, vorbind cu Marche Fantini, cu ochii ei de șopîrlă iscoditori și sfredelitori întorși spre terasă. Te-am învins de rîndul ăsta, șopîrla mea spurcată, știu însă că n-a fost decît una din luptele ce ne așteaptă în îndelungata noastră campanie. Slavă Domnului, durerea m-a lăsat și încă mai rezist ispitei de a bea. Paharul mi-e umplut cu *acqua minerale*. Lucy îi aruncă o privire, apoi se uită la mine și zîmbește.

Turnînd un whisky pentru Roland Wilkinson.

Roland te rog să mă ierți pentru încurcătura aceea stupidă.

N-am pentru ce să te iert.

Și ai să mai vii la noi ?

Mi-ar face multă plăcere.

Serios ? Chiar vrei să mai vii ? Poate de Crăciun.

Încîntat.

Contactul cu lumea reală e atît de stimulant ?

Cu condiția să fie cu lumea reală.

Da, desigur... Nu știu de ce, dar am impresia că noi toți care trăim aici, parcă ne ascundem.

Ba defel. E mai degrabă ceea ce spuneai în legătură cu partizanii împotriva războiului. Nu cred că lor le trebuie mai mult curaj decît vouă.

Oare ? Oare ?

Da, e nevoie de curaj. Mă tot gîndesc de cînd a plecat, şi de ce mă gîndesc mai mult, îmi pare remarca lui mai plină de bun simţ. Pacea îşi are victoriile ei. Iar războiul, în ciuda teoriilor mele referitoare la simplitatea lui, doar o strălucire aparentă. La urma urmei cît curaj îţi trebuie ca să trăieşti chiar şi la New York — inima vîrtejului — unde vîrtejul te ia şi te învîrte cu el, unde timpul de gîndire reprezintă culmea luxului.

Aici e prea mult timp pentru gîndire, şi tocmai asta cere curaj. Să te confrunţi necontenit cu tine însuţi, nu să fugi de tine. Dacă asta înseamnă evadare, atunci este o fugă dintr-o evadare. Căci ultima instanţă a evadării este fuga de tine însuţi. A înceta, fără durere, să exişti cînd orologiul bate noaptea-n jumătate. Fakirul aţintindu-şi privirea goală asupra buricului, pînă ce sufletu-i se-nalţă în spaţiu, unindu-se cu infinitul.

De aici, de sus, proclam inutilitatea oricărei activităţi — inclusiv a activităţii mele. Atavicul nostru imbold lăuntric de a conferi semnificaţie şi importanţă nimicului. Imposibilitatea noastră de a ne împlini măcar prin plăcerile trupului, dacă nu prin cele ale minţii şi spiritului. Sînt un poet ratat. Dar dacă aş fi fost unul împlinit, ce aş fi dobîndit în plus ? Vanitatea satisfăcută ? Cu anii, aş fi avut poate cîteva avantaje

materiale, dar mult mai mici decît ale unui doctor sau chiar ale unui preot. Ceea ce ne duce la fenomenul din vale, pe care-l contemplăm de aici de sus, admirîndu-i turlele ce străpung norii şi palatele ce se-nghesuie ca ciupercile. Ajută el oare prezentul să rodească sau, aşa cum cred eu, mai degrabă îl sufocă ? Am discutat îndelung cu Peter Clovis care îl socoteşte ultimul loc de păstrare al geniului uman şi şi-a sacrificat viaţa ca s-o dovedească. Cît despre mine, el rămîne, oricît de neasemuită i-ar fi frumuseţea, un mausoleu, în care sălăşluiesc pigmei.

În fiecare an, turiştii îşi poartă geamantanele încoace, uitîndu-se la lucruri şi clădiri despre care li s-a spus că sînt minunate şi că au o semnificaţie eternă.

Cîţi oare dintre cei încolonaţi în trupele de sud americani guralivi, în cohortele disciplinate de nemţi conştiincioşi, în regimentele de matroane americane cu păr alb-albăstrui, se îmbogăţesc cu ceva venind aici ?

Nu cred că sînt un filistin. Îmi place să privesc dealurile, pădurile înverzite şi marea. Îmi place să privesc catedrala de la King's College şi catedrala din Durham, cu faţada ei ca o stîncă înălţîndu-se de-asupra micului oraş. Aşa că înţeleg, din punct de vedere intelectual, de ce e Clovis îndrăgostit de Florenţa, de ce o adoră Lucy ; au dreptate să iubească severul Palazzo Vecchio şi sentimentalul Duomo, au dreptate să iubească acele fresce roase de timp, acele pogoane de pereţi pictaţi în ulei. Dar mie, nu-mi spun nimic ; nici un cuvînt. Şi chiar dacă mi-ar

spune aș avea eu oare, în cazul Florenței, mai mult drept să ridic plăcerea mea la rangul de mistică decît în cazul catedralei din Durham, a plaiurilor și pomilor din Shropshire, a stîncilor sălbatice din Cornwall ? Și odată ajunși aici să ne întrebăm : ce altceva e arta decît o imitație a naturii ? Cu ce este o catedrală superioară unui munte ? un tablou, subiectului care l-a inspirat ? De ce să pictezi un peisaj sau să sculptezi un cap cînd poți să le privești ? De ce să scrii despre ele, îndepărtîndu-ți-le și mai mult ?

Ei da, îți trebuie curaj ca să trăiești aici sus pe deal.

V

DEOCAMDATĂ a renunțat la băutură, tot e ceva, deși nu știu cît timp o să reziste. Nici măcar nu știu de ce a renunțat, a fost o hotărîre atît de neașteptată ; el pretinde că de dragul meu, dar nu cred, nici nu mai știu cînd să-l cred sau pe cine să cred, el spunînd una, Anna, alta. Dacă m-aș putea convinge că unul dintre ei are totdeauna dreptate, și celălalt niciodată, ar fi mai simplu. Dar lucrurile nu stau așa. Bunăoară în cazul scriitorului aceluia englez care a stat la noi, era foarte plauzibil ca Anna să fi avut dreptate, dar s-a dovedit că n-a avut. Iar cînd l-am cunoscut mai bine, mi-a plăcut ; probabil că la început fusese mai timid, ca și mine dealtfel. Încă mă mai intimidez cînd am de-a face cu

anumiți oameni. În privința Annei, cred că este plină de bune intenții, vrea să mă ferească de toate relele și uneori devine prea zeloasă.

Încă nu știu dacă am făcut bine sau rău primindu-l pe Kevin înapoi ; sau de ce am făcut-o ? Anna spune, „Uite de ce te-am sfătuit să nu te duci să-l vezi. Ți s-a părut că sînt lipsită de suflet, dar știam că dacă te duci, ești pierdută. Kevin se pricepe să-ți manevreze corzile sensibile". Dar ceea ce mi se pare ciudat este că eu nici n-avusesem de gînd să mă duc. Am luptat împotriva nevoii de a-l vedea, împotriva sentimentului meu de vinovăție față de el, fiindcă știam că pe asta miza, exact după cum spunea Anna.

Apoi, mergînd cu mașina pe Lungarno într-o dimineață, am ridicat ochii și m-am gîndit că acolo locuia el, chiar în clădirea aceea și că ce-ar fi să intru și să văd ce face, pentru că eram foarte sigură că, chiar în cazul în care aș fi intrat, n-aș fi cedat pentru nimic în lume insistențelor lui de a-l reprimi acasă. Aveam să-l văd, să stăm împreună doar cinci minute și *basta*.

Dar cînd am întrebat la *pensione*, s-au adunat toți în jurul meu, toată familia proprietarului, cu niște fețe foarte grave de parcă eu fusesem vinovată de cele întîmplate, zicînd : *„Sta male, Signora, sta molto male, chiede sempre di Lei"* [1], explicîndu-mi cît de mult îmi simțea lipsa, cum vorbea tot timpul de mine, așa încît cînd am ajuns în odăița aia mizeră, eram com-

[1] Se simte rău, doamnă, se simte foarte rău, întreabă mereu de dumneavoastră (it.)

plet năucită. Felul în care zăcea acolo pe pat, nu m-a ajutat să-mi revin ; niciodată nu l-am văzut atît de slăbit, cu trupul parcă golit de viață. Mi-aduc perfect aminte de efortul pe care l-am făcut ca nu cumva să mă las impresionată de el, cum pretindea Anna că se va întîmpla, și să uit că ăsta fusese scopul pentru care făcuse ceea ce făcuse, mai ales cînd a început iar să-mi vorbească despre cît mă iubește și cîtă nevoie avem unul de celălalt. După zece ani de viață împreună, este destul de greu să-i reziști. Și asta prevăzuse Anna : că revenind în starea de inerție de dinainte, foarte greu voi mai ieși din ea. Mi-aduc aminte de expresia ei cînd m-am întors acasă și i-am spus : „Am fost să-l văd, Anna, și se întoarce acasă". A fost așa de surprinsă că nu i-a venit să creadă ; ea e palidă de felul ei, dar s-a albit la față de parcă ar fi fost cioplită în cretă. N-a spus decît : „Ești nebună, total nebună".

I-am spus, „Pentru o lună, nu mai mult. O lună de încercare". Ea a spus : „Luna se va prelungi, va deveni șase luni, iar șase luni vor deveni un an și așa mai departe, pînă îți vei da seama că ai ajuns de unde ai plecat". I-am replicat : „N-o să se prelungească, Anna, decît dacă se schimbă". A spus : „Tu chiar te aștepți să se schimbe Kevin ?" Am răspuns : „Nu, nu m-aștept, dar în felul ăsta nu mă mai poate acuza nimeni. Nici Kevin, nici nimeni altcineva". Inclusiv cei de la Oltrarno, pe care, cu farmecul lui, i-a cîștigat de partea lui. Prea bine, s-a sinucis din pricina mea, dacă asta e părerea voastră, iau eu îi mai dau o șansă, îl iau înapoi.

N-am vrut ca Anna să se mute, a fost ideea ei și după ce a plecat i-am simțit lipsa, lipsa tovărășiei ei, care e ceva ce Kevin nu-mi poate da ; însă în același timp sînt mai în largul meu, pentru că Anna are o personalitate atît de puternică — în această privință seamănă mult cu mama — încît, dacă nu bagi de seamă, te trezești că ia hotărîri în locul tău, pe cînd cu Kevin este exact invers, tu trebuie să iei absolut toate hotărîrile.

O vreme după întoarcerea lui lucrurile au mers destul de bine, a fost foarte atent, chiar am dormit împreună cîtva timp, dar eu nu pot face dragoste cu un bărbat pe care nu-l respect și destul de repede Kevin a redevenit ca înainte, bînd prea mult, izolîndu-se de mine, citind sau ascultînd muzică, așa că din nou eram ca doi străini, fiecare cu viața lui, și ori de cîte ori îi făceam vreun reproș se prefăcea că-l apucă durerea aceea a lui cu care încearcă să mă șantajeze, lucru care, cu toată șiretenia lui, nu-i merge.

Ceea ce știu că n-am să-i pot ierta niciodată este faptul că m-a înșelat. Cum de are obrazul să-mi spună că mă iubește, după ce a făcut așa ceva — și încă de două ori, nu o dată — spunîndu-mi că a vrut să-și aline durerea. Ce își închipuie el că sînt eu ?

Eu nu l-am înșelat niciodată pe Kevin, deși numai Dumnezeu știe cîte ocazii am avut aici, cu italienii ăștia care au un fel foarte insinuant

de a face curte, mai cu seamă în cele două rînduri cînd au știut că eram singură. Mi-aduc aminte de unul, pe care Anna îl tot aducea în casă, foarte respingător, care își zicea *marchese*, dar cine să-l creadă. Într-o seară, după ce jucasem canastă împreună cu Anna, nu știu din ce motiv ea s-a retras mai devreme la culcare și am rămas singuri, s-a repezit la mine și a trebuit să-l zgîrii pe față ca să-l fac să mă lase în pace. I-am spus : „Ieși afară din casă, sau chem poliția“ iar lui Anna i-am spus, „Să nu care cumva să-l mai inviți“.

Anna a părut foarte surprinsă, spunîndu-mi că nu l-ar fi bănuit în stare să se comporte astfel.

Kevin a fost al treilea bărbat din viața mea și ceea ce a fost între el și mine n-a durat mult timp, cel puțin din punctul meu de vedere. După mine, acest lucru are importanța pe care i-o acorzi și de aceea îl disprețuiesc pe Kevin, pe care e deajuns să-l privească o fată. Mama l-a cîntărit de prima oară cînd l-a văzut și m-a avertizat : „E un Don Juan, draga mea, și încă unul care simte că se trece. Știe că nu-l mai ține mult și vrea să-și asigure retragerea. Fii atentă !“

Știam că exista în el această latură și o acceptasem pentru că o văzusem și pe cealaltă, pe care mama nu i-o văzuse, mă refer la latura lui artistică, în privința căreia am exagerat fiindcă eram prea tînără și încă plină de iluzii.

Cînd a fost mama ultima oară aici i-am spus : „Kevin mi-a promis totul și nu mi-a dat nimic“,

iar mama a răspuns : „Ăsta-i felul lui de a trăi, din promisiuni“.

Uneori, stau trează noaptea și mă gîndesc : „Oare asta e tot ce pot obține de la viață, oare va trebui să-mi petrec următorii treizeci de ani asistînd la descompunerea lui Kevin, întrebîndu-mă în fiecare zi cum să-mi omor timpul, văzînd mereu aceiași și aceiași oameni ? Nu se poate să fie numai atît, trebuie să mai existe și altceva“.

M-aș întoarce la New York, dar știu că acolo e și mai rău, toată vremea în mișcare, fără să ajungi nicăieri și îmi amintesc cît îmi era de insuportabil. Cel puțin aici, există frumusețe, o vezi pretutindeni, cînd privesc în vale sau dacă sînt în oraș și mă uit în jurul meu, sau în sus spre deal, e prezentă, o regăsesc într-o biserică sau pe un munte sau o colină cu măslini, dar Kevin n-o vede, și asta mi se pare de neînțeles la el, tocmai pentru că are o fire de artist. Probabil că atîta ar trebui să-mi ajungă, dar nu-mi ajunge. Poate că ar trebui să mă preocupe mai mult, să mă înscriu din nou la cursuri dar nu mă mai atrag, deși continui să mă duc la o mulțime de expoziții.

Cînd îi spun Annei lucrurile astea începe să-mi vorbească de religie, ea e foarte evlavioasă, este ortodoxă și mereu pomenește de patriarhul din Roma și de cel de la Paris și-mi spune că nu știe cum ar fi trecut prin toate cîte i s-au întîmplat în viață dacă n-ar fi susținut-o credința.

Pentru mine religia n-a însemnat niciodată mare lucru. Cîteva din italiencele pe care

le-am cunoscut aici, la Florenţa, şi care sînt catolice m-au îndemnat să mă orientez spre catolicism şi m-am gîndit foarte serios la asta, am stat chiar de vorbă odată cu un *monsignore*, dar nu ştiu de ce, nu mă atrage, este o religie prea tiranică, mi se pare potrivită mentalităţii din Italia unde bărbaţii pot face ce le trece prin cap şi femeile trebuie să fie supuse, iar cele pe care le cunosc eu, n-am impresia că au găsit mare consolare în religie.

Iată-mă aşadar din nou cu Kevin pe cap. Am avut şi eu odată ocazia să scap de el, atunci cînd s-a întors la prima lui nevastă şi s-a purtat cu mine de parcă nici n-aş fi existat. Nu ştiu ce m-a apucat atunci de am făcut ce-am făcut. Poate pentru că eram atît de tînără şi, aşa cum am mai spus, aveam prea multe iluzii despre el ; în fond de cît timp îl cunoşteam ? Şi pe deasupra nici nu locuisem împreună. Trebuie să trăieşti cu Kevin în casă ca să-l poţi cunoaşte ; chiar şi acum este uluitor cîţi oameni poate trage pe sfoară.

Încă ceva ce n-am să-i pot ierta vreodată ; felul în care m-a umilit, m-a făcut să sufăr tot timpul cît a fost cu Joan. Refuzînd pînă şi să stea de vorbă cu mine, făcîndu-mă pur şi simplu să îngenunchez în faţa lui. Ah, Doamne, dacă aş fi ştiut atunci, jumătate din cîte ştiu acum, nu m-aş fi purtat aşa. Cînd mă uit astăzi la el, nu-mi vine să cred cele întîmplate. Ar fi trebuit s-o las să-l păstreze, asta ar fi trebuit, să se fi învăţat minte. Nu pot să uit felul în care mă privea cînd ne întîlneam pe stradă, şi

în vremea cînd erau împreună şi după ce el s-a întors la mine ; ca şi cînd nu i-aş fi ajuns nici la degetul cel mic. Şi cine era ea, mă rog ? Singurul motiv pentru care se interesa Kevin de ea fusese că-l părăsisem eu; chiar el a recunoscut. Nu era cine ştie ce frumoasă, nu se îmbrăca bine, cît despre talentul ei de pictoriţă — cum avea pretenţia să devină — din cîte am auzit de la cei care se pricep, era de rîsul lumii.

N-am schimbat nici o vorbă împreună dar mi-a scris o scrisoare după întoarcerea lui Kevin, o scrisoare pe care o ţin minte şi azi. Scria „Te felicit pentru succesul manevrelor dumitale perseverente, dar mă întreb dacă nu cumva ţi-ai supraapreciat puterea ?“. Cînd am citit-o atunci, n-am înţeles ce-a vrut să spună, decît că ea, ca şi vulpea din fabulă, socotea prea acri strugurii la care nu ajunsese. I-am dat şi lui Kevin să citească şi mi-a spus că nici el nu înţelegea şi că să rup scrisoarea. Aşa am şi făcut, dar am continuat să mă gîndesc la sensul cuvintelor şi azi, cred, că ştiu ce-a vrut să spună, deşi acum stau şi mă întreb, *ea* în toţi acei ani, *ea* ce-a făcut ?

Aşadar, iată-mă din nou cu Kevin pe cap. Cînd a aflat că se întoarce, Anna mi-a spus : „Ai cedat din milă, nu poţi susţine că-l mai iubeşti.“ Amuzant este faptul că nu mă mai gîndisem la asta de ani de zile ; mă obişnuisem să-l am pe lîngă mine şi-atît. Acu' că m-a făcut să mă gîndesc, mi-am dat seama că oricît de ciudat ar părea, nu ştiam nici eu dacă-l mai iubeam sau nu.

O da, desigur, l-am iubit la început, pe vremea cînd aveam atîtea lucruri de făcut împreună. Parte din sentimentul meu se datora şi felului în care ne-am cunoscut şi care a marcat relaţiile noastre ; l-am luat drept un cavaler rătăcitor, ceea ce acum ar părea o glumă.

L-am iubit şi cînd am fost atunci la New York, era atît de diferit de ceilalţi, atît de personal. Mă uitam la el în timpul cocteilurilor şi a meselor la care eram invitaţi, era atît de frumos ; culoarea părului, ochii lui vii, vocea plăcută, totul la el mă făcea să mă gîndesc că în America nu poţi găsi un bărbat cu calităţile lui. I le mai remarc şi azi cîteodată, cînd sîntem în lume şi cînd prietenii îl stimulează îndeajuns ca să participe la spectacol şi să intre în pielea personajului. Ceea ce înseamnă că dacă vrea, poate, dar atunci cînd rămînem singuri, numai el şi cu mine, nu mai vrea ; trăim de parcă am fi doi străini. Uneori seara, cînd nu e Anna aici, şi n-am unde să mă duc, mi se face atît de urît încît cobor în bucătărie şi stau de vorbă cu Maria şi cu Sergio sau dezleg jocuri de cuvinte cu ei. La început, cînd s-a întors de la Oltrarno, avea o mulţime de lucruri de povestit ; o săptămînă şi mai bine, nu-mi venea să cred ce plăcut se arăta, parcă eram acum zece ani, îmi istorisea tot ce făcuse, tot ce se petrecuse la *pensione* unde veneau fel de fel de călători, îmi descria oamenii pe care-i cunoscuse, discutam ce şi pe cine să pună în romanul lui. Romanul lui !

Zilele trecute n-am mai putut răbda ; eram la masă şi el citea ziarul. Mi-am dat drumul : „De ce nu vorbeşti niciodată cu mine, Kevin?". A lăsat ziarul şi m-a privit de parcă aş fi fost nebună. „Despre ce ?" — m-a întrebat, ceea ce m-a scos din sărite şi am început să ţip la el. „Despre ce ? Adică un bărbat nu ştie despre ce să vorbească cu nevasta lui ?". El a răspuns: „Mi-ar face mare plăcere să vorbim despre orice doreşti. Ce-ai făcut azi dimineaţă ?" şi m-am înfuriat şi mai tare.

I-am spus : „Ţi-am spus aseară ce aveam de gînd să fac azi dimineaţă. Am fost la Palazzo Piti să văd noile colecţii de modă, dar ţie prea puţin îţi pasă, nici n-asculţi ce-ţi spun!".

M-a privit cu expresia vagă pe care o are de la o vreme încoace, am impresia că multe din cele ce-i spun nici n-ajung la el. Pînă la urmă, a întrebat „Şi ai văzut ceva care să-ţi placă în mod deosebit ?". Am răspuns, „Da, o rochie de seară de la Pucci, pe care mi-am comandat-o, dacă te interesează." A spus : „Bineînţeles că mă interesează" cu aceeaşi privire vagă, de parcă aş fi fost un copil pisălog, apoi a coborît ochii şi a început iar să citească ziarul.

Nu m-am mai putut stăpîni. I l-am smuls din mînă şi i-am spus : „Dacă nu te interesează nimic altceva decît să citeşti ziarul, de ce n-ai rămas la Pensione unde îl puteai citi în voie?"

Cît despre romanul acela al lui, a rămas exact unde era înainte, adică în capul lui. A, bineînţeles, mi-a citit nişte fragmente şi cînd a venit Roland Wilkinson mi-a spus că i-a citit

și lui — căci n-a bătut încă nimic la mașină — și că Roland a fost realmente interesat și i-a promis c-o să vorbească cu editorii din Londra. Kevin nu s-a schimbat, a rămas același. Curînd o să se apuce iar de băutură.

VI

FOARTE JUDICIOS raționalizat. Și ce operație complexă ca să pot face rost ; așteptînd pînă pleacă Lucy ca să cobor fuga dealul pînă la Porta Romana, apoi urcînd înapoi, cu sticla ascunsă sub haină, fluierînd vesel și rugîndu-mă în gînd să nu treacă Lucy cu mașina pe lîngă mine. Dar cum altfel să suport vizita maică-si și a lui Arthur, deși, într-o oarecare măsură, Arthur neutralizează prezența maică-si. A abominabilei ei mame.

În ultima vreme m-a chinuit foarte rău durerea. Azi dimineață pentru prima oară m-am trezit cu ea în somn și era atît de îngrozitor de acută încît mi-a fost frică să mă mișc din pat, deși aveam mare nevoie să beau o înghițitură de whisky. Din motive strict medicale... Mi-a trecut, foarte, foarte încet. Mi-a trebuit un ceas pînă am avut curaj să mă ridic, dar a dispărut, puțin cîte puțin, lăsîndu-mă spre prînz slăbit și alarmat.

Vor veni pentru zece zile, în timpul cărora Mrs. Harrison își va desfășura forțele. Ne vom

învîrti foarte respectuoși unul în jurul celuilalt, ca doi boxeri care luptă pentru a nu știu cîta oară împreună. Ce surpriză mi-o fi pregătind, ce prefăcătorie, ce cursă, ce trădare ? Ultima oară a fost mita, încercarea de a mă cumpăra. Cîteodată, în timpul lunilor petrecute la Oltrarno, mă întrebam dacă n-ar fi trebuit să primesc. Adică, în cazul în care aș fi știut ce avea să se întîmple — că Lucy avea să mă dea iar afară — n-ar fi fost oare viață, substanțial subvenționată în Anglia de o mie de ori mai agreabilă decît într-o cameră sordidă la Florența ? Dar de fiecare dată am știut că am procedat bine, n-aveam cum face altfel, căci eu de Lucy aveam nevoie, nu de un port sau, mai bine zis, Lucy este portul meu.

Deși cea mai bună soluție din toate ar fi Anglia cu Lucy — care însă nu va părăsi niciodată, niciodată Florența (garanția mea, ultimul meu scut de apărare împotriva forțelor mamei).

Dacă vine și Arthur înseamnă că are specială trebuință de el, sărmanul, ca berbec sau contrafort. Lucy ține la el, dar cred c-o enervează, îi simte slăbiciunea — sau ceea ce ea ar numi slăbiciune, iar eu, omenie ; la fel cum o simte și la mine.

Bietele femei americane, instruite de la naștere, ca ogarii și nevăstuicile, să adulmece greșelile, să scurme, și să scurme pînă ce descoperă, spre marea lor uimire, că n-a mai rămas nimic. Mrs. Harrison — nu pot în ruptul capului să-i spun Barbara sau cum o fi che-

mîndu-o — a supus la acest tratament doi bărbați, acum i-l aplică celui de-al treilea și nu mă îndoiesc că-l va aplica și celui de-al patrulea. Mai mult decît atît, a îndoctrinat-o pe Lucy și împotriva tatălui ei, despre care vorbește cu dispreț și pe care nu l-a văzut de cînd era aproape copil. Din cînd în cînd el îi scrie cîte o scrisoare patetică, prin care încearcă să se dezvinovățească fără să știe de ce, acceptînd astfel vina ce i-o atribuie ele și judecata lor în privința valorii sale.

Arthur și cu mine. Veterani de război, supraviețuitori. Iată ce ne leagă, faptul că amîndoi am fi putut muri, dar sîntem încă vii. Probabil că ea și-a dat seama că avem ceva în comun, probabil că de asta îl aduce, știind că ea și cu mine nu ne putem întîlni decît de pe poziții adverse, pe cînd el, fiind de aceeași parte a baricadei, mă poate lua prin surprindere.

VII

ȘEDEM TĂCÎND pe o culme din Bellosguardo. Bînd amîndoi. Eu cu sticla de *acqua minerale* lîngă mine, pentru camuflaj. Arthur în rol de complice.

— Te înțeleg, Kevin. Din cînd în cînd procedez și eu la fel cu Barbara. Simte după miros dacă amestec rom cu Coca-Cola.

Și este acum la Florența cu Lucy. După cumpărături. Privim peisajul pe care-l detest.

— Deci îți place aici, Kevin.

— Nu tocmai.

N-a auzit.

— Trebuie să recunosc că aveți o vedere de toată frumusețea.

Îl simt departe. Mai departe chiar decît la New York, acum cînd își permite luxul să renunțe la țopăielile lui de marionetă, la reflexele condiționate, telegrame și crize de nervi. Nu și la telefoane, la care reacționează numaidecît, redevenind pe dată agitat și vioi. A primit unul de dimineață. „A crescut cu patru puncte ? Foarte bine, mergi înainte". Cred că-mi place mai mult așa cum e aici.

— Privești vreodată în jos, întrebîndu-te cum ai face dac-ar trebui să cucerești dealul? Sau cum l-ai apăra ? Ce muniție ai folosi ? Dac-ar fi să-l iei cu asalt ? Sau e o blasfemie din partea mea, să mă gîndesc la asemenea lucruri ?

— Nu, deloc. Și eu mă gîndesc cîteodată. Cinstit să fiu, puțin mi-ar păsa dac-ar arunca cineva o bombă aici și ar distruge totul.

— Nu ți-ar păsa ? Cum se poate, Kevin ? A, da, adevărat, mi-a spus Barbara. Cred că și eu aș ajunge ca tine dacă aș rămîne aici prea multă vreme.

Eu sînt aici de mult prea multă vreme. Sfîntul Simion cel-legat-de stîlp. Numai că acela era de predilecție celibatar.

— Bine ar fi să le ai pe amîndouă, cîte puțin din Florența, cîte puțin din New York. La noi acasă ritmul de viață a devenit infernal.

Veşnica, neclintita tinereţe a feţei lui de american. Trebuie să aibă cel puţin vîrsta mea dar are culoare în obraz şi ochii îi sînt atît de albaştri, de limpezi. Nici chiar şuviţele cărunte nu-l îmbătrînesc. Iar nevastă-sa nu va fi niciodată bătrînă, şi niciodată n-a fost tînără.

Se poartă cu mine de parcă n-ar şti nimic din cele ce s-au întîmplat, deşi ea trebuie să-i fi povestit. Versiunea ei proprie, deformată. El ascultă, însă fără să audă ; e modul lui de a se apăra. Vorbele alunecă precum apa pe penajul gîştelor.

— Cum sînt italiencele ?

O cursă ? Nu-mi vine să cred.

— Derutante.

— Nu mai spune ? Am umblat şi eu după una sau două, la New York. Cer mult efort pînă se lasă convinse.

Care or fi planurile *ei* ? Planul meu : tăcere, izolare şi şiretenie. Al ei, bănuiesc, provocarea ; care, rîndul trecut, vai Doamne ! a dat roade din belşug. Prost am mai fost. Acum am de gînd să înghit nada şi să zîmbesc, să zîmbesc, şi să răspund zgîrieturilor şi muşcăturilor ei oferindu-i ceai, vin, cafea, whisky. Prima oară cînd am fost între patru ochi mi-a întins caldă şi vicleană mîna : „Kevin, mi-a spus, vreau să ştii că, în ceea ce mă priveşte, am trecut cu buretele peste cele întîmplate. Sper ca de rîndul ăsta să ne putem înţelege.

La care am răspuns, sper, cu entuziasmul cuvenit, asigurînd-o că şi eu am uitat ce-a fost.

De rîndul ăsta n-o să-mi mai facă nici o ofertă ; aşa ceva, sigur nu va mai încerca. Nici el n-o să-mi mai propună postul acela la New York. Va lucra probabil indirect, prin Lucy. Deja se vede că biata fată e chinuită şi trasă în două direcţii opuse.

Anna, am observat, se ţine deoparte. Ce curios să ne aflăm într-o situaţie în care să fim aproape aliaţi.

— Ai fost vreodată aici la case de toleranţă, Kevin ?

— Foarte rar, la începutul şederii mele.

— Cum se prezintă ?

— Antiseptice.

În cazuri de forţă majoră, iarna, după isprăvirea sezonului turistic, sau în lungile perioade în care Lucy mă ţinea departe de ea.

— Să-ţi spun eu unde, după părerea mea, sînt cele mai bune : la Tokio. Acolo se pricep să facă un bărbat să fie cu adevărat mulţumit.

Aici, nu ; aici te obligă să rămîi conştient că tot ceea ce fac, fac pentru bani. Sînt atît de îndemînatice şi lucide. Camerele acelea impersonale, anonime, cu patul jos, cuvetă şi bideuri şi cu miros stătut de cărnuri pudrate. După îmbrăţişare, o cumplită senzaţie de înfrîngere, de singurătate.

— De cîte ori ai fost însurat Kevin ? Asta e a doua oară, nu ?

— Da

— A doua experienţă, deci. A mea e prima. Ai copii ?

— Nu

— Eu am trei. Unul învață la Harvard, altul la Annapolis și cel de al treilea, e însurat. Ai vrut copii ?

— Mi-ar fi plăcut să am un băiat.

— Pe ai mei îi văd rar. Stau cu mama lor. Lucy e necăjită că nu poate avea copii ?

— S-a împăcat cu ideea.

— E cam agitată din fire, copiii i-ar fi dat un echilibru.

Am băut mult, dar tac ca peștele.

— Are energia maică-si, numai că aici nu prea ai ce face cu ea. Unde ai prefera să trăiești, Kevin ? În Anglia ?

— Da.

— Te înțeleg nu știu ce o face pe Lucy să nu se dezlipească de aici ; nici maică-sa nu știe.

Și, dă din cap, în semn că a epuizat subiectul. Nici eu n-am nimic de adăugat.

Mașina.

Golesc paharul, îl umplu cu *acqua minerale*. Puțină apă minerală ne spală de păcat. Arthur sare ca ars din transă de cum îi aude vocea ; are reflexele condiționate.

— Ei, cum a fost ?

— Am văzut cea mai frumoasă expoziție, Piranesi. Tu ai fost s-o vezi Kevin ?

— Kevin nu se duce niciodată să vadă ceva, mamă.

— A, da, uitasem.

Îi îngăduie să facă dragoste cu ea, îmi închipui, ca recompensă. Și mai cred că se pricepe să facă dragoste, cu o știință lipsită de pasiune. Iar el îi e recunoscător. Sînt momente

cînd am simțit ochii ei asupra mea. Ochi de pasăre de pradă. Am întors capul, ferindu-mă din calea lor.

VIII

EU ȘTIU că n-are rost să te rog să te muți de aici.

Atunci nu mă ruga, mamă.

N-am să trăiesc o veșnicie. Și nu mă poți acuza pentru că vreau să fiu mai aproape de singurul meu copil.

Mamă, am mai discutat despre asta.

Da, dar n-am discutat după tentativa de sinucidere a lui Kevin.

Ce vrei să spui cu asta ?

Că acum știe că poate face din tine ce vrea el. Și cît timp vei sta aici, n-ai să poți scăpa de el.

Kevin *nu* poate face din mine ce vrea el.

Ești sigură ?

Foarte sigură. Dacă vreau, pot scăpa de el chiar mîine.

Atunci de ce n-o faci ?

Pentru simplul motiv că, în momentul ăsta, nu-mi vine.

Să nu-mi spui că mai ai vreo speranță.

Tu nu poți înțelege, mamă !

Dar tu înţelegi ? Îl ţii lîngă tine ca pe-un cîine bătut, de care nu te înduri să te descotoroseşti ?

Mamă, prefer să nu mai vorbim.

Scrie într-adevăr romanul ăla ? Chiar s-a lăsat de băut ?

Kevin n-a băut de două luni.

Eşti sigură ? Uită-te la faţa lui. Uită-te mai atent la ochii lui.

N-am nevoie să mă uit la ochii lui. Nu-i nimic de băut în casă în afară de vin.

O fi făcut el rost, fără să-ţi spună.

Mamă, încetează te rog. Ai reuşit să mă zăpăceşti.

IX

ÎN DRUM SPRE Sant'Andrea. Arthur conduce Lancia pe care a închiriat-o. Foarte bine, competent, cu maxilarele strînse şi umerii şi mai laţi în cămaşa albastră, fără mîneci şi strîmtă. Îţi dai seama de îndată ce ostaş vrednic a fost. E în avantaj în plină acţiune ; conducînd maşina, răstindu-se la telefon.

Alături de el, Lucy. În spate, eu şi Mrs. Harrison. La suprafaţă, pace ; sub care bîntuie curenţi subterani. Vom bea vin şi vom mînca pîine prăjită frecată cu usturoi şi vom fi veseli. Mîine vor pleca şi pînă acum n-a avut loc nici o vărsare de sînge, simple manevre, fără nici un foc de puşcă. Mrs. Harrison, deşi tonul îi

este impecabil, pare nervoasă şi preocupată. Lîngă ea, eu sînt Gandhi, pasiv şi impenetrabil.

— Cine a fost exilat aici, Lucy ? Savonarola ?

— Ţi-am mai spus odată, Arthur, Machiavelli.

— Îmi închipui că există şi locuri mai urîte.

Pentru exilaţi, nu există locuri frumoase sau urîte. Sînt doar diferite — şi în asta consta marea lor durere. Ce preferinţă ciudată pentru pedeapsă prin izgonire aveau cei de pe aici: Dante, Machiavelli. Au moştenit-o, în parte, urmaşii lor de azi, dar le lipseşte posibilitatea de a exila. În schimb primesc exilaţi din alte părţi — şi-i ignoră.

— Ai citit *Principele,* Kevin ?

— Nu

— Eu l-am citit cînd eram la şcoală.

— Nemaipomenit ! Auziţi, Arthur a citit *Principele* cînd era la şcoală ! Eu care credeam că la şcoală n-ai făcut nimic altceva decît să joci fotbal şi să umbli după colege !

— Deci pot să-ţi aduc la cunoştinţă ceva ce n-ai ştiut. Lucy, află aşadar că am citit *Principele.*

— Şi cum ţi s-a părut, Arthur ?

— Foarte plicticos.

— Dumneata l-ai citit, Mrs. Harrison ?

— Nu, Kevin, nu l-am citit.

Imprudent, dar n-am putut să mă abţin. Mă pregătesc de contraatac.

Ne-am așezat cît se poate de rustic, în plină natură, la o masă rustică de lemn și am început să mîncăm felii de pîine fierbinte și parfumată. S-a lăsat seara, e răcoare, plăcut. Lucy e guralivă și veselă ca un copil. Dar nu rîde.

— Și exact ăsta e locul unde obișnuia Machiavelli să bea, mamă.

— Nu-i nemaipomenit ?

— Bănuiesc că-și îneca amarul. Se îmbăta ca să uite. Ce ciudat mi se pare să-i fie cuiva dor de Florența. Mie nu mi-ar fi. Dar ne întoarcem de unde am plecat ; legătura omului cu locul.

Chipul lui Lucy, atît de tînăr și de însuflețit ; fericit că ne împăcăm atît de bine. Îi iau mîna pe sub masă și i-o strîng într-a mea : îmi răspunde și un surîs îi luminează fața.

— Și ție îți place aici, Kevin ?

— Da, enorm.

— Crezi că te-ai simți mai bine aici decît la Bellosguardo?

Ce urmărește iar bătrîna scorpie? Nu cumva o fi vrînd să mă exileze aici?

— Mă simt bine ori unde sînt cu Lucy, nu-i așa, iubito?

— Știu, am mai auzit cîntecul ăsta.

— Ia niște spaghetti.

Asta ar trebui s-o potolească pentru un timp. Lucy e cu nervii încordați, biata de ea. Toată verva ei s-a stins.

— În orice caz, mi-a făcut multă plăcere călătoria asta. Și petrecerea, bineînțeles.

— Și mie mi-a făcut plăcere să revăd vechi cunoștințe. Uneori însă mă întreb cum de nu vă plictisiți, văzînd mereu și mereu aceleași fețe? Probabil însă că eu m-am învățat cu viața de la New York.

— Dar pe la noi vin o mulțime de oameni care sînt în trecere prin Florența, nu-i așa Kevin-Wevin?

Ah, privirea din ochii maică-si ; nici chiar întunericul nu i-o îmblînzește.

— Vin foarte mulți, iubita mea.

— Eu în orice caz nu i-am întîlnit niciodată.

Am impresia că s-a îmbătat.

— Hai să mai mîncăm niște pîine cu usturoi. E grozavă.

— Cum o fac, Kevin ?

— O freacă cu usturoi, o bagă la cuptor și toarnă puțin ulei încins peste ea.

— E foarte gustoasă.

— Și-apoi mai e și Kevin, care cînd pleacă, cînd se-ntoarce.

Fă-te că n-auzi.

— De ce nu încetezi, mamă ?

— Nici măcar n-am început, ca să pot înceta. Mă preocupă fericirea ta, știi că e singurul lucru care mă interesează.

— Las-o baltă, Barbara.

— Arthur, *nu* am nevoie de sfaturile tale.

— Nu-ți dau nici un sfat, draga mea ; dar nu văd de ce să ne stricăm o seară plăcută?

Doamne, cît de drag mi-a devenit omul ăsta!

— Uiți, Arthur, că Lucy e *fiica mea.*

— Nu uit, Barbara. Nu-mi dai ocazia să uit.

— Mamă, nu mai vrei nişte vin?

— Ba da, dragă, mai vreau.

— Dar tu Kevin?

— Kevin va refuza probabil. A fost foarte prudent tot timpul. Poate cînd ajunge acasă, o să bea el o picătură de whisky, doar o picătură.

— Draga mea Barbara...

— Nu sînt *draga* ta Barbara. Iar tu nu eşti în nici un caz, dragul meu Kevin.

— Cred că am să supravieţuiesc şi acestei nenorociri.

— O, de tine sînt convinsă că ai să supravieţuieşti. Nimic nu te doboară, nici băutura, nici somniferele, nimic.

— Mamă!

— Ascultă, Barbara!...

— Lucy e cea care mă îngrijorează. *Ea* cît crezi c-o să supravieţuiască ?

— Mă simt perfect, mamă.

— Ei bine, draga mea, eu nu cred. Nu după felul în care arăţi. Nu te-am văzut de un an, iar Arthur de şi mai multă vreme.

— Nu mă amesteca şi pe mine, Barbara.

— Nu te amestec. Dar ştii la fel de bine ca şi mine cît te-a impresionat schimbarea lui Lucy.

— De impresionat nu m-a impresionat.

— Mă rog, poate că nu-i ăsta cuvîntul potrivit.

Priveşte, încurcat, dincolo de masă. Prietenul meu, tovarăşul meu de arme. Lucy, lîngă

mine, tremură toată. Încerc să-i iau mîna dar şi-o retrage enervată ; n-are ochi decît pentru maică-sa.

— Vrei să spui că sînt incapabilă să mă descurc singură în viaţă? Asta vrei să spui?

— Nu vreau să spun nimic atîta timp cît eşti în starea asta; acum nu se poate vorbi cu tine.

— Vrei să nu ies din cuvîntul tău.

— Ştiu eu prea bine ce vreau, draga mea.

— Am viaţa mea, mamă. Viaţa mea, aşa cum e ea, pe care eu mi-am făcut-o, poate nu e tocmai ideală, în orice caz, o prefer cu mult celei pe care aş fi avut-o la New York.

— Tocmai ăsta-i necazul, draga mea. Nu ştiu dacă se poate numi viaţă.

— Şi ce, mă rog, se numeşte, după tine, viaţă ? Să-ţi agiţi încontinuu fundul prin oraşul ăla unde nu te poţi reculege o clipă ?

— Eşti vulgară, Lucy.

— De unde ştii tu ce e vulgar şi ce nu e? Ai tu cea mai mică idee despre ce înseamnă frumuseţea ? Umbli prin Florenţa cu ochii închişi. Singurul lucru pe care-l vezi sînt vitrinele.

Lucy, te admir. Niciodată n-am fost atît de cumplit de mîndru de tine.

— Poate că totuşi o infimă parte din ceea ce ai, mi-o datorezi mie, Lucy.

— O, bineînţeles. Nu te contrazic. Şi pentru asta, vrei în schimb, ca dobîndă, tot restul vieţii mele ?.

— Ce-ai zice de-o cafea?

— Kevin are o idee foarte bună; hai să bem o cafea.

M-am înşelat. Nu citise *Principele*.

X

NUMAI LA JOAN nu mă aşteptam să apară. A venit în vacanţă. Cu cinci ani mai bătrînă decît ultima dată cînd am văzut-o, măritată a doua oară, şi remarcabil de puţin schimbată.

Azi dimineaţă a sunat cineva de două ori la uşa din faţă, am apăsat butonul ca să deschid, am rămas în capul scărilor aşteptînd vreo maică cu preocupări caritabile, cînd colo pe cine văd? Pe Joan, cu faţa luminată de zîmbet, o faţă ca un măr copt, un măr mai puţin rumen, e drept, dar încă la locul lui în copac.

— Ce mai faci, Peter?

— Bine, dar tu?

— Extraordinar de bine, mi-a spus şi ne-am sărutat. M-am remăritat.

— *Complimenti.* Cînd şi cu cine?

— Acum doi ani, cu William Paine. Avocat. N-ai primit anunţul?

Şi brusc mi-am adus aminte că-l primisem, că voisem să răspund şi că n-am răspuns. Continuasem să ne scriem unul altuia mulţi ani după plecarea ei, apoi am încetat, din vina mea, de bună seamă.

Am invitat-o în casă şi ea s-a uitat în jurul ei cu acea preţiozitate tipic englezească, preţiozitate care uneori cade în ridicol. A remarcat:

— Tot mai ai aceşti Beccafumi — şi oglinda asta minunată pe care aş fi vrut să ţi-o fur. Şi tot în întuneric trăieşti?

— Dac-aş fi ştiut că vii, am spus, aş fi aprins toate lumînările din candelabre.

Şi ea a rîs, cu rîsul ei fermecător, la fel de fermecător chiar cînd îşi rîde de ea.

În timp ce vorbeam, ne cercetam din ochi ca două babe care nu s-au văzut de mult; ştiam că asta făcea şi ştia şi ea că la rîndul meu, tot asta făceam. S-a îngrăşat puţin şi a încărunţit, altfel n-ar fi fost atît de blondă. Cît despre mine, cred că i-am făcut o impresie bună căci mi-a spus:

— Ce nedreptate revoltătoare! N-ai îmbătrînit cu o zi. Florenţa e de vină.

— Este, am confirmat eu, ne păstrează îmbălsămaţi.

La care am rîs amîndoi.

— Şi cum merge cu pictura ?

La care mi-a replicat plină de curaj, cum îi stă bine unui amator de origine engleză:

— Grozav! Şi cum merge tratatul tău?

— Merge.

— Ai descoperit elixirul artei?

— Nu, i-am răspuns, sînt pe urmele lui. Şi acum, spune-mi ce te aduce pe aici ?

— Interes turistic, a declarat cu acea voiebună a ei care pe mine mă cam oboseşte.

E, cu siguranţă, o deformare profesională de infirmieră care nu-şi precupeţeşte eforturile pentru a menţine moralul pacienţilor.

— Bill trebuia să plece în America şi i-am spus: Foarte bine, tu te duci de unul singur în Statele Unite, plec şi eu de una singură în lume. Sînt ani de cînd n-am mai fost la Florenţa şi tare mă trage aţa!

— Bună idee, i-am spus, întrebîndu-mă cît o să treacă pînă o să pomenească de Kevin.

După cîte îmi amintesc, cînd a fost rîndul trecut, el era sus în deal, în siguranţă, şi n-au dat ochii unul cu altul; Kevin a scăpat atunci prilejul de a se juca de-a vezi-mă-şi-nu-mă-vezi. Joan mi-a arătat o poză a noului ei bărbat, care e foarte arătos. Seamănă cu un cal de rasă englezesc; trebuie să aibă cu vreo cinci ani mai mult ca ea. Mi-a spus că locuiesc lîngă Londra, dar că a progresat mult, a urmat cursurile unei şcoli şi că, probabil, la anul are să deschidă o expoziţie; Bill are un prieten care e proprietarul unei galerii, după cum am înţeles. Apoi am încheiat subiectul. Ştie prea bine ce gîndesc eu despre talentul ei — niciodată nu i-au plăcut sfaturile — iar eu ştiu ce gîndeşte ea despre părerile mele artistice.

Mi-a spus:

— Am venit să-mi fac plinul. Ar trebui să fie obligatoriu să te întorci la Florenţa măcar la doi ani odată.

— Eu nu pot trăi departe de ea mai mult de cîteva săptămîni, am spus.

Ea a remarcat că asta poate deveni primejdios, iar eu am întrebat-o:

— Crezi că sînt în primejdie?

— Cred că ai devenit imun, mi-a răspuns.

— Sau poate m-am integrat şi fac parte din ea, am ripostat, şi iar am rîs amîndoi.

Atitudinea ei în privinţa Florenţei e ciudată. E, pe undeva, între cea a lui Kevin şi cea a soţilor Nunberg. Vorbeşte bine limba, are destul de mult gust artistic, dar există într-însa un soi de obtuzitate care nu se dă bătută, acea prejudecată anglo-saxonă că arta nu e o îndeletnicire de gentleman, deci nu poate fi luată în serios; deşi ea însăşi are veleităţi de pictor — vrea să picteze, dar în măsura în care îşi poate îngădui să rămînă o lady.

În sfîrşit, n-a mai rezistat şi a întrebat, fără să-şi ia ochii de la candelabru.

— Îl vezi pe Kevin?

— A, din cînd în cînd; am spus, în trecere, pe stradă.

— Ce se întîmplă cu el?

— Foarte multe, am răspuns. În anii ăştia din urmă a fost un adevărat Dante. A pogorît de vreo două ori în infern şi s-a întors din nou în paradis. Sau poate a făcut cale inversă.

— Vrei să spui că l-a alungat şi l-a dat afară? a întrebat ea furioasă. Ce scorpie mică şi afurisită!

— Asta-i impresia pe care mi-a făcut-o şi mie, am replicat, dar se pare că Kevin îi găseşte şi alte calităţi.

— Singura calitate pe care i-a găsit-o Kevin, au fost banii, a spus ea.

— Mă rog, e necesar să-i presupunem şi altele?

— Eu una, n-am căutat, a spus. Scîrba aia nesuferită şi răsfăţată! Am ştiut că aşa o să se întîmple, şi s-a întîmplat. I-am şi scris de-altfel, atunci cînd l-a ademenit şi l-a adus înapoi. Avea nevoie de el pe post de trofeu, să-l arate prietenilor şi să-i facă în ciudă maică-si. Trebuie să-i fi făcut viaţa infern.

— Şi totuşi se întoarce la ea.

— Kevin n-are curaj să facă altceva. În patru labe s-ar întoarce, să fie chinuit zi şi noapte, decît să se elibereze şi să înfrunte lumea, după douăzeci de ani.

— Lumea?

— Lumea *lui*. Sau ceea ce a fost lumea lui. Poate că *tu* ai destulă putere să rezişti Florenţei, Kevin, însă, n-are. E ca şi cînd ai pune ceva într-un recipient plin cu acid; acel ceva se dizolvă, fără să lase urme că a existat vreodată.

— N-am prea multă compătimire pentru el, am spus eu. Nu ştiu dacă la rîndul meu aş putea să-mi înfrunt lumea. Mi-e greu să-mi imaginez cum arată.

M-a întrebat dacă l-am văzut pe Kevin în timpul cît a locuit la Florenţa şi am informat-o că da, a doua oară. Că a avut norocul s-o întîlnească pe Ruth, care era o fată foarte drăguţă, şi că Ruth a trebuit să se întoarcă acasă, iar el a reînceput să se facă că nu mă vede

cînd ne întîlnim pe stradă. I-am mai povestit cum a venit Ruth la mine să-mi spună că se teme ca Kevin să nu se sinucidă şi cum i-am răspuns că nici ea, nici eu nu-l putem ajuta cu nimic.

Joan a rămas pe gînduri, era zguduită de cele aflate, dar în cele din urmă a fost de acord.

— Cred că ai dreptate, nimeni nu-l poate ajuta cu nimic. O clipă m-am temut chiar că ar putea să plîngă. A adăugat: Nu pot să suport să mă gîndesc la el şi să mi-l închipui iarna, singur.

— Nici Ruth nu putea suporta gîndul.

A tăcut din nou, apoi a reluat:

— După cîte spui se pare că era ceea ce îi trebuia lui Kevin, în ciuda tinereţii ei. El are nevoie de tinereţe.

— Era exact ceea ce îi trebuia, am spus, dar ar fi tras-o cu el la fund.

— Tu nu l-ai înghiţit niciodată, nu-i aşa?, m-a întrebat.

— Nu, nu prea l-am înghiţit, am recunoscut.

— Cred şi eu. Voi doi sînteţi ca apa cu untdelemnul, a conchis şi s-a ridicat, începînd să umble prin odaie, mîngîind obiectele, ridicîndu-le să le privească, apoi punîndu-le la loc în modul cel mai bizar.

— Vrei să încerci să-l întîlneşti?, am întrebat.

— Nu, a răspuns. La ce bun? N-ar face decît să mă înfurie şi să mă amărască.

Era întoarsă cu spatele spre mine dar îi vedeam fața în oglinda de deasupra căminului, descompusă din pricina tristeții, însuflețirea ei tinerească dispărută fără urmă, o față pe care acum o vedeam așa cum era, matură, marcată de riduri, ca pămîntul după cutremur.

Deodată și-a ridicat brațele, exclamînd :

— Ah, de n-ar fi atît de *slab !*

XI

S-A ÎNTORS durerea. Pentru prima oară de cînd a plecat maică-sa. Nu atît de insuportabilă ca înainte — am devenit priceput ca un specialist. Mai puțin acută, dar persistentă.

Lucy știe că iar am început să beau. Ieri seară, pe cînd ea cu Anna erau împreună la nu știu ce sindrofie, eu ședeam în *living room,* cu o sticlă de whisky, ascultam Bach și am adormit. M-au trezit țipetele ei, „Kevin, Kevin!“, și cînd am deschis ochii, era înaintea mea, cu sticla ridicată în mînă, ca un arhanghel al cumpătării.

— Deci ai băut tot timpul ăsta. M-ai mințit.

Explicațiile mele, total inutile.

— *Azi* dimineață. Am cumpărat *o* sticlă, azi dimineață !

— Și ce ai de spus despre celelalte sticle ?

— Asta a fost prima.

— Și eu care ți-am luat apărarea în fața mamii. Ea a avut dreptate ; și Anna.

— M-a apucat *durerea.*

— Nu-mi veni mie iar cu chestia asta, durerea. O folosești drept scuză pentru fiecare păcat.

Ce absurd, privit din retrospectivă. Să te aperi ca de o infidelitate. Și totuși, ce dezastru !

— De ce nu ești cinstit cu mine, Kevin ?

Pierzînd dintr-o dată tot ce am cîștigat. Și încă ceva pe deasupra ; acum e convinsă că am băut tot timpul. Iar eu. Eu nu mai știu nimic. Nici de ce am renunțat ; nici de ce am început din nou să beau. Ce e adevărat și ce e minciună.

De ce *acum* cînd totul mergea atît de bine ? Mama ei, complet derutată. Adevărata renaștere de după criză. În noaptea aceea, după ce m-am întors, m-am dus la ea în cameră, *știind* că m-aștepta. Am făcut dragoste și a fost ca o ceremonie sacră, aproape ca o rugă.

— Iubito, i-ai ținut piept cu atîta curaj, ai fost nemaipomenită.

— Trebuie să priceapă odată că nu se mai poate să mă conduc după capul ei.

— Sigur că nu se mai poate. I-ai dovedit că nu se mai poate.

Și cum ai reușit tu să te stăpînești, să nu-ți ieși din fire ?

— Ce spui de Arthur ? Nu-i așa că a fost la înălțime ?

— E prima oară cînd l-am văzut înfruntînd-o.

I-am condus la Pisa în triumf ; cum ai conduce o armată învinsă pînă la graniță. Lucy veselă și afectuoasă. Arthur și el foarte vesel, mor-

măind întruna ce bine s-a simţit ; maică-sa plină de o acră solicitudine, prefăcîndu-se preocupată de soarta ei, adică de mine, îndemnînd-o „Să ne scrii în fiecare săptămînă, şi să-mi spui *întocmai* ce se întîmplă cu tine, şi să ne chemi la telefon o dată pe lună. Dacă-ţi aud vocea, atunci ştiu cum te simţi".

La aeroport a spus, „La revedere, Kevin" şi mi-a oferit obrazul ca un iceberg la sărutat.

Apoi am rămas la Pisa şi am mîncat excelent la un restaurant, iar după masă am insistat să vizităm Turnul. Cînd am ajuns în vîrf m-am prefăcut că mi-e frică să nu cad şi Lucy a rîs cu atîta poftă încît a trebuit să se sprijine de parapet să-şi revină. A rîs cu adevărat, n-a fost rîsul ei de circumstanţă.

Acum cred că iar are să mă îndepărteze. Să nu vii la noapte, Kevin. Şi lîngă ea Anna, care să toarne gaz peste foc.

XII

A ÎNCERCAT să se sinucidă. Kevin a încercat să se sinucidă. La *asta* l-a împins. În seara aceea am fost la Oltrarno şi mi-au spus. Am plîns cînd am aflat ; iar ei au fost neînchipuit de drăguţi, m-au adus în bucătăria lor mare şi primitivă, dîndu-mi cafea după cafea şi oferindu-mi coniac.

Acolo am stat noi cînd am venit prima oară la Florenţa şi el n-avea bani deloc. După aceea

ne-am mutat la pensiunea mea. Ţin la el, deşi nu le-a plătit camera şi le-a distrus tot mobilierul. „*Tanto simpatico*" [1], aşa spun despre el, cu acea minunată putere a italianului de a înţelege cu adevărat sufletul omului, nu de a-l judeca după faptele lui.

„*Ma lei, Signora*" [2] s-au întors ei spre mine, clătinîndu-şi capetele. Era evident că o cîntăriseră pe Lucy să vadă cîte parale face. I-am întrebat şi despre fata aceea din America, Ruth, la început au fost puţin încurcaţi, erau de-a dreptul înduioşători, apoi au spus, „*Però era simpatica*" [3], iar tatăl cel bătrîn, cu mutra lui jovială de Falstaff, a mormăit de lîngă plită, „*Una gran bella ragazza*" [4].

M-au dus în camera în care locuise, deşi eu nu doream s-o văd, am urcat scările întortocheate, şi am luat-o pe coridoarele în care, odată cu noi, urcase mirosul dulce şi persistent din bucătărie : aceeaşi cameră în care locuise la început. Micuţa *padrona* s-a plecat peste fereastră şi mi-a spus : „Aici a stat. Priviţi ; de aici putea să vadă villa", se vedea foarte bine, acolo sus pe Bellosguardo, printre pini şi chiparoşi.

Era un apus de soare superb, cum e uneori la Florenţa, fîşii de roz străbătînd cerul, toată priveliştea învăluită în roz, contrastînd cu tonurile închise de albastru şi verde ; în faţa acestei fru-

---

[1] Atît de simpatic (it.)
[2] Dar dumneavoastră, doamnă (it.)
[3] Totuşi era simpatică (it.)
[4] O fată voinică şi frumoasă (it.)

museţi am simţit o strîngere de inimă ; era lesne de înţeles de ce nu se îndură unii să părăsească locurile astea, de ce Peter continuă an de an să muncească cu înverşunare la lucrarea lui imposibilă, deşi cred că pînă şi el este convins că n-o va termina niciodată. Acum că m-am întors, mă întreb oare de ce am plecat, deşi ştiu de ce, chiar făcînd abstracţie de Kevin ; din neputinţa de a face ceva aici, de a prinde rădăcini, de teama de a fi înghiţită de vie, asemenea lui Kevin, sau de a deveni pe încetul o fosilă, cum i se întîmplă lui Peter.

Aş vrea să-l revăd pe Kevin. Să ne întîlnim o dată, pentru o jumătate de oră, nu mai mult. Doar să văd cum arată. De fapt ştiu. Deprimat şi diminuat de scorpia aia cu care s-a însurat. Am privit cămăruţa amărîtă, bucurîndu-mă în sinea mea că acolo avusese parte de puţină fericire.

Părăsind pensiunea am pornit să fac un *giro* sentimental şi foarte banal al oraşului. Am trecut de Ponte Santa Trinità, abia construit şi am luat-o în jos spre Ponte Vecchio pe care nu mai trec acum maşini, dar în schimb se îmbulzesc turişti de toate neamurile, englezi, francezi şi germani ca în turnul Babel, strînşi ciorchini în faţa prăvălioarelor cu bijuterii şi artizanat. Am trecut podul şi, ca să scap de ei, m-am întors cu spatele şi m-am sprijinit de parapet, uitîndu-mă cum curgea Arno în vale, spre ultimele raze întîrziate ale soarelui ce se pregătea să dispară pe după crestele desenate în peniţă ale colinei Cascine.

Pe vremuri veneam adeseori aici serile, cînd luminile se oglindeau în apă şi Kevin recita versurile pe care le scrisese în timpul războiului. La început, cînd le ascultam, în bărcuţele cu care ne plimbam prin grotele din Capri, ori stînd la soare pe plaja de acolo sau de la Ischia sau Amalfi, ori colindînd printre ruinele Pompeiului, mi s-au părut minunate. Cu vremea, mai îmbătrînisem şi eu, m-am surprins zicînd în sinea mea, da, asta a luat-o din Dylan Thomas, asta din Wilfred Owen iar asta din Yeats — însă vocea lui era atît de frumoasă încît îl iubeam pentru că recita, pentru că *dorea* să recite acele versuri ; şi mă auzeam spunînd, „Minunat ! Superb ! Ah ce strofă admirabilă !“ Mă întreb dacă şi ei îi recită versuri. Bănuiesc că i-a recitat ; la început.

Uneori îi plăcea să parodieze :

„Fluviul lunecă spre vale, după vrerea lui cea stearpă“.

Îi spuneam, „Eşti un barbar, Kevin“. Cînd el de fapt semăna mai mult cu un copil dezamăgit ; cînd nu putea avea ceea ce dorea, nu-i mai plăcea absolut nimic.

Pe malul stîng sînt două cupole de o rară perfecţiune, Santo Spirito şi Carmine ; de o desăvîrşită seninătate. Am traversat din nou Ponte Vecchio, printre turiştii guralivi, am traversat Lungarno şi, luînd-o printre străduţele înghesuite de clădiri, am ieşit în Piazza Santo Spirito, lungă şi lată şi plină de praf. Aspră şi nepăsătoare chiar faţă de zidurile roşii ale bisericii în

care un golănaş arunca mingea cu piciorul ; se comportă ca o ţărancă de la ţară, care nu-şi dă seama de frumuseţea ei sau i se pare firească. Nu spune ; „Uitaţi-vă la mine" ca Signoria.

Undeva, lîngă una din cafenelele micuţe cu mese în stradă, explodează o motocicletă apoi tace, şi iar explodează şi tace. Cînd e linişte, se aud vocile stridente şi tărăgănate ale Florentinilor, şi în clipele cînd tac *şi ele* atunci răzbate, tocmai din Cascine, jelania cîte unui greier închis în cuşcă. Tipic florentină această *festa,* crudă şi sentimentală şi plină de imaginaţie.

În ultima rază a înserării, cupola se înalţă măreaţă şi intangibilă. Cîtă sublimă perfecţiune poartă in sine, aici, fiecare realizare omenească. Oare Kevin nu se alege chiar cu nimic din toate astea ?

XIII

JOAN E LA FLORENŢA, Kevin.

Joan !

Inima îmi sparge pieptul ; stomacul mi s-a strîns ; de ce ? N-am ce aştepta, n-am de ce mă teme.

Anna zice c-a zărit-o în Piazza Signoria.

(Bineînţeles, Anna. Veşnicul spion şi informator.)

Mă întreb ce-o fi căutînd aici.

De unde să ştiu eu ? Credeam că *tu* ştii.

Habar n-am. Era şi bărbatul ei cu ea ?

Anunţul acela de căsătorie ; izbindu-mă ca o răzbunare.

Anna zicea că era singură. Şi că s-a îngrăşat.

Draga de Anna !

Ce ciudat să vină aici, după toate cîte s-au întîmplat.

Pictează. Îi place Florenţa. Sînt convins că s-a împăcat cu cele întîmplate.

Eu nu sînt chiar atît de convinsă. Niciodată n-am avut încredere în ea. Te-a luat odată de lîngă mine.

Iubita mea, a trecut atîta timp de atunci.

Ce contează cît timp a trecut ? Şi de ce aş avea încredere în tine, după ce-ai făcut tu în cele două dăţi cînd ai stat în Florenţa ?

Te asigur că nu doresc, mai mult decît doreşti tu, să dau ochii cu ea. Mi-ar fi deosebit de neplăcut.

Mai curînd m-ar tulbura foarte tare.

Oricum, nu-mi inspiră încredere. Bine ar face să nu-mi iasă în cale.

În privinţa asta nu cred că ai motive de îngrijorare.

N-a venit ea degeaba la Florenţa.

Crezi că a venit pentru Kevin ?

Ce alt motiv ar fi avut ?

Dar era aşa surprins cînd i-am spus.

Kevin nu-i prost.

Vrei să spui că Kevin a chemat-o ?

È ben probabile" [1].
Şi de ce să facă aşa ceva ?
A mai făcut şi altădată.
Anna, sînt îngrijorată.
Non c'è motivo [2]. Sau nu-i adevărat şi atunci n-ai de ce să fii îngrijorată. Sau e adevărat şi atunci e mai bine să scapi de el.
Ai dreptate. În orice caz, acum e şi ea măritată.
Certo. N-ar fi ceva de durată.

Ştiu de ce te duci la Florenţa. Vrei s-o întîlneşti.
Iubito, cum poţi avea asemenea bănuieli prosteşti. Mă duc la sala de lectură.
Şi cum se face că e prima oară că te duci anul ăsta ?
Nu e pentru prima oară.
Ba este.
Mă rog, dacă nu mă crezi, de ce nu vii cu mine ?
Pentru că atunci, bineînţeles că te vei duce la sala de lectură.
Bine, atunci nu mă mai duc la Florenţa. Eşti mulţumită ?
De cînd ai auzit că e aici, s-a petrecut o schimbare în tine.

S-a petrecut o schimbare aproape chimică. Oraşul mă atrage ca un magnet. Am fost de două ori în patru zile, sperînd şi evitînd bucuria de a o vedea, simţind la fiecare colţ de stradă, la gîndul posibilei întîlniri, fiorul cuprinzîndu-mă, tresărind apoi pierind. Şi după ce cobor Via Romana pînă la Ponte Vecchio, trecînd prin Piazza della Signoria şi Republica, şi pe lîngă Duomo, mă întorc luînd-o în sus pe via Tornabuoni — cea mai primejdioasă din toate — traversînd Ponte Santa Trinità şi apoi pe Lungarno şi pe Borgo San Jacopo, plin de motociclete, pînă la Porta Romana, unde cînd ajung, răsuflu uşurat şi cumplit de dezamăgit.

Aş vrea s-o văd doar, nu să-i vorbesc. Să merg nevăzut în urma ei cinci sau zece minute. Oare cît are de gînd să stea la Florenţa ?

[1] E foarte probabil (it.)
[2] N-ai motiv (it.)

XIV

AR FI TREBUIT să plec miercuri, dar am rămas *nu* pentru Kevin — sau în orice caz, nu în primul rînd pentru Kevin. Sînt prada acestui loc, hoinăresc prin galerii şi biserici, uitîndu-mă fără să mă satur la picturile înrămate în aur ale primitivilor, la nori şi la pîlcurile de măslini şi la profilurile dure ale florentinilor.

Peter mă însoţeşte uneori şi e un ghid admirabil ; ştie cine şi pe cine a influenţat, sau n-a influenţat, ce materiale au fost folosite, cum a evoluat perspectiva, care erau culorile de predilecţie şi în ce fel utilizate ; cum s-au dezvoltat relaţiile spaţiale. Am petrecut cîteva ore într-o dimineaţă la Uffizi, o după-amiază la Accademia, altă după-masă la San Marco şi ieri m-a fascinat vorbindu-mi despre porţile Baptisteriului privite prin prisma mulţimii ; despre modul

de redare al scenelor biblice, considerate de unii sculptură, de alţii pictură. Atîta vreme cît nu părăsim Renaşterea, prietenia noastră este ideală.

Am convingerea că în curînd am să mă apuc iar de pictură ; de aceea am şi dorit să mă întorc aici. Lumina este atît de limpede şi totuşi atît de subtilă. În clipa de faţă aş vrea să pictez munţii ; munţii care acoperă Vallombrosa, într-o zi cînd se vede pînă acolo şi într-o altă zi cu vizibilitate redusă. Sau să mă duc pe coastă, pe undeva lîngă Carrara, să pictez Alpii Apuani, liniştea lor miraculoasă, şi mai profundă atunci cînd o priveşti de pe plajă unde urlă copiii şi aparatele de radio, şi gradaţia luminii, de la ondulaţia sumbră din prim plan pînă departe, departe în zare, pînă la strălucirea albă a marmurei ce pare zăpadă. Şi pe vreme bună, cînd cerul e albastru şi senin, rotocoalele imense şi pufoase de nori care plutesc ca fumul printre vîrfuri.

Mi-ar place să-i pictez nu în maniera străvechilor florentini, ci aşa cum i-ar fi pictat Turner, cu mai multă emoţie, cu forţă şi violenţă. L-am întrebat pe Peter ce părere are despre Turner şi mi-a spus că da, Turner este într-adevăr un pictor foarte important, că s-a oprit la limita acceptabilă a abstracţionismului — care, alături de expresionism, este o adevărată blasfemie. Peter e în căutarea pietrei filosofale, pe care n-o va găsi niciodată pentru că nu poate fi găsită ; nici aici, nici în altă parte. Dar îi oferă o scuză ca să se înmormînteze de viu aici ; el însuşi a

ajuns să recunoască nu numai că trăieşte în trecut, dar că se şi foloseşte de trecut.

Aici te cufunzi în frumuseţe, te îneci în frumuseţe. Întorcîndu-mă, mi-am dat seama, mai limpede ca niciodată, că ar fi fost curată nebunie să fi încercat să mă stabilesc aici cu Kevin, ar fi fost de nesuportat şi ar fi pus capăt veleităţilor mele de pictor. Cum să lucrezi înconjurat de asemenea perfecţiune ? Dar mai sînt şi altele de făcut pe lumea asta, iar eu am de gînd să le fac.

Aici viaţa, viaţa cea adevărată s-a refugiat în străduţele dosnice — acesta-i spaţiul ce i-a rămas — în hrubele răcoroase în care lucrează artizanii, cioplind, şlefuind, sculptînd — viaţă de oameni ce muncesc. Refugiată în Borgo San Frediano şi în străzile de lîngă Santa Croce, clocotitoare şi caustică, plină de umor. Pe aceşti florentini tradiţia nu-i înhibă, deşi sînt conştienţi de existenţa ei care se manifestă dealtfel şi în comportamentul lor, în încrederea pe care o au în ei, precum şi în felul minunat de alambicat în care vorbesc. Îi prefer fără ezitare burgheziei pretenţioase, egocentrice şi egoiste ; ca să nu mai vorbesc de aristocraţie — sau ceea ce a rămas din ea.

Săptămîna asta Peter a dat o masă grozavă, cum numai el ştie să dea. L-am ajutat la pregătit, găteşte simplu, dar nemaipomenit de bine, cu fel de fel de mirodenii şi mult usturoi. Au fost invitaţi Armando, proprietarul unei galerii, cu nevastă-sa, care-i fermecătoare, şi Gianni Roghi, un pictor restaurator, cu nevasta

lui care zîmbea tot timpul și tăcea. Lumînări și vinuri bune, o seară foarte amuzantă, bîrfind și forfecînd toți cunoscuții, desființîndu-i, făcîndu-i bucățele, bucățele pe toți și toate, redescoperind cu cît mai bine se pricep florentinii să se disprețuiască între ei.

Parcă tot timpul încearcă să spună : „Noi nu sîntem buni de nimic, dar priviți-i pe ceilalți". Nu cruță pe nimeni, n-au nimic sfînt, critică totul, ceea ce s-a pictat aici, tablourile din expoziții, publicațiile, politica, ultimul festival Maggio Musicale, pînă cînd simți pur și simplu nevoia să auzi și o părere pozitivă. Îți pare că nu mai există nimic altceva decît nevroze, incesturi și flecăreli ; dacă-l citești pe Cellini sau Vasari vezi că Florența a fost întotdeauna loc de ceartă și bîrfeală ; numai că pe atunci chiar se ucideau între ei, înfigînd în spatele dușmanului cuțite adevărate, dar cel puțin bîrfeau pe socoteala unor eroi.

Peter, firește, era în elementul lui ; urăște prezentul. Cîteva săgeți la adresa lui Kevin, pornite din arcul lui Armando. *„Ah, si, quello di Bellosguardo"* — ăla din Bellosguardo. „Și, din cînd în cînd, și din Florența" a completat Peter, și ceilalți au rîs, eu însă n-am putut rîde, m-am gîndit la bietul de el, singur și disperat, în camera de la Oltrarno. Mă întreb dacă Peter știe că a încercat să se sinucidă ; bănuiesc că nu știe.

Kevin, atît de slab ; ratat fără speranțe. Și William. Știind atît de bine să-și conducă barca, culegînd numai succese.

XV

E RIDICOL. Parc-am fi Dante și Beatrice, parcă am juca într-o variantă scenică după siropoasa lor istorioară. Numai că eu am văzut-o, nu trecînd Ponte Vecchio, ci cu mult mai banala Piazza della Republica. Unde ședeam în stradă la masa cafenelei Giubbe Rosse, conchizînd după ample meditații, că e preferabil să fii static decît peripatetic, că e mai înțelept să lași lucrurile în voia lor, decît să încerci să determini desfășurarea evenimentelor.

Și a apărut ; de după colțul de lîngă Gilli, unde stau înșiruiți derbedeii, sprijiniți de motocicletele lor și care, cînd au văzut-o, au întors ca la un semnal capul după ea, fluierînd admirativ și comentînd cu obrăznicie ; și pe care ea i-a ignorat cu un admirabil firesc. Purta o rochie de vară fără mîneci, subțire și scrobită. Nu s-a îngrășat — fusese o calomnie — era doar puțin mai plină. Avea același pas vioi și hotărît dar femeiesc — neaducînd deloc cu călcătura asexuată, lungă, de doi metri pe care o au unele englezoaice. Văzînd-o, am simțit o lovitură în stomac, în inimă, în plexul solar ; șocul recunoașterii. Incapabil să fac o mișcare, să ridic mîna și să-i fac semn, capabil doar să doresc ca ea să traverseze piața, să mă zărească și să mă salute. Să mă întrebe dacă dorisem s-o văd. Am rămas pasiv și nemișcat și ea și-a continuat drumul, traversînd ce-i drept piața, dar în linie dreaptă spre trotuarul din fața ei, și eu am deschis gura să strig „Joan !" — doar

mesele cafenelei ne despărţeau — dar n-am reuşit să scot nici un sunet.

Scoală şi ia-te după ea, scoală-te şi *ia-te după ea.* Aruncă nişte bani pe masă şi fugi după ea. Nici o mişcare. De neclintit. Pironit într-un ciudat echilibru, între neputinţa de a mă mişca şi dorinţa de a nu sta pe loc.

Ai vrut s-o vezi şi ai văzut-o. Dar nu îndeajuns. Şi-apoi vederea ei produsese o schimbare, mă făcuse să doresc s-o mai văd odată şi — ei, da ! — să-i vorbesc. Ca şi cînd — ori cît ar părea de ciudat — ea ar fi fost în stare să-mi oblojească durerea. Era atît de pricepută să aline o durere. Ah ! Doamne, aş vrea să n-o fi văzut. Aş vrea să fi rămas acolo sus, pe deal.

Dacă iar coboară în oraş, nu există decît o singură explicaţie.

Că o caută ?

Că se întîlnesc.

Poate că ar trebui să pun pe cineva să-l urmărească. Nu crezi, Anna ?

Figlia mia, depinde numai de cît vrei să afli.

Dragă Lucy, te asigur că nu m-am întîlnit cu ea şi nici n-am căutat s-o văd.

Ceea ce e adevărat. Că am zărit-o din întîmplare, pentru cîteva clipe, nu înseamnă că am întîlnit-o. Că m-am plimbat cu gîndul aiurea, neîncercînd să aflu unde locuieşte, nu înseamnă că am căutat-o.

Nu te cred Kevin. De luni şi luni nu te mişti de lîngă casă şi acum, dintr-o dată, cobori zilnic în oraş.

— Nu zilnic. O dată pe săptămînă. Săptămîna trecută am fost de două ori.

Chiar dacă n-ai văzut-o încă, pun mîna în foc că după ea umbli.

Prea bine ; nu mă mai duc la Florenţa. Nu trec dincolo de Bellosguardo.

Asta înseamnă că a plecat ; nu mai ai motiv să te duci.

Lucy !

Nu mai face pe nevinovatul, Kevin ! M-ai trădat o dată, e firesc să mă trădezi şi a doua oară. Numai că dacă se întîmplă, înapoi nu te mai întorci.

L-am zărit ieri, doar pentru o clipă ; ştiam că, mai devreme sau mai tîrziu, trebuia să se întîmple. Dintr-un taxi coborînd pe Borgo Pinti. Cînd deodată iată-l, îmbrăcat într-un costum alb, mergînd săltat, cu mersul lui neverosimil, de actor — bine era dacă se făcea actor — cu pasul lung şi braţele cînd înainte cînd înapoi, ca un soldat, privind încruntat cerul cu privirea aceea a lui căreia în glumă îi ziceam „imperială". Era, ah, Doamne ! atît de ridicol şi, mi-era, ah, Doamne ! atît de drag !

Totul s-a petrecut atît de repede şi de neaşteptat încît n-am apucat să fac nimic. Am vrut să dau în jos fereastra maşinii şi să-l strig, dar am fost prea înceată ; apoi am vrut să spun şoferului să oprească, dar n-am ştiut cum şi, pînă să

mă dumiresc, am dat colțul pe Via Ricasoli și era prea tîrziu.

Acum însă sînt hotărîtă să-l revăd. Mă face să mă simt ca atunci cînd l-am văzut prima oară, întins cu fața în sus, dormind sub plasa care-l apăra de țînțari, fața lui atît de frumoasă și tînără și senină, și fruntea îmbrobonată de sudoare. Proteguitoare. Dealtfel, ăsta e secretul succesului lui la femei, cu toate că m-ar urî dacă ar ști că gîndesc așa. Nu felul în care arată, deși e încă frumos, nici verva inteligenței lui, sclipitoare ca focurile de artificii, nici citatele din clasici sau celebrități literare, la care îi place să se refere ; ci faptul că trezește în ele instinctul matern. Acum, iată că din nou doresc să am grijă de el.

XVI

PIAZZA GOLDONI, pe Lungarno — după-amiaza.

E o zi fierbinte, cu cer senin, de un albastru intens, pe care plutesc greoi nori albi, masivi. Contururile au o deosebită precizie ; fațada verde cu alb a bisericii San Miniato, înălțată deasupra fluviului are o simetrie triunghiulară perfectă dar e lipsită de profunzime, ca și cum ar fi lipită de cer. Dedesubt, balustrada din Piazzale Michelangelo e înnegrită de mulțimea de chipuri anonime ale turiștilor.

Pe Ponte alla Carraia, din partea opusă micuței piazza, apare Kevin. În ciuda căldurii, are pasul inutil de vioi, săvîrșind parcă un act de vădită bravură. Poartă un costum ușor cu dungi subțiri, albe și albastre, și are o expresie de indiferență aproape sfidătoare. Lumina roșie a semaforului îl oprește la marginea trotuarului de pe Lungarno, unde așteaptă privind distrat și detașat peste cacofonia mașinilor și a motocicletelor ce huruie.

Dinspre *piazza*, venind din Via della Vigna Nuova, se ivește Joan. E o femeie frumoasă, matură, de vîrstă incertă, bine făcută, sigură pe ea și plină de prospețime. Are părul scurt, ondulat și de un blond închis, iar nasul drept și scurt, dîndu-i o înfățișare de pechinez simpatic. Poartă ochelari mari de soare.

Cînd lumina semaforului se face verde, atît Kevin cît și Joan pornesc să traverseze Lungarno. De cum face primul pas, Joan îl zărește pe Kevin. Se oprește, cu buzele ușor depărtate, apoi se îndreaptă spre el, zîmbind, privindu-l cum înaintează fără să-i bănuiască prezența, pînă ajunge aproape în dreptul ei. De-abia atunci se oprește, vrea să se dea la o parte, privește în jos și, în sfîrșit, o vede.

Kevin : (desfăcînd larg brațele) Joan ! Doamne, Dumnezeule ! Joan !

Joan: (mai încet, cu un zîmbet plin de dragoste) Kevin !
Se îmbrățișează în mijlocul străzii fără să țină seama de mașini.

Kevin: Ce minune !
Joan: Nu-i aşa ?
Kevin: Uite ce, nu putem sta la nesfîrşit în mijlocul străzii.
Joan: Şi de ce nu ?
Kevin: Pentru că ne vor ucide, de aia.
(O ia de mînă şi o trage pe trotuarul de unde a venit.)
Kevin: Ştiam că eşti aici.
Joan: (agăţată de braţul lui) Ştiai ? Cum de-ai aflat ?
Kevin: Am eu informatorii mei.
Joan: Şi eu ştiam că eşti aici. Te-am văzut ! (Merg păşind voios în sus pe Via della Vigna Nuova)
Kevin: Şi de ce, pentru numele lui Dumnezeu, nu mi-ai făcut un semn ?
Joan: N-am putut. Eram într-un taxi.
Kevin: Nu-mi rămîne decît să recunosc : Şi eu te-am văzut.
Joan : Unde erai ?
Kevin: La o cafenea în Piazza Republica.
Joan: Şi de ce, pentru numele lui Dumnezeu, nu mi-ai făcut un semn ?
Kevin: Pînă să mă dumiresc, ai dispărut. Dante şi Beatrice.
Joan: Ei n-au fost niciodată căsătoriţi (strîngîndu-se la braţul lui) Ce bine-mi pare să fim împreună.
Kevin: Şi *mie*-mi pare bine.
Joan: Unde putem sta ? La vechiul Tabby Cat?
Kevin: Nu mai e. S-a mutat pe Lungarno.
Apropiindu-se de Via Tornabuoni, Kevin

devine circumspect şi dă semne de îngrijorare ; pare chinuit de gînduri.
Kevin: (deodată) Ştiu unde.
Se grăbeşte, conducînd-o pe Joan dincolo de Via Tornabuoni.
Kevin: (în şoaptă, concentrat) Teritoriu inamic.
Traversează Piazza Santa Trinità, o iau pe îngusta Via delle Terme, traversează nou construita Por Santa Maria, ieşind în sfîrşit în Piazza della Signoria vizavi de Palazzo Vecchio, măreţ şi elegant ca întotdeauna. Joan îl priveşte cu admiraţie drăgăstoasă, Kevin îl ignoră. O trage după el spre stînga, traversînd piazza în diagonală, printre grupurile de turişti care cască gura, la o mică *bottigleria* [1]. Înăuntru, aşezaţi în jurul unor mese de lemn, cîţiva fermieri de la ţară, cu mîini bătucite şi căşti în cap, beau ; se uită la ei cu uimire.
Joan: (rîzînd în timp ce se aşază la o masă) Vii des aici ?
Kevin: (fără zîmbet) Foarte rar.
(Patronul le pune în faţă un litru de vin roşu)
Joan: Ca într-un film de spionaj.
Kevin: Florenţa nu e Londra.
Joan: (punînd mîna peste a lui şi privindu-l cu afecţiune) Ce mai faci, Kevin ?
Kevin: (privind dincolo de Joan) Mor.
(Joan îşi retrage mîna, îşi dă capul pe

[1] Pivniţă de vinuri (it.)

spate și, spre neplăcerea lui Kevin, izbucnește în rîs)

Joan: Vai, iubitule. La fel de melodramatic ca pe vremuri !

Kevin: (adînc jignit) Nu glumesc.

Joan : (potolindu-și rîsul). Știu, iubitul meu, știu că nu glumești.

Kevin: Poate crezi că moartea e o glumă și durerea, motiv de rîs.

Joan: (luîndu-i din nou mîna, vorbindu-i duios ca unui copil pe care ar fi vrut să-l împace) Ce-i cu tine ?

Kevin: Mă supără durerea asta care revine mereu.

Joan: Rana cea veche ?

Kevin: Nu, nu rana. Uite aici.
Arată în partea stîngă a stomacului.

Joan: (gravă) De cînd te supără ?

Kevin: De vreun an și jumătate.

Joan: Te-a văzut un doctor ?

Kevin: Da, dar nu știe ce am. Sau, mai bine zis, cred că știe dar nu vrea să-mi spună.

Joan: Și Lucy ce spune ?

Kevin: (privind în gol) Lucy, nu mă crede.

Joan: (îngrozită) Nu te *crede ? De ce* nu te crede ?

Kevin: (țeapăn) Nu știu.

Joan: Vrei să spui că atunci cînd te doare, se face că nu știe ?

Kevin: Mă acuză că mint.

Joan: (indignată) Ce otravă de femeie !

Kevin: (vinovat) Cred că există... circumstanțe atenuante.

Joan: Ce de pildă ?

Kevin: Anumite neînțelegeri din trecut.

Joan: (șireată) Cînd te prefăceai ?

Kevin: Cînd se putea crede că mă prefăceam.

Joan: (calmă) Înțeleg.
Urmează o tăcere în care pare că se retrage fiecare în lumea lui, Joan ca să mediteze ceea ce a aflat, Kevin la implicațiile mărturisirii sale.

Joan: (în cele din urmă, uitîndu-se la el). Crezi cu adevărat că vei muri, Kevin ?

Kevin: (fără s-o privească) Da.
Urmează o altă tăcere.

Joan: (cu ochii în altă parte). Ai încercat să te sinucizi, așa-i ?

Kevin: (sărind) Cine ți-a spus ?

Joan: Am aflat.

Kevin: Vreau să știu cine ți-a spus.

Joan: (obosită) Ce importanță are ?

Kevin: (cu resemnare amară) Bănuiesc că dacă scorpia aia de Anna s-a apucat să răspîndească zvonul prin Florența...

Joan: Nu-ți trebuie prea mult timp ca să răspîndești un zvon în Florența. E vorba de Anna Krutkova, aia care-și petrecea tot timpul la Barul American, pîndind să-i pice careva în plasă ?

Kevin: Și i-a picat.

Joan: Cine ? Lucy ?

Kevin: Da.

Joan: Cred că n-a făcut eforturi prea mari.

Kevin: (evitîndu-i privirea) Lucy a fost întotdeauna prea încrezătoare.

Joan: Spune-mi de durerea ta. E scurtă şi violentă sau persistentă şi surdă.

Kevin: Depinde. Uneori e atît de violentă că devine insuportabilă. Alteori e ca o pulsaţie, cu care poţi ajunge la un *modus vivendi.*

Joan: N-o fi eternul *fegato ?*

Kevin: (clătinînd din cap). Mi-am făcut analizele.

Joan: Revine în anumite împrejurări ? După ce ai mîncat ceva ? sau după ce ai băut ? Sau după un efort fizic ?

Kevin: (de departe) Apare în momentele cele mai complicate.

Joan: Cînd eşti încordat ?

Kevin: (recunoaşte împotriva voinţei) Da.
Joan dă din cap.

Kevin: (insistent) Ce poate fi ? Ai vreo idee ?

Joan: Ar putea fi orice sau nimic.

Kevin: Ca de pildă ?

Joan: Eşti nefericit, nu-i aşa Kevin ?
(Kevin întoarce capul şi nu răspunde)

Joan: Ţi-a dăruit zece ani de nefericire.
Tăcere grea, melancolică. Kevin trist, meditativ, Joan gîndindu-se cu amărăciune.

Kevin: (adresîndu-se mesei) N-a fost numai nefericire.
(Joan continuînd să tacă, curajul lui creşte)
Au fost poate clipe, zile. Luni întregi de fericire.

Joan: După ce s-a lepădat de tine.

Kevin: (înţepat) Nu cred că m-aş exprima astfel.

Joan: (blîndă) De ce continui să stai aici ?

Kevin: Pentru că oricît ţi s-ar părea de ciudat, o iubesc.

Joan: (cu voce neutră) Înţeleg !

Kevin: Nu înţelegi. Ai hotărît să nu înţelegi.

Joan: (împăciuitoare) Hai să nu ne certăm. Nu acum. Nu de data asta.

Kevin: (cedînd numaidecît) Foarte bine.

Joan: Scrii ceva în momentul de faţă ?

Kevin: (încurcat) În momentul de faţă, nu. Dar am o idee în legătură cu editarea unei reviste literare.
Pe faţa lui Joan apare umbra unui surîs pe care şi-l stăpîneşte simţind ochii bănuitori ai lui Kevin.

Kevin: Se va intitula „Bellosguardo". Robert Clyde şi cu mine o vom tipări aici la Florenţa. Roland Wilkinson, care a fost aici şi a stat la noi, a fost entuziasmat de ideea noastră.

Joan: (cu o însufleţire comandată) Grozav !

Kevin: (după ce-i aruncă o privire iscoditoare). S-ar putea s-o scoatem în două limbi.
După ce a vorbit, Kevin cade într-o melancolie tăcută. Din nou Joan îi ia mîna, şi i-o ţine pînă ce el ridică ochii şi o întreabă plin de teamă.

Kevin: Joan, crezi c-am să mor ?

Joan: De ce să mori ? *De ce ?*

XVII

CUM SĂ MAI PLEC acum cînd ştiu ceea ce ştiu ? Moare dacă-l părăsesc ; poate că a şi început să moară. Pe furiş şi speriat, cum n-a fost niciodată. Simt în el un gol care creşte. Cînd mă gîndesc la ea, îmi amintesc de specia aceea de muşte ale căror larve se dezvoltă înăuntrul crisalidelor pe care le rod pînă ce nu mai rămîne nimic din ele.

Degeaba spun că-i vina lui, că totul era de prevăzut, că merită ceea ce i s-a întîmplat. Ceea ce s-a întîmplat contează şi, dacă nimeni nu face nimic, nu-l salvează, nu mai are nici o speranţă.

Într-un anume sens, fireşte că moare, însă din ce pricină anume moare, ce înseamnă durerea lui — dacă într-adevăr înseamnă ceva — nu mai are nici un fel de importanţă. Sau, dacă ar vrea cineva să ducă cruzimea pînă la capăt, poate că — în acelaşi sens — a şi murit. Atît de resemnat şi de pasiv. Nici nu-şi mai dă osteneala să se justifice. Este înspăimîntător de lesne de imaginat cum trebuie să se desfăşoare existenţa lor comună, chiar după numele oamenilor la care se referă ; toată acea sub-omenire pe care altădată ne străduiam s-o evităm, atît de lacomă şi parazitară, agăţîndu-se cu unghiile de orice, ca să supravieţuiască ; un soi de pseudo-societate alcătuită, ca acele sculpturi, din *objets trouvés* [1].

Oare ceea ce simt pentru el e dragoste sau milă ? Dar ce importanţă are ce nume poartă cînd este atît de adevărat şi de puternic, cînd mă

[1] Obiecte găsite (fr.)

răscoleşte şi mă chinuie? Însă îl cunosc pe Kevin. Nu se va rupe decît dacă va avea încotro se duce, adică pe cineva care să-l primească, şi ce-i pot eu oferi acum ? Sînt măritată. O căsnicie fără patimă, dar temeinică şi fericită, legată de un bărbat care mă iubeşte şi care va suferi. În afară de asta, am încercat de două ori, am dat greş de două ori, ce oare ne-ar îndreptăţi să credem că de rîndul acesta vom izbuti ?

Peter Clovis ar spune că Kevin mă va trage cu el la fund. Probabil că are dreptate. Dar cînd vezi cum cineva se îneacă, îl poţi lăsa să se scufunde? Eu nu pot să-l las pe Kevin să se înece.

XVIII

SĂ-ŢI FIE DAT să întîlneşti din nou atîta bunătate. Cum n-am mai întîlnit de mult. De cînd a plecat Ruth, care era la fel de bună, şi care a dispărut, pe care am pierdut-o pentru totdeauna. Nu trebuie să uit însă că eu sînt cel care n-a răspuns la scrisori.

Joan mă iscodeşte. E hotărîtă să-şi demonstreze că sînt nefericit, că mi-am primit pedeapsa pentru faptul de a o fi părăsit. E ceva mai bătrînă ; amîndoi sîntem. Văzînd-o de aproape, îţi dai seama de riduri, de adîncirea unor cute, de îngreunarea trupului, de un anumit nefiresc în vioiciunea ei. Mă întreb cum m-o fi găsind ea pe mine ? Încă atrăgător. Ştiu, i se citeşte în

priviri. Şi dacă există forţă de atracţie, totul e cu putinţă, schimbare, dacă doreşti schimbare, ajutor, dacă ai nevoie de ajutor. Nu că aş vrea vreodată, dacă ar depinde de mine s-o părăsesc pe Lucy, dar e înspăimîntător să fii singur şi fără apărare în faţa bătrîneţii.

Ah ! Ce n-aş da să fiu iar tînăr şi s-o ţin în braţe !

Încă sînt tînăr ; cel puţin destul de tînăr ca s-o ţin în braţe. Încă destul de tînăr ca să-mi fac iluzia că sînt liber şi că pot alege. „Dacă vrei să mă mai vezi, mi-a spus, mă găseşti la Pensione Volterra", şi a plecat fără să se uite în urmă. Un obicei al ei ; niciodată nu priveşte în urmă. Îi voi telefona. Aş vrea s-o revăd. Îmi dă atîta curaj şi îmi face bine să ştiu că nu-mi poartă pică. Şi de ce mi-ar purta ? Sînt căsătorit, şi ea este, deşi e ciudat de reţinută cînd e vorba de bărbat-su. E avocat. N-a mai fost însurat. Mi-l închipui înalt şi liniştit şi cam uscăţiv. Am vrut s-o întreb dacă-l iubeşte ; am s-o întreb. Deşi, dac-o întreb, îşi va da seama ce vreau să aflu : oare mă mai iubeşte ? Cred că da. Ar fi minunat dacă ar sta aici.

XIX

JOAN SE ÎNTÎLNEŞTE din nou cu Kevin, ceea ce cred că e o nebunie din partea ei, şi i-am spus. Ceea ce a fost complet inutil, fireşte. Joan

nu ia în seamă sfaturile. A ridicat din umeri şi a răspuns : „Ne-am întîlnit din întîmplare şi am luat o cafea împreună, asta-i tot". Dar cunosc acea sclipire din ochii ei ; am mai văzut-o şi altădată, în ochii ei şi ai lui Ruth. Privirea care anunţă reînvierea. Privirea care-mi sugerează „Trezirea din morţi a lui Lazăr". Şi dacă încă nu e convinsă că pe Kevin nimeni şi nimic nu-l poate reînvia, nici pentru ea nu mai e nici o nădejde.

Nu ştiu cum este noua ei căsnicie, din ceea ce mi-a spus nu cred să fie întemeiată pe pasiune, dar în orice caz ar fi o prostie să se renunţe la ea din pricina lui Kevin. Care şi-a făcut o profesie din a fi salvat. Ruth îl credea în pragul sinuciderii, dar el a rămas viu şi nevătămat. Joan îl crede foarte bolnav şi e convinsă că e absolut necesar ca cineva să-l smulgă de lîngă Hiyah ; eu cred că e bolnav cît îi convine lui să fie. Probabil că ea îl priveşte cu ochi de infirmieră ; iar eu sînt un nepriceput. Oricum, e mai bună infirmieră decît pictoriţă.

Ieri mi-a adus o pînză pe care a pictat munţii care se văd de pe malul fluviului, spre Vallombrosa. Din punctul de vedere al tehnicii, e în vădit progres ; desenul e mult mai bun ca înainte şi înţelege destul de bine problemele legate de perspectivă. Dar ca să faci ceva nou, cu tema asta, e nevoie de o viziune pe care ea n-o are ; nu era nimic în tablou care să fi fost redat mai bine decît într-o fotografie color ; de fapt, peisa-

jul ar fi avut chiar de cîştigat, căci fotografia color ar fi prins mai bine subtilităţile luminii. Am felicitat-o, i-am spus că e în progres, şi m-am oprit aici. Cînd însă s-a pornit să-mi împuie capul cu Turner, am lăsat-o să vorbească în voia ei. Ca să ai pretenţia la o asemenea viziune personală, trebuie mai întîi să-ţi desprinzi picioarele de pămînt.

Am prevenit-o să fie foarte atentă dacă se întîlneşte cu Kevin ; dacă află Hiyah s-ar putea preface în fiară, iar aici, la Florenţa, fiecare-şi bagă nasul în oala altuia. M-a întrebat dacă aş fi de acord să-mi facă o vizită împreună. „Pentru Dumnezeu, de ce ţi-a venit ideea asta ?" am întrebat-o, la care mi-a răspuns că el are mare nevoie de prieteni ; că atunci cînd va pleca, n-ar vrea să-l lase atîrnînd de torţile cerului, fără nimeni cu care să schimbe o vorbă, în afară de indivizii ăia suspecţi de la Barul American. Întocmai ca Ruth ; oare sînt de acord să veghez asupra lui ? I-am spus că-şi pierde vremea încercînd să ne apropie, pe Kevin şi pe mine, amîndoi fiind ca doi ogari, legaţi de aceeaşi funie : cum tai funia, cum porneşte fiecare în direcţia opusă celuilalt. „Dar dacă vrei să te întîlneşti cu el — i-am oferit — fără ca jumătate din Florenţa să se zgîiască la voi, plec de acasă, îţi dau cheia şi-l poţi chema aici. Numai să-mi spui cînd să mă întorc".

„Eşti aşa de drăguţ, Peter, a spus, şi aşa de nemernic". Şi m-a sărutat.

XX

AU FOST VĂZUŢI împreună.

Unde ? Cine i-a văzut ?

La o cafenea lîngă Ponte Vecchio. Ieri după amiază, la ora cinci.

Trebuia să se ducă la consulat. Spunea că avea întîlnire cu consulul.

A avut întîlnire cu ea.

M-am săturat, Anna. Vreau să aflu totul de la el.

Va nega.

Dar de rîndul ăsta, am dovezi.

Iar el va face rost de o scuză verosimilă, *sta sicura* [1].

Nu va fi destul de verosimilă. Am să-i spun că dacă nu mai poate fără ea, n-are decît să plece dracului din casă.

Ştii de pe acum ce va alege ; sau se va preface că alege.

Continuînd să mă tragă pe sfoară.

Dacă tu îi permiţi.

XXI

ANNA A AVUT dreptate. L-am întrebat şi a negat. Chiar după ce i-am spus că au fost văzuţi împreună. A sărit ca ars şi mi-a spus că nu-i

[1] Fii sigură (it.)

adevărat. Mi-a spus că doar a zărit-o o dată, și atîta tot, nici măcar n-a oprit-o.

I-am răspuns :

— Uite ce e, Kevin, dacă vrei să te întorci la ea, n-ai decît să te întorci. Uneori cred că am făcut cea mai mare prostie din lume nelăsînd-o să te păstreze.

El s-a încordat deodată tot, așa cum face de-obicei, strîngînd din maxilare și repetînd într-una :

— Nu vreau să mă întorc la ea, *nu* vreau să mă întorc la ea.

Apoi pe față i-a apărut iar expresia aceea prin care mă informează că suferă, că din nou l-a apucat durerea, numai că eu m-am făcut că nu observ și am continuat :

— Dacă vrei să te întîlnești cu ea, întîlnește-te cu ea, dacă vrei să te culci cu ea, culcă-te cu ea; dacă vrei să pleci în lume cu ea, pleacă cu ea. Dar să nu crezi că vei continua să trăiești în casa mea și pe banii mei.

Și atunci a început spectacolul ; și-a dus mîinile la stomac, a închis ochii. A căzut înapoi în fotoliul de paie. I-am spus :

— Ai jucat de prea multe ori comedia asta în fața mea, ca să mă mai impresioneze, Kevin. Ar fi cazul să încerci să vezi ce efect are asupra *ei*.

Și am plecat lăsîndu-l singur.

Dar îmi este imposibil să mă gîndesc în altă parte ; toată povestea asta m-a întors pe dos. Mă tot întreb ce coace ea acolo jos, ce planuri urzește, pentru că de bună seamă asta face, n-a venit ea aici fără nici un scop, iar Kevin e atît

de slab, are să-i cadă în plasă, cum i-a căzut și ultima oară.

Poate a descoperit că noua ei căsnicie nu-i așa cum și-a visat-o și, ce și-o fi spus în mintea ei : „Nu-i nimic, îl iau înapoi pe Kevin", sau și-o fi spus : „Acum că tot sînt la Florența, ce-ar fi să-i stric căsnicia *ăleia*, s-o umilesc, să-i dovedesc că-l pot lua înapoi oricînd vreau !" Cea mai bună învățătură de minte ar fi să-i spun „Ia-ți-l", și să i-l las să vedem cum se descurcă dumneaei. Nu-mi mai e bărbat, din partea mea ar putea pleca și mîine, ceea ce mă scoate din fire este nesiguranța, așteptarea asta. Anna spune :

— Poți pune capăt situației oricînd poftești.

Și știu că așa e, numai că poate tocmai asta urmărește Joan.

Acum, cînd cobor în Florența, am început și eu s-o caut, atît de rău am ajuns. Sînt enervată, iau din nou somnifere, și în fiecare moment am impresia că voi da cu ochii de ea, sau de *el* cu *ea*, și nu mai am liniște cînd ies pe stradă. Uneori îmi zic că aș dori s-o întîlnesc, ca măcar s-o pot întreba : „Ce cauți aici ? Ce pui la cale ?" Deși știu că, în loc de răspuns, mi-ar arunca o privire înghețată, tipic britanică, de parc-aș fi fost obraznică cu Regina.

Ceva se întîmplă. Îmi dau foarte bine seama, altfel n-ar șterge-o atît de des pe nesimțite în oraș, iar cînd e acasă nu s-ar feri cu cît poate din calea mea, mai mult chiar ca în alte dăți și cînd nu știe că sînt prin preajmă, fluieră cu gîndurile în altă parte. Nu sînt dispusă să mai suport *toate* astea.

XXII

APARTAMENTUL LUI Peter Clovis. Un *rendez-vous*. Total absurd dar, ciudat, cîte emoţii a trezit în mine. Ca o şaradă, un ceremonial, o repetiţie simbolică ; ce altceva ar putea fi ? Urcînd scările acelea ameţitoare, de piatră, simt din nou fiorul trecutelor întîlniri. Un reflex condiţionat, nimic altceva. În capul scărilor mă aşteaptă o ceaşcă de ceai şi înţelegere, nimic altceva ; prietenie şi aduceri aminte. Dacă ea o fi venit ; simt fiorul, eternul *frisson* al întîlnirilor de dragoste. Oare va veni ? Oare a venit ? Acea nelinişte pe care ţi-o dă nesiguranţa are un rol esenţial în asemenea împrejurări.

În capul scărilor mă opresc, răsuflînd din greu, cu privirea ţintită la uşa din faţă. Răsuflu mult prea greu ; trebuie să încep iar să înot. Să merg pe coastă sau pe o insulă şi să înot. Lucy nu înoată. Joan adoră înotul.

Apartamentul lui Peter Clovis. Şi dacă el e acasă ? Înghite-ţi deziluzia ; „*Ce plăcere* să te văd". Conversaţie insipidă în trei, timp preţios pierdut degeaba, omorît, ochiul ironic al lui Clovis asupra noastră, amuzîndu-se, observîndu-ne din afară, ţinîndu-se, evident, deoparte, ferindu-se să aibă vreun amestec. Cît îl invidiez în anumite privinţe, cum ştie să se păzească de orice chin şi frămîntare. Dacă e adevărat că noi cei ce trăim la Florenţa ne-am plasat la periferia existenţei, atunci el şi-a fixat locul la periferia periferiei.

Apăs butonul soneriei. Clipa ce urmează se dilată pînă la infinit. Senzaţie de gol lăuntric ca în pragul unui ritual ; momentul adevărului. Zvon de paşi. Parc-ar fi paşii ei. Clic ! Clanţa se răsuceşte. Joan ? Da. Mulţumescu-ţi ţie Doamne.

— Iubito !

— Iubitule !

Locuinţa lui elegantă, rafinată, orînduită, locuinţă de bărbat neînsurat şi pedant, de o somptuozitate sterilă, cu tablouri de care ştiu că sînt valoroase dar care nu-mi spun nimic, cu obiecte de care ştiu că sînt frumoase dar, pentru mine, n-au viaţă.

— Ce spui ce drăguţ din partea lui Peter ?

— Într-adevăr, foarte drăguţ.

Şi chiar este. Să ne împrumute sanctuarul său, refugiul lui de sihastru, bunkerul lui imaculat. Oare sîntem supravegheaţi printr-un joc de oglinzi paralele ? Există în pereţi un sistem de ascultare ? Sau şobolani ascunşi pe după draperii ? Celibat de îngeri, mătăsuri şi candelabre. Ştie că nu e nici un risc să ne lase singuri împreună aici, că nici unul din heruvimii lui înaripaţi nu va fi deranjat, cu atît mai puţin patul, care, după cîte îmi amintesc, e acoperit cu o superbă şi antică cuvertură de catifea.

Stăm ca doi străini pe o sofa veneţiană foarte tare.

— Ceai ? — mă întreabă, la care eu sar în picioare ; e prea mult.

— Doamne, mă pomenesc strigînd, parc-am fi într-un bordel de mahala din timpul Reginei Victoria ! Totu-i cuviincios, maniere alese, ceai

și politețuri pînă ce, din nebăgare de seamă, te trezești în dormitor.

— Ei bine, în după-masa asta n-o să ne trezim în dormitor ! spune ea și iese să pregătească ceaiul. Dar cel puțin am dat pe față ce ascundeam în minte și de acum încolo putem rîde. Și ce minunat e cînd rîdem, ce multă vreme a trecut de cînd n-am mai rîs.

M-am luat după ea la bucătărie, unde s-a purtat ca și cînd ar fi fost o prostituată de condiție bună care a agățat un ofițer : „Sper că nu vă închipuiți că invit pe *oricine* îmi adresează cuvîntul pe stradă. *Vă rog,* domnule căpitan, astîmpărați-vă cu mîinile, nu-i frumos ce faceți". Cînd a adus ceaiul în salon, rîdeam amîndoi cu lacrimi, deschideam gura să spunem ceva, dar nu puteam, pufnind iarăși în rîs.

Apoi, pe neașteptate am sărutat-o, era atît de fermecătoare cum ședea pe canapea și rîdea, și după ce am sărutat-o, parcă ceva s-a pus în mișcare, un întreg proces ce trebuia să-și urmeze inexorabil cursul, neținînd seama de voința noastră, dar într-un mod foarte natural, foarte firesc, deloc mecanic. Eu sărutînd-o, ea sărutîndu-mă. Mîna mea pe sînii ei frumoși și plini. Suflarea ei caldă în ureche. Mîna mea mîngîindu-i coapsa. Mîna ei între coapsele mele. O auzeam repetînd : „Kevin, nu se poate, nu se poate", dar știam că ceea ce spunea n-avea nici un sens ; era un protest formal.

Și ne-am dus în dormitor, am dat la o parte cuvertura neprețuită și, acolo pe pat, sub venerabila madona sculptată în lemn cine știe cu cîte

secole în urmă și care nu mai văzuse așa ceva cine știe de cîtă vreme. Am făcut dragoste. Nu o dată, ci de două ori.

Întinși alături, privind tablourile de pe peretele din fața noastră, grații și zeițe trupeșe și aeriene ; Joan spune :

— Nu se poate să continuăm. E de-a dreptul ridicol.

— Dar nemaipomenit de plăcut, i-am răspuns eu.

— Da, a fost ea nevoită să recunoască, nemaipomenit de plăcut ; cu mîna mîngîindu-mi pieptul. Dar nu mai puțin absurd. A fost o eroare din partea amîndurora. Acum tu te vei întoarce la Bellosguardo și eu la Londra.

— Nu încă, i-am spus. Nu poți pleca încă.

— O, ba da, a spus. Voi pleca mîine.

Am pus piciorul meu peste al ei și am spus :

— Și ce te faci dacă nu te las ?

— Nu există alternativă, a spus ea. Și ca primă dovadă : Ce s-ar întîmpla dacă s-ar întoarce Peter Clovis și ne-ar găsi aici pe minunatul său pat din *settecento ?*

— Ar fi încîntat văzînd ce utilitate potrivită i s-a dat.

— O, nu, cîtuși de puțin, a spus ea, nu ne-ar ierta nici ție nici mie, știi prea bine.

— Atunci trebuie să strîngem cu multă grijă și să punem fiecare lucru la loc ca să nu simtă, am spus, altfel n-o să ne dea voie să venim și altădată.

Ea a repetat :

— Înțelege, Kevin, nu va exista nici o altă dată.

Dar eu n-am crezut-o, mă simțeam prea euforic ; eram foarte sigur că dorea să se mai repete o dată, și încă o dată și încă o dată și așa mereu. Nu eram în stare să privesc mai departe, și nici nu doream.

M-a întrebat brusc :

— Cum merge cu durerea ?

— Durerea ? — o clipă n-am știut despre ce durere vorbea : durerea aparținea unei cu totul alte stări a existenței mele. A, da, am spus, durerea, nu mă gîndesc la ea cînd sînt cu tine, nu-mi amintesc de ea, și Joan s-a aplecat peste mine și a început să mă sărute pe față.

— Rămîi, Joan, am rugat-o, rămîi cu mine.

— Nu pot — a spus ea, sînt o femeie măritată, oricît de ciudat ți s-ar părea în momentul ăsta.

— Te rog, am insistat eu, *te rog*, nu pleca, nu încă. Rămîi cu mine.

— Vai Kevin, ești o problemă cu neputință de rezolvat !

XXIII

DOAMNE CÎTĂ prudență îți trebuie și ce forță are încă farmecul lui. I-l subestimasem. Nu avusesem nici un fel de gînd ascuns ; nu dorisem decît să stăm în liniște de vorbă, dar acum îmi dau seama că nu e posibil, nici pentru mine, nici pentru Kevin. E ca și cum ceea ce a fost între noi nu s-a împlinit încă și trebuie

să-și săvîrșească cursul căruia noi nu sîntem în stare să ne împotrivim. Cel puțin din punct de vedere fizic.

Și acum sînt complet năucită. După ce ne-am despărțit, am venit direct acasă, la *pensione* și mi-am făcut bagajul ; părea să fie singura soluție, de vreme ce m-am dovedit incapabilă să nu-mi pierd mințile de cum mă apropii de orbita lui. Voiam să prind trenul de seară spre Roma și să termin.

Numai că n-a fost atît de simplu. După ce mi-am strîns lucrurile și am încuiat valizele, am ieșit să mă plimb. Era întuneric, se răcorise, aerul era însă tot înăbușitor. Deasupra fluviului șerpuind negru în noapte, apăruse luna, durdulie, aproape plină, brăzdată de umbre albăstrii. Am privit în sus spre Bellosguardo, unde nu se vedeau decît siluete de copaci, stranii și amenințători, ca pomii unei păduri cu stafii. M-am gîndit că era acolo, și mă întrebam ce-o fi făcînd, ce-o fi gîndind. Departe, în stînga, în jurul parapetului din Piazzale Michelangelo, se zărea un șir unduit de globuri mari și albe. Ici și colo, turnuri și cupole luminate delicat apăreau din întuneric de parcă ar fi fost fosforescente ; înaltul *campanile* al bisericii Santo-Spirito, cu aroganța lui solidă și elegantă, cupola de la Carmine, superbă dar cam voluptuoasă, ca un nud de Rubens.

M-am îndepărtat de Lungarno ; nu mai puteam suporta să văd colina Bellosguardo. M-am îndreptat spre Piazza della Signoria unde domnea liniștea, doar cîțiva oameni stăteau la masă

în fața unei cafenele. Sub miraculoasa loggie tăcea, continuîndu-și existența în eternitate, toată acea violență săpată în piatră. Bietul Centaur și biata Medusă ; cu ochii închiși într-un extaz veșnic. Atîta pace după atîta foc și sînge. Savonarola arzînd pe rug. Pazzi și partizanii lor țîșnind de după zidurile aspre, majestuoase.

Piatră, bronz, marmură. Un uriaș păstrat anume pentru a fi privit de pigmei. Kevin și cu mine sîntem niște pigmei. La fel și Peter. Și Lucy. Executînd inutilele noastre piruete pe pîntecele uriașului.

Continuînd spre Piazza del Duomo, străbătînd pe sub masivul monumental, cu aspect de lut, al bisericii San Lorenzo. Abia conștientă de vorbele golanilor în spatele meu : *„Vuole andare ? Vieni con me, bella“* [1], ca un fundal sonor înlocuindu-l pe cel pe care în timpul zilei îl fac motocicletele. S-ar speria de moarte dacă vreuna din femeile agățate ar întoarce capul și ar spune „Prea bine: unde ?“

Ocolind Santa Maria Novella, ieșind în fața logiei imaculate din piața ce se deschide, și apoi din nou în sus, spre Arno. Nu pot să mă reîntorc la Kevin. Dar dacă nu mă întorc, va muri ? Și dacă mă întorc ? În jos, în jos, tot mai jos pînă la fund, amîndoi. Veșnica infirmieră, care-l salvează de el însuși. Numai că acum există și

---

[1] Vrei să vii ? Vino cu mine, frumoaso (it.)

William. Care e puternic. Care va suferi, dar va supraviețui. Care mi-a dat atît de mult, mi-a dat ceea ce nici în vis nu-mi puteam închipui că mi-ar da Kevin ; pace și siguranță. Și să trăiesc din nou cu Kevin. Povara de zi cu zi a acestei vieți. Trăind Dumnezeu știe unde, muncind — căci va trebui să muncesc — Dumnezeu știe cum. Și va fi mult mai greu acum, cînd sînt cu zece ani mai bătrînă. Ah, Kevin, Kevin, ăsta-i talentul tău, să-i faci pe alții să le pară rău de tine, să faci femeile să se simtă vinovate tocmai fiindcă sînt cinstite.

Hoinărind la nesfîrșit, pînă la Arno și înapoi, și iar înapoi pînă la Arno, și iar înapoi, înapoi, întocmai cum mă întorc mereu înapoi la Kevin. Oare n-am putea trăi noi aici jos și ea acolo sus, pe colina ei ? Nu, firește că nu, ar începe iar bombardamentul cu scrisori. Și nici în Anglia n-ar voi să se stabilească, chiar dacă ar cădea amîndoi de acord ; cu toată nostalgia lui după Anglia și Natură. Ar fi un contact prea brutal cu realitatea și el se teme de schimbare. A revăzut Anglia și știe că Anglia lui nu mai există decît în amintire.

Dacă am putea alcătui un menaj în trei. Ar fi insuportabil pentru William, dar perfect acceptabil pentru Kevin, sînt convinsă. Sau dacă aș putea reveni aici o dată sau de două ori pe an, ca să-l întăresc. La fel de imposibil.

De ce nu mă grăbesc să prind trenul ? Pot să-l prind și mîine. Da, mîine n-am să-l mai pierd.

XXIV

ÎN CAMERA MEA la *pensione*, telefonul sună smulgîndu-mă din somn și de îndată mă gîndesc. „*Kevin !*“ Cine altcineva decît Kevin ? Luptîndu-mă cu oboseala și panica, oboseală născută din panică. Dar nu e vocea lui Kevin. E o fată. Cu accent american. Prudentă.

— Joan ?

— Da ?

Întind mîna după întrerupător, apăs butonul. Lumina mă orbește.

— Aici e Lucy.

Lucy ! *Ea !* Aștept reproșuri, istericale.

— Poți veni la Bellosguardo ?

— Pentru ce ?

Sînt năucită, uluită, nu înțeleg nimic.

— Kevin are o criză. A leșinat.

Nu mai sînt uluită. Sînt speriată.

— Cum ? Cînd ? Ce i s-a întîmplat ?

La care vocea aceea plată, pe care n-am mai auzit-o pînă atunci, plată și nesigură, nepotrivită împrejurării, o voce de copil, spune „Nu știu. A căzut și a leșinat. L-a apucat o durere de care s-a mai plîns și altădată.“

— Cît e de rău ? Și-a revenit ?

— L-am întins pe o canapea. Are momente de luciditate, apoi își pierde cunoștința.

— Ați telefonat unui doctor ?

— Kevin nu vrea să vină doctorul nostru, îi este antipatic. A spus să aduci *dumneata* un doctor.

— *Eu ?*

Nu mă puteam supăra ; eram prea speriată.

— Eu ?

Iar vocișoara aceea, resemnată și impersonală.

— Zice că dacă nu cunoști nici unul, poate-l întrebi pe Peter Clovis.

— Bine, am răspuns, am să-l întreb, și am închis.

Apoi, mulțumesc lui Dumnezeu, mi-au revenit deprinderile formate în spital, disciplina, am încetat să mă gîndesc, pentru că în asemenea momente te pierzi dacă gîndești, și am devenit activă.

Peter a fost deosebit de calm, păstrîndu-și sîngele rece ; vocea lui liniștită mi-a făcut mult bine, uitasem cît știe să fie de eficient în cazuri limită, chiar cînd e vorba de boală sau accident, ca o femeie bătrînă și înțeleaptă care-ți sare în ajutor.

— Mă rog, dacă Hiyah se simte depășită, n-avem încotro, trebuie să-i purtăm noi de grijă, a spus. Îl sun pe doctorul meu și trec cu un taxi să te iau.

M-am chinuit să mă îmbrac cît mai repede, neîndemînatică din pricina somnului, apoi am coborît să-l aștept pe Clovis la intrarea în *pensione*, încercînd să mă conving că nu putea fi nimic grav, că ea era în panică, iar Kevin, ca de obicei, exagera. Pentru ea n-aveam decît dispreț, dar eram furioasă pe el ; furioasă că era bolnav și că încă avea atîta putere asupra mea încît să mă facă să fiu îngrijorată din pricina lui.

După un sfert de oră a sosit taxiul cu Peter, vioi și stăpîn pe sine, pe cînd eu tremuram toată de oboseală și spaimă.

— Doctorul a spus că vine numaidecît, m-a înștiințat Peter. Semăna cu unul din doctorii pe lîngă care lucrasem în timpul războiului, foarte grav, cu buzele ușor strînse, vrînd parcă să arate ce atitudine trebuie luată în asemenea împrejurări. M-a întrebat :

— Ai vreo idee ce ar putea fi ?

— Nu, am răspuns. Se plîngea de anumite dureri, care ar putea fi de natură psiho-somatică.

A izbucnit în rîs.

— Vrei să spui că sînt dureri de Hiyah ?

Dar mie nu mi-a venit să rîd.

Am trecut peste Ponte Santa Trinità, însă de data asta nu m-am uitat la priveliștea ce se întinde de-a lungul fluviului. Am zărit ca prin ceață o cupolă, un felinar, un turn, masa compactă a palatului Pitti, dar era ca un montaj de imagini ce nu-mi spuneau nimic. Gîndul meu era la Kevin, pe patul de suferință, aflat poate chiar în pragul morții.

Am luat-o în sus spre Bellosguardo, și am început să urcăm printre copacii ce străjuiau drumul. Pe cer apăruseră pete pale, bolnăvicioase, de lumină. Am luat mîna lui Peter și i-am strîns-o cu toată puterea ; am simțit cum a înțepenit o clipă, dar nu și-a retras-o. Comportarea lui era admirabilă ; plină de solicitudine, fără să accepte o secundă măcar că ar fi implicat.

Am mers ce-am mers pînă cînd, în cele din urmă, am ajuns în dreptul porții, unde nu m-am putut stăpîni, am sărit din mașină și m-am repezit la sonerie. Cîteva momente n-am auzit nimic. Mă rugam : „Dă Doamne să trăiască, dă Doamne să trăiască !" Peter a venit lîngă mine și, fără un cuvînt, și-a pus mîna pe umărul meu. În sfîrșit, am auzit un zăvor descuindu-se, o ușă deschizîndu-se, pași pe pietrișul aleii și, în sfîrșit, poarta s-a dat în lături ; în ea, întîmpinîndu-ne, Kevin.

— *Draga* mea Joan ! *Peter !*

În mărime naturală, și cum nu se poate mai vesel, arborînd acea voioșie de histrion pe care i-o cunosc prea bine.

— Ce drăguț din partea voastră să veniți pînă aici. Poftim înăuntru.

Bănuiesc că ne-am uitat cu stupefacție la el. O clipă am tăcut încremeniți, iar Kevin, observînd reacția noastră, a devenit și mai vesel, zburdînd în jurul nostru, invitîndu-ne în casă ; în cele din urmă Peter i-a spus foarte calm :

— Te credeam bolnav.

— Vai de mine, nici vorbă, a răspuns el și aș fi vrut să-l pălmuiesc, mă simt foarte bine.

— Dar ți-ai pierdut cunoștința. Lucy m-a chemat la telefon. Am trimis după doctor.

Și exact în clipa aceea am auzit o mașină urcînd spre vilă. S-a oprit, o ușă s-a trîntit și în fața noastră a apărut un om subțire, cu păr blond, care ne-a spus cu un ton important ! „*Sono il dottor Eliani*" [1].

Kevin l-a salutat cu aceeași vervă dementă, doctorul l-a privit cam uluit și a spus :

— *Ma Lei è quello che è malatto ?* [2]

---

[1] Sînt doctorul Eliani (it.)
[2] Dumneavoastră sînteți bolnavul ? (it.)

— *Non malatto, non malatto* [1], s-a împotrivit Kevin în italiana lui stricată, conducîndu-ne în casă ca pe nişte musafiri veniţi la o petrecere.

Noi ne uitam unii la alţii, doctorul cu sprîncenele ridicate şi ochii holbaţi, Peter cu o expresie de exasperare pe faţă. Totul era atît de straniu încît faptul de a fi intrat în vila în care-l dusese şi-l încarcerase ea, nu m-a mai impresionat ; nici perspectiva de a o întîlni pentru prima oară în viaţa mea.

Cînd am intrat în *salotto,* o încăpere destul de tristă dealtfel, cu cîteva mese şi scrinuri şi scaune vechi şi autentice — *seicento* şi *settecento,* ca stil — am găsit-o acolo, ieşindu-ne în întîmpinare. Ceea ce m-a izbit a fost totala ei insignifianţă. Ne-am mai văzut noi şi înainte, trecînd pe stradă una pe lîngă cealaltă, cu zece ani în urmă ; mi se păruse şi atunci destul de oarecare, dar măcar pe vremea aceea avea o anumită strălucire răutăcioasă. Nici asta nu păstrase ; era de neconceput cum de avea atîta putere asupra lui, cum de putea să-l facă să sufere atît, această făptură firavă, palidă, lipsită de consistenţă şi personalitate. Brusc mi s-a părut că era un vampir sau o lipitoare, care-şi adună vigoarea şi se îngraşă, sugîndu-i pe alţii de viaţă.

Ne-a spus „bună seara“ întinzîndu-ne mîna pe care doctorul i-a luat-o, dar Peter şi cu mine ne-am făcut că n-o observăm.

— Kevin şi-a revenit, ne-a informat, tot fără nici un fel de expresie în glas ; nici gînd să se

[1] Nu bolnav, nu bolnav (it.)

scuze că ne-a sculat din pat şi ne-a adus la Bellosguardo în crucea nopţii.

Deodată m-am înfuriat îngrozitor şi-am strigat :

— Pentru numele lui Dumnezeu, Kevin, du-te şi te bagă în pat !

Încaltea aşa l-am făcut să se astîmpere ; s-a uitat la mine, apoi la Lucy, care n-a reacţionat în nici un chip ci a rămas la fel de inexpresivă, apoi s-a îndreptat ascultător spre canapea şi s-a întins. După care a încercat iar să glumească, ridicînd ochii la mine, întrebîndu-mă :

— E bine aşa, soră şefă ? şi izbucnind în rîs.

— Dacă ne-ai adus aici pe toţi, la ora asta, ai cel puţin buna cuviinţă să te prefaci că eşti bolnav.

Doctorul a întrebat în italieneşte ce se întîmplase şi Lucy i-a răspuns într-o italiană care m-a surprins, căci nu mă aşteptam să mai fie ceva de descoperit la ea, că se plînsese mai devreme de dureri în regiunea stomacului şi că în timpul cinei leşinase la masă, de unde-l ridicaseră şi-l culcaseră pe canapea. Doctorul l-a întrebat pe Kevin dacă mai avea dureri, la care Kevin a răspuns, cu un hohot care l-a făcut pe doctor să clipească, şi cu aceeaşi voioşie deplasată :

— Au trecut fără urmă. Mă simt foarte bine !

— De cînd aveţi durerile astea ?

— De vreun an, vin şi trec, acum a fost ceva cu totul neobişnuit, nu-i aşa Lucy ? Nu mi s-a mai întîmplat înainte.

— Şi cum sînt durerile, puteţi să le descrieţi. Vă apucă treptat sau deodată ?

— Cînd așa, cînd așa. Dar nu sînt bolnav. Sînt și acum în stare să înot mai bine de o milă. Și mîine aș putea să parcurg mai bine de o milă înot.

Le-am făcut semn lui Peter și Lucy să-i lăsăm singuri. Cu Kevin nu te poți înțelege cînd are public ; am părăsit toți trei încăperea, în vîrful picioarelor, eu ultima, făcîndu-i semn cu mîna și încercînd să-l încurajez din ochi, pentru că el se ridicase în capul oaselor și pe față îi apăruse spaima ; ca un copil într-o cameră de spital, cînd pleacă părinții și-l lasă singur.

Ne-am oprit lîngă ușă, așteptînd ca unul dintre noi să spună ceva. Lucy își plimba privirile de la Peter la mine, neajutorată, ca și cum ea ar fi fost la noi în casă, nu noi în casa ei. Comportarea ei era așa de stîngace, încît în secunda aceea nici măcar nu-mi era antipatică ; mă nedumerea. În sfîrșit a spus, vorbind repede, cu un glas monoton :

— Vreți să luați loc ? și ne-a întors spatele privind pe culoar, de parcă ar fi vrut să scape de noi, o clipă măcar.

Ne-a dus într-un salon mic și slab luminat, în care erau niște fotolii acoperite cu huse cafenii. Aveam impresia că, deși locuia de mult acolo, casa n-o preocupa ; nu exista nici un lucru pe care, văzîndu-l, să poți spune : „Ăsta trebuie să fie al ei". Sau al lui ; dar nici nu mă așteptasem să fie altfel.

Odată așezați, a urmat o nouă tăcere. Nu puteam să mă gîndesc la nimic altceva decît la Kevin, aflat în camera din capătul culoarului.

Lucy era o cantitate neglijabilă și, după felul în care se purta, se părea că și ea acceptase ideea. Peter se uita la plafon cu acea privire prin care-și exprimă el disprețul pentru muritori. Pînă la urmă, tot Lucy a fost cea care a întrerupt tăcerea, în felul ei brusc, de *enfant terrible*[1], ca și cum ne-ar fi îngăduit din cînd în cînd să luăm parte la o conversație ce-o purta cu sine în gînd :

— Dacă ar fi fost chiar atît de bolnav, nu s-ar fi putut ridica.

Peter a rîs sceptic și a spus :

— Dacă ar fi vorba de oricine altcineva decît Kevin, aș fi de acord cu dumneata.

— S-a mai întîmplat și în alte dăți, a spus ea. Acum pretinde că-i în agonie și, o clipă mai tîrziu, e bine și zburdă ca astă seară.

— Pretinde ? am întrebat-o, uitîndu-mă cu asprime în ochii ei.

— Vezi și dumneata cum e acum, mi-a răspuns ferindu-se de privirea mea. Acum o oră zăcea nemișcat pe canapea.

— La urma urmei, ce s-a întîmplat exact ? — a întrebat Peter, pe fața căruia răzbise ceva din exasperarea pe care și-o stăpînea dealtfel, admirabil ; dar ea de bună seamă că nu observase.

Vorbea cu vocea ei fără expresie, cu privirea goală întoarsă spre mine :

— L-am întrebat dacă se întîlnește cu dumneata la Florența și, brusc, s-a schimbat la față și și-a dus mîinile la stomac. Apoi, la mijlocul

[1] Copil răzgîiat (fr.)

cinei, a scăpat cuţitul şi furculiţa şi a leşinat, după cum v-am mai spus ; a lunecat din scaun căzînd jos, pe podea.

— De obicei nu lunecă atît de departe, a spus Peter, dar nici una din noi n-a remarcat ironia. Ea a spus doar :

— Nu, pînă acum nu i s-a mai întîmplat.

Îmi aminteşte de cazurile celor şocaţi sub efectul exploziilor, în timpul războiului.

— Şi l-ai ridicat şi întins pe canapea, a spus Peter cu surîsul lui felin. Şi ai sunat-o pe Joan.

— Kevin mi-a spus s-o chem pe Joan.

Peter îşi pierdea vremea de pomană. Lucy era numai pe jumătate prezentă, parc-ar fi fost hipnotizată. Chiar şi după telefonul ei, sau poate din *cauza* telefonului, mă aşteptasem să mă întîmpine cu imensă ostilitate şi, cînd colo, mă acceptase calmă, recunoscînd chiar că se certaseră din pricina mea, ceea ce după părerea ei, ar fi fost normal să mi se pară normal. Nu puteam s-o înţeleg şi nici nu doream ; eram din ce în ce mai îngrozită că Kevin îşi irosise zece ani din viaţă trăind cu o fiinţă ca ea.

Deodată am auzit uşa de la *salotto* deschizîndu-se zgomotos, paşi îndreptîndu-se spre noi, şi în faţa noastră a apărut doctorul. Era furios, tremura de enervare ; o vînă i se zbătea la tîmplă. Ni s-a adresat în italieneşte.

— I-am spus că dacă vrea să facă pe prostul, n-are decît, e treaba lui, dar să nu-şi bată joc de mine, mai ales la ora asta din noapte.

S-a întors să plece, iar Peter s-a luat repede după el, grijuliu şi aferat ca o cloşcă. Le-am

auzit vocile din ce în ce mai departe, pînă au ajuns la poartă, şi ne-am trezit, Lucy şi cu mine, singure.

Ar fi trebuit să fie un moment antologic, demn de Eleonora Duse şi Sarah Bernardt ; realitatea este că am stat mai departe în fotoliile noastre, fără să scoatem o vorbă. Erau prea multe de spus şi prea puţine, şi eu în nici un caz n-aveam de gînd să încep. Iar în starea în care se afla, orice aş fi spus ar fi ajuns la ea deviat şi deformat. Privea ţintă în gol ca şi cînd ar fi fost singură ; fără nici un fel de iniţiativă, ca un copil, ceea ce şi era dealtfel, gîndeam în sinea mea, uitîndu-mă la faţa ei mică, meschină şi supărăcioasă, un copil răzgîiat care nu ştie ce să facă cînd dă de greu, pentru că a avut întotdeauna pe cineva să-l apere.

În cele din urmă m-am ridicat, am ieşit fără să-i spun un cuvînt şi m-am dus în *salotto*. Kevin şedea pe canapea, cu o mutră jalnică. Văzîndu-mă a încercat să zîmbească, oarecum uşurat, şi a spus :

— Doctorul nostru nu s-a amuzat.

— După tine, crezi că avea de ce ? am întrebat. Scos din pat la ora asta ca să vadă un pacient pe care nu-l cunoaşte, despre care i se spune că este în pragul morţii, iar cînd vine aici, descoperă că pacientul e sănătos tun.

— Dacă sînt..., a spus încercînd să sară de pe canapea, cu braţele desfăcute, dar de data asta nu i-a mers, n-avea destulă putere şi a căzut înapoi pe canapea. Mi-a zîmbit, umil şi resemnat : Un simplu leşin, nimic altceva. Durerea, ca

o săgeată, pe neaşteptate. Şi mi-am pierdut cunoştinţa.

— Lucy mi-a spus că v-aţi certat din cauza mea, am continuat, şi el s-a uitat la mine ca un copil certat.

— Îmi amintesc parcă ceva.

— Hai, Kevin, încetează. Îţi aminteşti perfect, nu te mai preface.

— I-am mărturisit că ne-am văzut, că ne-am întîlnit *de cîteva* ori.

— M-am auzit întrebînd :

— Ce Dumnezeu te ţine aici, Kevin ?, deşi chiar în clipa în care rosteam cuvintele îmi dădeam seama că era o întrebare retorică.

— Există motive — mi-a răspuns, cu mîinile împreunate şi ochii plecaţi ; tablou : „Binecuvîntaţi fie cei slabi". Anumite obligaţii. O anumită... afecţiune.

— Şi ce ţi-a spus doctorul ?

— A vrut să mă interneze în spital, ceea ce bineînţeles nu se pune în discuţie. A ridicat capul, s-a încruntat în semn că vom mai auzi despre acest dramatic, de el închipuit, dialog şi a continuat : I-am spus că în nici un caz nu mă voi interna într-un spital din Italia. Că, dacă e absolută nevoie, mă voi interna în Anglia, într-un spital militar.

Am dat din cap şi m-am îndreptat spre uşă, dar el m-a strigat *„Joan"* cu atîta disperare încît a trebuit să mă uit înapoi.

— Joan, nu fi supărată pe mine ! Te rog, nu pleca.

— Nu sînt supărată, am spus. Mă duc să-l caut pe Peter.

L-am găsit în grădină ; se întorcea de la poartă.

— Am făcut ce-am putut ca să-l împac pe doctor. Am încercat să-i explic cam cum stau lucrurile pe aici. Kevin, de frică, s-a încăpăţînat să facă pe caraghiosul şi a refuzat să se lase examinat.

— Mi-am închipuit, am spus.

Nu-mi place să vorbesc cu Peter despre Kevin. Cunosc părerea lui şi nu pot să nu-i dau dreptate, dar el îl priveşte pe Kevin din afară — priveşte aproape totul din afară — pe cînd eu îl privesc dinăuntru şi aceste două puncte de vedere nu se împacă între ele. Kevin nu e un laş, motivaţia lui nu este frica de durere fizică — a avut destul parte de durere în spitalul din Neapole. Totul era însă prea complicat de explicat, mai ales la ora aceea din noapte, cînd lipsa de somn şi îngrijorarea mă răpuseseră ; singura mea dorinţă era să mă duc acasă să mă culc, şi să dorm, să dorm şi să uit de toate complicaţiile, pînă voi aduna destulă energie ca să le fac faţă.

— Şi Hiyah ? a întrebat Peter.

Era exact unde o lăsasem. Nemişcată ca o statuie de ceară. În prag, Peter s-a uitat la ea, apoi la mine, zîmbindu-mi cu înţeles. Dar eu nu i-am răspuns la zîmbet. Lucy putea să pară patetică sau demnă de dispreţ. În nici un caz nu era amuzantă.

4

I

ANNA, VINO TE ROG cît poţi mai repede. Kevin a plecat. Nu ştiu unde dracu' s-o fi dus. A dispărut. Aseară n-a venit la cină, mai tîrziu am ieşit din nou şi cînd m-am întors mi-am închipuit că se înapoiase înaintea mea. Sigur că da, aşa cred şi eu, a plecat cu *ea*, asta a făcut. Nu, nici un bilet, nimic, dar lipseşte geamantanul, acela pe care-l ţine deasupra dulapului lui. Maria spune că l-a văzut coborînd pe scară cu el şi că părea plin. Nu ştiu, Anna, cum ar trebui să mă simt, ştiu numai cum mă simt. Să-mi facă una ca asta, din senin, fără o vorbă, fără să mă anunţe. Şi-a luat vreo două costume şi cîteva cămăşi, mi se pare. Ştii ce-am să fac cu restul ? Am să le dau, să nu le mai văd în casă. Bineînţeles că nu-l mai primesc, Doamne fereşte, înapoi, dar nu asta-i problema ; ci cum s-a întîmplat... Nici măcar un bilet.

II

EXTRAORDINARUL MIRACOL al trenurilor. Mai ales al celor de noapte. Întuneric, mişcare, lumină intermitentă, ritmul sincopat al roţilor. Iluzia de a fi purtat într-un loc mai ferícit, către un refugiu liniştit pentru meditaţie şi extaz. Niciodată iluzia n-a fost mai puternică decît acum, cînd am în faţă chipul drag al lui Joan, zîmbetul ei. De s-ar prelungi la nesfîrşit clipa, de-ar dura veşnic această călătorie plină de speranţă. Căci la ambele capete ale ei se află Lucy. Pe care am părăsit-o fără nici o explicaţie. Nu din laşitate, ci din milă.

Puteam să-i spun deschis, puteam să-i las o scrisoare. De fapt nu puteam să-i spun deschis, s-ar fi lăsat cu lacrimi, incriminări, neînţelegere şi probabil că aş fi rămas, ca, pînă la urmă, tot să plec. Căci trebuia să plec, ca să trăiesc. M-a convins Joan. Cît despre scrisoare, iată o soluţie de maximă laşitate sau brutalitate. Scrisoarea ei către mine atunci, cînd a plecat din Florenţa. Crudă, inutilă, care m-a rănit. Scrisori. Bilet scris înainte de sinucidere, proptit pe poliţa căminului. Bilet de rămas bun, lăsat între pernele patului conjugal, în dormitorul răvăşit cu uşile dulapului căscate şi rafturile scrinului trase. Sau căzut pe un preş şi zăcînd acolo ca o bombă cu explozie întîrziată.

Nu. Mi-am spus : „Nu-i scriu". Voi aştepta ; mă voi întoarce şi *atunci* îi voi explica. Sau îi voi telefona, deşi nu pot suferi telefonul. Dar el cel puţin, în ciuda aspectului său impersonal,

transmite vocea ; la telefon poţi spune : „Te părăsesc, şi totuşi te iubesc". De-abia după aceea — poate — îi voi scrie ; după ce am vorbit. Cînd nu scrisoarea va constitui prima confirmare a plecării.

Joan m-a întrebat, „Ce i-ai spus ?" Într-o oarecare măsură, într-o foarte mică măsură, e lipsită de subtilitate în asemenea împrejurări, ghidîndu-se după regulile *fair-play*-ului şi ale cuviinţei morale, care în cazul de faţă nu-şi au rostul, sporind durerea în loc s-o oblojească. Ceea ce a existat între Lucy şi mine — ceea ce există încă — este foarte adînc şi foarte adevărat, numai că are un efect distructiv asupra noastră. Pe cînd ceea ce este între Joan şi mine ne regenerează.

I-am răspuns lui Joan : „I-am spus în felul meu."

Vom merge la Roma, vom sta la Roma, ne vom continua drumul spre sud ; apoi vom hotărî unde să ne stabilim. În orice caz, Doamne fereşte, nu în Italia. Poate în Anglia, în mijlocul naturii. Sau chiar în Irlanda.

Îmi zîmbeşte. Îi zîmbesc la rîndu-mi. E ca şi cum am fugi în lume. Sau ca şi cum am fi iar în călătorie de nuntă. Îmi pare nespus de rău pentru Lucy, îmi pare rău şi pentru soţul lui Joan. Dar sînt pe lume lucruri ce ne sînt predestinate, legături care sînt indestructibile. E ceva de care şi eu şi Joan sîntem încredinţaţi.

În compartimentul de clasa a doua stau şi mă uit la el şi-mi spun în sinea mea : „Sînt nebună,

trebuie să fiu nebună." Şi în acelaşi timp mă simt îngrozitor de fericită. Şi vinovată. Pentru că sînt convinsă că nu i-a spus lui Lucy. Mi-a răspuns atît de evaziv. Trebuie să aflu, dar nu încă, nu acum, nu vreau să stric clipa asta de fericire. Şi totuşi n-o urăsc, gîndul răzbunării nu-mi dă nici o satisfacţie. Dacă i l-am luat, l-am luat de dragul lui, nu de dragul meu ; ca să salvez ce mai poate fi salvat. După noaptea aceea de groază, ştiam că nu puteam să-l las la Bellosguardo. Mai ştiam încă — cît de lucidă eram ! — că era o singură cale de-a-l face să plece. Probabil că şi-a dat seama, probabil că de asta s-a întîmplat ce s-a întîmplat. Dumnezeu ştie. Kevin a fost întotdeauna uluitor de sensibil la compătimire.

A doua zi, după-masă, a descins cu geamantanul la pensiunea mea spunîndu-mi melodramatic : „Am plecat de acasă. Mi-am dat seama că ai dreptate. Şi-acum, mai departe, trebuie să mergem împreună".

Eram uluită. Am întrebat „Să mergem, unde ?", iar el a strigat, în pragul lacrimilor, „Oriunde !" cu inconştienţa care îi este proprie, care pe vremuri mi se părea byroniană şi irezistibilă, dar acum a devenit patetică şi forţată. Numai că în mine mai găsea încă anumite corzi care să răspundă, oricît de nepotrivită, oricît de ciudată ar fi fost muzica. Ştiam că nu trebuia să plec cu el, că nici nu putea fi vorba de aşa ceva şi totuşi o parte din mine dorea să fugă, să se rupă, să fie cu el. Era efectul farmecului său dintotdeauna, a iremediabilei sale iresponsabi-

lități care mă făcea și pe mine iresponsabilă, întocmai ca femeia care-și părăsește cămin și bărbat și pornește în lume cu niște țigani.

Era conștient de ce se petrecea cu mine și a început să-mi țină o tiradă romantică despre ce-o să facem și încotro o să pornim, așa că mi-a fost cu neputință să-i rezist. Nici acum, în tren, tot n-aș putea spune ce m-a făcut să mă hotărăsc, demagogia lui Kevin sau faptul că știam că dacă-l lăsam la Bellosguardo avea să moară. Probabil că și una și cealaltă, retorica lui determinînd înclinația balanței, după ce mă frămîntasem atît din pricina lui ; mai cu seamă în cursul nopții trecute.

Dumnezeu știe ce-i voi spune lui William. Mulțumesc cerului că e încă în America. „Vom porni către sud, a decretat Kevin. Către Sud, către Soare !“, minunată perspectivă, atîta timp cît strălucește soarele și durează banii ; la urma urmei, cîte perechi de vîrsta noastră mai îndrăznesc să fugă de acasă și să plece către Sud, către Soare ?

Iubitul meu Kevin, trăind veșnic în prezent, irosindu-se în gesturi și vorbe. Mă uit la chipul lui, îl văd schimbat și totuși neschimbat, mult îmbătrînit și totuși la fel de tînăr, marcat de vîrstă și totuși nemarcat de dezamăgire. Era frumos cînd l-am cunoscut ; pe atunci, nimeni, privindu-l, n-ar fi gîndit : „Probabil că a fost un bărbat frumos“. Avea o față de poet, acum cred că are o față de bețiv. Oare l-aș fi putut împiedica să bea ? Aș fi fost în stare să fac din el un poet ? Faptul că îmi pun aceste întrebări,

indică măsura forței farmecului său asupra mea.

Trebuie să-l pun să-i scrie lui Lucy. Apoi, mai devreme sau mai tîrziu, trebuie și eu să-i scriu lui William.

III

DESCHID UȘA și cu cine mă trezesc, cu Hiyah în carne și oase. Arătînd exact așa cum am lăsat-o la Bellosguardo, de parcă ar fi fost propria ei statuie, făcută din săpun.

— Bună ziua, nu l-ai văzut pe Kevin ? m-a întrebat.

— Nu, am răspuns.

— Mi-am închipuit că poate a dormit la dumneata.

— Nu. De ce să doarmă la mine ? am întrebat-o.

— Era o posibilitate, a răspuns cam arțăgoasă. Am observat că voi doi și cu Joan vă aveți foarte bine de la un timp încoace.

— Îl văd foarte rar, am răspuns. Noaptea trecută a fost prima oară cînd l-am întîlnit după foarte multă vreme.

— Dar pe Joan ? a spus. Pe ea ai văzut-o ?

— Nu. N-am mai văzut-o de ieri noapte. De ce, nu știi cum să dai de ea ?

— A plecat de la pensiunea unde stătea. Cei de acolo nu știu încotro.

Brusc am început să înţeleg. Îi era teamă că au plecat împreună.

— Intră în casă, am poftit-o.

— Nu pot sta prea mult, a spus, nu stau decît un minut.

Se învîrtea de parcă ar fi fost pe sîrmă, chiar şi după ce am invitat-o să ia loc, tresălta în scaun ca o marionetă. Am telefonat la pensiunea lui Joan şi mi s-a spus că într-adevăr plecase, şi că lăsase o adresă la Londra, ceea ce mi s-a părut anormal, pentru că deşi uneori se ţine cu nasul pe sus, nu m-aş fi aşteptat ca, după noaptea trecută, să plece fără să-şi ia rămas bun.

Am întrebat :

— Kevin nu obişnuieşte din cînd în cînd să lipsească o zi sau două ?

— Nu s-a întîmplat niciodată pînă acum, a răspuns. Nu pleacă nicăieri fără să-mi spună. Şi dacă se duce undeva, nu lipseşte niciodată mai mult de două, trei ceasuri.

— Cu excepţia cîtorva absenţe mai îndelungate, nu m-am putut stăpîni să completez, despre care de bună seamă că ai ştiut.

— Te referi la dăţile cînd s-a mutat la Florenţa ? Da, am ştiut.

Era imposibil să-i trezesc vreo senzaţie de jenă.

— Crezi că au plecat împreună ? m-a întrebat.

— Nu ştiu, am spus, deşi, după toate aparenţele, evidenţa devenise alarmantă. Sper că nu.

— De ce speri că nu ?

— Pentru că nu cred că ar fi o idee prea bună pentru nici unul din ei.

— Dar în ceea ce mă priveşte, crezi că ideea ar fi bună ?

— Am vrut să spun, m-am scuzat, că sînt amîndoi cam bătrîni pentru asemenea escapadă.

— Nu-i un argument care să-l împiedice pe Kevin, a spus. Kevin nu gîndeşte la fel. Ceasul lui Kevin a rămas oprit la treizeci şi cinci de ani.

„Şi al tău, am completat eu în gînd, la şaptesprezece." Am întrebat-o dacă i-a lăsat vreun bilet.

— Nu, mi-a răspuns, n-a lăsat nimic, a dispărut pe ascuns, ca un hoţ. Dar dacă intri în legătură cu ei, te rog să-i spui atît : Să nu se ostenească să se întoarcă acasă cînd se încheie şi cu aventura asta, pentru că de rîndul acesta uşa va rămîne definitiv încuiată.

— Bine, i-am făgăduit. Dacă am ocazia, am să-i spun.

Am condus-o la uşă. O viespe care nu mai are ac cu care să împungă.

IV

AM LUAT-O IAR pe Anna să stea cu mine în vilă. Nu pot suporta singurătatea tocmai acum. Totul s-a petrecut atît de repede, încît nu mi-am revenit încă. Leşinul lui Kevin, apoi

Joan și Peter Clovis și doctorul venind aici noaptea, apoi Kevin și cu ea dispărînd. Anna spune, *„meno male“* dar ea nu înțelege. Dispariția lui neașteptată era normal să mă tulbure, nu se putea altfel.

Am făcut o mulțime de prostii. I-am telefonat chiar mamei la New York ca să-i spun și, bineînțeles, că ea a început să îndruge, exact ca Anna, că n-am de ce să mă amărăsc, că ar trebui să fiu bucuroasă. Poate că ar trebui, dar nu ăsta-i felul în care te aștepți să pierzi pe cineva, să se facă nevăzut, așa dintr-o dată, volatilizîndu-se în aer ; să bănuiești doar ce-o fi făcut, cu cine-o fi plecat, dar să nu fii sigur. Cel puțin acuma *sînt ;* măcar în privința asta, că a plecat cu *ea.* Am fost la ea la *pensione* și am întrebat dacă a plecat singură. Mi s-a spus că nu, că era cu un bărbat, și cînd i-am întrebat cum arăta, dacă vorbea englezește, dacă avea o valiză, mi-am dat seama că era într-adevăr Kevin.

Noaptea trecută cînd mi-a spus s-o chem pe *ea,* atunci ar fi trebuit să deschid ochii. A găsit prilejul s-o aducă aici, să plănuiască împreună chiar sub nasul meu, să mă expună, ca să mă judece dumneaei. Cum se plimba prin vilă de parcă ar fi fost la ea acasă. Cum m-a luat de sus. Și Peter Clovis ăla, de-abia îi ajungeai cu prăjina la nas ; amîndoi parcă erau stăpînii casei.

„Foarte bine, mi-am spus, să vadă și ei ce bolnav e. „Era pe patul de moarte și, pînă să

ajungă ei aici, el le-a și ieșit în poartă, umblînd în mîini și făcînd pe măscăriciul. Și totuși se uita la mine de parcă aș fi greșit cu ceva, de parcă nu l-aș fi îngrijit cum se cuvine. De necrezut !

Cînd și-a pierdut cunoștința, la masă, am știut că nu era adevărat. „Scoală-te, Kevin ! Știu că n-ai nici pe dracu, nu mă duci tu pe mine așa de ușor !“ Și cînd am văzut că nu se ridica, m-am enervat și mai tare pentru că eram sigură că vroia să mă scoată din sărite, știind bine că de păcălit, n-aveam de gînd să mă las păcălită.

În cele din urmă m-am apropiat și m-am aplecat peste el ; eram așa de furioasă că am dat cu piciorul în el. Am luat cana de apă de pe masă și i-am turnat-o în cap, el însă doar a gemut și a mișcat puțin capul ; abia atunci am început să mă îndoiesc ; niciodată nu mersese atît de departe. I-am chemat pe Maria și pe Sergio care a spus : „Să-l întindem pe canapea“.

Cînd l-am ridicat, a gemut iar și capul i-a căzut într-o parte. Nu mai știam ce trebuie să fac, să fiu supărată sau îngrijorată, și din cauza asta m-am înfuriat și mai tare. Îmi spuneam că dacă n-ar fi încercat de atîtea ori să mă tragă pe sfoară, n-aș fi stat în cumpănă dacă să-l cred sau să nu-l cred. Măcar de problema asta aș fi fost scutită. Cînd l-am așezat pe canapea i-am spus : „Kevin, trezește-te“ și l-am pălmuit peste obraz, deși Maria și Sergio ziceau să nu-l pălmuiesc și să chem un doctor.

Dar palmele l-au trezit și a deschis ochii, a privit în jur, apoi s-a uitat la mine. Atunci i-a venit lui ideea să chem un doctor, dar nu doctorul nostru, ci să aducă Joan unul, și mi-am spus : „În fond de ce nu, să-și ia și *ea* o parte din răspundere dacă tot e moartă după el, de ce să fie toată pe capul meu cînd tot nu primesc nimic în schimb ; să vadă și ea cum e el !" Dar acum îmi dau seama că am comis o greșeală. Sau poate n-a fost o greșeală. Încă nu știu, și cum am mai spus și înainte, degeaba îmi tot spune Anna că a fost spre norocul meu.

În clipa de față nu-mi găsesc locul. Nu-mi place să stau prea mult în casă, trebuie să ies, să mă mișc, și cel mai bine mă simt în mașină, cînd conduc. Cum sînt aici, în vilă, nu mă gîndesc la nimic altceva decît la Kevin și la felul cum s-a purtat cu mine. Mereu fac prostii. M-am dus, de pildă, la Peter Clovis care probabil i-a ajutat să pună totul la cale. Pe mine nu m-a ajutat cu nimic, a spus doar că ideea lor nu e bună, că sînt prea bătrîni pentru asemenea escapadă. Nici un cuvînt pentru mine, de parcă nici nu i-ar fi trecut prin cap că eu aș putea simți ceva.

Ceea ce vreau cu orice preț este să-i găsesc. Nu știu cum, dar trebuie să-i găsesc. Vreau să-i spun lui Kevin în față cît îl disprețuiesc pentru că m-a părăsit, și să-i spun ei : „Foarte bine, acum că l-ai luat, păstrează-ți-l, dar să nu-ți închipui că ai luat ceva la care țineam." Nu i-am spus nimic Annei, pentru că știu că ar încerca să mă împiedice. Îmi dau foarte

bine seama că Anna e mulțumită de situație. Știu că îi convine să locuiască la mine în vilă, fără să neg că-mi este prietenă, dealtfel, singura mea prietenă. „Nu-ți face inimă rea, spune ea, mai ales din pricina cuiva care nu merită".

„Nu vreau să creadă că mă poate juca după cum poftește el, îi răspund eu. Atîta doar".

Am să-l găsesc eu, fără îndoială. Kevin nu mai e chiar atît de iute de picior.

Roma. Mai frumoasă chiar decît Florența, atît de minunată încît mă face să plîng ; cu armoniile ei perfecte de soare și forme și culori și pomi, totu-i împlinit, profund, plin de căldură, arta și natura se contrapunctează cu atîta măiestrie. Verdele, ca de pastă groasă, al frunzelor, peste roșul pulsînd de viață al țiglelor și zidurilor. Voluptuoasă ca o floare de seră cu o clipă înainte de a da în sămînță. N-are noblețea Florenței ; impune prin excese, copleșește prin abundență. Kevin o urăște, bineînțeles ; treaba lui. N-am să-i îngădui să-mi schimbe părerea despre Roma. E prea încărcată pentru el. Jinduiește după catedralele lui englezești, cenușii și echilibrate, după nuanțele de acuarelă și melancolia gotică. Jinduiește după stejarii lui, după ulmi și sălcii, eu însă mă bucur de vederea chiparoșilor și a pinilor. Pini ca cei de pe Monte Mario, în amețitoare plecăciune, ca un șir de uriași smeriți ce stau și ascultă. Știu ce vrea să spună Kevin cînd afirmă că Roma îi face greață, că e un oraș de marțipan, dar eu mă simt în stare s-o

ador un timp în ciuda proporțiilor ei desfrînate, chiar dacă măreția ei e lipsită de demnitate, chiar dacă nu mă va înrobi niciodată în felul subtil și ireversibil în care m-a înrobit Florența. Vreau să rămîn aici și să pictez, să pictez, să pictez atît cît va dura lumina asta minunată de vară tîrzie, și petalele florilor.

Am tras la un hotel modest, pe care-l știam mai demult, plăcut și curat, într-o clădire veche, deasupra treptelor din Piața Spaniei, cu camere în care domnește liniștea, deși afară, în stradă, pocnetele motocicletelor izbesc zidurile ca niște mingi de tennis. Are un lift strîmt ca un coșciug, cu uși din sticlă uvrajată, cărora le trebuie o veșnicie ca să se închidă ; scîrțîie din toate încheieturile cînd se pun în mișcare și urcă neverosimil de încet, tremurînd ca un om foarte, foarte bătrîn. Jos în holul întunecat și răcoros ca o pivniță, șade *padrona* cea bătrînă, cu părul alb, surîzînd de una singură cît e ziua de lungă. I l-am prezentat pe Kevin drept fostul meu soț — nu voiam cu nici un preț s-o scandalizez — și am luat două camere alăturate ; locuim în camere separate și dormim într-a mea.

În ceasurile lungi, fierbinți de după-amiază, cînd toată lumea doarme, facem dragoste ; ca și cum nu ne-am fi despărțit niciodată. Fiecare amintindu-și de dorințele celuilalt. Trupul lui s-a îngreunat, bineînțeles, și-a pierdut încordarea de altă dată, dar este încă surprinzător de voinic și plăcut. E întocmai ca el ; făcut să reziste la orice ; gloanțe, băutură, lene.

Hoinărim mult pe străzi amintindu-ne de Roma din vremea războiului, cînd am venit aici într-o permisie și ne-am simțit nemaipomenit. Orașul era al nostru ; peste tot numai uniforme, viața civilă a Romei, cu gălăgia ei, parcă dispăruse. Ca și acum, în plină vară, cînd canicula a gonit localnicii spre munte sau mare.

Știu că nu e decît un interludiu, dar așa a trăit Kevin toată viața, din interludiu în interludiu, făcîndu-și pe rînd, despre fiecare, iluzia că ar fi fost real ; ceea ce se petrece între aceste interludii e un soi de țară a nimănui, un soi de hibernare. Probabil că de aceea nu și-a pierdut neastîmpărul lui băiețesc, optimismul lui ridicol.

Mereu : „Privește cum s-a schimbat“, sau : „Îți mai aduci aminte de asta ?“. Un hotel la care pe vremuri plăteam cîțiva șilingi pe noapte, l-am revăzut transformat în hotel de lux, foarte scump. Am stat în fața lui, privind turiștii grași și bogați care tot intrau și ieșeau, făcînd haz pe socoteala lor. E uluitor cum ne întoarcem amîndoi în timp, rîzînd de tot ce am fi rîs altădată, simțindu-ne minunat de iresponsabili și de protestatari, de tineri, de săraci și de fericiți. Într-o seară, așezați în fața mesei unei cafenele din Via Veneto, privind neasemuitul spectacol al străzii, l-am întrebat „Cum poți spune că nu-ți place la Roma ?“ Ceea ce este perfect adevărat. Îi plac doar acele locuri în care are amintiri, care-i slujesc drept cură de întinerire, indiferent dacă e vorba de Roma sau Capri sau Calabria sau Cambridge. Într-un

fel, e foarte trist, este ca şi cum s-ar fi resemnat, întocmai ca un om foarte bătrîn, că viaţa lui s-a încheiat şi că ea aparţine trecutului.

Citeşte foarte multe ziare ; camera noastră este îngropată sub ziare şi reviste englezeşti, aruncate pe pat, adunate teancuri pe scrin, răvăşite pe podea. Stă pe pat şi citeşte ore în şir, sau pe o bancă, descoperită lîngă zidul de la poalele colinei Pincio, la umbră. Dacă vreau să pictez sau să intru într-o biserică sau galerie, pot să-l las fără grijă acolo, ştiind sigur că o oră, sau două, sau trei mai tîrziu, tot acolo îl găsesc, citind placid ziarele.

Sînt convinsă că ultimii zece ani au jucat un rol important în formarea acestei deprinderi, este o rutină pe care a fost nevoit s-o inventeze, o atitudine pe care a fost obligat s-o adopte. Îi scapă prea puţine informaţii despre felul în care a trăit ; o anumită grimasă a feţei, cînd e adîncit în lectură şi îl întrerup, tresărirea pe care i-o surprind uneori cînd intru în odaie, modul cum ţine ziarul, ascunzîndu-se după el ; ca după o baricadă. Uneori am senzaţia că aş fi în stare s-o ucid pentru ceea ce a făcut din el ; dar cu consimţămîntul lui. Cînd a fost să aleagă între mine şi ea, m-a lăsat fără nici un fel de menajamente şi a fugit la ea.

Cînd doarme, chipul lui capătă o expresie de mare uşurare şi surîde uşor. I-a trecut şi durerea, după cum dealtfel sperasem. Nu se plînge niciodată şi dacă îl întreb, dă din umeri, enervat — „Nu simt nimic, nici urmă de durere“ — de parcă aş aminti de ceva ruşinos.

Şi-a pus în cap să facă din călătoria noastră un periplu sentimental ; Neapole, Capri, Ischia, apoi satul de pe malul mării, în Calabria, unde am petrecut vara „re-unirii“ noastre. Cred c-ar vrea s-o ţinem aşa la nesfîrşit ; să ne întoarcem cît mai departe în urmă, pînă în Shropshire, Cambridge, eventual chiar pînă la locurile unde şi-a făcut clasele primare, peste tot unde a fost fericit, cu sau fără mine, pînă cînd îşi va epuiza toate amintirile. După care — ce-i va rămîne oare de făcut ? Nimic altceva decît să înfrunte prezentul, ceea ce îi este pur şi simplu insuportabil.

Zilele trecute, umblînd printre tarabele de pe Via della Croce, strîmtă şi ticsită de oameni, ca s-o luăm pe Via del Corso, o maşină ieşind din locul de parcare, ne-a obligat să mergem unul îndărătul altuia şi m-am nimerit în urma lui ; i-am observat mersul, atît de schimbat acum, ţanţoş ca al unui tînăr ofiţer, exact ca acum douăzeci de ani, cînd a venit aici în chip de cuceritor.

Am simţit cum îmi dădeau lacrimile.

VI

AM PĂRĂSIT Femeia Sulemenită, bătrîna curtezană neruşinată cu faţa ei obscen boită, cu hoardele ei negre de popi şi putreziciunea ei ascunsă. Diferită de Florenţa dar, în felul

ei, tot atît de copleşitoare, tot atît de odioasă. Cel puţin Florenţa n-are pretenţia de a fi altceva decît un cimitir, pe cînd la Roma cadavrele se încăpăţînează să se ridice din morminte şi să dănţuiască, încercînd să dea impresia că trăiesc.

În schimb la Neapole e multă viaţă, prea multă viaţă, ca într-un furnicar, mişună oamenii şi se înmulţesc ; nu cu aceleaşi instincte prădalnice ca în timpul războiului cînd, bieţii de ei erau pe jumătate morţi de foame, dar tot îngrozitor de insistenţi şi băgăreţi, aşa încît după ce am privit clădirea în care pe vremuri era spitalul militar şi în care azi sînt locuinţe, după ce m-am aşezat în *Galleria* şi am băut coniac şi cafele ţinîndu-ne de mînă, răvăşiţi de aduceri aminte, am hotărît să plecăm la Capri.

Vaporaşul era plin de turişti, împopoţonaţi cu pălării fistichii şi aparate de fotografiat, obişnuitele cohorte superorganizate de nemţi, care făceau întocmai ce li se spunea. Era cu totul altfel decît atunci cînd am traversat prima oară împreună, cînd toţi călătorii erau în uniformă, englezi şi americani, şi franţuji liberi, cînd Joan, în uniforma ei, era aşa de frumoasă. Avea un fel al ei provocator de a purta chipiul, cel mai masculin element vestimentar cu putinţă, de parcă îi făcea în ciudă, rămînînd foarte femeie. Mi-o aminteam, ca şi chipul ei, cu extraordinară limpezime ; ne aflam pe puntea din faţă şi ea se sprijinea de balustradă

şi-mi zîmbea cu nesfîrşită dragoste. Ştiam că ne va face bine această întoarcere, şi ne-a făcut, aşa cum sperasem. A fost frumos tocmai pentru că n-a fost o parodie a unei trăiri anterioare, o caricatură în stilul lui George Grosz; totul a fost exact ca atunci, trăirea s-a păstrat intactă chiar după aceşti douăzeci de ani.

Apropierea de insulă a fost la fel de minunată ca atunci ; ţărmul, o masă întunecată ieşind din ape, definindu-se treptat, căpătînd contur şi culoare, apoi, cu fiecare clipă, descoperindu-şi pe rînd trăsăturile, dîndu-ne senzaţia că vedem cum apare statuia din blocul informdepiatră.

De cum am pus piciorul pe pămînt, am căutat să scăpăm cît mai repede de Marina Piccola, de cafenele şi prăvălii cu suveniruri. Am urcat şi am urcat spre interior, în dorinţa de a regăsi insula lui Norman Douglas, insula lui Tiberius ; eram amîndoi conştienţi că într-acolo pornisem. Am urcat dealuri şi poteci, nădușiţi de căldură şi soare, dar rîzînd întruna, glumind şi făcînd haz, transformînd ascensiunea într-o adevărată aventură, Joan ţinîndu-se după mine şi exclamînd „Doamne, ce nebun eşti", dar fără să se plîngă măcar o dată. Ne grăbeam cît puteam, prefăcîndu-ne că ne temeam să nu ne ajungă din urmă cohortele de turişti.

„Repede o îndemnam. Aud zgomot de cizme! Să fugim din calea hoardelor teutonice, altfel vom fi bătuţi şi ucişi cu Baedeker-uri". Sau

se alarma Joan : „Simt miros de peşte şi cartofi prăjiţi ! Vin englezii ; n-auzi solfegiile lor nazale ?". Ne creasem impresia unei puzderii de omuleţi cu batiste înnodate la colţuri, puse pe ţeste, şi de femei grase, în rochii imprimate, apărînd din vale, pe urmele noastre.

Cînd am ajuns la Villa lui Tiberiu, răpuşi amîndoi, ne-am trîntit pe iarbă abia trăgîndu-ne răsuflarea şi rîzînd; eram atît de aproape unul de altul, de parcă ne era dat să ne împărtăşim din aceeaşi cuminecătură.

— Soră Coleman, am spus, pot să te întreb cum se face de ai fost văzută la o *prea bine cunoscută* vilă, dezbrăcată de uniformă ?

— Vă rog, Soră şefă, vinovat a fost locotenentul Darnley. M-a ademenit acolo sus, pe deal, şi înainte de a-mi da seama ce se întîmplă, m-am trezit luînd parte la dezmăţ.

— Dezmăţul, am spus eu, va continua ! şi, sculîndu-mă, am tras-o de mînă după mine, în jos pe povîrniş, pînă am ajuns la ruine. Rîdea şi zicea :

— Nu vreau acolo jos, Kevin ! Kevin, zău că e ridicol. Dă-mi drumul !

Se făcuse întuneric cînd fusesem prima oară acolo. De data asta, cînd ne-am culcat pe pămînt, zidurile zdrenţuite se ridicau în jurul nostru ca un oraş văzut de departe, ca zgîrienorii New Yorkului în zare.

— Au să ne vadă, au să ne vadă, protesta ea.

— N-au să ne vadă, am asigurat-o eu, deşi mie prea puţin îmi păsa, ba chiar faptul că ar

fi putut da peste noi, îmi sporea buna dispoziţie.

Îmi aducea parcă înapoi neastîmpărul inconştient din anii cînd făceam dragoste la voia întîmplării, oriunde, pe cîmp, în maşină, pe băncile parcurilor, unde se nimerea, pentru că eram tînăr şi trăiam sub imperiul simţămintelor. Cred că Joan a intuit ceva din toate astea, pentru că s-a relaxat deodată şi, cînd am îmbrăţişat-o, a scos un suspin de bucurie, arcuindu-şi voluptuoasă spinarea, şi plăcerea noastră a fost sincronă şi perfectă, aşa cum fusese şi prima oară. Îmi părea că sînt plin de putere şi tînăr şi nebănuit de viguros, gata să mut munţii din loc.

I-am spus :

— Doamne, ce te mai iubesc !

Iar ea a zîmbit, cu ochii închişi, dar n-a rostit nici o vorbă.

După aceea am coborît din nou în vale. Am închiriat o barcă şi ne-am dus la Grota de Azur, aşa cum făcusem şi atunci, şi nimic, nici chiar iutruziunea excursioniştilor gălăgioşi n-a fost în stare să strice frumuseţea peisajului ; fantasmagorie de roci, de lumină şi de ape mişcătoare, în asfinţitul submarin, păstos şi straniu. Apoi ne-am cocoţat pe rocile de deasupra mării, şi-am înotat şi ne-am prăjit la soarele care ardea fierbinte, pînă s-a făcut vremea să luăm iar barca şi să ne întoarcem. Mîine vom merge la Ischia.

VII

AM FOST LA OMUL ăla la birou. Un individ mătăhălos, gras şi urît, cu cap de poliţist, care mă privea de după birou, cu nişte ochi mici, negri şi porcini ; a trebuit să-i spun *lui* o mulţime de lucruri, întrebîndu-mă în sinea mea de ce dracu' făceam aşa ceva ? Merita oare ? Mi-a pus diverse întrebări ca de pildă, dacă ştiam de cînd dura legătura dintre ei ? Dacă aveam vreo idee încotro au plecat ? Dacă a mai făcut soţul meu aşa ceva şi înainte ? De ce cred că a făcut ce-a făcut ? Eram oare sigură că mai sînt în Italia ? Cît timp eram dispusă să-i ţin sub urmărire ?

Anna a fost cea care m-a informat că Joan avusese de gînd să plece la Roma ; auzise de la o prietenă care ştia pe cineva cu care Joan luase odată masa la Florenţa. Iar Flavia Bertini mi-a dat adresa acestui individ, spunîndu-mi că se pricepe să dea de urmele oamenilor ; Annei nu i-am spus de ce am vrut să plec la Roma, pentru că uneori e foarte autoritară şi s-ar fi opus să plec. Chiar şi aşa, mi-a spus :

— E foarte cald. Ai să te oboseşti, umblînd toată ziua în soare, căutînd ceva care nu merită să fie găsit. Iar de-l găseşti, s-ar putea să fie cu atît mai rău pentru tine.

Am răspuns :

— Trebuie să plec din Florenţa, nu vreau altceva, în momentul de faţă oraşul mă deprimă.

— Atunci cel puţin dă-mi voie să te însoţesc, ca să ai cu cine împărţi inconvenientele deplasării.

— Nu, vreau să fiu singură. Am nevoie să rămîn singură cu mine însămi.

Şi am plecat spre Roma pe autostradă. Căldura era insuportabilă, maşina încinsă ca un cuptor, o mulţime de nătărăi s-au agăţat de mine pe drum enervîndu-mă aşa de tare, încît strîngeam volanul de mi se albeau degetele sau strigam după ei : *„Cretini ! Ignoranţi !“* O femeie care să le ţină piept, e ceva cu totul nou pentru ei. În sfîrşit, drumul a fost un coşmar şi, cînd am ajuns, nu eram în stare să văd pe nimeni, darmite pe gorila asta uriaşă, în biroul lui puturos, privindu-mă gata să mă înghită şi punîndu-mi întrebări indiscrete.

Pe deasupra a vrut şi jumătate de milion de lire pe loc. A doua zi de dimineaţă însă mi-a telefonat la hotel şi mi-a spus că a descoperit că au fost la Roma şi la ce hotel au tras ; mi-a mai spus că bănuieşte că s-au îndreptat spre Neapole. Aşa că trebuie să stau aici pînă mai aflu ceva, deşi e straniu după o şedere atît de îndelungată la Florenţa, care de fapt e un oraş mic, dar care, atunci cînd te obişnuieşti cu el nu ţi se mai pare mic, ci mare, toate dînd buzna peste tine. Şi obscenităţile care ţi se spun aici pe stradă, şi bărbaţii care te agaţă oriunde te-ai duce.

Poate că am să-mi cumpăr vreo două rochii, am să mă duc la operă, am şi cîţiva prieteni pe care-i pot vizita. Un lucru e sigur, că pentru

moment nu pot suporta ideea de a mă înapoia la Florenţa ; nu pot să mă întorc înainte de a le da de urmă sau de a şti că sigur n-au de gînd să se întoarcă.

VIII

ÎN CALABRIA am avut prima decepţie. Satul nostru idilic fusese descoperit şi „dezvoltat", plaja domesticită, amenajată, măturată, presărată cu umbrele ca nişte ciuperci strident colorate. Maşinile goneau în sus şi în jos pe strada îngustă, silindu-te să te dai la o parte, în golf a apărut un hotel mare şi modern, iar cele trei-patru *pensioni* existente aveau obloanele violent colorate la ferestre. Nici măcar n-am putut afla unde era familia la care locuisem. Kevin a fost foarte dezamăgit ! „Aş pune o bombă să sară totul în aer, mi-ar place să pot rade hotelul ăsta la pămînt şi din umbrele să fac un rug şi să-i dau foc".

Cît despre mine, mie nu mi-a părut chiar atît de rău ; apreciez farmecul nostalgiei, dar nu ţineam cu orice preţ să retrăiesc trecutul în lipsa de confort a acelei case de ţară, folosind privata din curte, cu spaţiile dintre scînduri lipite cu ziare, tremurînd de emoţie să nu se deschidă uşa de cîte ori se apropia cineva şi-o încerca. Am fost de părere să mergem în insula Elba sau spre lacuri, dar Kevin era înciudat

şi nici n-a vrut să audă ; s-a încăpăţînat să găsim pe malul mării, prin apropiere, un loc care să semene cu cel din amintire. Nu m-am opus prea vehement, chiar dacă nu-mi surîdea ideea, pentru simplul motiv că dacă doream cu adevărat ceva, era să nu fiu nevoită să mă trezesc la realitate ; încă nu eram pregătită să-i fac faţă. Atîta vreme cît era soare, şi cît eram departe de Londra, totul părea minunat de ireal, îmi puteam îngădui să uit de marile hotărîri pe care trebuia să le iau. Peste două zile William se va întoarce din Statele Unite iar eu îi voi trimite, în mod laş, o ilustrată din Roma, anunţîndu-l că voi mai zăbovi un timp.

Am încercat o dată sau de două ori să-l iau pe Kevin din scurt ca să ştiu cam ce-ar dori să facă, unde să meargă, dar n-a fost cu putinţă ; pluteşte razna prin stratosferă ca un balon rătăcitor. Acum se gîndeşte să se împace cu familia care ne va da o casă pe moşia părintească; peste două minute decide că vom emigra în Australia, unde va deveni un fel de Dr. Johnson pentru băştinaşi.

Nenorocirea este că mă trage şi *pe mine* după el în lumea lui fantastică, că pe încetul devin şi eu la fel de aeriană ca el, şi mă complac din ce în ce mai mult în starea asta ; e ca şi cînd aş fi primit un dar la care nu m-aşteptam, ca şi cînd m-aş fi pomenit deodată, în plină maturitate, că mi s-a înapoiat inconştienţa tinereţii. Numai că eu sînt conştientă că nu poate să

dureze, pe cînd Kevin se comportă de parcă așa va fi cît e lumea.

Așa că am pornit de-a lungul coastei și, pînă la sfîrșit, am găsit un loc ; un sat cam trist, dar cu o fîșie lată de nisip și o mare, la care puteam privi și pe care aș fi putut-o picta ziua întreagă, de un albastru intens, solid, ca-n tablourile lui Della Robbia, în permanentă mișcare și captînd modulațiile luminii. Și asta era o schimbare pe care tot lui Kevin i-o datoram; trăgîndu-mă după el în lumea lui imaginară, mă făcuse iar să pictez ; de unde ani de zile mîzgălisem pînza — acum înțelegeam că nu făcusem altceva — folosind pictura doar pentru statutul simbolic pe care mi-l dădea. Kevin mi-a redat încrederea : *doream* să pictez și în mintea mea încolțise speranța că poate într-o bună zi vom putea trăi din arta mea.

N-am îndrăznit să-i mărturisesc pentru că știam cum s-ar fi agățat de idee și cum ar fi început să construiască vise, văzîndu-mi pînzele expuse la Academia Regală și la Muzeul de Artă Modernă, și mai știu eu ce alte muzee bătîndu-se să mi le cumpere ; pentru mine, însă, era un imbold în plus.

Trăiam într-o mizerie romantică, exact ca acum zece ani ; deasupra unei cafenele, într-o cameră cu un pat „matrimonial" ; pereții erau plini cu fotografii de nuntă și de familie, în rame late de lemn și cruci de ipsos și madone de ipsos. Lui Kevin îi plăcea foarte mult, se simțea Norman Douglas, eu însă o găseam sufocantă și-mi petreceam cît mai mult din zi afară, în soare.

Uneori ne plimbam în interiorul insulei, unde făceam schițe după munții aceia vaști, brutali, lipsiți de vegetație ; era ceva în ei care mă cutremura, un soi de ariditate malefică. Simțeai că nu crește nimic pe ei, pentru că nu îngăduiau nici unei plante să crească. Kevin își ridica amenințător bastonul pe care și-l cumpărase, — fiindcă și Norman Douglas avusese unul — și striga în gura mare : „Capra ! Capra a pustiit aceste locuri ! Capra a distrus Calabria !"

Nu pierdea nici o ocazie să vorbească țăranilor care-l ascultau de parcă ar fi fost însemnat, cu gurile căscate, iar atunci cînd îi răspundeau, vorbeau un dialect pe care nici el, nici eu nu-l pricepeam. El însă era foarte fericit și începuse să se gîndească să scrie o carte intitulată *Reîntoarcerea în Calabria ;* voia să refacă itinerariul lui Norman Douglas din *Vechea Calabrie* și să descrie prefacerile care avuseseră loc. Găsisem ideea admirabilă, deși proiectul de a vagabonda împreună la nesfîrșit prin Calabria nu-mi surîdea cîtuși de puțin și, în cele din urmă, se apucase să scrie cîteva note. Așadar, el s-a apucat de scris, eu de pictat și vom rămîne în Calabria pînă la noi ordine.

Soarele strălucește, zilele se perindă una după alta, iar noi ne continuăm traiul pe această — a noastră — insulă a Lotușilor.

IX

O PLAJĂ în Calabria. După-amiază. Soarele arde fierbinte şi strălucitor, cerul este de un albastru orbitor, încărcat cu nori albi şi masivi. Nisipul e întunecat şi unduit, presărat pe alocuri cu tufişuri de scaieţi. Azi marea e tumultuoasă şi neliniştită ; valurile se umflă, şi cresc grandioase, spărgîndu-se la numai cîţiva metri de ţărm. În depărtare, dincolo de plajă, se zăreşte un lanţ de munţi, cenuşii, pustiiţi, încruntaţi şi imenşi, fără nici un vîrf sau creastă care să le spargă monotonia conturului.
În apă, un om se scaldă, nu înoată ci sare peste valuri, strigînd, desfăcîndu-şi larg braţele, înfruntînd vitejeşte fiecare val ce i se înalţă în faţă, dispărînd o clipă în vîltoarea apei, revenind la suprafaţă, scuturîndu-şi capul ca un cîine ud şi lăieţ, înainte de a se avînta în următorul val. E Kevin.
Joan e pe plajă privindu-l şi încurajîndu-l din cînd în cînd. Are un costum de baie albastru pal şi pielea arămită de soare.

Dinspre faleză, apare o femeie. E elegant îmbrăcată, în discordanţă cu simplitatea peisajului ; poartă o rochie albastră, fără mîneci, de mătase cu un desen abstract alb, pantofi cu tocuri înalte, chiar o pălărie albă de pai pe cap şi, în mînă, o poşetă de crocodil. E Lucy. Ochii fără expresie, privesc cînd la Kevin, cînd la Joan. Pare ruptă de tot ceea ce se petrece în jurul ei, receptînd cele văzute fără uimire, fără furie. Nu caută să-şi facă simţită prezenţa ;

nemişcarea ei dă de bănuit că urmăreşte să fie luată drept o nălucă. În cele din urmă, Kevin, şi el foarte bronzat, e cel care o zăreşte pe cînd iese din apă, şi tocmai îşi ridică braţele desfăcute ca brav fiu al lui Poseidon. Dînd cu ochii de Lucy, încremeneşte, poza lui rămînînd ridicolă ca o parodie fără haz. Joan nu ştie ce să creadă. Îi urmăreşte privirea şi, cînd o vede pe Lucy, încremeneşte la rîndul ei. Tabloul acesta nefiresc durează zece, poate cincisprezece secunde ; Lucy ar putea fi o zeitate care a apărut prin surprindere în faţa celor doi adoratori ai ei. Kevin rupe tăcerea, transformîndu-şi poza de triton în cea de îndrăgostit prea fericit, care-şi întîmpină iubita, traversează în goană plaja pînă la faleză, strigînd de bucurie

Kevin : Lucy !

Se opreşte la picioarele ei, într-o nouă variantă a pozei lui, cu braţele întinse lateral. Dar fiindcă Lucy nu spune nimic şi nu schiţează nici un gest de încurajare, le lasă să cadă de-a lungul trupului. Joan se ridică încet de la locul ei şi se apropie de cei doi.

Lucy (în sfîrşit) : Asta faceţi voi aici ? Înotaţi ?

Kevin (recîştigîndu-şi stăpînirea de sine) : Lucy Pentru *Dumnezeu ! Coboară* şi vino cu noi ! Ştii — ah ! Doamne ! Joan mai are un costum de baie, se duce şi ţi-l aduce numaidecît.

Lucy: N-am venit aici ca să înot, Kevin.
Joan a ajuns în dreptul lor. Se opreşte

în spatele lui Kevin ; ochii ei gravi îi întîlnesc pe ai lui Lucy care devin ostili și opaci.

Joan (calmă și prudentă) : Hello, Lucy.

Lucy: Hello ? Asta-i tot ce știi să spui? Hello?

Joan: Pentru moment.

Kevin: Hai să urcăm și să cerem ceva de băut !

Lucy: Nu vreau nimic de băut.

Kevin: Atunci de mîncare, o cafea, orice !

Lucy: Nu vreau nimic.

Kevin: Doar n-ai făcut drumul ăsta fără să vrei ceva.

Lucy: Ai dreptate. Am venit pentru că vreau să punem la punct anumite lucruri (către Kevin). Anumite lucruri pe care ai evitat să le lămurim cînd ai fugit de acasă. (Kevin își ferește vinovat privirea.)

Lucy (către Joan) : Te-a informat ? Că m-a părăsit fără nici un cuvînt ? După zece ani. Fără o scrisoare. Nimic.

Joan: (încet, cu voce gravă) : Înțeleg.

Lucy: Poate că nici dumneata nu i-ai spus bărbatului dumitale nimic. L-ai lăsat să descopere singur, cum m-a lăsat și Kevin pe mine. Pînă în ziua cînd o să-i treacă prin cap că e posibil să nu te mai întorci.

Joan: Nu cred că e un subiect pe care doresc în mod special să-l discut cu dumneata.

Lucy (hohot de rîs, strident, nestăpînit) : Bănuiam că nu dorești. Dar, te rog, încetează să ții nasul pe sus, că n-ai de ce ;

după ce ți-ai înșelat soțul și ai fugit luînd bărbatul altei femei.

Joan: Dar dumneata ? *Dumneata* ce-ai făcut pe vremuri ?

Lucy (iritată) : Nu mai era bărbatul dumitale, și tot dumneata ai fost cea care l-a luat.

Kevin (disperat) : E neapărat nevoie să... ?

Joan: (ignorîndu-l pe Kevin) N-am de gînd să mă cert cu dumneata în legătură cu ce-a fost atunci.

Lucy: Cred și eu, nu-ți convine. Și-acum ai procedat la fel. Numai că acum s-a schimbat macazul, fiindcă de rîndul ăsta vei fi nevoită să ți-l păstrezi, te invit să ți-l păstrezi ; fiindcă eu nu am de gînd să-l mai iau îndărăt.

Joan: Nici nu-ți cer așa ceva.

Kevin privește neputincios cînd la una, cînd la alta ; cînd la Lucy, subțire și palidă, cînd la Joan, plină și arsă de soare, fiecare punînd trăsăturile celeilalte în evidență, Joan — simbol al unei vieți robuste, trăite în aer liber ; Lucy, al unei vieți claustrate între ziduri. Joan pare și ea neliniștită, zbuciumată, dar ea poate să-și înfrîneze pornirile, pe cînd Lucy se lasă stăpînită de ele.

Lucy : Prea bine, numai să nu cumva să mi-l trimiți înapoi, după ce te saturi de el și nu-l mai suporți. Cînd ai să simți, ca mine, că te-a adus în pragul nebuniei și că ți-e imposibil să mai înduri minciunile și promisiunile și trîndăveala lui.

Joan: (cu vehemenţă) : Ultimul lucru pe care l-aş face pe lumea asta ar fi să ţi-l dau înapoi !

Lucy: Cu asta te consolezi ? Că ai făcut o faptă bună luîndu-mi-l ? Că l-ai salvat în felul ăsta ?

Joan: Murdăreşti tot ce atingi.

Lucy : Nu-i adevărat. Nu murdăresc, spun doar lucrurilor pe nume.

Kevin (c-un răget, ca al unui taur nărăvaş, ridicînd capul spre cer) : Doamne, Dumnezeule ! Mă faceţi să mă simt Paris ! *Căreia* din voi să-i dau mărul de aur ? Lucy îl priveşte fără să-l vadă ; Joan se uită la el exasperată.

Joan: Isprăveşte, Kevin !

Kevin (pe acelaşi ton) : Dar eu vă iubesc pe amîndouă ! Pe *care* s-o aleg ? Sau amîndouă ! Sau nici una ! Hai să trăim toţi trei laolaltă în pace, ani mulţi şi fericiţi. Ca la un semnal cele două femei îi întorc spatele şi îşi continuă discuţia.

Joan: Îmi pare sincer rău că nu ţi-a spus nimic.

Lucy (alt hohot) : Nemaipomenit ! Îi pare rău că nu mi-a spus nimic ! Ca şi cînd, dacă mi-ar fi spus, totul ar fi fost în ordine ! Ador felul vostru, al englezilor, de a vă aranja ca să vă aveţi bine cu conştiinţa.

Joan: Îţi mai aduci aminte cum am aflat eu ?

Lucy: Şi acum eşti răzbunată. Ai aşteptat zece ani ca să-ţi vină apa la moară şi să mi-o plăteşti.

Joan: Lucy, nu m-am gîndit nici o clipă că aş avea să-ţi plătesc ceva, nu mă interesează cîtuşi de puţin persoana ta !

Lucy: Poate, dar te interesează cum să mă răneşti !

Joan (uluită) : Să te rănesc ?

Lucy: Da, să mă răneşti. Crezi că sînt nesimţitoare ? Aşa ţi-a spus Kevin, că sînt nesimţitoare ?

Joan: La urma urmelor, ce vrei ?

Lucy: Vreau să stau de vorbă cu Kevin.

Kevin (privind spre Joan, cerîndu-i din ochi ajutorul) : Trebuie să stăm de vorbă cu toţii. Dar nu în felul ăsta. Ci în mod civilizat, în timp ce luăm masa.

Lucy: Ţi-e frică să stai de vorbă cu mine, Kevin ?

Kevin (încet, după o pauză) : Nu, nu mi-e frică să stau de vorbă cu tine.

Lucy: Te-ai temut să-mi spui că pleci.

Kevin (cu aceiaşi voce, ca de departe): Nu m-am temut *să-ţi spun*. M-am temut să nu te doară.

Lucy (rîzînd) : De necrezut ! Cel mai nemaipomenit lucru pe care l-am auzit vreodată ! Nu vrea să mă doară şi de aceea mă părăseşte.

Kevin: N-am vrut ca ceva spus sau scris de mine să-ţi provoace durere.

Joan: Lucy, ce vrei ?

Lucy: În clipa de faţă, să stau de vorbă cu Kevin.

Joan: Kevin, stai de vorbă cu ea.

Kevin (în panică) : Cred *totuşi* că ar trebui...
Joan: Îi datorezi măcar atît. Vorbeşte-i. Eu mă duc să mă schimb.
Băgîndu-şi picioarele în sandalele de lemn, luîndu-şi prosopul, Joan părăseşte plaja şi urcă faleza, mişcîndu-se, dacă nu cu eleganţă, cu multă vioiciune, trecînd pe lîngă Joan fără un cuvînt şi dispărînd pe după dîmb. Lucy şi Kevin, rămaşi singuri, nu-şi vorbesc. Kevin ţine capul plecat ; Lucy îl priveşte, aşteptînd răutăcioasă ca el să rupă tăcerea.
Kevin: Îmi pare rău.
Lucy: Ce mai consolare. Îmi pare rău. Poţi să-mi spui de ce m-ai părăsit ? Aş vrea să ştiu şi eu. Am venit ca să aflu. Kevin îşi fereşte privirea, clatină din cap.
Lucy: Doar n-ai să-mi spui tu mie c-o iubeşti?
Kevin (abia auzit) : O iubesc.
Lucy: Cum ţi-ai dat seama ?
Kevin (ridicînd capul dar fără să se uite la ea): Vă iubesc pe amîndouă, nu ţi-am spus?
Lucy: Odată în viaţa ta, Kevin, încearcă şi tu să spui adevărul !
Kevin: Ţi-am spus adevărul !
Lucy: Ştii ceva ? Cred că tu nu mai ştii care e adevărul. Faci ce-ţi trece prin cap, şi pe urmă găseşti justificări. Ştiu de ce te-ai însurat cu mine ; vreau să ştiu de ce m-ai părăsit ? (Pauză) (Pe chipul lui Kevin se citeşte că vrea cu orice preţ să ascundă ceva.)

Lucy: De ce m-ai părăsit, Kevin ?
(Kevin inspiră adînc, inspiraţia seamănă cu un oftat, dar tot nu vorbeşte).
Lucy: Ce ţi-a spus femeia asta de te-a făcut să mă părăseşti ?
Kevin: Nimic. Nu mi-a spus nimic.
Lucy: Ceva trebuie să-ţi fi spus. De capul tău n-ai fi făcut aşa ceva.
Kevin: Nu mi-a spus nimic.
Lucy: Vreau să ştiu Kevin. Nu plec pînă nu aflu.
Kevin (după altă pauză, ferindu-se să-i întîlnească privirea) : Ca să evit *exact* ce se întîmplă acum, de-aia am plecat aşa cum am plecat.
Lucy : Ştiu prea bine cît eşti de îndemînatic în a evita ce doreşti să eviţi.
Kevin: Nu asta am vrut să spun.
Lucy: Kevin, spune-mi.
Kevin se comportă ca şi cum s-ar chinui să dea naştere unei mărturisiri. Trupul i se chirceşte, ochii caută un refugiu. În cele din urmă vorbeşte, adresîndu-se nisipului.
Kevin: Mi-e teamă de moarte.
Lucy (ofensată spre nisip) : Da, de moarte ?
Kevin (tot spre nisip) : Da.
Lucy: Eu sînt cea care te ucide ? Ţi-e frică să nu mori din pricina mea ?
Kevin (şoaptă) : N-am spus asta.
Lucy: Dar ai gîndit ! Deci aşa ţi-a spus : că eu te ucid.
Kevin (clătinînd din cap) : Nu, n-a spus.

Lucy: Și tu ai crezut-o ! După ce ai făcut-o să creadă ce i-ai spus tu ! Minciunile pe care le îndrugi în legătură cu tine ! Cu durerea care te apucă ori de cîte ori ceva nu iese cum ai plănuit tu. (Pe chipul lui Kevin apare vechea lui expresie de agonie. Văzînd-o, pe Lucy o cuprinde furia).

Lucy: Măcar o dată în viața ta, Kevin, încearcă să privești adevărul în față. Nu *eu* te ucid Kevin : vei muri oricum. Nu-ți folosește cu nimic să te întorci la ea ! Tot vei muri, Kevin, pentru că moartea s-a cuibărit în tine. O porți în tine. Foarte bine, să-și aibă și *ea* partea, pentru că eu m-am săturat ! (Kevin e descumpănit, își duce mîna stîngă la stomac apoi, ca un copac tăiat, se prăvălește la pămînt. Zace pe spate, cu ochii închiși și gura deschisă. Lucy se apleacă înainte, deasupra lui, strigînd de la înălțimea falezei, căznindu-se să se facă auzită de el.)

Lucy: Nu eu te-am distrus. Kevin, singur te-ai distrus ! Mă auzi ? Tu și nimeni altul !

(Îi întoarce spatele cu violență, și se îndepărtează repede, poticnindu-se, împiedicîndu-se, gata să cadă, și, după ce dispare, ritmul frenetic al tocurilor ei pe cărarea bătătorită se aude din depărtare. Kevin, întins pe plajă de parcă l-ar fi aruncat apa înecat la mal, rămîne nemișcat.)

X

AȘA L-AM GĂSIT pe bietul meu Kevin, întins pe nisip ca o imensă stea de mare arămie ; o clipă, cît un secol de lungă, am crezut că era mort.

Am strigat „Kevin !“ și m-am repezit la el, dar, slavă Domnului, respira, foarte ușor și repede. I-am luat pulsul, care abia se simțea. Am adus apă de mare în căușul palmelor ca să-i ud fața și a deschis ochii. I-a întors spre mine, apoi din nou către cer. Am spus : „A plecat, Kevin, fii liniștit ; am auzit motorul mașinii îndepărtîndu-se“. Eram furioasă pe mine că-i lăsasem singuri, dînd ocazie reptilei ăleia mici și scîrboase să facă exact ceea ce urmărise. Am întrebat : „Te doare ceva ?“ el însă a dat din cap, ca și cînd s-ar fi aflat în stadiul în care nimic nu mai avea nici o importanță. I-am cuprins capul în mîinile mele și l-am așezat în poală, i-am mîngîiat fruntea și, după un timp, s-a ridicat în capul oaselor și m-a strîns de braț.

— N-ai s-o mai vezi niciodată, i-am făgăduit. A reușit să te lovească, și-a atins scopul pentru care a venit.

Abia atunci a început să vorbească, abia auzit, în șoaptă, de parcă ar fi respirat cuvintele, nu le-ar fi rostit.

— Nu, nu, a spus, nu de asta a venit.

— Atunci pentru ce ? am întrebat.

El însă a dat din cap și nu mi-a răspuns. Am stat așa, tăcînd, mai bine de un sfert de oră. Apoi s-a săltat și a privit spre mare. Femeia

asta e ca o insectă din cele ce-şi împung victima şi-i varsă în sînge venin ca s-o paralizeze. Pînă nu avea să se elimine otrava, Kevin nu putea face sau spune nimic.

În cele din urmă s-a ridicat în picioare, anevoie, clătinîndu-se şi l-am luat de braţ ca să-l sprijin ; de unde, cu o oră mai devreme, zburdase ca un copil. A traversat foarte încet plaja; nu şi-a tras braţul din strînsoarea mea, s-a comportat ca şi cum n-ar fi băgat de seamă. În faţa cafenelei s-a aşezat la o masă, a cerut un whisky dublu, l-a dat peste cap, fără plăcere, ca pe o doctorie. L-am întrebat cum se simte, şi a spus „Foarte bine" cu glas fără vlagă, fără să se uite la mine. Am ştiut în momentul acela că basmul care dura de cîteva săptămîni luase sfîrşit, că se isprăvise cu visurile şi iluziile noastre. Orice ar fi spus, eram încredinţată că de asta ne urmărise ea cu atîta încăpăţînare ; ca să distrugă ceea ce izbutise el să găsească. Îl cunoştea destul de bine ca, mînată de firea ei distrugătoare, să lovească unde-l durea mai rău.

— Hai să plecăm mîine, a spus el ; să mergem în Sicilia.

Dumnezeu mi-e martor că i-am înţeles dorinţa de a pleca de acolo cît mai repede, acum că scorpia împroşcase locul cu veninul ei, dar totodată eram conştientă, şi la fel de încredinţată ca şi el, că plecarea nu folosea la nimic. Nu-ţi poţi manufactura un paradis.

L-am întrebat :

— Şi cu cartea ta cum rămîne ?

— Am s-o scriu altădată, a răspuns. În clipa de faţă, Calabria mă înnăbuşă.

Şi am plecat în Sicilia. Am luat o barcă de la Reggio Calabria, localitate tristă, unde oamenii te privesc de parcă ai fi în cuşcă, pînă la Messina, oraş îngrozitor şi urît, şi de acolo am pornit pînă am ajuns la sud de Taormina, într-un sat mic, unde am găsit altă cameră ieftină şi mizeră, deasupra unei brutării, şi unde dogoarea soarelui era infernală. Kevin şi-a mai revenit, dar spontaneitatea lui era iremediabil pierdută şi trebuia să muncească din greu ca să fie vesel şi nebunatic. Poate că nici la început starea lui nu fusese firească, dar cel puţin atunci nu ceruse efort din partea lui.

Acum, cînd credea că nu-l observă nimeni, era trist şi abătut. Noaptea, de unde pînă de curînd avusese un somn atît de liniştit, nu-şi afla locul, se răsucea în pat, gemînd uneori încetişor. Într-o zi i-am spus :

— Kevin, ai *scăpat* de ea. N-are să se mai ţină după noi. N-are să mai încerce. Şi-a plătit poliţa, şi acum e mulţumită.

— Bine ar fi să fie aşa, a spus el clătinînd din cap fără altă explicaţie.

XI

NU ESTE SFÎRŞITUL ; este abia începutul. Sau continuarea.

M-a hăituit zile în şir şi ani...

Joan n-o va înţelege nici odată pe Lucy. Lucy n-o va înţelege niciodată pe Joan. Lucy nu se va înţelege nici pe sine. Nevoia care o macină, pe care nu vrea s-o recunoască şi care din această pricină se transformă într-un fel de ciudă ce *nu* îi este proprie lui Lucy, pentru că a fost crescută în teamă faţă de consecinţele slăbiciunilor neascunse. Lucy are un cod propriu în care se exprimă, acţiunile ei sînt metafore. Văzînd-o acolo singură la marginea plajei, îmi venea să plîng de mila ei. Să ajungă ea atît de departe încît să ne caute pînă la acel capăt al lumii, ştiind că n-o aştepta altceva decît amărăciune şi umilinţă.

Avîndu-le pe amîndouă în faţa ochilor, mi-am dat seama cît este Lucy de fragilă, de lipsită de apărare ; pînă şi eleganţa ei, atît de patetică şi nepotrivită cu locul, dovedea frica de a-şi lepăda măcar pentru o clipă, platoşa. Şi alături de ea, Joan, atît de viguroasă, de plină de viaţă. O, desigur, nu e nici ea scutită de durere, şi eu am făcut-o să sufere, dar ea are putere, nu-şi pierde cumpătul, pe cînd Lucy, oricît ar încerca ea să pară de tare, n-are rezistenţă. Cînd am spus că le iubesc pe amîndouă, n-am minţit. Joan e cea care mă protejează, şi eu la rîndul meu o protejez pe Lucy. Ceea ce înseamnă că Joan nu are cu adevărat nevoie de mine, iar Lucy are, deşi n-ar mărturisi nici în ruptul capului. Soluţia, imposibila soluţie, ar fi să plec în fiecare an cu Joan să petrec cîteva luni de bucurie şi extaz. *Niciodată* n-am avut parte de mai multă fericire, ca atunci cînd am fost lîngă

ea ; poate că acesta este dealtfel punctul nevralgic al legăturii dintre noi ; nu poţi trăi la infinit la asemenea înălţime. Cred că acum mă simt în stare să-i scriu lui Lucy. Numai de-ar fi cu folos.

XII

DRUMUL LA ÎNTOARCERE a fost cu mult mai greu decît la venire. Starea în care am plecat, tremurînd atît de tare încît abia puteam ţine volanul în mîini. Pentru că el a ştiut întotdeauna cum să se comporte ca să mă întoarcă pe dos. Cînd leşină, face înadins, lăsînd să se înţeleagă că este vina *mea*, cînd de fapt leşinul lui nu înseamnă altceva decît că nu ştie ce să răspundă, este modul lui de a evada dintr-o realitate care nu-i convine. Numai că de astă dată aproape că a mărturisit, s-a temut de moarte, a fugit fiindu-i frică să nu-l omor. Murdăriile pe care i le bagă în cap femeia aia !

Bănuiesc că a zăcut, un timp, aşa cum a făcut şi-n alte rînduri, pînă cînd s-a convins că nu-i aduce nici un profit, apoi s-a ridicat sprinten în picioare ca şi cînd nimic nu s-ar fi întîmplat.

N-am să uit niciodată cum i-am găsit cînd am ajuns acolo ; ca doi adolescenţi, hîrjonindu-se pe plajă, ca şi cînd n-ar mai fi existat nimeni pe lume în afara lor, spectacolul cel mai ridicol la

care mi-a fost dat să asist vreodată. Şi teatrul pe care l-a făcut cînd m-a văzut ; ca şi cînd ar fi fost cea mai minunată surpriză. Şi ea ; ce neobrăzare, cîtă *superioritate*, tot ce face dumneaei e neapărat perfect, pentru că-i făcut de *ea*. Dar nici eu nu m-am sfiit, i-am spus-o de la obraz. Cum dracu' îşi închipuie ea că arată, grasă cum e şi bătrînă, zbenguindu-se pe plajă ca o fată de şaptesprezece ani ? Spunîndu-mi că n-o interesează persoana mea, declarînd mărinimoasă că l-a salvat pe Kevin din ghearele mele, cînd, ori de cîte ori am vrut eu să mă descotorosesc de el, s-a întors în patru labe la mine. Numai englezii au darul ăsta nemaipomenit de a crede ceea ce le convine să creadă ; numai ei sînt capabili să înghită o palmă şi să se poarte ca şi cînd ţi-ar fi făcut o favoare. Mă rog, asta-i cea mai mare favoare pe care mi-a făcut-o Kevin vreodată. Părăsindu-mă. Cît despre declaraţiile lui de dragoste, mă scot din fire. A avut lipsa de decenţă, acolo pe plajă, de faţă cu ea, să spună că mă iubeşte. Îmi vine să vărs de scîrbă.

Cît timp cred ei oare că se vor putea zbengui la soare ? Mai tîrziu sau mai devreme vor trebui să se trezească la realitate, să se întrebe bunăoară. Din ce-au să trăiască ; mai bine zis ea va trebui să se trezească, fiindcă pe Kevin realitatea nu l-a interesat niciodată.

Anna mi-a fost de mare ajutor, dînd situaţiei proporţiile cuvenite. A spus :

— E de-a dreptul caraghios, doi bătrîni dîndu-se drept miei ; ar trebui să-ţi fie milă de ei ; e ultima lor escapadă înainte de menopauză. N-a fost vară adevărată pentru ei, a fost o vară întîrziată. A mai adăugat : Mi-ar fi plăcut să-i văd faţa cînd a dat cu ochii de tine. Trebuie să se fi simţit tare ridicol.

— Chiar şi era ridicol, am spus. Făcînd pe grozavul pe plajă de parc-ar fi fost un Hercule.

Şi am început să privesc altfel lucrurile ; ca pe nişte întîmplări caraghioase. Uneori, cînd mă copleşesc gîndurile, mă gîndesc la Kevin şi cum a încremenit cînd m-a văzut, şi-mi trece.

De un lucru sînt sigură, că, mai devreme sau mai tîrziu, iar am să-l văd urcînd dealul ăsta ; Anna e de aceeaşi părere.

— Fii fără grijă, spuse ea, vine el la Canossa. De data asta, desculţ, ca împăratul.

Abia aştept ziua aceea. Abia aştept să-i spun ce i-am pregătit. Şi dacă leşină, treaba lui, n-are decît să leşine. Nu-i treaba mea.

XIII

DIN NOU LA ROMA. Idila noastră s-a încheiat. Kevin e morocănos şi prost dispus, ca un copil obosit după o petrecere. Am tras la acelaşi hotel şi el se refugiază din nou după ziare. E încă foarte cald afară, culorile şi-au păstrat miraculoasa strălucire. Am pictat cîteva din zidurile vechi de pe dealul de lîngă Colosseum ; compoziţii violente, alcătuite din cărămizi întunecate, frunze de un verde adînc, şi lumină ame-

ţitoare a soarelui. Kevin mă îngrijorează foarte. *Vrea să se întoarcă.* Nu-mi spune în cuvinte, dar ştiu că asta doreşte, simt. O forţă stranie şi sinistră îl trage către femeia aceea fioroasă şi vila ei ; îmi face impresia că vrea să se sacrifice ; de bună voie. Ceea ce-i mai grav, e că voinţa lui mă depăşeşte, ştiu că împotriva ei nu pot lupta. Simt cum îmi scapă printre degete şi n-am ce face. În acelaşi timp, în mine se petrece ceva care mă dezgustă ; un sentiment de uşurare. Că nu va trebui să-l port ani de zile în spinare. Că mă pot întoarce la William şi la viaţa mea confortabilă şi mediocră — William încă mai crede că mi-am prelungit şederea doar ca să pictez — ca şi cînd nimic nu s-ar fi întîmplat.

Astă seară, cînd m-am întors la hotel, Kevin îşi strîngea lucrurile ; m-a privit vinovat, ca un hoţ.

— Te întorci la ea, am spus. Dumnezeu mi-e martor că nu m-am mirat defel, şi Kevin a răspuns : „Da“.

Am spus :

— Eşti nebun.

— Trebuie, a răspuns el, n-am încotro. Tu nu poţi înţelege, dar n-am încotro.

— Ştii ce înseamnă asta.

— Nu în mod *necesar,* a replicat cu acea obrăznicie a lui care provoacă milă şi care trezeşte în mine dorinţa de a-l lua în braţe şi consola. Îţi sînt *extrem* de recunoscător. Ai fost *minunată.* Ai făcut atîta pentru mine ; mi-ai dat atîta speranţă.

— Nu îndeajuns, am spus, nu îndeajuns ca să te salveze. Şi el a dat din cap. *De ce,* Kevin ? Nu-ţi dai seama ce se va întîmpla ? E goală pe dinăuntru, n-are nimic de dat nici ţie, nici nimănui.

— Tocmai asta e, a spus el „asta e *cauza* pentru care trebuie să mă întorc. A ridicat uşor capul, cu un gest dramatic, fidel efectelor teatrale pînă în ultima clipă, chiar şi pe eşafod. *Pentru că* e goală pe dinăuntru, pentru că n-are şi nici n-a avut vreodată nimic, nici un suport. Nici dragoste, nici siguranţă, nici cultură, nici discernămînt. De asta are nevoie de mine, înţelegi ?

Şi atunci am plîns. L-am luat în braţe şi am spus :

— Ah, Kevin ! eşti atît de bun şi atît de slab şi te iubesc atît !

Apoi l-am ajutat să-şi facă valiza. Niciodată n-a fost în stare să facă o valiză.

XIV

AM VĂZUT cu ochii mei, aşa că nu-mi rămîne altceva decît să cred. S-a întors la ea, şi-a vîrît din nou capul în gura leului. Au apărut în faţa mea, amîndoi, în mărime naturală, braţ la braţ, venind drept către mine dinspre Via Calzaiuoli. Şi s-au făcut că nu mă văd. Da' cui dracu' îi păsa ?

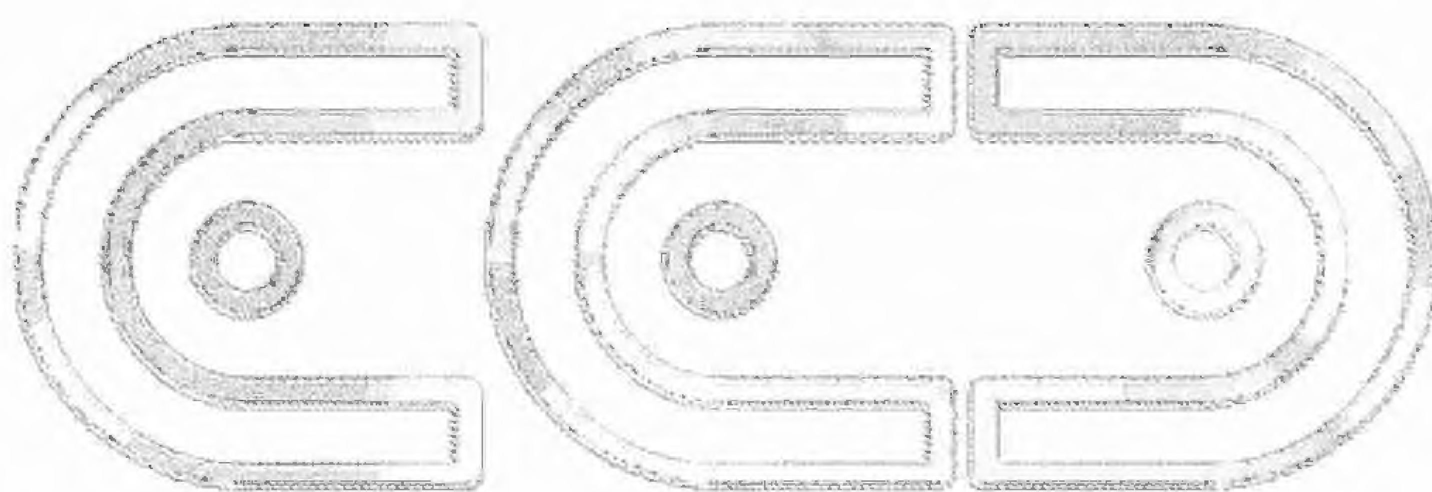
Lector : ANTOANETA RALIAN
Tehnoredactor : NICOLAE ŞERBĂNESCU

Bun de tipar : 16.05.1981. Coli tipar : 10.

Comanda nr. 10 131
Combinatul Poligrafic „Casa Scînteii"
Piaţa Scînteii nr. 1 — Bucureşti,
Republica Socialistă România

Scanare și prelucrare digitală

de

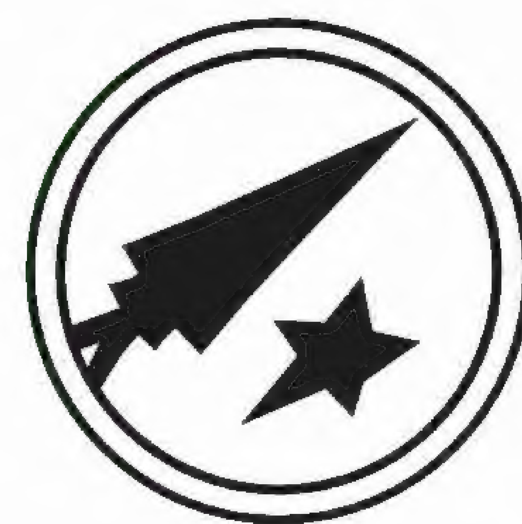

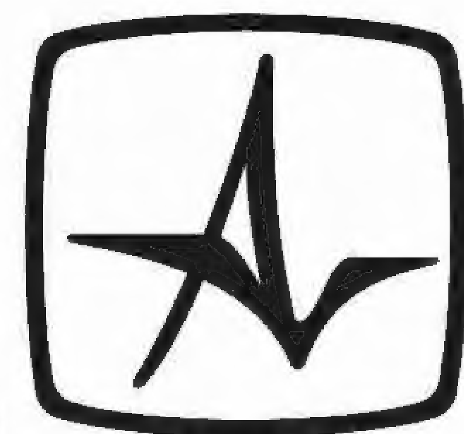
Anonim

și

CAT Graur

Antwerpen

2024